

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00055

DER POSHETER HOLEM

Menke Katz

*Permanent preservation of this book was made possible by
Annette & Marvin Franklin
in memory of
Leybl & Elka Shapiro*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

דער פישוטער חלום

מְיִינָקָן קָאָצָן

מעינקע קאַז

דעָר פְּשׁוֹטָעָר חַלּוֹם

נִוִּיְאָרָק, 1947

DER POSHETER CHOLEM
The Simple Dream

Copyright 1947 by
MENKE KATZ
64 Jefferson Street
Passaic, N. J.

אין אנדענק פון דיר :

לייבל שאפורה

געפאלן אין קאמף פאר דעם פשוטן חלום

פון א בעסערער, יידישער שוֹל אין אַמְּעָרִיקע :

אייביקער, ליכטיקער חבר מײַנעָה.

דער פשוטער חלום

מיינע טיעערע :

ס'אייז דאס ערשות מאָל או אַיך שרייב עטַּלעכע ווערטער צו מײַ-
געם אַ בּוֹך. אַיך גַּלוֹב אָז ס'אייז ניט באַשְׁיַּדְן אָונִ ניט גויטיק צצוגעבן
עפָּעַס צו אַ לַּיְדָרְבּוֹך. די לַּיְדָרְ דָּאָרְפּוֹן קענען אלֵין "זַיְעַד שְׁטַעַטְל
בָּאַשְׁטִיַּן", אָז וועַלכּוּ ניט אַיז אַרְיִינְפּֿרְן. דָּאָק אַיז מִיר אַיְנְגַעְפְּאַלְן,
אָונִ דָּעַר לַּעֲצָטָעַר מִינְטוֹ, צו דָּעַרְלִיבּן זַיךְ אָונִ אַוְיסְנָאָם. ווַיְיַסְדִּיק דָּוּךְ די
פִּינְךְ יַאֲרַן ווְאָס זַיְנְעַן אַדְרוֹךְ, זַיְנַעַן מִין פְּרִיעַרְדִּיקְן בּוֹך. בֵּין הַיְנַט —
מִין פְּרִיצְקְסְטָן גַּעֲבּוֹרְנְטָאָגָה, זַיְנְעַן פָּאַרְגְּוּקְוּמָעָן אַזְעַלְכּוּ
טָאַסְטְּרָאָפְּעַס, אַזְעַלְכּוּ שָׂוֹאַרְצְיַּפְּאַגְּנוֹתָאָסְטִישָׁעַ שָׁחִיתָות אַבְּעַר אַונְדוֹעַר
פָּאָלָק, אַזְעַלְכּוּ אַוְיפְּטוּרְיִיסְלְהַנְגְּנָאָן מִין פְּעַזְעַנְלְעַבְן לְעַבְן, אָז אַיךְ ווַיַּסְ-
נִיט אַוְיבּ אַיךְ ווּלְשַׁוְּיָן אַדוֹסְגַּעַבְן נַאֲךְ אַ בּוֹך. דָּעַרְפּאָר גַּעַם אַיךְ אַין אַט
דָּעַר זַמְּלָנוּגָה אַרְיִין זַאֲכָן ווְאָס גַּעַפְּנְעַן זַיךְ דָּא ווַיַּפְּאַרְבְּלָאַנדְזְשָׁעַטָּע.
רש"ס פְּרוֹשָׁ אַבְּעַר שִׁיר הַשִּׁירִים מִיט מִיְּנָעָן גַּנוֹיְיַזְנְגָעָן פָּוֹן תְּלִמְדָד אָונִ
תָּבִיךְ, ווְאָס אִיז, מִיט דָּעַר אַוְיסְנָאָם פָּוֹן לְאַטְיַין, בֵּין אַיצְטָאָן קִין שְׁפָרָאָךְ
נִיט אַיְבְּרוּצָעַט גַּעַוְאָרָן, הַאט בָּאַדְאָרְפּט דָּעַרְשִׁיְנָעָן בָּאַזְוֹנְדָעַר, נִיט אִין
קָאַפְּיטָה, ווַיַּאֲגַדְּ אַרְוִיסְגַּעְפְּלִיקָט פָּוֹן אַגְּבָנָן גּוֹת. די אַפְּטִילְיַוְנוּגָה
"זַיְטְגַּזְוּזָנָת" פָּוֹן לַיְעַדְרָה חִיטָּה אָונִ דָּיְבּוֹן ווְאַלְטָן דָּא זַיְכָעָד נִיט גַּעַד
פָּנְעַן קִין אַרטָּט. קִינְעַר נַוְיִטְקָט זַיךְ נִיט אַין אַט דָּעַם אָוּמְקָומָה. אָונִ נִיט
דָּא ווְאַלְטָט אַרְיִין "דָּעַר לַּעֲצָטָעַר יִידָּה", ווַיַּלְיַיְלָאַךְ הַאלָּט אָז מַעַן דָּאָרְפּ נִיט
מִישָּׁן אִין בּוֹך. פְּרַאוֹזָע מִיט לִידְרָה, סְבָאַקְוּמָט זַיךְ אַמִּין שְׁעַטְנוֹן ;
אָונִ צָוֶם עַרְשָׁטָן מָאָל אִין דָּא בִּילְדָּן מִיר אַין מִינְס אַ בּוֹך.

זַיְנַעַן ס'אייז אַדוֹיסְ דָּאָס בּוֹך : "צַו דְּעַרְצְלִין אִין פְּרִידְן", האָבּ אַיךְ
גַּעַלְעַבְטָ אַיךְ לִיטְעַרְאָרְשָׁן עַלְגָּנָט. (סִידְן אַיךְ זָאָל רַעַכְעַנְעַן מִין חַרְבָּאָפְּט
מִיט די יִידְשָׁע, לִכְתִּיקָע קִינְדְּעַלְעַד, אִין די קְלָאָס־צִימְעַן פָּוֹן אַזְדָּעַזָּעַ
רַע שָׁוֹלָן, ווַיַּאֲגַדְּ לִיטְעַרְאָרְשָׁע סְבִּיבָה). אָונִ קִין שָׁוֹם לִיטְעַרְאָרְשָׁע בְּרַעְנָגָט מִיט זַיךְ, ווַיַּ-
לִמְשָׁל ווּעַן ס'הָאָט גַּעַלְעַבְטָ אָונִ גַּעַשְׁטוּרָעַמָּט די פְּרַאַלְעַטְאָרְשָׁע שְׁרִיְיָי
בְּעַרְאָרְגָּאַנְזָאַצְיָע : "פְּרַאַלְעַטְפָּעָן". נַאֲךְ דָּעַם טַוִּיט פָּוֹן מִין לִיבְן חַבְרָ-
אָונִ פְּרִינְטָן מִ. אַלְגִּינָן, האָבּ אַיךְ כְּמַעַט נִיט גַּעַדְרוֹקָט אַין עַרְגָּעָץ קִין לִיְ-
דָעַר, אַזְוִי אִין גַּעַוְאַקְסָן די נַגְּנְדִּיקָע אַיְנוֹזָאַמְקִיט. צַו קַעַנְעַן שָׁאָפָו אִין
אַט דָּעַם שְׁרִיְיָבְעַרְדִּישָׁן עַלְגָּנָט, אִין יַאֲרָן פָּוֹן טְרָאָגִיק, דָאָרְפּ מַעַן בָּאָמָת
זַיְן "שְׁטָאָרְקָעָר פָּוֹן אַיְזָן" אָונִ מִיר זַיְנְעַן דָּאָךְ עַס קִינְעַר נִיט, האָבּ
אַיךְ טָאָקָע זַיְעַד ווַיַּיְנִיק גַּעַשְׁרִיבָן. ווְאָס פָּאָר אַ לִיְּדָן, ווַיַּטְּפַח אַט דָעַר
נִיט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט
מִיט זַיְנְעַן אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט
וְאָס זַיְנְעַן אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט אַזְוָאַמְפָעָט
אַט דָעַם בּוֹך, האָבּ אַיךְ גַּעַשְׁרִיבָן אִין די לַעֲצָטָעַ, עַטְלַעְכָּעַ חַדְשִׁים.

איך האה, דאס געפֿיל או ס'אייז מײַן רעכט בוך ווועט פָּרגנִין.
געוויסס ווילט זיך ניט אויסמײַדֶן די פָּרײַיד פָּון שאָפָּן — די פָּרײַיד פָּון
שְׁעַבָּן. אָ, די פָּרײַיד פָּון שְׁרֵיְבִּין — קעַמְפָּן פָּאָר אַלְץ ווּאָס אָיז עַכְתָּן אָן
שְ׀יִין — אָונְן צוֹוִישָׂן: שְׁמוּעָסָן — ווּאַגְּדָעָרָן מִיט נָגְנָטָעָן פְּרִינְט אָרוֹם
אָ טְּעַפְּעַלְעָן קָאוּעָן.

פָּון טִיפָּן האָרְצָן. דָּאנָק אִיך דָּעַם קָאָמִיטָעָט פָּון לְעַרְעָר אָונְן טֻוָּר,
סְפָּעַצְיִיעָלְלָה חַבָּר הַעֲרֵש שְׁטִינְהָאָרֶט פָּאָר זִיְּן אָוְמְדָעָרְמִידְלָעְכָּעָר אַרְבָּעָת:
אָ דָּאנָק יְעַדְן אַיְנָעָם ווּאָס הָאָט גַּעַהְאָלְפָּן דָּאס בּוּך זָאָל דַּעְרָעָן די שְ׀יִין.
„אָונְן זִיס אִיזן די שְ׀יִין אָונְן גּוֹט פָּאָר די אוּיגָן — צַו זָעָן די זָוָן.“
(“וּמְתֻוק הַאָוָר וּטוֹב רְעִינִים לְרָאֹות אֶת הַשְּׁמָשׁ” — קְהִלָּת, יָא—ז).

שְׁטַעַנְדִּיק,

אייעָר,

מַעְיָבָק ע

דער פשוטער חלום

אָן אוַיסְגָּעֵדְאַכְטָעָר שְׁלוֹם¹

די האפנס הילכַן מיט געלעכטער פון צעווינטיקטַע מאטראָזַן.
אין זונפֿאָרגָאנְגַּן מִינְיָעַן זיך די פִּיעָרָן פָּוּן גַּעֲוָוָנָעָן שלאָכְטָן.

אייצט שרעקטַט דער דִּיטֶשׁ, אַונְטָעָר צעטראָטָעָנָעָם גְּרָאָזַן.
די שייפַּן פָּאָרָאָקָעָרֶט — אַין ישעיהם חַלּוֹם,
די אַנְקָעָרָם, ווי אַקְעָרָאִיזָוָן דָּעָרָמָאָנוּן :
אין שְׁלוֹם, אַין זְעַטְמָה, פָּוּן צַעַקְעָרָטַע פָּעַלְעָרָעָר.
מידע סְׁבָּמָאָרִינָעָן רְוָעָן בַּיְדַיְּ בְּרָעָנָן,
און גְּרוּעָן מִית גַּעַפְאָרָן פָּוּן יָאָרָן נָאָכָטָן.
די האפנס ווַיְיָעַן מִית לְעַגְעַנְדָּעָם פָּוּן די גְּרוֹנָטָן פָּוּן יָאָמָעָן.

אייבער יְעָדָן טְרוּיָעָר דְּרוַישָׁטַט די פְּרִיאַיד אַרְיָבָּעָר.
פָּוּן די בְּלִינְדָּעָ טִיפַּן, בַּיְזַדְיַזְמָנָה יְאָנְטָעוֹדוֹדִיקָע הַוִּיכָּן,
אייבער פּוֹלְעָעָ כְּמַאָרָעָם, אַונְטָעָר וּאַסְּמָעָרְיוּזָעָן.
טרָאָגָט זִיךְ דָּעָר זָיָג — אַשְּׁאָלְנְדִיקָעָר גִּבְּוֹר.
דָּעָם טְוִוִּיטַטַּ פָּוּן טְרָעְבְּלִינְקָעָטַט פְּלִיקָט עַד אָוִים,
און סְּגָּלִיכָּן זִיךְ רְוָקָנָם אַוְיָף דָּעָם אַרְטַטַּ פָּוּן קְרָאָנְקָעָר מָוָאָ.
אוֹיָף דָּעָם אַרְטַטַּ פָּוּן גַּעַוְיָין — לִיכְתַּט אַון גַּעַזְאָגָן.

אייבער דָּעְרָפְּעָלָעָר פָּאָרָפְּצָטַע, אייבער שְׁפָאָנְגָּעָנְדִיקָע שְׁטָעַט,
שְׁפִּילִין זִיךְ אַין חַלּוֹם אַון אַין וּאָר — שְׁטִיפָּעָר : עַרְאָפְּלָאָגָעָן.
אַט זַיְנָעָן זַיְיָ שְׁטָאָלָעָן מְלָאָכִים, אַט פָּאָגָנְטָאָסְטִישָׁע קִינְדָּעָר.
אַט גְּרָאָבָּן זַיְיָ דָּוָרָק אַט וּאָלְקָן — אַחְיהִיל.
אַט וּוֹילִין זַיְיָ אָונְדוֹ מְעַשְּׁהָלָעָר דְּעַרְצִיָּוָן —
פָּוּן פְּלִיעָנְדִיקָע וּוּלְדָעָר, פָּוּן בְּעָרָן, — פְּלִיאָטָן,
פָּוּן חִימְלָשָׁע פָּעַלְדָּעָר פָּאָרְזִוִּיט מִיט שְׁטָעְרָנְדִיקָן בְּרוּוּט.
אַט קִוְּיָּתָלָעָן זַיְיָ זִיךְ — אַבָּאָן אַזְּ דָּוָרָק פְּלָאָגָעָן.
אַט זַיְנָעָן זַיְיָ אַבְּרִיךְ פָּוּן וּוּלְתָט זָוּ וּוּלְטָ.

אייבער דָּעְרָפְּעָלָעָר פָּאָרָפְּצָטַע, אייבער שְׁפָאָנְגָּעָנְדִיקָע שְׁטָעַט,
שְׁפִּילִין זִיךְ אַין חַלּוֹם אַון אַין וּאָר — שְׁטִיפָּעָר : עַרְאָפְּלָאָגָעָן.
אַט פָּאָלְשָׁע קָאָוְשָׁלָקָע —
און אלִיךְ וּוּרְטַט טְרוּיְעָרִיקָעָר גָּאָרְנִישְׁטָנִיט.
אַט קָוְלִיעָן זַיְיָ זִיךְ פָּוּן תְּהָוָם דָּוָרָק תְּהָוָם.
אַט פָּאָלְן זַיְיָ — אַחְגָּלָ פָּוּן שְׁטָעָרָן,
און וּוּרָן אַין די דְּרוּמָעָן פָּאָרְפָּאָלָן — פּוֹסְטָעָנִישָׁן בְּלִינְדָּעָן.

נאר גרייניג איז וויזון היינט א פוייג דעם טויט.
גרייניג איז היינט א וואָלַף איזן אַ לעמוּשָׁקע בײַיטן.
היינט הוליען ניט איזן מאַידאנעך קייז שיכורע שעכטער.
היינט פירן ערַאָפֶלְאָנָעָן ניט קייז צאָרָן פון אַטָּאָמָעָן,
און ס'וואָרָפָן באַמְּכָאָרוֹדְרָעָר ניט קייז בערג אַונְטָעָר טאָלָן.
אט צענעמען זוי דעם ווינט איזן פָּלאַצְנִיךְ געלעכטער.
אט קרייזן זוי אַ וואָרט — אַ רֵּיז אֹזָא פון וילבער און פון רוּיךְ:
„שֶׁלְ—וּם ! ”

שלום — אַ חַלּוֹם ווֹאָס כָּלָתָה האָכָּן גַּעֲלַאֲמָעָרָט,
דוֹרֶךְ תָּאוּהָדִיקָּעָ גַּעַכְתָּ, אַוִּיפָּעָ עַלְנְטָעָ גַּעַלְגָּעָרָט,
און ס'הָאָט דָּעָרָ שְׂטוּלָעָר לְיַבְּסָטָעָר זִיד גַּעַזְוִיזָן,
איַן רְעוּוּדִיקָּעָר ווִוִּיתָ — אַ פְּלִינְקָעָר יְעָגָעָר,
וֹאָס רְיִיסָּט אַ חַיָּה דָּרָה מִיטָּזִין גַּעַרְעַטָּעָר שְׁפִּיזָן —
אַ שְׁלָאָנְקָעָר טָאָרוֹזָן, איַן שְׁטָאָל אֹן פִּיעָר אַנְגָּעָטָן.

שלום — אַ שְׁטָרָאָל פָּוּן „אַחֲרִית הַיָּמִים“: יְשֻׁעָׁיָהָם אַיְבָּיָקָעָר
בָּאַנְיָנָעָן.
אַ, וואָרט אֹזָא האָט אוּמְנַגְּבָעָנְקָט מִיְּן מַאֲמָעָם אוּגָּן —
אַ, אוּגָּן פּוֹל מִיטָּ לִיְדִיקָּיָט פָּוּן פּוֹסְטָעָ קַאֲמָעָרָן !
איַן יְהָזֵן שְׁאָרָךְ פָּוּן גָּאָסָן, איַן דַּי טְרוּטָ פָּוּן אַ שְׁאָטָן,
הָאָט זַי דָּעָרָהָעָרָט אַיר עַלְינְקָעָן אַושָּׁפָּן עָקָן ווּעָלָט.
עַלְינְקָעָן איַן יְהָזֵן סְקִרְיוֹפָ פָּוּן טִיר, זַאֲגָט אַיר אַ ווִיסְטָעָ בָּשָׁוְרָה אָן.
פָּאָרְגָּאָכָטָה האָט זַי אַלְיָזָן מִיטָּ אַיר טְרוּוּעָר, דַּי פִּיעָרָן פָּוּן אַוּוֹנָטָן.
פָּאָרְשָׁאָטָן.

אוּי, עַלְינְקָעָ מִיטָּ אַכְּצָן נִיאַינְקָעָ יָאָרָן אַיז גַּעַלְבִּיבָּן,
איַנְעָם האָט פָּוּן דַּאֲרְנְדיָקָעָ פָּעַלְדָּעָר גְּרִינְעָן.
עַלְינְקָעָ דָּוְרְכָּגְעַצְיָיטָעָרָט אַיְנָעָם הָאָרָץ פָּוּן מִיְּן מַאֲמָעָן,
וּוְעַט דַּי בְּלוּמָעָן, דַּעַם ווִינְגָט אֹן דַּי שְׂטָעָרָן שְׂטָעָנְדִּיקָעָ לִיבָּן,
און ווְעַט זַי דַּי פָּאָרְלָאָרָעָנָעָ בעַנְקָשָׁאָפָּטָן פָּאָרְטָרוּוּעָן.
אַ, מִיְּן מַאֲמָעָ אַיְבָּעָר לְעַבְּדִיקָּן בַּיַּלְדָּן פָּוּן עַלְינְקָעָן גַּעַבְּוִיגָּן,
זַעַט עַלְינְקָעָם הַימָּל אַיז יְהָזֵן ווּינְקָעָלָעָ בְּלוּיָּעָן.

דער פשוטער חלום

וואו, מיין מאמען איז ניטא אין די ליכטיקע קאראאהאדן.
מיין מאמען וואלט בולבעגען קנייזעלעך און עשיום לינדז גענרייט,
און אנטקעגן די פאראדן פארפוצט זיך אין איר שבתדיין קליד.
אַ, מיין מאמען וואלט געבאקן היינט מוכאלישקער פלאָן.
מיין מאמען איז אועק פון די גוטע קינדערטסועגען,
מיט די אומראאיקע וואלקנס — די פארכענקטען וואנדערער —
אין די פאָרדעכטיקע האָרבּסְטֶן חיט זי זיער יעדן קער,
סײַזְלָן חללה די וואלקנס ניט זיון — אַ פֿאָרְשְׁטַעְלְטָע בְּאַנְדָּע,
געלאָן קענען עליינקען מיט פֿוֹלוּוּעֲרְדִּיקָן רעגען.

מיין מאמען וואלט געאנט אַצְינְד :
וואו און ווינְד,
וועלכער דקטער קענע אַ מאמען וואונְדָן היילְן ?
וואסער זיג איז שטארקער פון אַ מאמען טרעָר,
וואס האָט אַיר זוּן — דער זוּן פון דער וואלט אַפְּגַעַבָּן ?
וועלכער פֿלאָפְּלָעָר קענע אַ מאמען דערציילְן,
אוֹ ערְגַעַץ בלִיט עַר אוֹיפָּפָן אַז אָוִיסְגַּדְאָכָט פֿעָלָד,
אוֹ ערְגַעַץ ווּעַט עַר — אַ העַלְד אַיבְּיךָ לעַבָּן".

ווען פֿאָלָן ווּעַט פון לעַזְטָן בִּיקָם — די לעַצְטָע קוֹיָל,
און בלִיבָּן ווּעַט לִיכְט אָן ווִינְט, ווי קינדִיש געלעכטער רֵיִן,
וועט פֿאָרטְּנוּקְּלָעָן די טָעָג אַ טְּרוּיְעָרִיקָע בלָוָם —
אַ בלָוָם שׂוֹאָרְצָן פון נָאָכָט אָן שְׂרָעָק אָן אַשׁ פון בִּינְעָר,
אַ בלָוָם פון די גַעַטָּאָס פון לִיטָע אָן פון פֿוֹלָן.
בִּים לוּטְעָרָן רָופָּפָן פון בעַדְן בָּגְיָינְעָן,
וועט מיין מאמען באָזָאנְעָן פון מיין ליד אַרוּוִים,
די קְדוּשִׁים פון מיין דור צו באָוִוִינְעָן.
איַן אַ ווּלְטָט פון בלּוּמָן ווּעַט זי אַ דָּרָן זָכוֹן,
און אוֹיפָּפָן אַ שְׂטָאָס ווָאַס האָט קִינְמָל טַט פֿאָרוֹוּכָט,
נִיט קִין זָוָן, נִיט קִין טָוָן, נִיט קִין עָרָה,
וועט זי דָעָר שׂוֹאָרְצָעָר בלָוָם גַעֲפִינְגָעָן.
אַ, די שׂוֹאָרְצָעָר — אַ כּוֹם אַזְאָפָּן קִנְעַטִּישָׁן מְצָרִים,
וועט צַוְּבָעָרָן שִׂיכָר מִיט מיין מאמען טְרָעָרָן,
און מאָכָן אַיבְּיךָ מיין דור אַ בלּוּטִיקָן לחִים.

„באחרית הימים“

איך זע דעם פשוטן חלום פון אַרְנְטֶלְעָכֶן מענטשן.
דער מענטשן ווועט אַשְׁלִיכְעָדֶר טָזֵן זַיִן יָאָרְטְּיוֹזְטָן יָאָךְ.
די נויט פון קְרוּמָעַ חֲרֻבָּה — אַחֲרִיכְעָדֶר פָּוּן פַּאֲרְצִיכְיָהָן,
וועט זִיכְּן אַיְן לְעָגְנָנְדָעָ, אַונְטָעָר אַבָּאָרגְּ פָּוּן מָאָה,
פַּאֲרְיאָאנְטָן פָּוּן מְעַנְטָשָׁן אַיְן זָוָן, פָּוּן רְוִים אַיְן צִיְּטָן.

דער פַּאֲרְטָאָגָן ווועט פַּאֲרְוּזָאַלְגָּעָרָן די לאָנְגָּעָ, לאָנְגָּעָ, נְעַכְתָּ.
בלִיבָּן ווועט פָּוּן בְּעַטְלָעָר אַיְן קָעְנִיגָּ, פָּוּן מְלָכָה אַיְן זָוָהָ,
פָּוּן אַרְעָם אַיְן רַיִיךְ — פָּוּן גָּאָר דָּאָס בְּרוֹדָגָעָ שְׁלַעַכְתָּם :
אוֹיפָּה אַגְּרוּעָן הִימָּלָ — וּאַגְּלָעְנְדִיקָּעָ טָעָג אַזְוִינָעָ,
פָּוּן אַלְטָעָ כְּמַאְרָעָם — אַמְוֹטָנָעָר טִיךְ.

דער מענטשן ווועט שלָאָגָּן פָּוּנָעָ פָּעַלְדוֹ אַפְּיָלוֹ קוֹאָלָן.
דער יָאָנְטָעָוָוָ פָּוּנָמִי — דער פְּלִינְקָעָר אַינְדָּעָרוֹאָכָּנוֹ,
וועט רְיוּסָן פָּוּנָטָוִיט אַפְּיָלוֹ שְׁמַרְאָלָן.
דער „באחרית הימים“ פָּוּנָאָלָף אַיְן שְׁעַפְמָ, פָּוּן קִינְד אַיְן שְׁלָאָגָּן,
וועט מִיט דָעַם אַקְעָרָאִיזָן — די גְּעוּזָעָנָעָ שְׁוּעָרָד,
בַּיּוֹ דָעַם לְעַצְמָן שָׁאָטוֹן, בַּיּוֹ אַלְעַצְמָן קְלָאָגָּן,
פַּאֲרָאָקָעָרָן די רְשָׁעָות אַיְן דער נְיִיעָר עָרָד.

די אַלְטָעָ וּוּלָט — אַמְכַשְּׁפָה מִיט אַוִּיסְגָּעָזְעָצְטָעָ צִיְּנָעָר,
וועט קְרִיצְן דָוֶרֶךְ שְׁלַעַסְעָרָ פָּוּנָעָ צְעַשְׁמַעְטָעָטָעָ טְרוּמָעָם.
דער האָם ווועט בלִיבָּן — פָּוּנָגָאָר זַיִן גָּאָל אַוִּיסְגָּעָזָגָן.
פָּוּנָמִין דְעַרְוּזָאַרְגָּנָעָנָעָם דָוֶר ווועט קְוּמָעָן אַוְינְגָּט.
פַּאֲרְשָׁלִינְגָּעָן דָעַם אַשׁ פָּוּנָעָפָּאַרְבְּרָעָנָטָעָ תְּלִוְתָּה.
אָ, עַס שְׁוּעָרָט פָּוּנָמִין יְעַזְעָן אַותָּה — די עַרְלָעָכָעָ טִינְגָּט :
בלִיבָּן ווועט די וּלְט — אַמְעַשְׁהָלָעָ אַשְׁיְינָם,
אַנְטָקָעָגָן אַיְיבָּקָן שְׁלָוָם פָּוּנָעָגָן.

אין אַ מְאָרְגְּנִידִיקָן מִזְוִי

אין מזויי וועט קרייכן אונדזער אלטמאדיישער יארהונדערט,
און זען וועט דער מענטש פון וויטן מארגן,
אונדזער העילן היינט — אין לאנד פון אַמְּאָל :
אַ באָפְּלִיגְּלֶט וּוּרִימֶל — דער קעניג ערְּאָפְּלָצֶן,
די מעכטיקסטע רָאָד — אַ מְילְבָּל גַּעֲדרִי ;
און זען וועט דער מענטש פון וויטן מארגן,
אויפֵל פִּיעֻרְקְּרוֹינְגָן, אויפֵל קְלַעַטְמָעָר פון שְׁטָאל,
אויפֵל צְוִיבְּעָר פון דער מלכה ברְּאָדוֹוי,
וויפֵל שְׁפִּיל אין אַ זְּשָׂמְרָנְדִּיק לִיכְטָל אַיז פָּאָרָצָן.

אין מזויי וועלן שימלען די שלאכטן פונעם היינט,
יעדע שלאכט — אַ באָרג צְעֻבְּיְגְּעָנָר שְׁטָאל.
הינטער דעם פָּאָרָטָאָג מִיט וּשְׁאָוּעָר דּוֹרְכְּגָעָגָעָן,
וועט שטראָקָן דעם פָּאָרְמְשָׁפְּטָן הַאַלְדוֹז דער קָאנְגָּן,
פָּאָרָטָאָג אַונְזָקִיט — אַ בִּיוֹזָאָונְדָעָר.
פון אַטְּאָס-בָּאָמְבָּעָ — די טְוִוְּנָט טָאָרְגְּנָאָדָם,
וועלן דְּרִימְלָעָן גְּרוּי אַונְזָקִיט פָּאָרְגְּעָטָן.
אַוְּפָ אַ גְּעַבְּלִיבְּעָנָעָם פָּעָרָל פון אַ פָּאָרְוּוִיסָּטָן טְרָאָן.

און אין מזויי וועט שטומען מײַן פָּאָלָק פון לִיטָּע אַונְזָקִיט פון פּוֹלִין.
אַ חְוִיךְ וועט אַ שְׁטוּבְּעָלָע — אַ האָרְצָן צְעַשְׁוּבָן.
אַ מענטש וועט אַוְּסָגִין אַינְזָעָן דעם עַכְּבָּן פון אַ קָּלָאנְגָּן.
פָּאָרָטָאָג וועט אַ הַעַלְד אַינְזָעָן שְׁטָרָאָל לעַבָּן.
פָּאָרְגְּנָאָכָּט וועט אַ קְדוּשָׁאָן יְעַדְן שְׁאָטָן שְׁטָרָבָּן.
יְדִישָׁעָן קָלְלוֹת, וּיְקָנוּלָּן שְׁלָאָנָגָעָן,
וועלן גְּרוֹיזָעָן דעם פִּינְטָן אַינְזָקִירְגְּנָטָן שְׁטוּבָן.
יְיָדָן אַינְזָעָן דער וּוּאָרְשָׁעוּר גַּעַטָּאָ פָּאָרְגְּנָאָגָעָן,
וועלן דָּא צָאנְקָעָן אַוְּפָ דִּי אַוְּנְטִידְקָע שְׁווּבָן.
דער אַוְּנָטָן וועט שְׁרָעָקָן מִיט אַוְּנְגְּלָעָכָּעָר פון אַ קִּינְדִּישָׁן קָאָפָּ.
דער מזויי וועט שְׁרָעָקָן וועט דערְמָאָנָעָן אַינְזָעָן אַ חְרוּבָּהָוִי,
אַ האָלְעָוָעָשָׁקָע וועט אַשְׁלָאָנְג — אַן אַיְסְגָּעָלְקָטָעָר צָאָפָּ.
דּוֹרֶךְ אַ רְוִיךְ פון אַ קְוִיְּמָעָן וועט אַ פָּאָרְבָּעָנָטָע זָוָן אַרְוִוִּים,
וועט הוּיְוָן אַ לְאָנְגָּפָטָה גַּעֲוָוִיָּן,
און שְׁרָעָקָן מִיט טְוִוִּיט פון פָּאָרְשְׁטִיקָט גַּרְוּלָן,
וּוְאָסָהָאָבָּן גַּעַפְּרָטָלָט דָּאָס האָרְצָן פון מִינְזָקִיט —
אַ, מִינְזָקִיט פון לִיטָּע אַונְזָקִיט פּוֹלִין :
אַךְ זָעַי יְחֹזְקָאָל הַנְּבָיא אַינְזָעָן קְבָּרִים דִּיךְ זָוָן,
נָאָר אַיךְ חָאָב דִּיךְ גַּעֲפְּנוּנָן אַינְזָעָן אַ טְּרוּיְעָרִיקָן לִידְעָר בָּוָה,
הַאָב אַיךְ דּוּרְזָעָן אַפְּלָוּ דעם גַּאְטָפָן אַבְּרָהָם גַּעֲקוּלָעָט.

א נאכט אין דער ווארשעוווער געטַא

איך זע א נאכט אין דער ווארשעוווער געטַא.
זקנימ פראזען החזות אין פארבלוטיקטע טלטיט,
און קליבין פון אלע תשעה באבם גאנט די טרען,
און שלידערן יעדע טרעד קעגן גאנט אליאן :

„רבונו דעלמא —
מיר פון סקליה, שריפה, הרג וחנק, מאגען תחית המתים.
אפילו אליהו האט אונדזער געוויין ניט דערהערט,
זען גיעזען האבן מיר די שרעך ווי אשלאנג זיך שארן,
און געוווען זייןען מיר בלינדע, ואנגזיניקע און לאמע,
אין געסעלעך פארויסטען, אין חורבות שטאדער, —
איו ווי ווועט אונדו משיח בין דוד דערקענען,
או מיר זייןען צעפליקט בית-עולם גראן,
און ס'האט דער דיטיש אויך די נשמות אונדו פארברענט?
רבונו דעלמא :
זאלסט שוין פון אונדו די טויטן די געשענדטע פאריאגן!

און ס'זייןען די זקנימ די הימלאן באפאלאן,
און שפאלטן דעם החזות מיט אן אימהדיין שופר בלאון:
— תקיעה !

שברים !
תקיעה גדולה !
און ס'איילן די עכאמ פון וווײט דורך וווײט,
און שטארבן אועעך איז א סודותדיין וווײדי זאן :
„משיח—משיח—מ—ש—י—ח !
نعم דיין פערדל און קומ שוין צורייטן,
או, דו האסט פארזאטט זיך לאנג איזו,
און דער גלוות צאמט פון פערדל דעם פשוטן גאנג.
מיר זען די אייביקיות אין דינע יידישע איגנאג,
און ס'לויוכט דיין בארד מיט שטערן, מיט ברכות און מיט טוי.”.

דער פשוטער חלום

אין פרילינגדייןן חצות שועעבן שםות פון פאַרבענטע תורה,
און בעטן זיך בי יעדן זעמאָלע אָן אַנְהָאַלְטַ.
שטייקער באָרד אִין ווינט שרייען גוֹאַלְדַ,
און זוכן אִין צְעִזְוִיתַן אַש די גַעֲוּזֶעְגַען זְקִנִּים ;
און ס'חַאלְטַן דֵי אַיְגַעַנְעַ קַעְפַעַלְעַ, די שִׁינְעַ,
מיינע טויטע ברײַדערלְעַך — די גַעֲעַפְטַע קִינְדַעַרַ,
און ווי קלארע טַיְכַעַלְעַך פָּון בָּאָרג אַרְאָפַ,
מוֹרְמַלְעַן זַיְמַיט דֵי וָאַסְמַעַרְלַעַך אַנְגַיְינְעַם :
„משיח, משיח, משיח !
געַם דֵיַן פָּעַרְדַל אָן קוּם שָׂוִין צְרוּיַּתַן.
אוֹי, דו האַסְטַ פָּאַרְזַאַמַט זַיך לְאַנְג אָזַוִי,
מִיר זָאַלְן זַיך חַלְילַה אִין גַּרְעוּלַעַך נִימַט בִּיטַן“.

משיח אִיז אַ פִּיוּעַר-שְׁטוּרָעַם,
וּוי עַר וָאַלְטַ גַּאֲרַדְיַי לְאַזְוַעַ פָּון דָעַר עַרְדַ צְעַבְרוֹיזַט —
משיח אִיז אַ צָּאָרָן וּאַסְטַ קָעַן דָעַם טוּיט אַלְיַוְן בּוֹינְגַן,
משיח אִיז אַ וָאַסְמַעַר-גִּיבָּרַ,
וּאַסְטַ יַאֲגַט אַלְעַ גְּרוֹנְטַן אַרְוִוִים, —
וּוי ס'וֹאַלְטַן אַלְעַ יַאֲמַעַן דֵי בָּרְעַגְן אַרְיְבָעַר,
און אוֹיפַ וָאַסְמַעַר-פְּלִיגַלְלַ קָעַגְן שָׁוֹגָא גַעְפְּלוֹיָגַן.

פֿאָרְטָאָג אַיִן גַעֲטָאָ

דער פֿאָרְטָאָג אַיִן אַ פֿלְאָקָעֶר פֿוֹן רְוִוְתָעָ פֿאָנְעָן,
דער פֿאָרְטָאָג אַיִן דער חְלוּם פֿוֹן וּוּיְסַ-בְּלוּיעָ פֿאָנְעָן,
אַיִן סְפֶּרֶטָאָג אַיִן דער זָוֵן, דִי וּוּאָסָה אַבְּכָן דָוְרָךְ דִי דָוְרוֹת —
מִיט בְּלַעַנְד פֿוֹן אַיִינְנָה בְּלֹטָם, מִיט עַרְשְׁטָאָר שְׂיִין פֿוֹן מַאְרְגְּנְשְׁטָעָרָן,
דָעַם מַאְרְטִירָעָרָם טְוִיטְנְצָעָלָן, דָעַם שְׁנָאָרָעָרָם כְּאַלְוָעָ צְחַעַלָּט.

אַ לְיַכְטִיקָעֶר רְוֵף הַאָט דָעַם נַגְנְטָן טְוִוִיט צְעַשְׁיָנֶט:
„ברְיִדְעָר, יִידְזָן פֿוֹן דער וּוּרְשְׁעָעוּר גַעֲטָאָ,
מַעַר זָאָלָן קִיּוֹן עַלְגָטָע וּוּנְגַטְעָלָעָ נִיט וּוּיְיָעָן בָּאוּנְדָעָר.
צְוֹאָמָעָן אַיִן דָא זָוֵן אָוֹן שְׁטוּרָעָם, אָפְּלָוּ קָעָנָן וּוּלְדָמָטָן פֿיְינָט.
צְוֹאָמָעָן אַיִן דָא נֵס אָוֹן גְּבוּרָה — וּוּאָוּנְדָעָר אִיבָּעָר וּוּאָוּנְדָעָר.”

אַוּונָט אַיִן גַעֲטָאָ.

דָעַם טְוִוִיט אַיִן אַ פֿלְאָקָעֶר פֿוֹן רְוִוְתָעָ פֿאָנְעָן,
דָעַם טְוִוִיט אַיִן אַ פֿלְאָטָאָר פֿוֹן וּוּיְסַ-בְּלוּיעָ פֿאָנְעָן:
פֿוֹן יַעֲדָעָר פָּאָן שְׁרִוִּית אַ קְלָלָה — צָו דער טְוִיבָעָר וּוּעָלָט,
אַז דער וּוּיְטְסְטָאָר דָוֵר זָאָל דָעְרָהָעָר.
קְדוּשִׁים זַיְנְקָעָן אַיִינָעָם טְוִוִיט אַרְיוֹן,
פֿוֹן דִי אִיבָּיְקָעָ פְּנִיגְצְּטָעָרְבִּרְשָׁן לִיבְכָּת צָו מַאְנָעָן,
פְּנוּנָעָם טְוִוִיט אַלְיוֹן צָו מַאְנָעָן שִׁין.
אַוְן סְפֶּאָלָן צִיּוֹן פֿאָנְעָן — אַ וּוּיְסַ-בְּלוּיעָ חְלוּם פֿאָלָט,
אַוְן סְפֶּאָלָן רְוִוְתָעָ פֿאָנְעָן: לעַצְעָטָע, טְרְיוּעִירְקָעָ, אַוּונְטַ-שְׁטְרָאָלָן.
די גַעֲטָאָ אַיִן מִיט סְמוּאַסְטִיקָאָם, וּוּ מִיט שְׂדִים אַגְּנָעָטָאָן.
פֿאָרָאָן נַאָר אַ פֿאָרָעָקָשְׁנְטָאָר פֿוּיסְטָמָן, אַיִן דער זָוֵן פֿאָרְקָלְאָטְמָעָרָט —
אַ פֿוּיסְטָמָן — אַ פֿאָקָל וּוּאָסָה טְרָאָגָט דָוְרָךְ דִי פֿלְאָמָעָן,
אַ הַעֲלִישָׁן טְרוּוִים אַוְיָף דָעַר צִיּוֹן-פָּאָן:
„אָ, אַוְיָבָ פָּאָר אָוְנְדָז אַיִן מַעַר קִיּוֹן טָאָג נִיט גַעֲבְּלִיבָן,
וּוּלְלָן מִיר דָוְרָךְ אַלְעָ דָוְרוֹת אַלְיוֹן זִיךְ צְעַטָּאָן.”

אַ, נַאָר דַוְיִין פֿאָלָק קָעָנְסָט אַזְוִי אִיבָּיְקָעָ לִיבָּן.

זַע: יִידְזָן בְּוּיָעָן בְּיוֹ יְשֻׁעָיָהָם חְלוּם פֿוֹן דִי אַיִינְגָעָן קָעָפָ אַ בְּרִיךְ.

זַע: מַתְהִים שְׁטְרָאָלָן — אַ דָוֵר פֿוֹן פֿאָרְטָאָגָן.

הַאָרָךְ: מְחַנּוֹת קוּמָעָן דָעַם טְוִוִיט פֿוֹן קְדוּשִׁים פֿאָרְיָאָגָן.

א. מאָרגנדייקע ברידער מײַנע

אט קומט אַמחנה ברידער פון וויטן אַיבערמאָרגן,
אט קומט אַמחנה נאָך ניט געבערעהַ שׂועעטער.
דער לעצטער תליין האָט פֿאָר פְּחַד אלְּיַין זיך דערוֹאָרגן,
און ס'ווערט אין בלענד — די שאָטנדיקע נוּיט,
אלְּיַין פֿאָרפֿאָלְּן אִינעם החסכות פון נעכטן.

פֿוּן סְדוּם בֵּיז ווּאָרְשַׁע — דער זאָטער טוּיט,
וועט פֿאָר רְצִיחָה אלְּיַין זיך שעכטן.
עם שׂועערן די מאָרגנדייקע ברידער,
עם שׂועערן די מאָרגנדייקע שׂועעטער,
מער ווועט קַיִן המַן, יִשְׂרָאֵל, דִּיך ניט בוּיגַן,
ניט אַיבָּעָר קְבָּרִים פֿוּן קְדוּשִׁים, ניט אַין קְרִיעָה שְׁטִיבָּעָר.
אַיבָּעָר אָונְזָה ווּלְּזָן מעַר ניט פֿרִירַן טָאָרְקוּעוּמָאָדָם אוּיגַן,
אוּיפֿ דִּי אַלְּטַע פְּלַשְׁתִּים ווּאָרטַט אַ נְּיִיעָר שְׁמַשְׁוֹן הַגִּבָּוֹר.

א. מאָרגנדייקע ברידער מײַנע,
א. נאָך ניט געבערעהַ שׂועעטער מײַנע :
אַיך שַׁיך אַיך אַ ברוּול אַין גַּעַשְׁמָקָן מַאֲמָע לְשׁוֹן,
אַיך שַׁיך אַיך דִּי בְּרַכָּה פֿוּן מַיִּין גַּעַבְעַנְטַשְׁתָּן אַלְּפַ-בִּיתָה.
אַ שְׁפָאָן אַיְבָּקִיָּת האָט אָונְזָה, ווּיְיִ, צַעְשִׁידְטַּ.
א. ווּוִיטַּע אַיְנִיקָּלְעַד מײַנע, גַּוט אַיז מִיד אָזֶן,
וּאָס ס'אָזָן מַיִּין לִיד, ניט ווּיְמִין גַּוְּפַ,
צַוְּ מַיִּין אַיְנָצִיקָּן יַאֲרוֹהָנְדָעָרָט גַּעַבְוָנָהָן.
אַיך קָומַץ אַיך — אַ לִיד אַין אַיְיעָרָ פֿרִיּוֹד.
א. חֻרְטַּע אַין צָעַר בֵּין אַיך דִּי הַעַלְּעָ טְרִיכַת,
אַין אַיְיעָרָ צָעַר בֵּין אַיך אַטְרָעָר פֿוּן אַיְיעָרָ טַוי, —
אַ גַּלְעַטְנְדִיקָּעָ האָנט אַין אַיְיעָרָ פִּינְעָן.
א. גַּוט ווּאָלָט מִיד גַּעַוּעַן אָזֶן,
בִּיְיַ אָט דָעַם לִיד שְׁטָאָרָבָּן אַצְּנָה,
און בְּלִיבָּן ווּי אַקְעַרְנְדָל אַין דָעַר עַרד פֿאָרְשַׁלְאָסָן,
און אַיבָּעָר צְוֹאָנְצִיךְ דָרוֹת מִיט אַיך אוּפְּגַנִּין,
נִיט קַיִן מַעֲנָטָשָׁ, נאָך אַ בַּיִּט אַין אַן אַיְנוֹזָמָעָן טָאָל,
און אַיך אוֹף דָעַר בַּיִּט — אַ קִּינְד פֿוּן אַמְּפָל,
זָאָל זיך רְוִיטְלְעָן פֿאָרְשַׁעְמַט דָוְךְ גַּעַבְוִיגְעָנָה רְוִיזָן,
אוּיפֿ יַעֲדָעָר רְוִיזָן זָאָל שְׁמָאָרָצָן אַ פְּרִילְינְגָן פֿוּן מַיִּין דָוָר,
און שְׁמַעְקָן מִיט פִּינָּן, ווּי אַ צְּעַבְּלִיטָעָ ווּאָונָד.
א. די בַּיִּט ווּאָלָט שְׁוּמָעָן מִיט סָאָמִיקָּעָ ווּוִינְעָן,
און אַיר שְׁאָטָן ווּאָלָט זיך קְרִימָעָן דָעַר פֿאָרְלָאָשְׁעָנָר אַמְּפָל.

6 יְהוֹזָקָאֵל הַנְּבִיא

א, ברידער, יודן פון דער ווארטשעוווער געטמא :
 סי איר וואס האט אויף דער רוייטער פאן צעשיינט,
 אייער שרײַענדיך בלוט — א קללה קעגען פיינט ;
 סי איר וואס אין אייערעד לעצטעה הענט,
 האט ציון געשווועבט אויף דער וווײַם-בלויעַר פאגן,
 אפִילַן ווען געשריינ האבן פאלנדיךע געטאַז ווענט,
 מיט שפֿרִינְגֶּנדִיקָע ציגַל, מיט שטײַינְעֶרְנָע גוֹאַלְדָּן ;
 סי איר וואס האט, ווי רבִַי עַקְּיבָּא, ווי די „עַשְׂרָה הַרְוָגִי מְלֻכָּתָה“,
 ניט אויפֿנְגָּה עַדְמָעַט שְׁעַפְּטָשָׁעַן זַיִן לִיבָּן נָעָמָן,
 אפִילַן ווען קָאַכְּעַדְּיקָע צוֹוָאנְגָּנוֹן האַבָּן יַעֲדָנָם גַּעַהְאַלְטָן, —
 איך הָעָר אייער „שְׁמַע יִשְׂרָאֵל“ אַינְגָּעַן ווַיַּנְتַּא אַיְבָּיק קְלָאָגָן,
 איך הָעָר יְהוֹזָקָאֵל הַנְּבִיא אַיְעָרַע קְבִּרְמַלְאָזָע בִּינְגָּעַר ווַעֲקוֹן :
 — שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ! —
 שְׁמַיִּוּ אֹוָיפָּע —
 אָוָן נָעַם דַּי גַּעַשְׁאַכְּטָעַנְעַן מְחַנּוֹת צְוּנוֹיָפָּע,
 אָוָן זָאָל דַּי וּוְעַלְתַּדְעַזְעַן —
 מִיָּן גַּעַקְוִילָעַט פָּאַלְקָמְהַנְּטוֹוִיָּן, מְחַנּוֹתְוָוִיָּן שְׁפָאַנְעַן,
 אָוָן זָאָל דַּי וּוְעַלְתַּדְעַזְעַן —
 ווַיְפַל צָאָרָן, ווַיְפַל גְּבוֹרָה סָאַיז אַוְיךָ אַין טוֹיט פָּאַרְאָן.

אט קומט מײַן פָּאַלְק — יְהוֹזָקָאֵל הַנְּבִיא אַנְטְּקָעַן :
 עַבְרִים פָּוֹן מְדָכְרִוּת, פָּוֹן זָאָמָן דּוּרְכְּגַעַגְעַסָּן.
 יודַן, ווי לִיְם אָוָן צִיגַל, פָּאַרְמוּעַרְט אַין מְצִירָם.
 יודַן, גִּבְּוֹרִים אַיְבָעַר ווְילְדָעַ כְּנָעָנִים די זִיגָעַר,
 וואס האַבָּן מיט יַעֲקָבָם בְּרוֹכָת דּוּרְגָעַר צְעַבְּלִיטָם.
 יודַן, באָפְּאַנְצְּעַרְטָעַמְהַנְּטוֹת — דּוֹדָט קְרִיגְעָר,
 וואס האַבָּן מיט קָעָפָפָוֹן די פְּלַשְׁתִּים — יְהָדוֹהָם קְרוֹיָן גַּעַהְיִת.
 יודַן מיט פָּאַרְכְּעַנְקָטָעַהָּרָפָן, ביַי די טִיכְיָן פָּוֹן בְּכָל,
 וואס זִינְגָעַן מיט אַהיַלְקָעַר שְׁבָועָה אַנְטְּקָעַן יְרוּשָׁלָם גַּעַזְעָסָן.
 יודַן מיט טָעַנְעַץ, מיט פּוֹיְקָן אָוָן גַּעַזְעָנָגָן,
 וואס האַבָּן קִיְן צִיּוֹן אַהֲיָם-אַהֲיָם גַּעַצְיָוָן :
 די פּוֹיְקָן פָּאָר כּוֹרְשָׁ, די טָעַנְעַץ פָּאָר זַוְכְּבָּל,
 פָּאָר גַּאַט אָוָן פָּאָר מַי — דָּאָם גַּעַזְעָנָג.

אט קומט מײַן פֿאַלְק — יְהוּקָאֵל הַנְּבִיא אַנְטְּקָעָנוּ :
וַיֹּדַן פָּנָן מִידְעֵין, אֵין דַּי בָּעֶרֶג פָּוּן יְהוּדָה פָּאַרְבָּאָרְגָּן,
וְאֵם הַאֲבָן מִיט גְּבוֹרָה פָּוּן גְּלוֹבָן גַּשְׁאָרְטָה זַיְךְ דָּוָרְךְ דַּי נַעֲכָת,
נַאֲךְ דַּי טְרִיטָה פָּוּן יְהוּדָה הַמְּכָבִי, יְהוּדָה הַגִּבָּר,
אוֹן מִיט יְהוּחָם צָאָרָן דָּעַם מַעֲכְטִיקָן גַּעַז גַּעֲוָאָרְגָּן,
(אוֹן ס'הָאָט קִיְּן טְוִיט דָּעַם חַן פָּוּן דַּי חַנָּה נִיט פָּאַרְקָנְעָכָת).
בֵּין יָאָוֹן דָּעַרְךְ רַיְיךְ אֵיזְאָ קְרֻעְצִיךְ קָאָרְלִיקְלָ אַרְוָוָן,
בֵּין דָּאָם לְעַמְפָעָלָעָ לִיכְטָה — דָּאָם לְעַמְפָעָלָעָ פָּוּן הַאֲפָעָנָגָן,
אֵיזְאָלָעָ פִּינְצְּטָעָרְנִישָׂן פָּוּן אַנְטְּיוֹקוּם הַרְשָׁע אַרְבָּעָר.

וַיֹּדַן פָּנָן דַּי פְּלַאְמָעָן פָּוּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
וְאֵם הַאֲבָן דַּי קַעַפְּ פָּאַרְחָזָק פָּוּן רְוִימָעָר אַפְּגָעָגָעָבָן.
וַיֹּדַן אוֹיפְּ אַרְעָנָעָם — אַוְיְסְגָּעָלָאָכְטָעָ גַּלְאָדִיאָטָרָן,
אֵין פָּאַרְשְׁפִּילְטָעָ לִיְּבָ-גַּעֲפָעָכָתָן,
וּוֹעֵן בֵּין פָּאַרְצְׁקָטָעָ וְעַלְאָטָן הַאֲטָט טִיטָּוּם גַּעַשְׁוָאָרָן :
וּוֹעֵר סְקָעָן מִיט הַוִּילָעָ העַנְטָה דַּי לִיְּבָן שְׁעַכְּטָן,
שְׁוּעוּר אֵיךְ בֵּין יוֹפִיטָעָר אָז דָּעַר וּוּעַט לְעָבָן .
אָז עַלְאָטָן פָּוּן גַּלְילָ, הַינְטָעָר טִיטָּוּם מַאֲרָשׁ צְעַהָאָגָעָן .
ס'הָאָט טִיטָּוּם הַרְשָׁע מִיט בְּלוּט פָּוּן קְנָאִים פָּאַרְטְּרוֹנָקָעָן וַיַּן צָאָרָן .

וַיֹּדַן וְאֵם זַיְנָעָן אָוְנְטָעָר טָאַרְקָוּוּמָאָדָּאָס קְנוּט גַּעַגְּאָגָעָן,
מַאֲרָאָנָעָן פָּוּן דַּי שִׁוְיְטָעָרְהִיפָּנָס פָּוּן שְׁפָאָנִיעָ אַוְיְגָעָעָסָן .
וַיֹּדַן פָּוּן דָּעַר וּוֹאַרְשָׁעָוּר גַּעַטָּא מִיט פָּאַרְגָּאָזָטָעָ אַוְיָגָן .
„יְהָדָן פָּוּן צָלָעָ דָּוָרוֹת קְוּמָעָן יְהָוּקָאֵל הַנְּבִיא אַנְטְּקָעָנוּ ;
אוֹן דָּעַר נְבִיא אַיְבָעָר מִין דָּוָר גַּעֲבָוִיגָן,
אֵיזְאָפְּיָלוּ נַאֲךְ דָּעַר זָוָן שְׁבָעָה גַּעֲוָעָסָן,
אוֹן אֵיזְאָוּוֹעָק דָּעַם מַאֲרְגָּנְשָׁטָעָרָן אַנְטְּקָעָן,
שְׁעַפְּטָשְׁעַנְדִּיק דָּוָר אֵין, דָּוָר אַוִּים,
חוֹרְבָּן אֵין, חֹרְבָּן אַוִּים :
„אָ, יְהָדָן לִיכְטִיקָעָ, אָ, אַיְבָקָעָר זָוָנוֹוַיְפָגָאנָגָן” .

— — — — —
דער פשוטער חלום פון דיר און מיר וועט נאך זיגן,
מייט גיעזאנג און געלעכטער איבער צער און געוויגן.
מייט גראן און גאלד פון יארן וועט יעדער זיין רײַךְ אויַיַּה,
רײַךְ מייט ניגנער פון גלייאיקע באגערן,
נאָר דער טכּוּר, דער קמצען און דער הוּשֶׁךְ וועט בְּלִיבָּן אֲרוּם,
די שפֿין אַינְגָּס לְיִדְקָּן שְׂפִינְגָּעָּב וועט כָּפָּן זֵיכָּלִין.
אוּיף דעם אָרט פון חורבות און פון טראָרָן,
וועט בוּיר און טְרוּיְמָעָר :
פעֶל און לִיד, פּוֹיגָל אָונְחָה בענטשָׁן.
דעם צָאָרָן פון גָּאָט, פון מענטשָׁן אָונְ שְׂטוּרָעָם,
וועט אַ קִינְד מְטָא שְׂמִיכָּל פון אַ מְלָאָךְ שְׂטָמִילָן.
אַפְּיָלוּ פון נַאֲכָט אָונְ טָאָג — די אַיְבִּיכָּקָעָרִיגָּא,
וועט וועָרָן — אַ זָּוָן אָונְ שְׂטָרָן שְׂפִילָן.
אַ, דער מאָרגָן האָלְדוֹת אָונְדוֹ אַלְעָ מִיט נאָךְ נִוְתְּ דָעָרְגִּיכְבָּטָע
אֲרוּם.

אויף בייסיקלס דורך „סנטראל פארק“

אויפּ בייסיקלָם דורך „סְעַנְטֶרְאָלּ פֿאָרָקּ“

ט ר י א ד ע ט ז

פֿאָרָטָאגּ¹

מיין גאנט אויז א ניינעריקער וועג וואס גאנרט נאך דיין קומען.
איין אט דער פריער שעה בימטו מיין אנהיב — מיין ערשותער
גלויבן.
איין מיין גרוינוין צימערל לוייכט א טרוים אפללו פונעם שטובי.
דורך די שוויבן זע איך דיך, ווי פון א חלום קומען.
וואסער כוח וואלט מיין יאנטועודיקע אומרו איצט פֿאָרָטָאגּ?
וואסער וויסטער נאכט, וואסער מאנטער קען דעם פֿאָרָטָאגּ
אייצט דזיבּן?
מיין גאנט — א דער גרייכטער וועג, די נויט — א ווארנדיקע בלום.
איין אט דער פריער שעה בימטו מיין אנהיב — מיין ערשותער
גלויבן.

עם טאגט די שטאט, מיר פֿאָרָן אויפּ בייסיקלָם דורך
„סְעַנְטֶרְאָלּ פֿאָרָקּ“.
ניויאָרָק האט דער נאכט איין די פֿיִיעָרָן פון פֿעַנְצָטָער פֿאָרָבְּרָעָנט.
אַ, וועלכּעַ שיין, וועלכּעַ פרילינג איז ווי דאס הארץ איזו הּעל?
מיר פֿאָרָן אויפּ בייסיקלָם דורך דעם פֿאָרָטָאגּ פון
„סְעַנְטֶרְאָלּ פֿאָרָקּ“.
הּי, בייסיקל פֿלי — אַט טאל אונטער טאל, אַט באָרג אַיבּער באָרג.
הּי, בייסיקל, טראָג אונדוּ באָרג אַראָפּ מיט געהיבּענע הענט.
איך הּער מיין קינדהייט רושין דורך די וועלדלעַךְ פון
„סְעַנְטֶרְאָלּ פֿאָרָקּ“.
ניויאָרָק האט דער נאכט איין די פֿיִיעָרָן פון פֿעַנְצָטָער פֿאָרָבְּרָעָנט.

איך ווים ניט צי פון פרײַד, צי פון צער בין איך איזו שטארק,
כاطש נעם און טו אַשְׁלֵיידער אַ באָרג אַין אַ טאל,
כاطש נעם און טו אַיגּ דעם חישך אַין אַמְּאל —
איך ווים ניט צי פון פרײַד, צי פון צער בין איך איזו שטארק.
זאג, צי פון ליבּשָׂאָפּט, צי פון אַומְּרוּ בַּיִסְטּוּ אַיזוּ צָאָרָט,
כاطש נעם און גַּלְיַ אַרְיוֹן אַין סָודּ פון אַט דעם זונאַוִּיפּגָּאנְגּ.
איך ווים ניט צי פון פרײַד, צי פון צער בין איך איזו שטארק,
כاطש נעם און טו אַשְׁלֵיידער אַ באָרג אַין אַ טאל.

אויה ביסיקלס דורך "סנטראל פארק"

די איביקיות פרגינית, א שעה מיט דיר שטאטרכט קיינמאָל ניט.
זע, אט זייןען שאטנס — שדים, אט ווערן שאטנס — שטראלן.
פינצטערניש איבער פינצטערניש טוט א וואקל זיך אוּן פאלט.
די איביקיות פרגינית, א שעה מיט דיר שטאטרכט קיינמאָל ניט.
דער טאג קומט אנטקען אונדוּ מיט ציטער פון ערשות טרייט.
אוֹף יעדער רגע פון טאג — א דורך א פארליבטער ווֹאַרט.
די איביקיות פרגינית, א שעה מיט דיר שטאטרכט קיינמאָל ניט.
זע, אט זייןען שאטנס — שדים, אט ווערן שאטנס — שטראלן.

מיר פארן אוֹף בייסיקלס דורך מעשהלעך פון אמאָל.
מיידל, איך גי אוֹף לעבן דיר — א לאנג פֿאַרגאנגען זון.
מרימ טאנצט דור איין, דור אוּס אנטקען גאט און ליכט אוּן זיג.
מיר פארן אוֹף בייסיקלס דורך מעשהלעך פון אמאָל.
אייביק זוֹיינען היילן און ס'הילכט דורך זוי גאטס היילנדיק קול
וויפל פֿוֹגֶל אַזְוִיפֶל לְיִדְעָר האט מיין פֿאַלְק גַּעַשְׁפּוֹנוּן.
דער העלסטער מאָרגן זייסט זיך פון דעם פֿינצטערעטען אמאָל.
מיידל, איך גי אוֹף לעבן דיר — א לאנג פֿאַרגאנגען זון.

וואָס איז נאָך ווי דו און ווי ישעיהם חלום שיין,
אוּב ניט מיין פֿאַלְק — א קינדיישער פֿאַרטאג דורך גרוּיל פון
דורות.

מיר פארן אוֹף בייסיקלס דורך ענדלאֹזע מדבריות.
וואָס איז נאָך ווי דו און ווי ישעיהם חלום שיין,
אוּב ניט מיין פֿאַלְק דורך נאָכט, דורך טרייט און שאַקָּאַל-גַּעֲווֵין,
געפְּלָאנְט פון ווֹילְדָע עַמְּלָקִים, גַּעַגְטָט פון זאמְד-שְׁטוּרָעָם.
וואָס איז נאָך ווי דו און ווי ישעיהם חלום שיין,
אוּב ניט מיין פֿאַלְק — א קינדיישער פֿאַרטאג דורך גרוּיל פון
דורות.

איך זע מײַן פֿאַלְק — מײַן יונָג, מײַן אָוּרָאַלְטַ פֿאַלְק,
אַיבָּעֶר פֿעַלְדוֹן גִּלְּוּשִׁיקָע מִיטַּ וְיַכְּעַרְעַ טְרִיטַ.
אַלְטָעַ וְוַעֲלַף הַאֲבָן שְׂוִין אֵין פֿעַלְדוֹן דַּי צִין צַעֲקָרִיצַט.
עַם שְׁפָאנְטַ מִינַּן פֿאַלְק — מײַן יונָג, מײַן אָוּרָאַלְטַ פֿאַלְק.
אַיְוָן פֿאַרְבָּלְאַנְדְּשְׁעַטְעַר טְרָאַטַּ, אֵין שְׁטָאַרְעַר בְּלִיכַ
אוֹן פָּוּנַּי יְשֻׁיעָהָם חַלּוֹם בְּלִיבְכַּט קִין זְכַרְנִים.
נָאָר אַיְבָּיק אִיז מִינַּן יונָג, מִינַּן אָוּרָאַלְטַ פֿאַלְק,
אוֹן אַיבָּעֶר פֿעַלְדוֹן גִּלְּוּשִׁיקָע — זְכַרְעַ דַּי טְרִיטַ.

איך זע דַּיךְ אֵין מַזְרָח, מִידְלַ — אַהֲפָעַרְדִּיקָעַר מַאֲרָגַן.
מִיר פֿאַרְן אַיְפַּ בְּיִסְקָלַס דַּוְרַךְ פֿעַלְדוֹן, דַּוְרַךְ וּוּאָלְדַ, טְרוּוִים אֵין,
אוֹיפַ אַבְּיִסְקָל — אַפְּיַעַרְדָּאָד, פֿאַרְטַּ דַּי זָוַן אַיצְטַ אַרְוִוִּים.
לְאַמְּרַ פֿאַרְן טְיוּעַרְעַ בְּזַיְדַּעַם הַאֲפָעַרְדִּיקָמָן מַאֲרָגַן.
חַיִּי, בְּיִסְקָל לְזַוְּפַ, אַנְטְּלוֹיפַ אֵין יְעַנְעַם פְּרִיאַדְיַקְן דַּוְרַ.
אַ, בִּיסְטַ דַּוְרַךְ חַזְּפָהְדִּיקָעַ דְּעַנְעַר — דַּי בְּאַשְׁיְדַעַן רְוִוַּיַּן.
איך זע דַּיךְ אֵין מַזְרָח, מִידְלַ — אַהֲפָעַרְדִּיקָעַר מַאֲרָגַן.
מִיר פֿאַרְן אַיְפַּ בְּיִסְקָלַס דַּוְרַךְ פֿעַלְדוֹן, דַּוְרַךְ וּוּאָלְדַ, טְרוּוִים אֵין,
טְרוּוִוִּים אֵין.

2

פֿאַרְנָאַכְטַ

אַ, דַּעַר בְּיִסְקָל, מִינַּן לִידְ אָוַן דַּוְ מִיטַּ זְבַּן כִּיְגַעַן.
דַּי וּוּאָךְ דְּרוּשַׁט, וּוּ אַן אַיְלְנְדִיקָעַר קוּוֹאַל מִיטַּ פְּרָאַסְטַעַ רְיִידַ.
אַ דַּוְרַ פָּוּנַּי מַעְינְקָעָם אָוַן בְּיִקְעָם גִּיְתַּ אַיְפַּ פָּוּנַּ אַנְדְּזָעַר פְּרִיאַדַּ.
מִיר פֿאַרְן אַיְפַּ בְּיִסְקָלַס דַּוְרַךְ דְּיַוְעַן זְבַּן כִּיְגַעַן.
דַּעַר יְאַנְטָעַוּ אִיז לְוַטְעַר וְוַיְגַטַּ, וּוּ לִידְ, וּוּ דַּוְ אַלְיַוְן.
דָּאַם פְּשָׁוְטְסְטַעַ וּוּאַרְטַ — מַטְמַעַן, אִיז רִירְנְדִיקַ בְּזַיְגַעַן.
אַ, דַּעַר בְּיִסְקָל, מִינַּן לִידְ אָוַן דַּוְ מִיטַּ זְבַּן כִּיְגַעַן.
דַּי וּוּאָךְ דְּרוּשַׁט, וּוּ אַן אַיְלְנְדִיקָעַר קוּוֹאַל מִיטַּ פְּרָאַסְטַעַ רְיִידַ.

אווֹפּ בִּיּוּסִיקֶלְסַ זָוֶרֶקְסַ "סְעִנְטְּרָאֵלְ פָּאָרָקְ"

מיין מאמעעם גוטסקייט קווועלט ארוים פון דיבגע קלונג אויגן.
ס'גייט דער אוונט אוייס אין תפילת, אין יאמער אונ איזן פלאם.
א זוינטעלע שעופטהשעת לעצטוו וווערטער פון מיין מאמען.
מיין מאמעעם גוטסקייט קווועלט ארוים פון דיבגע קלונג אויגן.
אייר לעבן איזן זוי א פיגל דורך א חלום פאפרלוייגן.
דער טאג שלאפט איזן מיט דעם אייביקן שלאָפּ פון מיין מאמען.
מיין מאמעעם גוטסקייט קווועלט ארוים פון דיבגע קלונג אויגן.
ס'ג'ייט דער אוונט אוייס אין תפילת, אין יאמער אונ איזן פלאם.

זויי, ווער האט פאָרְשְׁטוּמַט דעם נביַּס קאָכְעָדִיקָע קלה ?
ירמיהו קלאגט איזוי עלנט פון גרוב ארוים, הער :
— ווער וועט פרן אָן אָקָעֶר דורך דער פאָרְשְׁאָלְטְּמָעָנֶר ער ?
זויי, ווער האט פאָרְשְׁטוּמַט דעם נביַּס קאָכְעָדִיקָע קלה ?
ווײַפְּלַ שָׁאָקָאָלָן, אָזּוֹפִיל ווְאָגָּל, זוינט אָן יאמער,
אייז מיין פאָלָק דורך די פֿיר טויזנט האָרְבָּסְטָן גַּעֲוֹעַן באַשְׁעָרָת.
זויי, ווער האט פאָרְשְׁטוּמַט דעם נביַּס קאָכְעָדִיקָע קלה ?
ירמיהו קלאגט איזוי עלנט פון גרוב ארוים, הער.

זוייל שלימלען זוינען דא, זוינען די שלעסעָר פאָרְמָאָכְטָמַט.
זוייל זליידנע פֿלִינְג זוינען דא, לעבן נאָך די שפֿינְגָעָן.
ווײַפְּלַ גַּעֲבָעָט אָן דער פֿלִינְג, אָזּוֹפִיל זעט אָן דער שפֿוֹן.
הִיִּי, בִּיּוּסִיקֶלְ, פָּוּנְ שְׁלִימְלָעָן אַנְטְּלוֹיָפּ, פָּוּנְ שְׁלִיעָסְעָר פְּאָרְמָאָכְטָמַט !
זוייל דער קברן אָיז נאָך דא, אָיז זַיְּלָאנְג אָזּוֹי ווּאָך.
זוייל תְּלִיוֹת זוינען דא — ווערגט דער הוֹשֶׁך דעם באַגְּנִיעָן.
זוייל שלימלען זוינען דא, זוינען די שלעסעָר פְּאָרְמָאָכְטָמַט.
הִיִּי, בִּיּוּסִיקֶלְ, פָּוּנְ שְׁלִימְלָעָן אַנְטְּלוֹיָפּ, פָּוּנְ שְׁלִיעָסְעָר פְּאָרְמָאָכְטָמַט !

א. רײַך בֵין אַיך מיט אָזויַּפְּל גִּלְדָּעָנָּע פֿאָרֶטָּאָגָן,
וֹי רײַך אַיך בֵין מיט טְרוּיָּעָר פֿוֹן לְאָנְגָּע, לְאָנְגָּע נְעַכְתָּ.
לְאָמֵר שְׁלִיְּדָעָרְן זָוֵן דּוֹרְךָ דַי בְּלִינְדָע, קְרָאָנְקָע נְעַכְתָּ.
מִיר פָּאָרָן אָזִיף בִּיסְמִיקָּלָם צָו דֻעַם גִּלְדָּעָנָּעָם פֿאָרֶטָּאָגָן,
איָן קְרָאָמָּה, אַלְעַצְטָעָר שְׁטָרָאָל, וּוֹילְדָעַם זִינְגָּר — חֹשֶׁךָ, זָאנָגָן,
אוֹ לִיכְטָוּת וּוֹעַט שְׁטָעָנְדָק גְּעוּוֹנְגָּעָן דֻעַם סּוֹפָק פֿוֹן גְּעַפְעַכְתָּ.
א. רײַך בֵין אַיך מיט אָזויַּפְּל גִּלְדָּעָנָּע פֿאָרֶטָּאָגָן,
וֹי רײַך אַיך בֵין מיט טְרוּיָּעָר פֿוֹן לְאָנְגָּע, לְאָנְגָּע נְעַכְתָּ.

א. וּוַיְפֵל גַּעֲבָוָרֶט אַיְן דַי שָׂאָטָנָם פֿוֹן אַפְּרִילְיְנְגְּדִיקָעָר נְאָכְתָּ?
לִילִית פֿרְעָגָט : וּוְאָס אַיְן הַיְּלִיקָעָר פֿוֹן זִינְד ?
מִיט עַרְשָׁתָן פְּלָאָפְּל שְׁטָמָלָט יְעַנְעַז זִינְד ?
א. וּוַיְפֵל גַּעֲבָוָרֶט אַיְן דַי שָׂאָטָנָם פֿוֹן אַפְּרִילְיְנְגְּדִיקָעָר נְאָכְתָּ?
וֹי אַוְנָאָפְּגָאָגָג קָעָגָן בְּעָרְגָּפָן חֹשֶׁךָ אַיְן סְהָאָרָץ אָזַוְיָוָזָאָךְ.
צִוְּיָת אַיְן שְׁטָעָנְדָיק נְיִי, וֹי אַזְּנָאָבִיךְ קִינְד ?
א. וּוַיְפֵל גַּעֲבָוָרֶט אַיְן דַי שָׂאָטָנָם פֿוֹן אַפְּרִילְיְנְגְּדִיקָעָר נְאָכְתָּ?
לִילִת פֿרְעָגָט : וּוְאָס אַיְן הַיְּלִיקָעָר פֿוֹן זִינְד ?

אַיְצָטָמָע, אַיְצָטָעָר, אַצְיָינְד אַיְן אָונְדוֹזָעָר רְיֵי צֹו לְעַבָּן.
אָזְוַיְפֵל דָוָרוֹת הַיְּנְטָעָר אָונְדוֹג, אָזְוַיְפֵל דָוָרוֹת אַנְטָקָעָגָן.
א. גּוֹט אַיְן אָוִיךְ דָעַר בְּלָעָנְד פֿוֹן אָוּוֹנָט, לְעַם בֵּית-עוֹלָמְדִיקָן שְׁטָעָג.
אַיְצָטָמָע, אַיְצָטָעָר, אַצְיָינְד אַיְן אָונְדוֹזָעָר רְיֵי צֹו לְעַבָּן.
גּוֹט אַיְן אָוִיךְ אַרְגָּע דֻעַם פְּלָאָטָעָרְל שְׁוּעָבָן.
שְׁלַעַכְתָּ אַיְן זִוְיָן אַזְעַנְתָּ וּאַסְמָעַל פֿאָרֶשְׁתָוִיסָפָן פֿוֹן דַי בְּרָעָגָן.
אַיְצָטָמָע, אַיְצָטָעָר, אַצְיָינְד אַיְן אָונְדוֹזָעָר רְיֵי צֹו לְעַבָּן.
אָזְוַיְפֵל דָוָרוֹת הַיְּנְטָעָר אָונְדוֹג, אָזְוַיְפֵל דָוָרוֹת אַנְטָקָעָגָן.

אויף ביטיקל דורך "סנטראל פאלאק"

א, איינציקע בייקע, מידל מינט:
א רגע מיט דיר — א גאנצער פרילינג.
די עלטסטע אוראלט, ווי דו אזי יונגע.
א, פירט אונדו, פארפירת אונדו בייסיקלמ.
די נאכט צינדט אוז לוייטער פיין —
אוז לילית-נאכט — א כישופדרינג.
א, לייטיקע בייקע, מידל מינט:
א רגע מיט דיר — א גאנצער פרילינג.

3 זידעש ווינגע

בייסיקל, היי, בייסיקל, לאםיר פאַרָּן,
ביז אינעם אויסגעקלערטן לאנד אַריין,
ביז ס'ווערט הבלס אויסגעלאַכט בענה,
דעַר, "עמוד-אַש" דורך דעם גאנג פון די יַאָרָן.
דורך די וויטסטע אַמְּאלָן לאַמִּיר פֿאָרָן,
ביז בְּלִיבֶן ווּעַט נָאָר בְּרָאַשְׁתָּה — עַרְשָׁתָּה שֵׁין.
בייסיקל, היי, בייסיקל, לאַמִּיר פֿאָרָן,
ביז אינעם אויסגעקלערטן לאנד אַריין.

היי, בייסיקל יאג, פֿאַרְיאָג דעם אלטן היינט.
ס'האט דער היינט ציידן געלעכטער שיר פֿאַרְשְׁטוּט.
מיר זאלן מידל מינט, אוּי, היינט ניט אָומְקָומָעַן.
היי, בייסיקל יאג, דעריאָג דעם נִיעָם היינט:
וואֹו דער נְעַכְּטָן אָוָן דער מאָרָן זַיְנָעַן אוּיךְ היינט —
אָ פֿאַרגָּאנְגָּעָנְגָּעָנְגָּעָר טָאג אַיז אָזְלָטְעָנָעָ בְּלוּם.
אָזְוִיפְּלָה היינט, אָזְוִיפְּלָה היינט, אָזְוִופְּלָה היינט.
ס'האט דער היינט ציידן געלעכטער שיר פֿאַרְשְׁטוּט.

דען פשוטער חלום

אין אַ חָלוֹם פֿוֹן אַמְּאַל הַאָכָּב אִיךְ דָּעַם נֵיִיעַם הַיִּנְּטַ דָּעֲרוֹעַן,
אָנוֹ שִׁיכּוֹר אַיזְוַן דָּעַר הַיִּנְּטַ מִיטַּ אַזְוִיפֶּל זַיְדָעַשׁ וַיְיִנְּגַעַן,
אַיזְוִיבַּ קִין טָאנַג וּוְאַלְטַן נִיטַּ גַּעֲוֹעַן, וּוְאַלְטַן דָּעַר מַעֲנְטַשְׁ אַלְיַוָּן
גַּעֲשִׁינְטַם.

אין אַ חָלוֹם פֿוֹן אַמְּאַל הַאָכָּב אִיךְ דָּעַם נֵיִיעַם הַיִּנְּטַ דָּעֲרוֹעַן,
אַיזְוִיבַּ קִין זָוַן וּוְאַלְטַן נִיטַּ גַּעֲוֹעַן, וּוְאַלְטַן בְּלִינְדַּע גַּעֲוֹעַן,
אָנוֹ סְיוֹוָאַלְטַן דִּי טַוְיבָּע גַּעֲהַעַרטַן, וּוּעַן סְיוֹוָאַלְטַן קִין קַלְאַנְגַּ נִיטַּ זַיְוָן.
אָנוֹ גַּעֲוֹוַיַּן פֿוֹן אַמְּאַל וּוְאַלְטַן דָּאַס גַּעֲזָאנְגַּ פֿוֹן הַיִּנְּטַ נִיטַּ גַּעֲוֹעַן,
אָנוֹ שִׁיכּוֹר אַיזְוַן דָּעַר הַיִּנְּטַ מִיטַּ אַזְוִיפֶּל זַיְדָעַשׁ וַיְיִנְּגַעַן.

אָנוֹ דָּעֲרַנְעַר וּוְאַלְטַן מַסְתָּהַ נִיטַּ גַּעֲוֹעַן קִין בְּלִומְעַן.
אָנוֹ פִּין פֿוֹן גַּעֲבִירַן, וּוְיִי וּוְאַלְטַן הָעַל פָּאַרְטַּאְגַּן זַיְוָן?
אָנוֹ אַזְאַל לְאַנְגַּע נַאֲכַט, וּוְיִי וּוְאַלְטַן גַּעֲוֹעַן אָנוֹ עַרְשַׁטְּעַ שַׁיְוָן?
אָנוֹ בִּיסְיַקְּל, וּוְיִי וּוְאַלְטַן אִיךְ אַיזְוַן לְאַנְדַּ פֿוֹן חָלוֹם קַוְמָעַן?
אָנוֹ דָּעַם טַוִּיט, וּוְאַלְטַן דָּאַס לְעַבָּן, וּוְיִי בָּרָאַשְׁית גַּעַשְׁטוּמַט.
אָנוֹ פָּאַרְצַיְוָן, וּוְאוֹ וּוְאַלְטַן מַירַ גַּעֲוֹעַן מַאֲדַעְרַגְעַם וַיְיִוָּן?
אָנוֹ דָּעֲרַנְעַר וּוְאַלְטַן מַסְתָּהַ נִיטַּ גַּעֲוֹעַן קִין בְּלִומְעַן.
אָנוֹ פִּין פֿוֹן גַּעֲבִירַן, וּוְיִי וּוְאַלְטַן הָעַל פָּאַרְטַּאְגַּן זַיְוָן?

פֿוֹן פָּאַרְקְּלַעְרַטַן אַוְרַאְלַטְן בְּלִיְבַּט קִינְגַּמְּאַל נִיטַּ קִין שִׁימְלַ.
דָּעַר אַוְרַאְלַטְן אַיזְוַן בִּים תַּלְמֹוד — אַ שִׁיְינְגַּר עַלְטַעַר-זַיְידַע.
מִיּוֹדַל מִיּוֹנַם, אַ שְׁטַרְאַלְטַן פֿוֹן אַמְּאַל אַיזְוַן גַּעַנְגַּ פָּאַר בִּיְדַן.
פֿוֹן פָּאַרְקְּלַעְרַטַן אַוְרַאְלַטְן בְּלִיְבַּט קִינְגַּמְּאַל נִיטַּ קִין שִׁימְלַ.
דָּעַר אַוְרַאְלַטְן אַיזְוַן פָּעַלְד — אַ בְּלִיְיַ פָּאַרְלִיבְטַעַר הִימְלַ.
אַיזְוַן יְעַדְן שְׁאַטְמַן אַרְוּם אַונְדוּ הָעַר דָּעַם אַמְּאַל רַעַדְן.
פֿוֹן פָּאַרְקְּלַעְרַטַן אַוְרַאְלַטְן בְּלִיְבַּט קִינְגַּמְּאַל נִיטַּ קִין שִׁימְלַ.
דָּעַר אַוְרַאְלַטְן אַיזְוַן בִּים תַּלְמֹוד — אַ שִׁיְינְגַּר עַלְטַעַר-זַיְידַע.

אויף בייסיקלס דורך "סענטראל פארק"

מיר זיינען איביך, זויל איביך לעבט דאס לעבען.
ס'אייז ניט אמת, ס'אייז גאר קיין טוית ניטאג.
ס'אייז דא אזאג העלען, איביך עעה.
מיר זיינען איביך, זויל איביך לעבט דאס לעבען.
א רגע האט אונדז הונדרט אאר פרוייד צו גבען.
נאך אונדזער טוית איז איז קיין טוית ניטאג.
מיר זיינען איביך, זויל איביך לעבט דאס לעבען.
ס'אייז ניט אמת, ס'אייז גאר קיין טוית ניטאג.

וואס איז עלטער פון עלטסטן וויאן?
וואס איזה העלער פון ערשותן שטראל,
ווען די לאנגע נאכט פאלט און פאלט?
וואס איזה עלטער פון עלטסטן וויאן?
כ'זויים: פרילינג איז דער עלטסטער וויאן,
ס'הארן איזה העלער פון ערשותן שטראל.
דו ביסט פון פרילינג יעדער וויאן,
דורך יעדן סוף — אן ערשטער שטראל.

בייסיקל, הי, בייסיקל לאמר פארן,
ביז אינעם אויסגעקלערטן לאנד אריין,
ביז ס'ווערט הבלט אויסגעלאכטע טענה,
דער עמוד-אש דורך דעם גאנג פון די יארן.
דורך די ווישטטע אמאן לאמר פארן,
ביז בליבן ווועט נאר בראשית — ערשטטע שיין,
מיידל מײַנע, הי, מיידל מײַנע, לאמר פארן,
ביז אינעם אויסגעקלערטן לאנד אריין.

יידיש-קודש

א געזאנג צו בײַקען

יידיש מיידל — מיכאלישקער כײַקע,
מייט טויזנט יאריקון יהומ פון מאמעדיקון יידיש-קודש :
פראסט אונ שטראטמי, ווי א ליטויש טיביל איז דין נאמען.
איך האב א לעבען לאנג געצערטלט דין באשיעידענען חן.
איך האב א לעבען לאנג געקושט דין יעדן וואנד.

אייז מיר גרייניג אזויז צו וויסן,
ווײַפְּל גלויבן אין ערשותן גלי פון פֿאָרטָאָג איז פֿאָרָאָנָעָן :
איין בליך אויף דיר אונ איך ווים —
אויפֿל וואנדער אין דיינע יידישע אויגן.

אייז מיר גרייניג אזויז צו וויסן,
ווײַפְּל שיכרות קען אין איין מאיאיקער רגע זיין :
אן איינצקייד בעריך אונ איך ווים —
אויפֿל פֿרְוִילְעָכָר צויבער איז דא אין רענגבויגן.

אייז מיר גרייניג אזויז צו וויסן,
ווײַקְעָן דאס הארץ טראָגן אזויפֿל יאנטועודיקע שיין :
א שעה מייט דיר אונ איך ווים —
אויז גרייניג איז די אייבֿיקֿיט פון ברעג ביו ברעה דורךשפֿאנָעָן.

יידיש מיידל — בענקענדיקע כײַקע :
זע,
א דיוו וויל אין וויטסטען וואַלְקְנְדֵל זיך פֿאָרְלִיבְּן,
געַר דאס ניכע וואַלְקְנְדֵל אַיִלְתַּה ווֹאו אַוּעָך
און די דיזו בליבט וואָנדְיך, אַפְּגַעַנְגָּרָט .
זע,
מייט וויפֿל לעבען איז אַגְּגַעַגְּסָן די געדולדיקע ערְד ?
ווײַפְּל ווינְיִקְעָן זאָפְּטָן פָּוּן דעם פּוֹלְן סּוֹפְּ-זּוּמְעָרְדָּן,
מייט וויפֿל מּוֹלְבִּידְהָא אַבְּעַרְגְּעַלְאָדָן,
בוֹיגְט זיך יעדער צוֹוִיגְ פָּוּן גַּעַשְׁמָאָקָן עַפְּלַ-סְּאָד ?
זע,
נאָר פָּוּן שטָאָרְקָן, פֿאָרוֹוָאָרְצָלְטָן שְׂטָאָם קָעָן רִיְּפָה דַעַר עַפְּלַ וּוּרָן.

מיין קינדְהִיִּט פָּוּן מאָכִיקֿעָן, חדְרְדִּיקֿעָן גַּעַסְעַלְעָן,
מייט שבְּדִיקֿעָן מְלָאַכְיְמָלְעָךְ אַיִן יַעַדְן וְאַכְעָדִיקֿן חָלוּם,
הָאָב אַיך דַעַךְ דִיר צְעַצְוּוּת, ווי א וּלְתַעַנְעַן קוּוִוּת,

כאטש געשטאנגען איז דיין וויג דא,
אין דער פארשטיינערטער ווייזע : ניו-יארק.

פֿאָר דִּיר —
פארזוי איך איצט די דופטיקע שורות, ווי פרישע, אויסגעגעלעטע
בייטן.

בי דיין יעדן טראט, בי דיין יעדן גלייד,
ווײַ פֿאָר אַ פֿלוֹצְלָונְגְדִּיקָן וּוְאַונְדָּעֶר בְּלִיבָּךְ אַיךְ שְׂתִּין :
גָּאטָט, מִית אַזְוִיפָּל קְלָאָרְעָרָבָּעָן קְשָׁאָפָּט רָוּפָן אַיְビָּקָן אַונְדוֹזָה
שְׁטָעָרָן.

יִדִּישׁ מֵיְדָל — לְוִיטָעָרָעָ כִּיְקָעָ :
זוֹ דִּיר מֵיַּן רְוִישָׁנְדִּיקָעָ אָוּמָרָן, זוֹ דִּיר מֵיַּן צָאָרָטְסָטָעָ לְיַדָּ.
פֿוֹן דִּער בְּלִינְגְּדָעָר טִיף גְּעוֹנוֹנִיקָט הָאָט מֵיַּן לִיכְשָׁאָפָּט צָוּ דִּיר,
אוֹן אַיצְטָ —
מִית דָעַם טָאגְנְדִּיקָן פִּיעָר דּוֹרְכְגָּעָנוּמָעָן,
גְּלִי אַיךְ אָוִים פֿוֹן זִיךְ אָוֹן פֿוֹן דִּער וּוּלְטָ —
די הָעַמְלָעָכְסָטָעָ וּוְאָונָה, די שְׁוֹאָרְצָסָטָעָ זִינָה.
אָ, זָאָל נָאָר אַיזָּט דָעַם דּוֹר פֿוֹן אָוּמָקָומָן נִימָט פָּאָרְגִּיָּן,
גָּאָר מֵיַּן יְוִינְגְּשָׁעָ פְּרִיָּה, גָּאָר מֵיַּן בְּעַנְטִישָׁנְדִּיקָעָ גְּעוֹזָאָגָעָ צָוּ דִּיר.

מייכאלישעך

מייכאלישעך — שטעתעלע מײַינָם פון דער אָרְעֶמֶר לִיטָע,
וּאוֹ דָעֵר וּוִינְגַטְ פְּלָעָנְטְ לְעָגָנְדָעָם פָּוֹן מַדְרָשָׁ דָּרְצִיּוֹן;
וּאוֹ יְעֻדָּם יְוִינְגָל — פָּוֹן אַ מְעַשְׁחָלָעְ אַ רִיטָעָר,
פְּלָעָנְטְ פִּירָן זַיְן בַּת-מֶלֶכה דָוָרְקָ פָּאָרְכְּשָׁוֶפֶטָע הַיְילָן.

מייכאלישעך, דָוָרְקָ דִּינְגָעַ נַעֲכַת חָאָב אַיךְ גַּעֲזָעָן,
וּוֹעֵס טִוְיטְשָׁן גַּמְרָא אָפִילְוָ אָפְּרָקְלָעָרְטָע שְׁטָעָרָן.
אַיךְ בֵּין דִּין הַוְּנָגָעָרִיקְסְּטָעָר מַתְהִימִיד גַּעֲזָעָן,
דָּעָרְפָּאָר פְּלָעָג אַיךְ אַין חָלוֹם מַלְאָכִים-שִׁירָה הַעֲרָן.

מייכאלישעך — שטעתעלע מײַינָם פון דער אָרְעֶמֶר לִיטָע.
אוֹיפְּפָ מַיְן יְעָדָן גַּלְדְּ שְׁמָאָרְצָן דִּינְגָעַ וּוֹאָנוֹן.
דוֹרָן מִיר גַּרְיָת אָוִסְטָן הַאָרָן, צְעַמְעַסְעָרָט פָּוֹנְעָם פִּינְגָט.
דוֹרָן מִיר לְוַיְעָרָט גַּאֲרָ דִּין יְאָמָרָ, גַּאֲרָ דִּין אָוּמָקָום.

מעָן וּעַט אַמְּאָל דִּי וּוּלְטָט בַּיּוֹם רַאנְדָפָן זְוַנְפָאָרְגָּאנְגָּבָן:
אוֹין אַט דָּעָרָ זְוַנְקָעְנְדִיקָעָר שָׁעה טָוָט אַ וּוֹאָקָל זִיךְ דִּין זַיְן,
וּוֹי סְ'וָאָלָטָן דִּי קְרוּמָעָ שָׁאָטָןָסָ פָּוֹן אָוּנְטָעְרָגָאנְגָּבָן,
אַיבָּעָר דָּעָם קְלוֹגָן לִיכְטָפָן דָּרוֹתָ זַיְן.

שְׁטָאָרָק אַיְזָ דִּי פִּינְצָטָעְרָנִישָׁ, אַיְזָ אַ שְׁטָאָק-בְּלִינְדָעָר נַאֲכָטָם,
אוֹן וּוֹיְלָ מַעָן וּעַט קִיְּן סִימָן נִיטָפָן קִיְּן שְׁטָרָאָל,
דַּאֲכָטָם אָז אַיְבָּיָק אַיְזָ דִּי גְּרוֹלְנְדִיקָעָ נַאֲכָטָם,
דַּאֲכָטָם אָז סְ'וּעָטָ דָּעָרָ חֹשֶׁךְ קִיְּנְמָאָל שָׁוֹן נִיטָפָלָן.

מייכאלישעך — צְעַדְיִיטְשָׁטָ, צְעַבְּיוֹטְשָׁטָ שְׁטָעַטְעַלְעָ מִיְּינָם:
דָּעָרָ זַיְגָ פָּוֹן דִּיְתְּשָׁ אַזְמָאָרָד וּעַט קִיְּנְמָאָל קִיְּן זַיְגָ נִיטָזַיְן,
אוֹן וּעַט פָּוֹן דָּעָרָ זַיְגָ אַיְינְצִיקָן טְרָאָט קִיְּנְמָאָל נִיטָפָאָרְחָאָלָטָן.
מִיטָּ אַלְעָ צְיִינְגָעָ פָּוֹן מַאְמָעִילְשָׁוֹן, וּוּלְזָן דִּיךְ גַּאֲרָ קִינְדָעָרְלָעָךְ
צְעַשְׁיִינְגָעָן.

א ווּגַן לֵיד אָזָא

אייַ-לְעַ-לְיוֹ-לָעַ יַיְנְגַעַלַּעַ מִיְּנָן
ליילינקע ליוֹלָוּ.

ס'האט דער דײַיטש האט ער דעם לעצטן איביקון חושך אויסדערווילט
און צונגענו מען האט ער דעם לעצטן שטראל פון דײַין ווּיג,
איוֹ דָא גַעֲבַלִּיבָן נָאָר דָעַר שָׁאתָן פָּוֹן שְׁבָעָה אָוָן פָּוֹן קְרִיעָה.
אייַ-לְעַ-לְיוֹ-לָעַ יַיְנְגַעַלַּעַ מִיְּנָן
ליילינקע ליוֹלָוּ.

דער דײַיטש האט ער דעם פרילינג פון די קוּוִיטָן אוַיְמַגְעַפְּלִיקָט,
און גַעֲבַלִּיבָן איּוֹ יַעֲדָעַר זַיְנְגַעַדְיקָעַר בְּוּם — אַ שְׁטוּמָעַ תְּלִית,
דער דײַיטש האט מִיט וּעְרְגַנְדִּיקָעַ הַעֲנֵט די זָוָן דָעַרְשְׁטִיקָט
און גַעֲבַלִּיבָן איּוֹ אַ פַּרְאַסְטִיקָעַר קָבָר — די גַאנְצָעַ ערְדָן,
אייַ-לְעַ-לְיוֹ-לָעַ יַיְנְגַעַלַּעַ מִיְּנָן
ליילינקע ליוֹלָוּ.

דער דײַיטש איּוֹ אַ זָאָטָעַ קְרָאַז וּוּאָם קְרָאַקָּעַט: זִיגָן!
און גַעֲבַלִּיבָן איּוֹ זִיגָן קְרָאַז-קְרָאַז דָאָם אַיְנְצִיקָעַ לִיד:
„קְרָאַז-קְרָאַז, אִיךְ בֵּין שִׁין!
אִיךְ בֵּין שִׁין קְרָאַז-קְרָאַז!
שִׁין אַיְוֹ דָאָם בְּלָאָנדָן פָּוֹן אַ וּאוֹנדָ צָעְגַּלִּיט.
שִׁין קָעַן דיּ רְוֵוַן אַוְיף אַ קָבָר בְּלָיָעַן.

„קְרָאַז-קְרָאַז אִיךְ בֵּין גַעֲזָוָנָט —
קְרָאַז-קְרָאַז!
גַעֲזָוָנָט אַיְוֹ נָאָר אַלְזָן וּוּאָם דָעַר טּוֹוַת האַט גַעֲהִילָט.
גַעֲזָוָנָט קָעַן דָעַר וּוּאָרָעַם צָוָמָת זִיךְרַץְעָן,
קְרָאַז-קְרָאַז אִיךְ בֵּין גַעֲזָוָנָט —
קְרָאַז-קְרָאַז!

„קְרָאַז-קְרָאַז אִיךְ בֵּין גַעֲרָעָכָט.
אִיךְ בֵּין גַעֲרָעָכָט קְרָאַז-קְרָאַז.
מִיְּנָן שְׂוּעָרָד אַיְוֹ פָוֹן גַעֲרָעָכָטִיקִיָּת אַלְיָין גַעֲרָעָכָטָעָר:
גַעֲרָעָכָט אַיְוֹ אַ לְעַצְטָעַ שְׁהָאֵין אַ טּוֹוַת-צְעָלָן.
גַעֲרָעָכָט אַיְוֹ צְעָצְווֹיטָן פָעָלָד — די דָאָרְגְּנִיקָעַ תְּלִית,
גַעֲרָעָכָט אַיְוֹ דיּ קָלָה וּוּאָם פָאָלָגָט מִיְּנָן אַלְמַעְכְּטִיקָן בָאָפָעָל,

דער פשוטער חלום

און די קויל זעם רײַסֶט דעם האָרְצָן אויף איז פון אלעטען גערעכטער."

איו-לע-ליו-לע יתומל מײַן,
ליוֹלִינְקָע לְיוֹלִין.
דיין שאָרֵך צעהרט אַ בִּינְגְּרְדִּיקָע מָוָא,
און מָוָא האָב אַיך אֲפִילּוּ פָּאָר אַ פְּרָאָסְטָן גָּסְפָּנְ-בּוּים,
סִיאָל חַלִּילָה בָּאָלָד אַ סְמְרָאַשְׂידְּלָע אַ הוַיְלָע נִיט וּוּרָן,
און מָוָא האָב אַיך אֲפִילּוּ אַוִיסְצּוּקָלָעָרָן דִּיר אַ טְרוּים,
סִיאָל חַלִּילָה נִיט דָעַרְהָעָרָן — אַ הָאַרְכְּנְדִּיקָעָר שְׁמִינִין,
און וּוּרָן קָעָן אַ מסָּוָר, אֲפִילּוּ אָז אַוִיגְּקָעָר שְׁמִינִין.

איו-לע-ליו-לע יתומל מײַן,
ליוֹלִינְקָע לְיוֹלִין.
איַבְּעָר דִּיר מְלָאִיכְמְלָעָר שְׁוּעָבָן,
און בעטָן דִּין גּוֹט זְיַין,
און בעטָן דִּין שְׁאַל זְיַין,
שְׁשַׁ-שְׁשַׁ שְׁשַׁ שְׁשַׁ -
סִיאָל חַלִּילָה נִיט דָעַרְמָאָגָעָן דִּין גְּעוּווִין,
אוֹ עַרְגָּעָן לְעַשְׁתָּוֹזְקָעָן אַ בְּלָאַנְדוֹשְׁנִיקָע פָּוָנָק לְעָבָן:
איו-לע-ליו-לע יתומל מײַן,
ליוֹלִינְקָע לְיוֹלִין.

אוֹי, בַּיְקָע — אוֹי, שְׂטֻעַטְעַלְעַ מִינְמָס

1

אוֹי, שְׂטֻעַטְעַלְעַ מִינְמָס, אוֹי, בָּאֲרוּעַסְעַ קִינְדָהִיטַּ מִינְמָס,
אֵיךְ הָאָב אִין חָלוֹם גַּעֲזָכְטַּ דִּינְגַּע גַּעֲמַלְעַךְ, דַּי קְרוּמָע.
דוֹרְךְ אַחֲרַבָּה הָאָט נַאֲךְ גַּעֲטְלִיעַט אַקְרָאַנְקָע שִׁין,
דוֹרְךְ אַנְדּוּעֶר גַּאֲרָטָן הָאָט נַאֲךְ גַּעֲשְׂרָאַקָּו אַנְאַשְׁקָע בְּלָום.

אוֹמְזִיסְטַּ הָאָב אֵיךְ גַּעֲזָכְטַּ דַּוְרְךְ דִּיר אַ בְּלָאת פָּוּן לְעָבָן.
דָּעַר צְוִוִּיטָעֶר מְבוֹל הָאָט פָּאַרְפָּלִיעִיצַּט אַוְיךְ נָוחַן מִיטַּ זַיְן טַוְיב.
אַנְשְׁטָאַט קִינְדָּעֶר הָאָבָן קְרָאַעַן פְּרַיְלַעַכְעַ גַּעֲשְׂוּבָטַּ,
אַנְשְׁטָאַט יַיְדַּן הָאָבָן שְׁמוֹת גַּעֲפָלָאַטְעָרָט צַו נַאֲט אַ לְוִיב.

אִין "חוֹזֵר גַּעַלְלָי" אִיז נַאֲךְ בַּיְקָע, צְוִוִּישָׁן טַוְיטָע,
אִין אַלְיוֹן גַּעֲבְּלִיבָן — אַ מִירְאָזָשׁ: אָז אַוְיסְגָּעַקְלָעַרְטָע פְּרוּוִי.
נַאֲכָט נַאֲכָט צִילְטַּ וַיְדַי שְׂטָעָרָן, צִילְטַּ וַיְדַי טַוְיטָע
אוֹן שִׁילְטַּ דָּעַם הַיְמָל וּוְאַם עַר הַעֲרָט נַאֲךְ אַלְזַ נִיטַּ אַוִּיפַּ צַו בְּלוּעָן:

אַ הוַיְפָן אֲשַׁדְרָמָאנְט אַ פְּנִים אַ בָּאַקָּאנְטָן.
מִיכָּאַלְיִשְׁעָק אַוִּיפַּ אַ בְּמַאֲרָע — אַ בְּלָאַנְדּוּשְׁנִיק לְאָנָה.

2

בַּיְקָע — צְוִוִּישָׁן חֹרְבּוֹת

אוֹי, מִיכָּאַלְיִשְׁעָק, אֵיךְ בָּאַוְוִין דִּיךְ בְּלִינְד, אָז אַ טְרָעָר.
דִּינְגַּע קָלָלה אַוִּיפַּ מִיר וּוְאַם אֵיךְ וַיְדַי פָּוּנָם פִּינְגַּטְעָן.
דִּינְגַּע קָלָלה אַוִּיפַּ גַּאֲטַּ וּוְאַם הָאָט דִּינְגַּע קָלָאנְגַּן נִיטַּ דַעְרָהָעָרט.
קוּם, מִין לִיבָּר, זָאַל בָּאַטְשַׁ אִין זָעָמָג שָׁאַרְן זַיְדִין שָׁאַטְן.

אַ, קוּם, כִּבְין דִּינְגַּע בָּאַשְׁעָרָטָע אִין לְבָנָה-קְלִיּוֹדָר.
די וּוְילְיָע פְּלָעַכְטַּ מִיר פָּוּן גַּעֲשְׁטָאַלְטַּן טַוְיטָע — וּוְאַסְעָר-צַעַט.
אֵיךְ בִּין דַי טְרִיאִסְטַּ אַוִּיפַּ קְבָּרִים פָּוּן קִינְדָּעֶר אָוּן זַיְדָעָם.
אוֹי, מִיכָּאַלְיִשְׁעָק, אֵיךְ וּוּלְ מִיטַּ דִּיר צַו דַי שְׂטָעָרָן אַוּוּקָ.

דער פשוטער חלום

ביי די שטערן וועל איך באגעגעגעגען מיין חותן.
איך זע אים בענטען דורך די דורות — א פארלייבטער ריטער,
פונ קואצלן פון א וויטן פרילינג אויסגעגאַסן.
א, קומ, מיין געטרייער — א ניכור פון אלטע געוויטערם —

און ווי יהושע אין גבעזען, די זון שטעל אָפּ,
או פאלן זאל הײַנט דער אַמְרוּר, ביז לעצטן קאָפּ.

3

קומ. מיין ליבער

מיין ליבער, אלץ וואָס איז געועזען אין מיר לעבען,
וועסטו אין א צוית פון וויניקע סעדער דערקעגען.
בָּאַחֲהַעַפְּטָן וּוְעַט אָונְדוֹ בֵּידֶן — אָזְמָרְדִּיק גַּעֲוָעָב.
אלץ וואָס ס'אייז געועזען אין דיר נאָכְט, וּוְעַט מיין ליבשאָפְּט
פָּאַרְבְּרַעַנְעָן.

א, דיר קען דער לאָפְּט פון קבר קײַינְמָאָל ניט בויגַן —
בִּסְטָאַלְיָהָס וּוְאָנְדָעָר, אָז הוַיְפָן מַעֲשָׁהַלְעָד אַיִן וּוְיַגְּנָט.
קומ. מיין ליבער מיט שמשונס גְּבוֹרָה אַיִן די אוּגַּן,
א, קומ אָן ערְשָׁתָן שְׂטָרָאָל דֶּורךְ סָופּ פָּוּן זָנוּנָן צִינְדָּן.

קומ, איך זע מיין פָּאָלָק אָלְיכְטִיקָן גּוֹרֵל שְׂרִיבָן,
נָאָר אַיצְט זָאָל מִיךְ דָּער חָרְבָּן פָּוּן דָּער הָעָלָעָר הוַיְתָ צְעֻוּזָרָפָן,
זָאָלְסָט מִינְעָן גְּלִידָעָר, וּוְיְשָׁרָאָלָס פָּעָרְלָלְקְלִיבָּן,
און ווּרְן זָאָל מיין גַּעֲבִיָּן, גַּעֲטְרִיעָר, אָן אוּבִּיקָעָהָרָפָ.

א, הָעָל, וּוְמיין לִיבָּעָר וּוְעַט נָאָך וּוּרְן דָּער קָאָרְטְּשָׁנְדִּיקָעָר הַיְּיָנָט.
וּוְיְפָל זָאָמֵד בַּיְּמָם בְּרָעָגְ פָּוּן יִם, אַזְוִיפָּל שִׁוְן וּוְעַט מיין פָּאָלָק
נָאָך זַיִן.

יידיש — מײַן לֵיד, בִּיְקָע — מײַן גָּלֶד

1

און ווער עם האט ווי דאס לעבען אלין,
ווײַ מײַן פֿאַלְק, מײַן פֿראָאַסְטַּ מַאַמְּעַלְשׂוֹן הַאַלְטַּ
דעַם אַיּוֹ דִּין נַאֲמָעַן, מַיְידָל, שִׁין, אַ, שִׁין.
אַ בִּיְקָע — מײַן לֵיד, בִּיְקָעַלְעַ — מײַן גָּלֶד.

הָעָרָ: סְקִיּוֹלָט אַרְאָפַ — אַ בָּאָרְגִּינְקָעָר שְׁטוֹרָאָם,
דִּין פְּשָׁטוֹת אַוְן דִּין חָנוֹן, אַיְן פְּרִילְיָנְגְ-טָאָל.
הָעָרָ: עַם צְעָרְטָלַט אַוְן שְׁעַפְטָשָׁעַט דִּין נַאֲמָעַן,
פָּוֹן אַ פָּאָרְלִיבְּטָמָן רֹופַ — דָס וּדְעַרְ-קוֹל.

דעַם תְּלִוּנָם הָאַנְטַּ מִיטַּ פָּאָכְנִידְקָעָר רֹוט,
הָאַטַּ צְעַבְיוֹטָשַׁטְּ יַעֲזַן אֹתַהַ פָּוֹן דִּין נַאֲמָעַן.
דוֹ וּוַיְסִימַּט דָעַם טָעַם פָּוֹן בְּלָאַטְמַעַן אַוְן פָּוֹן בְּלוֹטַ.
פָּוֹן פִּיעָר אַוְן פָּוֹן פָּעַלְדוֹן אַיּוֹ דִּין נַאֲמָעַן.

אַ, בִּיְקָע — מײַן לֵיד, בִּיְקָעַלְעַ מײַן גָּלֶד,
וּמִינְ פֿרָאַסְטַּ מַאַמְּעַלְשׂוֹן הָאָב אַיּוֹ דִּיךְ הַאַלְטַּ.

2

אַ, בִּיְקָע — יִדְיָוָש, יִדְיָוָש — מײַן לֵיד, יִדְיָוָש — מײַן גָּלֶד.
דִּין וּוְאָרְטַּ אַיּוֹ שְׁטָעֵבִיךְ פָּוֹן, "אִינְגָּנָעָם" אַוְן פָּוֹן פְּרָעָמְדָן שְׁפָאָטַ.
כָּאַטְמַשׁ בּוֹיְ פָּוֹן דִּי אָוְתִּיּוֹת — אַ דָּאָרְנִידְקָעָר וּוְאַטְמַןַּ.
יעַדְעַר אֹתַהַ אַוְן אַוְסְגָּעָקָשָׁטְ פָּוֹן מײַן מַאֲמָעַן אַוְן פָּוֹן גָּאַטַּ.

דִּין קְלָלָה קְאַכְטַּ מִיטַּ גָּאַלְ פָּוֹן אַן אוּמְגָעַלְאַכְטָעַר טְרָעָרַ.
דִּין בְּרָכָה — יַעֲקָבָם לַיְטָעָר, אַ מעַשְׁהַלְעַ פָּוֹן אַמְּאָלַ.
מְלָאָכִים טְרָאָגַן דִּיךְ אַרְאָפַ אַוְן אַרוֹפַ צֹו דִּי שְׁטָעָרַ.
בִּיסְטַּ מִינְ שְׁטָעָג אַיְן שְׁוֹאָרְצָעָר שְׁעָה, גְּרִיגְ וּדָן,
מִינְ שְׁוּוּרְסְטָעַר עַוְלַ.

אַ, בִּיְקָע — יִדְיָוָש, יִדְיָוָש — מײַן לֵיד, יִדְיָוָש — מײַן גָּלֶד.
דִּין יַעֲדַעַר אֹתַהַ קָעְגַּן פִּינְגַּטַּ וּיְ אַ שְׁטִיְינַ גַּעֲפְלוֹגַן.
(הָיִי, זְוִיְעָרָעַר עַסְטָעַט, הָיִי, כְּנִיאָק מִיטַּ קְלָאָגַג גַּעֲגָלָטַן,
אַיּוֹ זַעַם זַעֲלְבִּיקָן חֹזֶק אַיְן רַוְצָחָם אַוְיָגָן)
בִּיְקָע — יִדְיָוָש, פָּאָרְלִיבְּטַ גַּיְ אַיּוֹ דָוָרָךְ הַאַגְּלָן אַוְן וּוַיְגַּטַּ,
וּמִיּוֹאָלַט דָעַר עַרְשָׁטָעַר צִימָטָעַר פָּוֹן פָּאָרְטָאָג מִיךְ שְׁטָעַנְדִּיק
צִינְזָן.

א, בּוֹקָע — יִידְיַשׁ: אֵיךְ שְׂרֵיבָן מֵיַן לִידְ צַוְּ דַּיר
אוֹן סָאוּן מֵיַן אוֹיגָן אֲזֹוּ וּוֹאָךְ, מֵיַן הָאָרֶץ אֲזֹוּ קָלָאָר;
אֵיךְ דַּרְיךְ אֲ וּוֹיְטָעַ הָאָנֶט דַּרְיךְ פָּאָרְקָלְעָרְטַ פָּאָפּוּר,
זַעַ: אֲ יַדְ לַיְיַעַנְטַ מֵיַן בּוֹךְ אַיְבָּעַר הָוְנְדָעָרְטַ יָאָר.

עַד לַיְיַעַנְטַ אֲ מַעַשָּׂה בִּיכְלַ פּוֹן מֵיַן דַּוְרַ —
אוֹן יִידְיַשׁ נִיטַּקְיַין בְּתִימְלָכָה אֲ פָאָרְטָרְעָרְטַעַ,
יִידְיַשׁ אֲוֹפָף זַיְן צָוְגַּג — אֲ צְוִיבָעְדִּיקָעַ וּוֹאָרַ,
פִּירְטַ אִים דַּרְיךְ לַיְדָעַר, דַּרְיךְ קְבָּרוֹם אוֹן דַּרְיךְ שְׁטָעָרַן.

אוֹן סְבָּלְיַיבְּטַ דַּעַר יַדְ בַּי מֵיַן פִּינְצְטָרְעָרְטַ וּוֹיְדָוִי,
אָנוֹנְטָעַר שְׁדָעַק פּוֹן מֵיַן וּוֹאָרְטַ אַיְן דְּרִיעַן גַּעֲבָגִיגַן,
אַבְּעַר מִיר אוֹן מֵיַן דַּוְר — פָּאָרְשָׁטִי גִּינְעָרְטַר גַּלְיוּעַר,
אַרוֹם אִים — דַּי וּוּלְטַ, אֲ נַגְּנְטָעַר רַעֲגַבְיַגְּן.

אוֹן אֵיךְ — אֲ פָאָרְלִיבְּטַעַר, וּוּלְ לַוְיכְטַן פּוֹן שְׁטוּבַּ,
אוֹן דַּיךְ זַוְנִיקַן, לַיְיַטְעַרְן, דַּעְרָהְיַיבְּן.

א, בּוֹקָע — יִידְיַשׁ, יִידְיַשׁ — מֵיַן לִידְ — מֵיַן גָּלְדַּ,
אוֹן מֵיַן שְׁטָעַטְעַלְעַד — מִיכְאַלְיַעַק, סְוּוֹנְצִיאָן,
שְׁטָאַרְצַן פּוֹסְטַ אֲזֹוּ — פּוֹן גַּאַטַּ, בְּלוֹם אוֹן מַעַנְטַשְׁ פָּאָרְשָׁאַלְטַן,
אוֹזְ זַוְיַעַר לִיכְטִיקְיַיטַ אַיְן דַּיר אַיְצַטְ פָּאָרְצַנְעַן.

אַן עַרְשָׁטַע שְׁוִין וּוּעַט פּוֹן נַאֲרָעַם דַּי שְׁרַצִּים טְרִיבִּן.
וּוֹאַ אֲ וּאֲרָעַם וּוּעַט אֲ פּוֹיְגַּל אֲ גַּעַסְטַ בּוּיְעַן.
סְקַעַן אֲ קְרוּמָעַר שְׁאָטַן לְאָנְגַּן קָעַגְן זַוְן נִיטַּבְיַיְבַּן.
דַּעַר מַעַנְטַשְׁ וּוּעַט זַיךְ מַשְׁיחַן אַיְבָּיקַ טְרִוְיַעַן.

דַּעַר יַם פּוֹן בְּלוֹטַ אוֹן חֹשֶׁךְ רִיְסַטְ וִיךְ פּוֹן דַּי בְּרֻעְגַּן,
נַאֲרַ אַוְיךְ דַּי לְעַנְגַּטְעַ נַאֲכַטְ, אַן אֲ שְׁטָעַרְן, שְׁטָאַקְ-בְּלִינְדַּ,
וּוּעַט פָּאָר אַוְנְדוּעַר „גּוֹטְ-מַאְרְגַּן“ שְׁטָעַנְדִּיקַ זַיךְ דַּעְרְשָׁרְעַקְן.
אוֹפָף דַּעַם אַרְטַ פּוֹן דַּאְרַן וּוּעַט נַאֲךְ לְאָכְנַן אֲ קִינְדַּ.

אוֹן לְאָכְנַן וּוּעַט הוֹיךְ דַּאַס קִינְדַּ אַיְן אַוְנְדוּעַר מַאְמַעַ-לְשֹׁוֹן,
דַּרְיךְ שְׁטָעַטְעַלְעַד וּוּאָם אֲ נַצְצִישַׁעַ הָאָנֶט הָאָטַ פָּאָרְלָאַשְׁן.

5

און אויב בי מײַן טויט וועט זיין באשערת מיר הערן,
פֿון דער רױישיקער גָּם — אַ יִדְיש, קִינְדִּיש פְּלָאָפְּלָאָפְּלָאָפְּלָעָן,
וועט זיין מײַן לְעֵצֶטְרָגָע — אַן דְּרָשְׁטָעָר שְׁטָעָרָן,
אַן אַיְבָּיךְ לִיד דָּרָךְ דִּי פָּאָרָלָאַשְׁעָנָע שְׁוֹאָרָצָאָפְּלָעָן.
און שעפטשען וועל אַיךְ פְּרִידִיך, בִּיקָע, מײַן ווֹידְיוֹ:
„אַ, אוֹיב כְּהָאָב וּוּמְעָנוֹ אַן אַיְנְצִיךְן זָנוֹאַיְנְגָאנְגָּפָאָרְצָטָן;
און אוֹיב כְּהָאָב וּוּמְעָנוֹ מִיט אַ שְׁטָעִיכְּקָן וּוֹאָרטָ, בְּרִידָעָר,
וּוּ מִיט אַ דָּאָרָן עֲרֵגָעָץ אַ דָּאָס חָאָזָן:
„אַ, פָּאָרְגִּינְטָ מִיר בְּרִידָעָר מִינְגָּע — גַּלְיְדָעָר מִינְגָּע,
שְׁוּוּעָסְטָעָר מִינְגָּע, לִיבְסְטָעָר מִינְגָּע, פָּאָרְגִּינְטָ.
אַיךְ שׂוֹעָר בְּיַ אַיְיךְ, בְּיַ מײַן לִיד, בְּיַ מײַן רְגָע זַיְן —
יעַדְעַ זַיְנָד וּוּעַט בְּלִיבָּן אַיְיךְ מִין לִיְּבָּ — אַ קְרִיעָה-שְׁנִיתָן.”
אַיךְ זַע אַין גָּאָרְטָן פֿון שְׁפָרָאָכָן: יִדְיש — מײַן גַּעַט-אַ-בָּלוּם.
יִדְיש — אַ שְׁפָרוֹדְלִיךְ טִיכְּלָ פֿון גַּעַוְיְנְגָעָן לְאַנְגָּפָאָרְשָׁטוּמָטָע.

6

דָּעָר מְעֻנְתָּשׁ וּוּעַט מִיט גּוֹפָ — דָּעָר עַרְדָּ, מִיט טְרוּיִים — דָּעָם הַימָּלָזִיךְ
זַיְךְ גַּעַבָּן.
די פְּרִידִיך וּוּעַט שְׁעַנְקָעָן אַיְיךְ דָּעָם הַעַלְפָאָנָט — דָּעָם גִּינְגָּנְטִישָׁן גָּאָרָה,
אוֹיךְ דָּעָר אַומְעָטִיקָעָר מִילָּבָּ — דָּאָס גְּרוּעָ פִּינְטָעָלָעָ לְעַבָּן.
דָּעָר בּוּיָּם פֿון זְוִיָּט וּוּעַט אַיְן אַ לְאַנְגָּפָאָרְגָּנְגָּעָנָם הַאָרְבָּסָט דָּאָרָן.
דָּרָךְ וּוּינְטָעָר נְעַכְתָּ, בְּיַ דִּי קְוִישָׁן פֿון שְׁנִיְּעַלְעָךְ, וּוּעַט לְעַם קָאָמִין,
דָּעָר זְיִידִיךְ פֿון אַמְּאָלָּ-אַמְּאָלָּ, פֿון אַרְעַמְּדִיךְ דָּעָרְצִילָּן.
עֲרֵגָעָץ וּוּעַט נָאָךְ פּוֹלִין אַיְבעָרָ זַיְן גָּאָלָד, אַ טּוֹכְלָעָר מְעֻנְתָּשׁ
אַ שְׁפִּיןָ.
אַ גַּלְיִיךְ אַוְן רִיךְ וּוּעַט דָּעָר בְּאַגְּנִינְעָן גַּלְיְדָעָנָם חָלוּם טִילָּן —
און גַּלְיִיךְ וּוּעַט עַר טִילָּן אַלְעַז אַוְן אַלְעַמְּעָן זַיְן לִיכְטָ אַוְן פְּרִידִיך:
סִיִּי דָּעָם פּוּקָם, דָּעָם חַכְּמָם פֿון דִּי וּוּלְדָעָר, סִיִּי דָּעָר נָאָרִישָׁטָעָר הוֹן,
סִיִּי דָּעָר קָאָקָעְטָקָע — דָּעָר רְויִז מִיט טְוַיְאִיקָּעָ פָּעָרָל אַיְיךְ אַיךְ קְלִיָּדָ.
פָּאָר אַ וּוּרִימָל וּוּעַט אַ שְׁטָוִיבָּ זַיְן אַ טִּישְׁעַלָּע אַיְן דָּעָר זַוָּן.
יִידְגָּן, מִיר וּוּלְזָן וּוּידָעָר אַנְהִיָּבָן פֿון אַדְמָ: מְוֹדָה אַנְיָ.
יִידְגָּן, מִיר וּוּלְזָן נָאָךְ פָּלָאָגָנְזָן דָּעָם „בּוּיָּם פֿון לְעַבָּן”: מְוֹדָה אַנְיָ.

הנוכה

איך זע אכט ליכטעלען, בי אַ לעצטער שוויב
פּוֹן מִין חָרֶב שְׁטוּטָלָע אַצִינֶד.
אט ניט אַ פְּלָעֵל פָּאָרְמָאָטָעָרט אַ פָּאָל,
אט ניט זיך אַ פְּלָאָקָעָר שְׁטָאָלָע אַ הַיְבָּ.
די בלינדליך שוויב ברזונגעט אין ווינט.

יעדעם ליכטיל — אַ דָּעָרְשָׂאָקָעָנָעָר שְׁטָרָאָל
וּוְאָס בּוֹגְנַט זִיךְ, בָּעַט זִיךְ, קָאָרְטְּשָׁעָט זִיךְ אַין דְּרִיעָן.
יעדעם ליכטיל — אַ צָּאָנְקָעְנְדִיקָע תְּפִילָה,
אַ יָּאָרְטְּוִיזָנָט גְּעוּזָיָן פּוֹן קִינְגָעָם ניט דָּרְהָעָרטָט:
אַן אוֹג פּוֹן אַ תְּחִינְהָדִיקָעָר בָּאָבעָן,
אוֹשְׁפּוֹן פָּאָרְשָׂאָלְטָעָנוּם עַמְּלָק — צְעַבְּיָוִלָּט אָוֹן אוֹיְסְגָּעָלָאָכָט.

מיין פָּאָלָק, דיַךְ אַיז בָּאָשְׁעָרָט,
וּוְאָט דיַי לְיכְטָעַלְעָר אַיְビָק לְוִיכְטָן, אַיְビָק טְרוּוֹמָעָן.
איְנְגָאנְצָן וּוְאָנד, וּוְעַסְטוֹ דָעַם רֻעְוָעְדִּיקָסְטָן מָאָנְסְטָעָן
איְבָּעָרְשָׂרְיוּעָן,
איְנְגָאנְצָן הַאֲפָעָנוֹנָג, וּוְעַסְטוֹ פָּאָרְשָׂתָמוֹעָן דָעַם קָאָכְעָדִיקָסְטָן תְּהָוָם.
דיַין קָלְעַנְסְטָעָר שְׁטָרָאָל וּוְעַט אַיְבָּוָלְעָבָן דיַי לְעַנְגָּסְטָעָן נָאָכָט.

ניט דָעַם תְּלִיוֹנָס וּוְעַרְגָּנְדִּיקָעָר צָאָרָן,
ניט דָעַר וּוְיְלָדְסְטָעָר שְׁטוֹרָעָם, האט אַיךְ לְיכְטָעַלְעָר פָּאָרְלָאָשָׁן.
אוֹר טְרוֹיְסָט, אוֹר רְזְפָּט, אוֹר מָאנְטָפָּאָר דיַי תְּלִיהְיוֹקָע יָאָרָן.
אוֹר בִּיְתָה דִי גְּרוּזָאָמְסְטָע שְׁעָה אַין אַ גְּיוֹהָנוֹמָדִיקָן פָּלָאָם,
וּוְאָס הַאָלָט אַין בְּרָאָנָד דָעַם שְׁוֹנוֹאָרְצָע וּעְוֹנוֹגָעָן פָּאָרְשָׂלָאָסָן.
אוֹר צִינְדָט דיַי גְּבוֹרָה וּוְאָס בְּרָעְכָט דִי טְוִוְּתְּנִידְקָסְטָע צָאָמָעָן.
אַיךְ זע אַכְטָל לְיכְטָעַלְעָן — אַכְטָל שְׁטָמְעָרָן פּוֹן אַ פָּאָרְצִיְּטִיקָעָר נָאָכָט,
ביַי אַ לעַצְטָעָר שְׁווֹב פּוֹן מִין חָרֶב שְׁטוּטָלָע אַצִינֶד.
אַיךְ הָעָר יְהוּדָה הַמְכָבִי שְׁאָלָן דָאָם לִיד פּוֹן יְהָד:
— דּוֹרָךְ אַלְעָלָה תְּלִיוֹת, דּוֹרָךְ אַלְעָלָה שְׁיוֹטָרָם, דּוֹרָךְ אַלְעָלָה טְרָעְבְּלִינְקָאָם,
אַיז חָנָה — חָנָן גְּלוּבָן דיַין אַיְבָּקָעָר פְּרִילְינְג.
עָר הַאָלָט אַ לעַמְפָּעָלָע שְׁיוֹגָן, גָּאָר דָעַם חֹוֹשָׁךְ צָוּ פָּאָרְבְּרָעָנָעָן.
עוֹ וּוְיְוִוָּת אַ בְּרָאָוֹן פּוֹסְט אָזָא, אַ יְהוּדָה פּוֹיסְט
דָעַר אַוְיְגָעְבִּילְטָעָר,
מעַסְעָרט נָאָךְ דָעַם רְשָׁע אַפְּאָלָאָנִיּוֹם מִיט זִיְן אַיְגָעָנָעָר שְׁוּוֹרָד.

א, מתתייהו,
מייט דיר און דיינע פינט זיין, זייןנען מיר א פאלק ניבורים.
מייט אייער ליכט, מייט אייער גבריה שפאנגען מיר —
דורך פעד און דייטש און שוועבל — אנטקעגן זיג.
א, יהונן, שמעון, יהודת, אליעור, יונתן —
מיר טראגנון ווי איר חנוכה-ליךטעלער דורך דעתUMBער ווינטן.
מיר שווערין ווי איר, מיר שווערין:
בליבן ווועט אנטיווכס — א פארטהיילטער געכטן,
אונטער א מאיאיקער, חזמנואים ער.

וואז אוף יהודה!
טו א שליעדר די צעכאנטש טויזנטער יאר!
פונ מוביל קען נאָר בליבן דער גערעכטער מײַן.
עם שלאנט דײַן רופ דורך אונדווער יעדן קער:
צום זיג!
צום זיג!
הער:
דער זעלבייקער אנטיווכס קראקט בעים נייעם מאקאבייער דורך.

א קללה דער אינזאמקייט

א קללה דער אינזאמקויט

פארשאלטן זיין, א, אינזאמקויט,
סוי אין גרויען צימערל,
סוי אויפּ ברויטען, וואגאנגענדישע זועגן.
איך האב דיז, א, אינזאמקויט,
די פֿאָרבענטקְטַסְטָע יאָרֶן מִינָּע —
אנגערויט.

וועיפּ מאָל האב איך,
וואֹיַיט פֿון מענטיש, פֿון זוּן, פֿון וועַלְט,
מיט דיר, א, אינזאמקויט פֿאָרְשָׁאַלְטָן זיך אַלְיוֹן
אוֹן מיט דעם קְרָאנְקָן שָׁאַטְּן פֿון אַלְיכְּטָל דיך פֿאָרְשָׁפְּילְט,
כָּאַטְּשׁ גַּעֲלַעֲנְדָת הָאָט נְיוֹיָאָרָק: אַ פֿאָלְדוֹן אַזְּ פֿון טְרוּוִים
אוֹן לִיכְטָן.

איך האב געוזכת אַ שְׁפּוֹרַ פֿון מֵיָּוָן חָלוּם,
דוֹרֶךְ דַּי צִינְיָשׁ פֿיְיָרָן פֿון דָּעַר נַאֲכְטִיקָעַר שְׂטָאָט,
איוֹ אַ פֿאָרְדָּעְכְּטִיקְטָעַר הוֹשָׁךְ גַּעֲקוּמָעַן מִיר אַנְטְּקָעָן,
איך האב געוזכת דעם זַיְן פֿון פְּרִידִיך, אַיְן אָוּמָרַן פֿון וּוְאנְדָעַר
אוֹן בְּאַגְּעָגָנָט בְּלָאַנְדוֹשָׁנְדִיך, אַזְּ אַוְיסְגָּעַלְאַכְּטָן — גָּאָטָן.

אייצט גִּיב איך איך אַפְּ אַלְעַ מְאַנוּעַנְדִּיקָעַ לִיכְטָעַר,
פֿאָר אַ לִיכְטִיק וּוְאָרט וּוְאָם קָעָן דָּאָם טְרִיבָעַ הָאָרֶץ צְעַשְׁיָנָעַן.
אייצט גִּיב איך איך אַפְּ אַלְעַ כִּיְנָעַן פֿון בְּלוּם אַזְּ בְּוּם אַזְּ קוֹוָאָל,
פֿאָר אַ נַּאֲנָטָן בְּלִיכְטָן אַזְּ עַרְשָׁתְּ גַּעֲקוּמָעָנָעָם פְּרִוִּינָט.
איך האב געהערט אַהָרָפּ אַזְּ דָוָרָךְ אַלְעַ דָוָרוֹת,
איוֹ אַ לְאַנְגְּגָעְגָּרְטָעַר, דָעְרוֹוְאָרְטָעַר מִנוֹת —
אייצט גִּיב איך איך אַפְּ — בְּעַתְּהָאָוָנוּ גַּעֲטָלָעַכְעַ סִימְפָּאָנָעָם,
פֿאָר דָעַר גַּוְשָׁעַר בְּשָׂוְהָה וּוְאָם עַם בְּרַעֲנָגָט אַזְּ אַיְבָּעְדָּרְצָשָׁנְדִיך קְיָל.

א נאכט אין אינזאטטען וואַלד

לאנג און טרויעריך איז די נאכט דא אין אינזאטטען וואַלד.
איך וואַלט אָלע פײַנְגּוֹזָאנְגּוּן פֿאָר אָ פרָאַסְטָן שְׁמוּם גַּעֲגֻבָּן.
אָזֶוי בְּאָנְג אָוּן מַאֲנָאָטָן זַעַמְתָּן דָּאָס גַּעֲוָיִין פֿוּן גְּרִילָן,
כַּאֲטָשׁ נָעַם אָוּן בְּרַעְדָּ אַלְיָין אוּסָים אָין גַּעֲוָיִין:
גְּרִיל אָוּן גְּרִיל — גְּרִיל-גְּרִיל-גְּרִיל,
גְּרִיל אָוּן גְּרִיל — גְּרִיל-גְּרִיל-גְּרִיל.

איך ווער פֿוּן אַיְגָעָנָעָר אָוּמָרָה, וּפֿוּן בִּיּוֹתְשָׁן גַּעֲטָרִיבָּן:

זַיְשְׁטַיְלָן, מֵיָּן אָוּמָרָה, זַיְשְׁטַיְלָן:
דָּאָס טִיכְעָלָעָן מַוְרָמְלָט נַיְעַמְשָׁלָעָר פֿוּן פַּאֲרָצִיְּטָן:

וּפֿוּן מַשְׂוְתָּלְכָּם צַוְּאָנְצִיק לְעַבְנָם אַיְזָאָטָן יָאָר לְאָנְגָוּיָהָל
גַּעֲבִילָבָן;

אָז אָדָם אָוּן חֹהָה זַיְגָעָן אַלְיָין אָרוּמָה, קָעָן גַּרְוִיזָאָטָן מַשְׁפָּט

אָז אַיְזָאָטָן גַּן-עָדוֹן, קָרִיכָּט נַאָר אָוּם דיַיְרִילְעָכָּעָ שְׁלָאָנָג —

זַיְשְׁטַיְלָן, מֵיָּן אָוּמָרָה, זַיְשְׁטַיְלָן.

אָיך הָעָר אָ רְעוּוֹן, וּפֿוּן אָ גַּעֲפָעָנְטָעָטָעָר חַיה, אַיְזָאָטָן
וּוְאַלְדָּן.

אָ וּוְילָד גַּעֲשָׁרִי וּוְילָד וּוְיַיְלָנְקָעָ דָעַם אַיְבָּיקָן גְּרִילְזְ-כָּאָר
פַּאֲרָשָׁטוּמָעָן,

נַאָר נַיְטָ פִּיעָר, נַיְטָ מַעֲנְטָשָׁ, נַיְטָ שְׁטוּרָעָם, קָעָן פֿוּן עַקְשָׁן — גְּרִילְעָן
אַיְנָצִיקָן טָאָן בִּיּוֹתָן:

גְּרִיל אָוּן גְּרִיל — גְּרִיל-גְּרִיל-גְּרִיל,

גְּרִיל אָוּן גְּרִיל — גְּרִיל-גְּרִיל-גְּרִיל.

לאנג און טרויעריך איז די נאכט דא אין אינזאטטען וואַלד.
די לבנה — אָן אָוְרְגָּרָאָעָן נַדְנִיצָה,

וּוְעָרְטָ גַּאֲרָנוּט מִיד פֿוּן פְּצָצָן זַיְקָ אַיְנָ תְּכִרְכִּימָדִיקָן לִיכְטָן.

עַרְגָּעָן שְׁרִיטָ דָוְרָךְ דָעָר פַּאֲרָבָעָנְקָטָעָר וּוְיִיט — אָ פָאָרוֹוָונְדָעָטָר
פֿוּגָן.

אָיך וּוְאלָטָט צַצִּינָד צַעֲשְׁלִיְּדָעָרָט זַיְקָ אַיְנָ שְׁטִיקָעָר שְׁטוּרָעָם,

אָוּן אַיְנָ אָ גַּעֲפָעָכָּט אָזָא — מִיטָּ בְּוּמָ, מִיטָּ פְּעַלְדָּן, מִיטָּ חַיה
זַיְקָ שְׁלָאָנָג.

דער פשוטער חלום

א שטוריים אין וואלד:

דער ווינט, ווי פון א מעכטיקער קללה געטראיבן,
קען קיין רגע رو אין אלע ערגעטען ניט געפנען.
פэр דעם ווינט א רגע رو — איז א רגע טויט.

הארך:

ווײַפְּלָעַלְקָעַר דָּוֶרֶךְ דָּעַם ווַיֵּנְטָ אָזְוִי טְרוֹמִיְּטָעַרְישָׁ שְׂאַלְנוּ?
ווײַפְּלָעַלְקָעַר דָּוֶרֶךְ דָּעַם ווַיֵּנְטָ אָזְוִי פָּאָרְגְּיַעַנְדִּיךְ קְלָאנְגָּן?

דער ווינט רָאָנְגָּלְטָ זִיר מִיט זַיִן גּוֹרֵל דָּעַם פָּאָרְשָׁאַלְטָעַנְעָם:
דער זַיִן פָּוּן עַנְדָּלָאָזָן גַּעֲיָגָן אָזְוִי זִיר אַלְיוֹן צָו פָּאָרְיָאָגָן,

נָאָרָסְחָאָטָם דָּעַם ווַיֵּנְטָ אָגָּנָצָעָ אַיְבָּקִיָּת גַּעֲיָגָט זִיר
אָזָן גַּעֲיָגָט,

אָזְוִי זִיר אַלְיוֹן נָאָרָסְחָאָט אַלְיעָ נִיט פָּאָרְיָאָגָט, —
אָזְוִי אָפְשָׁר הָאָט דָּעַם ווַיֵּנְטָ אַלְיוֹן זִיר פָּאָרְמָשָׁפְט אַיְבָּקִיָּקָן,

אָזְוִי הָאָט אַלְיוֹן —
פָּוּן דָּעַר אָפְעָנָעָר לִיְבָשָׁאָפָט — אָזְוִי הָאָט זִיר פָּאָרְשָׁלָאָסָן,
וּוְיַי אִים אָזְוִי אָפְלִיְּוָן דָּעַר שְׁתָאמָם פָּוּן מִינְדָּסָטָן גַּרְזְׁעַלְעָץ
נִיט בָּאַשְׁעָרָת —

אָזְוִי דָּעַרְפָּאָר —
שְׁלִידָעָרָת עַר אָזְוִי זַיִן גְּבוֹרָה, יָאָגָט עַר אָזְוִי זַיִן צָאָרָן.

דָּאָס אָרְעַמְסָטָע בַּיְמָעוֹלָעָ מָוֹז דָּאָס עַרְשָׁטָע קְרָאָכָן.
פָּוּן אָצָאָנְקָעָנְדִּיךְ שְׁטִיבָלְהָאָט עַר אָרְשָׁטָע גַּעֲטָאָן דָּאָר.

דָּעַם ווַיֵּנְטָ אַיְגָּגָנָצָן רְצִיחָה, הָאָט זִיר פָּאָרְמָאָסָטָן,
קָעָגָן דִּי צִיטָעָרִיקָע שְׁטְרוֹיעָלָעָרָ פָּוּן דִּי פָּאָרְחָאָרָעָוּעָטָע נְעַסְטָן,

אָזְוִי גַּעֲלָאָזָן שְׁטִיבָלְפָעָ פִּיגָּעָלָעָן — פָּאָרְשָׁטוּמָט, דָּעַרְשָׁטוּמָט.
אַיְבָּעָר דָּעַם וּאָלָד הָאָט אָזְגָּרִישָׁר שְׁטָוִיב זִיר צַעְמָאָנָצָט.

דָּעַר שְׂאַלְצָעָר דָּעַמְבָּסָז אָוִיפָּה דִּי גַּעֲבָרָאָכָעָגָעָ קָנִי זִיר שְׁטָעָלָן.
פָּוּן וּאָלָדִיקָן רְזִי הָאָט דָּעַר ווַיֵּנְטָ אַיְמָגָעָפְּלִיקָט.

א קללה דער איזנוזאמקיות

ש—ט—י—ל.

דער וואלאד איז איזן כאיעשן שלאָפּ פַּאֲרוֹזּוֹנוּן.

יעדר שטאָטן איז א טריימער — א ניגערייקער סוד.

דורך שיין פון מיין בליך שמייכלט די בלום און פילאֶזּאָפּישׂ ווערט
דער בוים:

— א וואלאד א—ל—יִיְּן איז מיט פחד בייז אומקום דורךגענומען.

און וויפֿל מאָל דער מענטש איז דאָ געווען,

און וויפֿל מאָל דער מענטש וועט דאָ נאָך זיין —

אווייפֿל מאָל איז דאָ דער טריימ געווען,

אווייפֿל מאָל וועט דאָ דער טריימ נאָך זיין.

ש—ט—י—ל.

אט בויגט זיך דער בוים איז א בלעטערדייקער תפילת:

„אוֹי, וווער האָט מֵירַ פַּאֲרָמְשָׁפְּט צוֹ שְׂטִיאַן דָּאָ דָוָרוֹת לְאָנְגָּן?

פאָרְשָׁלְטַ מֵירַ, גָּאַט —

אייך זאל כָּאַטְשׁ, ווֹי די שלאָנְגָּ פּוֹזּוּן.

בענטש מֵירַ, גָּאַט,

אייך זאל מיט די צוּוִינְגַּן, ווֹי אוּיפֿט פְּלִינְגַּל לוֹוְפּן:

אייבער בערג, אייבער שטעט, אייבער יאמען פונעם וואָלאָד

אנטלוּיפּן —

צוֹ דער עכטער לִיבְשָׁאָפּט פּוֹן אָן אַיִינְצִיקְן מענטשן”,

נאָר גָּאַט עַנְטְּפָעַרְט נִיט אָיז אַזְּאָ לְאָנְגָּעָר, טְרוּוּעָרִיקָּעָר נָאָכָּט.

די "באבע"

די "באבע" איז א מענטישעלע מיט גאלד א ביתל געווען.
געועז איז אפילו זיין גלאנצ'יקסטער חלום — האלב בויך,
און ביוכיך איז האט אפילו דער קינדישער הימל אים אויסגעזען,
או ער האט אמאל מײַן שלאנק ליד דערזען,
האט ער אויפֿאָלע פִּיר גענומען קרייכן.

און מיט אים האסטו סי גאָר די נעצט פֿון האָרבְּסְטֶן בלינדע,
סי גאָר די העלע נעצט פֿון צוֹוָאנֵצִיךְ גִּילְדְּעָנָע זומערם,
אונטער איז קרעמערישן דאָך — דיין ליכטְּקָן גַּפְּפָרְשְׁוּעָכְּטָן,
און געליבּן איז אָן אַיְבְּקָעָר שׂוֹתְּפָה — דיינע קינדער.

און אָז ס'האט די באבע אָ רָעוּעָ אָ בּוּהְיָאִישָׁן גַּעֲגָבָן
און אָ פָאָך גַּעֲטָאָן מיט אויגַן — צוֹוָיְיָ קְרִיצְנְדִּיקָעָ מַעֲסָרָם,
גְּרִוְיָתָן צָוָם שֻׁעְכָּתָן,
איוֹ קוּיָם פֿון דִּיר גַּעֲלִיבּן — אָן אַיְנְצִיךְעָר אָטָעָם לְעָבָן,
איוֹ קוּיָם פֿון דִּיר גַּעֲלִיבּן — אָ פָעָקְלָה שְׁרָעָק אָן טְרָעָרָן.
און ס'האָכָּן קְרָאָנָק אָ בְּלָעָנָד גַּעֲטָאָן פָּאָרְשְׁפְּילְטָעָ יָאָרָן,
פָּוֹנְטִיקָעָ בְּרָאָסְלָעָטָן — גְּוִיְּדָרְדִּיקָעָ זְנוּעָן,
פָּלִירְטָנְדִּיקָעָ רִינְגָּעָן — חַוְצְחָדִיקָעָ שְׁטָמָעָן.
אוֹיפֿ דָּעָר גְּרוּיָעָר, פִּילְאָדְעָלְפִּיעָר גָּאָס — אָ צְעַשְּׁפְּלִיטְּעָרְטָעָר
רַעֲגָבָוּגָן.
אין גָּאָלָד אָז אָז בְּלוּט אָז צְעַפְּאָלָן אָ לְעָבָן: אָ פָאָרְקוּוֹפְּטָעָר
נְעָכָתָן.
פֿון דָּעָר פִּילְאָדְעָלְפִּיעָר פְּרִינְגְּצָעָסָן אָז אָ גּוֹפְּלָאָזָעָר שְׁדָ גַּעֲוָוָאָרָן.

און אָז די באבע, וּוי אָ זְמָטָע רְאָגָע, אָז זְיַן נָאָרָע אָז פָּאָרְשָׁוֹאָנָדָן,
הָאָבָּא אִיךְ דִּין — אָ רְוִיעָ, קְרִיכְנְדִּיקָעָ וּוֹאָנד גַּעֲפָוָנָעָן.
דָּעָר מָאי — אָונְטָעָר דָּעָר בְּאָכָעָם קְלָעְצְּרִידִּיקָעָ פִּים צְעַטְרָאָטָן.
איַן די פָּאָרְלָאַשְׁעָנָע אָוִיגַן — בְּרִיעָנְדִּיקָעָ בְּרָאָנָדָן אַגְּגָעָזָנָדָן.
די בְּרוֹדִיקָע קָאָלְטָנָם, איַן בְּלוּט אַוְיסְגָּעָזְוָאָגָן.
דיין לְיִיבָּ, וּוי אוֹיפֿ הַפְּקָרָ, הָאָלָב הַוְּלָל,
צְוּוּשָׁן פָּאַלְצִיָּ, זְנוּתָן אָז דָּקְטוּרִים צְעַשְּׁאָטָן.

א קללה דער איזונזאומקיות

איך האב דיין אויף די הענט מיינע געטראָןן —
א צעביילטע, זינקענדיקע זעאונג,

און פֿאַרְגִּינְגְּדִיק אֶזְוִי האָב אֵיך גַּעֲהָעָרֶת דיין ווֹיְנָעֶן,
וֹוי סְזְוָאַלְטָן מִינְעָא אַרְזִיְּדָעָם, די קַעַפְּ מִיט אַש בָּאַדְעָקָט,

בַּי אַ פֿוֹלְצְּלְגְּדִיקְעָר גַּוְירָה זַיְךְ צַעְקָלָןָן.

און אֵיך אַיְבָּעָר יַעֲדָן בִּיל, יַעֲדָן צַעְר גַּעֲבָוִיגָּן,
הָאָב לְאָנָּגָּג, עַקְשְׁנוֹתְדִּיק דָּעָם פֿאַרְטָּאָג גַּעֲוָעָקָט,
און אַיְבָּעָר דָּעָם חַוְשָׁךְ — אַז עַרְשְׁטָעָר שְׂטָרָאָל,
הָאָט גַּעַנְדִּיקְט מִין לִיד אֶזְוִי :

— עַטְלָן,

פֿוֹנְדִּיְנְעַטְוּעָגָן פֿאַרְגִּיְעָן אַיְצָט די פֿאַלְשָׁע שְׁטָעוֹן.

וּוַיְפַל אַמְּמָל אֵין אַז אַיְנְצִיקְעָר טְרָעָר,

אֶזְוִיְּפַל הַיְּינְט אִינְעָם חַז פָּוּן אַ פְּרוּי :

און מִינְעָר אַיְוּ דָּעָר הַיְּינְט, אַז דִּינְעָר — דָּעָר עַרְשְׁטָעָר שְׂטָרָאָל.

פרײַינט

אַ, מיט פרײַינט צוֹזָםָעַן טוֹט דָּסֶם הָאָרֶץ פָּאָרְפָּרִיד אָזָשׂ וּוֹיִ. וּוֹיפֵל וּוֹאנְדָּעָר אַיבָּעָר וּוֹאנְדָּעָר אַיְן אַפְּשָׁוֹטָן הָאַנְטָ-דָּרוֹק. אַמְּעַנְטָשָׁלָעָךְ וּוֹאָרטָ שְׁפִּילָט שְׁעָנָר פָּוֹן אַלְעָ רִוְּנְדִּיקְסְּטוּ פְּלִוּטָן. דָּסֶם הָאָרֶץ אַיְן זָמָרְדִּיקָר פָּוֹן אַלְעָ בְּלוֹמָעָן-כִּוּיטָן.

פָּאָרְגָּאָכָט, נַאֲךְ גְּרוּיְעָר מֵי, אַ, וּוֹאָסֶם אַיְן לִיכְטִיקָּעָר פָּוֹן אַמְּעַנְטָשָׁלָעָךְ שְׁמִיּוֹבָלְ? אַזָּאָ לִיבָּעָר צָעָר נַאֲגָט דָּסֶם בְּלוֹט — בְּיוֹ דִי לְעַצְּטָעָ פִּיעָרָן פָּוֹן אָוּנָטָן.

די זָוָן שְׁטָאָרְבָּט זְוִינְגְּנְדִּיקְ שִׁירָה צָו דֻּעָם מְעַנְטָשָׁן.

— אַ, מְעַנְטָשָׁן, גַּעַמְּסָמָעָן אַזְוִיָּה-הָאָרֶץ אַוְן שְׁפִּילָט אָוּסָמָיְיךְ מִיר דִּזְוָן. אַיְיבָּיקְ לְעָבָן.

גּוֹט אַזְוִי מִיטְ רְגָעָם גְּרִינְגָּעָ דֻּעָם אַיְינְגְּעָשְׁפָּאָרָטָן יַאֲךְ צָו פָּאָרְטְּרִוִּיבָן.

אַ, בְּעַנְשָׁאָפָט זְוִינְקָעָ, גַּלְיָ אָוּסָמָיְיךְ פָּוֹן אָוְנְדוֹזָ דֻּעָם בְּרוֹדְגָּעָם הָאָמָם. גּוֹט אַזְוִי, בַּיּוֹם גְּעַנְגְּרִוִּיטָן טִישָׁ אַשְׁעָה אַלְוִיטָעָרָ בְּלִיבָּן.

פְּרִיְנְטָמִינְעָן, בְּרִידְעָרָמִינְעָן — חָלְמוֹתָמִינְעָן, אַזָּוָעָרָפָן פָּוֹן אָוְנְדוֹזָ אַזְוִי אַיְן הָעַלְמָטָן טְרוּסִים פָּאָרְלִיבָטָם,

וּוְעָרָקָעָן פָּוֹן אָוְנְדוֹזָ אַזְוִי דִי לִיבָּעָ וּוֹאָסֶם קָעָן דֻּעָם שְׁוֹאָרָצָן מְזָל צְעִישְׁיְינָעָן. אָוְנְדוֹזָעָרָ אַזְוִי דִי לִיבָּעָ וּוֹאָסֶם קָעָן דִי גְּרוֹזְאָמָסָטָעָ נַעַכְתָּ צְעַטָּאָגָן.

אַ, מִיטְ פְּרִיְנְטָמִינְעָן וּוְעָרָטָם דִי וּוְיְטָסָטָעָ לְעַגְעַנְדָּעָ — פָּוֹן אָלָעָ אַוְרָאָלָטָן רִיסְטָמִינְטָזָקָטָן: דֻּעָם מְעַנְטָשָׁן, אַנְגָּנְטָשָׁן.

נַאֲכְטִיקָעָ טְרָעָמָם — גְּיָבוֹרִים אַזְוִינְעָן, שְׁטִיְגָן מִיטְ חַכְמָה פָּוֹן דְּוּרוֹתָ אַיְינְגְּשָׁטְמָרָנָטָם.

די פָּעַנְצְּטָעָרָ זְוִינְעָן הָעַלְעָ טְרָעָפָ — צָו אַזְוִינְדָּאָ לְעָבָן.

אַטָּ וּוְיִינְטָ אַגָּסָ — אַ וּוְאָלְדָ מִיטְ פָּאָרְשָׁנִיטְשָׁעָן אַזְוִינְגָּן.

אַטָּ לְאַכְתָּ אַגָּסָ דָּרָךְ גּוֹזָלָדָ פָּוֹן שְׁטָאָלָ אַוְן מְעַנְטָשָׁן.

די שְׁטָאָטָ רְוִישָׁטָ, וּוֹיְסִיּוֹאָלָטָן פָּוֹן בְּרָגָ, צְעַגְּאָנְגְּנָעָן וּוְיִנְטָעָרָם, מִיטְ אָוּמָרוֹ פָּוֹן פָּאָלְגְּדִיקָעָ וּוְאָסָעָרָן — דֻּעָם עַרְשָׁטָן פְּרִילִינְגָן.

וַיְיַעַר אַפְּצָזְגָּעָבָן.

א קלהה דער איזונזאלקיט הימט דעם שונא

(וועגן שיינגע רעדעם פון אלערליי שטמאים)

ברידער, היה פון שונא יעדן ווענד און קער:
פון דער שלאנג וועט שיין ניט זיין קיין טויב.
ס'אייז א שלאנג מיט פליגל פון א טויב.
דער חזך וועט דער זון קיין פרינט ניט ווען.

ברידער, היה פון שונא יעדן ווענד און קער,
מעג ווי אן „עמוד-אש“ ציבערן זיין ליכט —
ברידער, ס'אייז פון פוילן האלץ דאס אומקומים-ליךט,
וואם פאַרְשְׁטָעלְט זיך דורך די נעכט אין אַ שטערן.

ס'אייז פון פאַרְרָאַט דאס ליכט — געל און קאַלְט און שטאָר,
אַ בְּלַעַנְד וְוָאַס שְׁפָרָאַצְט פָּוֹן נְאַלְד אַ זְאַק אַרְוִים,
נִיט פָּוֹן דֻּעַם לִיכְט וְוָעַט דֻּעַר פָּאַרְטָאָג אַרְוִים,
מעג זיך עַס דָּאַכְטָן אֵין שְׂעָה פָּוֹן גַּעֲפָרָן.

אַ, ס'אייז דער זעלבייקער, ווערגנדייקער שונא,
וְוָאַס הָאַט דֻּעַם טָעַם פָּוֹן פְּרִילְבָּג אַונְדוֹ פָּאַרְוּעָרט,
וְוָאַס הָאַט אַונְטָעָר דֻּעַר זָוָן, לְעַבְנָן אַונְדוֹ פָּאַרְוּעָרט.
וּוְיִי, ער בֵּית די טָעַג אֵין חָאַרבָּן צוֹינָע.

ברידער, היה פון שונא יעדן ווענד און קער,
דערקען דעם דזופט פון אַ גִּיפְטִיקְעָר דְּיוּן —
כָּאַטְשׁ מִיט אַלְעַ פָּאַרְבָּן כְּשַׁופְט זְיַוִּין דְּיוּן,
ס'אייז אַ רְוִוָּז אַוְיְגָעָנוּעָבֶט פָּוֹן דּוֹרוֹת טְרָעָרָן.

ברידער, לאָמֵיר טְיִילְן דָּאַס הָאָרֶץ אֵין צוֹוִיעָן,
אַ הָעַלְפָט פָּאָר לִיבְשָׁאָפְט, אַ הָעַלְפָט פָּאָר הָאָס.
דורך פִּיעָר פָּוֹן גְּלוּבָן הָאָדָעָוָע דִּין הָאָס.
דִּין לִיבְשָׁאָפְט אַוִּיפָּט גָּאָר דֻּעַר עַרְד פָּאַרְזָוִי.

הָאָס — נְקָמָה, טְוִוְזָנָט נְאַצְּזִים פָּאָר אֵין יָיד.
אַ, מִיר וּוּלְן נְאַך נְעַמְעַן פָּוֹנָעָם פִּינְגָט נְקָמָה!
יְעַדְעָר בּוּיָם וְוָעַט זִינְגָעָן פָּוֹן נְקָמָה!
יְעַדְעָר פּוֹיגָל וְוָעַט זִינְגָעָן פָּוֹן נְקָמָה אַ לִיד.

די רויטע אַרמי אָרוּם בערלִין

א, די רויטע אַרמי — דער געשפערנט פון זיג יאנט דעם פינט,
וואַס'ווערט אַ פֿאַרְשָׁאַלְטָעָנָעּ נאָכָט גַּעֲיָגָט פון ערשטער שטראָלן.
א, נאָך אַ יַּאֲג אָנוֹ נאָך אַ יַּאֲג — נאָך אַ פֿאַל אָנוֹ נאָך אַ פֿאַל.
וַיְיַפֵּל וַוְאַונְדָּן אַיְן עַנְדָּלָן חַושֶׁךְ, אַזְוִיְּפָל קַעַרְנְדָלָעָךְ שִׁין.
מייט שׂוּעָרֶד דָּוָרָךְ נַאֲקָן הַיְתָלָעָרֶת נאָך בְּעַרְלִין — אַ צַּעַטְרָאַטְעָנָעָר.

עם רויטערט נאָך דער שׂוֹנָא מִיט לְעֵצָן רַיְעַנְדִּיקָן גָּאַל.
א, די רויטע אַרמי — דער געשפערנט פון זיג יאנט דעם פינט,
וואַס'ווערט אַ פֿאַרְשָׁאַלְטָעָנָעּ נאָכָט גַּעֲיָגָט פון ערשטער שטראָלן.

ברידער, אַקְמָל צַו אַקְמָל, בַּיְקָם צַו בַּיְקָם, הַאָרֶץ צַו הַאָרֶץ.
צַוָּאָמָעָן — אַ לְעָבָדִיקָע שְׁטָרָאַקָּיר אַרְוָם הַאָלְדוֹן פָּוּן פִּינְט,
אלְיַיְן — אַן אַפְּגַּעַלְקִיט בְּלַעַטְל גַּעַטְרָאָגָן פָּוּן פִּינְט.
ברידער, אַקְמָל צַו אַקְמָל, בַּיְקָם צַו בַּיְקָם, הַאָרֶץ צַו הַאָרֶץ.
וַאֲסָעָר חַוִּישָׁךְ, וַאֲסָעָר דִּיטִּישׁ קָעָן דָּאָם רַוִּיטָן פָּוּן בְּלֹט
פֿאַרְשָׁוּוֹאַרְצָן.

א, די רויטע פָּאָג, פָּוּן שְׁלָאָכָט אָנוֹ הַיְוִילְקָן טַוִּית צַעַשְׁיָנְט.
ברידער, אַקְמָל צַו אַקְמָל, בַּיְקָם צַו בַּיְקָם, הַאָרֶץ צַו הַאָרֶץ.
צַוָּאָמָעָן — אַ לְעָבָדִיקָע שְׁפָרִיךָ אַרְוָם הַאָלְדוֹן פָּוּן פִּינְט.

מִיר קְלִיְּבָן וַיְיַוְאַלְקָנָס די פֿינְצְטָעָרָעּ יַאֲרָן,
אוֹן שְׁלִיְּדָעָרָן זַיְיַהְנָן פִּינְט די גַּרְוִיזָאַמְסָטָעּ קְרָאָפְט.
אוֹנְדוֹן בְּלִיְּבָט די צָאָרְטָקִיְּתָפָן הַיְוִסְׁדָר לִיבְשָׁאָפְט,
דָּעַם שׂוֹנָא — די קְלָלה פָּוּן פֿינְצְטָעָרָעּ יַאֲרָן.
א, רַוִּיטָאַרְמִיְּעָר, דִּינְגָעָר אַיְזָדָעָר בְּרָאָנָד פָּוּן גַּעַרְעָכָטָן צַאָרָן,
דִּינְגָעָר די צָאָרְטָקִיְּתָפָן אוֹנְדוֹזָעָר הַיְוִסְׁדָר לִיבְשָׁאָפְט.
מִיר קְלִיְּבָן וַיְיַוְאַלְקָנָס די פֿינְצְטָעָרָעּ יַאֲרָן,
אוֹן שְׁלִיְּדָעָרָן זַיְיַהְנָן פִּינְט — די גַּרְוִיזָאַמְסָטָעּ קְרָאָפְט.

דייטש — תליין

דייטש — תליין:
ווײַפְּלָ קְלָזָת מְהַאֲבָן אִין דֵי וּאַלְקָנָם פָּאָר דָּעַם מְבוֹל זִיךְ פָּאַרְקָלִיבָן,
וּוְיִפְּלָ גַּעַדְלָדִיקָעַ וּוְאַלְקָנָעַן סְדֶרְמִילָעַן נָאָךְ אִין שְׁטוּמָעַ טִיפָּן
פָּאַרְבָּאָרגָן;

אַזְוִיפָּל קָאַכְעַדְיִקְעָר צָאָרָן אִיזְוָ נָאָךְ פָּאָר דִּין טְוִוְוְנְטְּסְטָן מִין
גַּעַבְּלִיבָן.

אַ, וּאַם קָעַן גַּעַרְעַכְטָעַר זַיְינָן פָּוּן אַוְיְמָגָעַלְאַכְטָן גַּעַוְוַיְוָן?
וּאַם קָעַן זַיְינָן צִיכְטִיקָעַר פָּוּן פָּאַרְשָׁפְּגָן בְּלוֹטָן?
וּאַם אִיזְוָ פָּאַרְקָלָעַרְטָעַר פָּוּן אַ מִיטְמָאָרְךְ פָּאַרְגָּאַסְמָעָנָעָם שְׂטִיְיָן?
וּאַם אִיזְוָ הַיְּלִיקָעַר פָּוּן נְקָמָה קָעַן דּוּרוֹתְּדִיקָן קְנוֹטָן?

דייטש — תליין:
אַטְמָ דָּעַר וּלְבִּיכָּעַר יַאֲמָרָן פָּוּן מִיןְ בָּר כּוֹכְבָא פָּאַלָּקָן,
וּאַם רַיְמַטְ זִיךְ, צָו דָּעַר זָוָן, פָּוּן פָּאַרְגָּזְוּטָעַ קְבָּרִים,
הַאַטְמָ אַוְיךְ גַּעַצְעַרְטָלְטָטָ דִּינְגָּעַ אַוְרְזִיְּדָעָם אַמְּאָלָן —
זַיְוִי נִטְמְשָׁעָם אַיְבָּעַרְמָעַנְטָשָׁ, וּוְיַאֲגָנְגָעָרָם מְזָוִיקָן,
אוֹן סְאַיזְוָ אַוְיךְ זַיְעַרְ הַאָקָן, זַאָטְמָ מִיטְזָגְעָן,
אוֹן זַיְוִי זַיְוַעַט נָאָךְ דִּיךְ פָּאַרְדָּתָן מְרָדְכִּים שְׁטִירָטָן.

הַינְטָעָר דָּעַם פָּאַרְטָאָן — דִי פָּאַרְשָׁאַלְטָעָנָעַ הַאָרְדָּעָם יַאֲגָן,
וּוְיַאֲגָן פָּאַרְמָשְׁפָּטָעַ שְׁאַטָּןָם בְּאַגְּנָעָנָעָן אַ גְּרוּזָאָמָעָן בְּאַגְּנָעָן.
אָונְדוּעָרָעָ אִיזְוָ דִי יַגְּעַרְישָׁ שְׁוּעָרָד,
וּאַם וּוּעַט דִּינְגָּעַ וּוְיכְעַדְיִקָּעַ מְחֻנָּותָ, אִין פְּוִוְוְנִידִיקָעַ רִיטְשָׁקְעַלְעָן
צְעָרִינָעָן.

דָּעַר אַוְרְ-כָּוחָן פָּוּן דָּעַם גַּעַרְעַכְטָן גִּבְּוֹר — יִשְׂרָאֵל,
וּוּעַט דָּוָרָךְ אַלְעָ פְּעַלְקָעָר נִיתְאַוְיְפָהָרָן טָאגָן.
דָּעַם צָלָם אַלְחָיִם — דָּעַם אַיְבָּקָן מְעַנְטָשָׁ,
אִיזְוָ אַ פְּרִילְיָנְגִּידִיקָעַ גּוֹרֵל נָאָךְ בְּאַשְׁעָרָת.

דייטש — תליין:
דִּין קְרַעְצִיק הַאָרָץ וּוּעַט אִין שְׁרַעַק פָּאַרְטְּרִיבָן,
אָפִילּוּ דִי חַוְּנְגָּעָרִיקָסְטָעַ קְרָאָעָן, דִי צַּעְקָרִימְטָסְטָעַ מְאַנְסְטָעָרָם,
פָּוּן דִּינְגָּעַ שְׁטָמָעַט וּוּלְזָן נָאָךְ בְּלִיבָּן חַרְבוּחָה הַיְּלָן,
פָּוּן דִּין גְּבוֹרָה — אַ גְּנָגְנִידִיקָעַ וּוְאַרְעָם.
אוֹן סְיוּעַט נָאָךְ אַ "מְגַיְּלָה פָּוּן פִּיעָרָ" דּוּרְצִיְּלָן;
אַמְּאָלָן אִיזְוָ דִּיטְשָׁ — אַמְּאָלָן אִיזְוָ עַמְּלָק גַּעַוּעָן.

אוונט-ברויט

אָוֹנֶט-בְּרוֹזִיט

(עטלאען)

דער אָוֹנֶט טַיְלִיט זַיִן האָב אָוֹן גּוֹטֵם פָּאָר טַיְבָּעָלָעָן, טַרְעָמֶפֶס
פָּאָר דַּי בְּרוֹדָעָר דִּיכְטָעָר אָוֹן אוֹיךְ פָּאָר אָונְדוֹזָעָרְטוּוּגָן.
איַן צִימָעָרְלָעָן שְׁפִיגְלָעָן זַיִךְ דַּי חָלְדָן פֿוֹן מַעֲשָׂהָלָעָן אַצְינָד.
דַּעַר טַישׁ בְּלִיט וּוֹי אַפְּרִישׁ גַּעֲרְטָנְדָל נַאֲךְ אַרְעָגָן.

דַּעַר לִיגָּן אָוֹן דַּעַר רָעַשׁ וּוּאוֹינָעָן איַן שְׁטָעָט, גַּאֲטַט וּוּאוֹינָט
בְּאָוֹנָנְדָעָר.
אַ, גַּאֲטַט הָאָט אַוְיָף דַּעַם פַּעֲרָתָן שְׁטָאָק זַיִךְ דַּאֲ פָּאָרְקְלִיבָּן.
עָרְגִּיָּט מִיטְטָרִיט פֿוֹן אָוֹנָט, דַּוְרָךְ נֵס אָוֹן דַּוְרָךְ וּוּאוֹנָנְדָעָר.
פֿוֹן דַּעַר זַוְן אַיזְדַּאֲ אָזְעָלְנָטָעָן וּוּאוֹנָדָגְלִיבָּן.

אוֹיָף דַּי הָאָלָב טַוְנְקָעָלָעָן שְׁוִיבָּן, אַ גַּסְטְּדִּיקָּעָן וּוּעָלָטָ פָּאָרְגִּיּוּט.
דַּעַר טַישׁ שְׁמַעַקְטָן וּוֹי אַ בִּיְתָמִיטָן קְנָאָסְפָּן צְעַנוּמָעָגָע.
די גְּרִינְסְן רִימְעָן זַיִךְ, מִיטְטָמִיטָן פֿוֹן גַּעֲנִיטָעָן הָעָנָטָן צְוָגְעָנְרִיוּט.
די פְּרוֹכְטָן דַּוְיְטָלָעָן זַיִךְ מִיטְטָמִיטָן לִיכְטָן אָוֹן וּוּינָטָן דַּוְרְכְּגָעָנוּמָעָן.

דַּעַר שְׁוִין פָּאָרְגָּאָנְגָּעָנָעָר זְוּמָעָר הָאָט וּוּידָעָר אַוְיָפְגָּעָנְגָּרְגִּינְטָן,
אוֹן בְּרַעֲנָגָט דַּי בְּרַכָּה פֿוֹן גַּעֲשְׁמָאָקָעָן פָּעַלְדָּעָר אַזְוִי נַאֲנָט.

אוונט-ברויט

אין יעדן ווינקעלע איז די ארעטקייט יומ-טובדייך אויפגעראטט.
דאם וואכעדייך ברויט באהאלט דעם ריש פון בענטשנדייך קאָרֶן.
דעָר אלטינגער טאג האט שפערט אין אונדווער צימערל
צַוְ לְאֹזֶן אָונְדוּזֶן זַיְן רְחֻבָּה, צַוְ וְיִנְתְּשָׁן אָונְדוּזֶן פְּרִיֵּד — לְאָגְגָע
יאָרֶן.

די טעלער רייפֿן מיט די פּוֹלָע זַאֲפְּטָן פּוֹן אַ צִיּוֹנִיקָן סָאָד.
דאָרט, ביַי דעם האָרוּיאָאנְט טוֹרְעָמָעָן זַיְךְ פִּינְצְּטָעָרְנוּיָּשָׂן אַלְעָרְלִי.
די זַיְן מיט אָוּמָקָום פּוֹן שְׁלָאָכְטָן בָּאַלְאָדָן — אַ וְיִנְקְעַנְדִּיקָע רָאָד,
זִינְקָטָן מְעַנְטָשָׁן אָוֹן גַּעֲטָעָר, לְעַנְדָּעָר אָוֹן פְּלָאָגָעָטָן, אַיְן לְעַצְטָן
גַּעֲדָרִי.

די זַיְן צַעְפָּאָלָט אָיַן שְׁטִיִּין, רְוִיךְ אָוֹן שְׁטוּיבָּ, אָיַן דִּינְגָּעָנְדִּיקָע
ליַכְטִיקִיִּט.
די נְאָכְטָן — אַ פִּינְצְּטָעָרְעָר הָעָרְקוּלָּעָם, אַ פָּאָרְבָּאָרְגָּעָנָעָר
טוֹוִיטָן-שְׁטָרָאָל,
צְעֻוּאָרְפָּט דעם טאג אָיַן רָהָן וּבָהָוָה, אָיַן פָּאָרְ-חוֹהָדִיקָעָר צִיּוֹט.
אַ, פּוֹן אַ מְלָאָךְ בַּיּוֹ אַ שְׁדָ, וּוּעַט בָּאַלְדָ, אַ, בָּאַלְדָ אַיְן אַפְּגָרּוֹנָט פָּאָלָן,
די נְאָכְטָן שְׁלִידָעָרָט, וּוּי פּוֹן גַּעֲפָלָאָצְטָע אַטְאָמָעָן טּוֹוִיט אָוֹן טּוֹוִיט
אָוֹן טּוֹוִיט.
אַ, גּוֹט אָיַן פָּאָרְגִּיּוֹן אַצְּינָד, וּוּי אַטְדָּה דִּי לְעַצְטָע שְׁוִין אַזְוִי לְוִיטָעָר.

דער פשוטער חלום

ביז אין סוף ווועט דער מענטש טריומען אין די פארקלערטע
פאָרנַאַכְטַן.

האָכְ קִין מָוֶרֶא נִית גַּעֲטְרִיּוּ, דָּאָם גַּעֲרָעוֹ פֿוֹן אַטְמָאַמְעָן,
וּוְעַט מֵיַּן לַיְדָ צַוְּ דִיר, וּוְעַט דָּעֶר שְׂטִילְסְטָעָר תְּפִילָה נִית
פֿאָרְשָׁטוּמָעָן.

ס'טָונְקָלְטַ נִית גַּאַטְסַ לַיְכְּטַ פֿוֹן דָּעֶר הַעַלְמָסְטָעָר זָוָן וּוְאָם דָּעֶר מענטש
הַאָט גַּעֲמָאַכְטַ.

דָּאָם וּוְינְטִיקְסְּטָעַ גַּעֲיָגַג, דָּעֶר קָוְנְצִיקְסְּטָעַר פְּלִיגְלַ, די גַּיכְסְּטָעַ רַאַךְ,
וּוְעַט דָּאָם לַעֲבָן פֿוֹן אַ פֿאָרְבִּיךְ פְּלָאַטְסְטָעַרְלַ קִיְּנוּמָאַל נִית דָּעֶרְיָאנְגַן.
פֿוֹן מַאְדָעְרְגָנְסְטַן שְׁטָרָאַל וּוְעַרְטַ נִית אַלְטְמָאַדִּישַׁ דָּעֶר בָּאַשְ׀יְידְעַנְעַדְרַ פֿאָרְטָאַגְ.

גַּאַר די גַּבּוֹרָה פֿוֹן אַ מַאְנְסְטָעַר, גַּאַר די טִיףַ פֿוֹן אַיְזְדַּן סָודַ,

וּוְעַט נִית פֿאָרְשָׁטוּלַן די בְּרַכָּה פֿוֹן אָוְנְדְזָעַר פְּרָאַסְטַן אָוְנְגַּט-בְּרוּיַּיטַ.
איַּビְּיךְ וּוְעַט דָּעֶר מענטש דָעַם קִילְן שָׁאַטְן פֿוֹן אַ בּוּסְמַ לִיבְנַ.
פֿוֹן אַ גַּעֲמָאַכְטָעַר בְּלָוְם אִיזְוַאַר קִין אִיזְוַאַר דָּעַם נִיט גַּעֲבְּלִיבְןַ.
אַ, וּאוֹ אִיזְוַאַר וּוְאַונְדָעַר וּוְאָם קָעַן וּוְעַבְן אַ פֿעַטְלִיעַ פָּאַר דָעַם
טוּוִיטַ?

דָּעֶר אָוְנוֹנַט שְׁנִיְּדַת דָזְרַק פְּלָאַמְעָן — פָּאַר אָוְנְדְזָעַר גּוֹרֶל
פֿוֹן אַ וּוְיִיטַן פְּרִילְוִינְגַ פְּלִיעַן די עַרְשְׁטָעַ שְׁוֹאַלְבַן אָוְנְדוֹ אַנְטְקָעַנְ.

אוונט-ברויזט

אין גאם, אן אוירישער בעטלער זינגעט אנטקעגן הארכנדייקע פענץטער,

פון א יינגאל וואס הערט ניט אויפ אין זוינט נאך זיין ליבסטער קלאגן:

„א, מערי פון אלע דובלינער בלומען בימטו געווען די שענסטע. זע מײַן הארץ פון גאסן געטראטן, פון דיין דוף געטראגן.”

פענים פאלן, ווי וווײַט בעשורות, מיט פאָפֿרעלעך צארט אַיִינגעַדעקט,

וואֹזָאַלְטָן די גוטע מענטשן אַיִן די הוַיכָּן אַכְטָוָנָג גַּעַבָּן, ס'זָאַל חַלְילָה דָּעָר בְּרָאָזָג פון פָעָנִים דָּעָם בעטלערם אַומְגָלִיקָן נִיט וּעֲקָן.

אויף פָעָנִים ווי אויפָט פְּלִיגֶל זַעַט עַר זַיִן לִיבְסְטָע צָו אַיִם שׂוּעָבָן:

„א, מערי, דיין לִיבְטִיק שְׁמִיכָּל צִיכְתִּיקָּת מֵיָּן בְּרוֹדִיק, אוַיְרִיש גַּעַבָּיַן.

גַּלְיאַיְק מִידָּל, דיין קַוְשׁ הַאֲטָמָת מֵיָּן בְּלוֹט ווי אַפְּאַלְאָם צַעֲצָנָדָן, נָאָר מֵיָּן בעטלערישן מָזָל בְּלִיט אָוִים אַ לִיאָדָע הַנְּטִיש גַּעַוְוַיָּן.”

דָּעָר בעטלער מִיט דָּעָר וּזְיַע פון אַ מִידָּל אַיִז. פָּאַרְשָׁוָוָאנְדָן —

דוֹרֶךְ קַאֲלָטָע לְאַבְּיִרְגְּנָטָן, דוֹרֶךְ דָּעָם שְׁטִינְגָּרְנָעָם הַפְּקָר פון נִוְיַּאְרָקָעָר זָוְנְפָּרְגָּאָנָג.

גַּעַבְּלִיבָן אַיִז נָאָךְ צִיטָעָרָן אוֹיפָט דָּעָר בְּחוֹרִישָׁעָר גַּאַם זַיִן רִינְגְּדִיך גַּעַזְעָנָג.

דער פשוטער חלום

די נאכט אין אונדווער צימערל קווולט מיט זאטער רג.
די נאכט האט מיט לבנڌידיקע הענט די שעון אויסגעלאט.
אין סודותדיין בעט נאר בראשית און איך און דג.
דאם צימערל — א געדין אן שלאנג און אן פיגנבלעטער.

פון ערגעץ ריאסט זיך אהער די גוילצנדיקע שטאטט.
ארום אונדו בלאנקען נאך שאטנס אוש פון אDEM הראשונס וועלט:
אדם, בזואלט ביים "יעז-הדעטה" אויך פארראטן גאט.
א, ניט די אייביקיט, גאט, ניב מיר א פרוכט פון זינדיין פעלד.

דער ריח פון קאווע גיט אוף פון מיין צענטן גלאז.
גרינגע, פלאפלענדיקע שמיעסן — לאנגע, רעדעוזדייקע בריוו.
ווען פון אונדו ווען בליבן טרייעריך גראז,
וואער וועט פלאפלען די שמיעסן — די לאנגע, רעדעוזדייקע בריוו?

עטל: הינטער דיר, א גילדענען בעכער פול מיט טרען.
אנטקען דיר: א דיכטערם פענטצעערל פול מיט שטערן.

די קינדהייט קען קיין עטלער ניט געבאָן.
ניט די עטלער, די לבשאָפּט נאָגט דאס גאנצע האָרִיך אויַם.
א ריר צבליט די דֿאָרְנְדְּיקָע יָאָרָן.
פון יעדן שטערן גיט די קלארע קינדהייט אָרוּם:

פופצן פרילינגס, זיבעэнן פרילינגס, וויפל שיין?
טיזיל, מיט ניכן אטעם הער איך דיך פאָרטְרוּין:
אָ, דו מיין געטְרְיוּר, שיין-שיין יונגל מיין,
אָ חלום קומט פון אָלְטְן פִּיעָרֶל אָ בלויין.

„אונ פון אָלְטְן פִּיעָרֶל, אָ בלויין,
האָסְטוּ נְעַבְּרָאָכְטּ מִיר, אָין אָונְדוּעָר צִימָעָרֶל, ווִידְעָה,
נאָר אֹזֶג — אָ פָאָרְכְּשְׁוּפְּטָן טָוִי,
אֹזֶקֶשׂ מִיטּ רְוִיזָן, מִיטּ קוּשָׂן אָן מִיטּ לִידְעָר.“

פָּפְצָן פְּרִילְינְגָס, זִיבְעָעָן פְּרִילְינְגָס, וּוִיפְלָשִׁין?
אָ, דו מיין געטְרְיוּר, שיין-שיין יונגל מיין.

אוננט-ברויט

דער פארטאג האט די שטראלן אין ליכטיקע מהנוה אומגעשטעלט.

די נאכט שיקט אין שלאכט שטיקער הוושך, פויינדייקע שאטטן,

וואי א צעמעמערטע באנדע פון א באזיגטער אונטערוועטלט.

די זון — א פארלייבט האלדזט די שטעהט און שטעהטעלעט פון שטאט.

דער אלטער לבנה האט שוין א כימראער הענדלאער אפנגעקייפט,

און אירך די שטערן אויפז וילבערגעט ברוכווארג אומגעגעטען.

די נאכט מיט נאָר די קללוּת פון דער תוכחה אנטלייפט,

נאָר האט אוּר אַיְבִּין שונאָ, דעם פארטאג ניט אומגעגעטען.

די נאכט לויפט אין בוידעמשטיילעך, אין אונטערערדיישע הייטלען,

וואאו דער טאג פאלט פארטאג אַנְידָעֶר, דערווארגן פון דער נויט.

אין אוניז אַלְיִין אוּגָּד די נאכט געבליבן: אַיְבָּר שטאט דריילט

אַ זון — אַ גַּלְדָּן קָאָלָב גַּעֲמָאָכָּט פון מאָדָך אֹן בֵּין, לִיבְּטָן אֹן

טוויט.

ניט אַיְבִּיך ווּלְזָן קָעַלְבָּרְגָּעָן גַּעֲטָעָר קְרִיּוֹן די ווּנְן פון לעַבָּן.

יע, דעם עכטן חָלָם פון אַט דעם לִיד הָאָב אַיך דִּיד אַפְּגָעָגָעָן.

באים אָנְהִיב זַוְנֶפָּאָרְגָּאנְג

איך האב דיך באגעגענט ביימ אָנְהִיב זַוְנֶפָּאָרְגָּאנְג,
לייטער אויז געוווען די שעה, ציכטיך די פרײַד.
דורך אונט, דורך שריפות זייןען מיר געאגגענע.
אט וע איך דיך באָרוּעַם, אין אַ דָּאָרְפִּישׁ קָלִיד.
דו ביסט דאס גינגעָלְד פֿוֹן פֿאָרְגָּאנְקָטְקָעַ קוֹזָלָן.
אט וע איך דיך וויאַט אָוּפַּ אַ פֿאָנְטָאָסְטִישָׂן בָּאָל.
אויסגעָפּוּצָט מיט אָוּנָט בִּיסְטוֹן גַּעֲקוּמוּן,
דו טָרָגָסְטָט אַיְעָדָן שְׁטָרָאָל, ווי אַ פֿיְעָרְ-בָּלוּם,
אָזְוִיפֵּל עַרְשְׁטָטָע זַאנְגָּעַן אַיְן די קָעְרָנְגָּרָעַ פֿוֹן אַ לְעַצְתָּן גָּאָרָב.
דער אָוּנָט הָאָט אַיְן צִירְגָּוּגָּעַ דִּיך צַעֲנוּמוּן.
אַ, עַ, גַּעַטְרִיעַן, נָאָר דָּעַר זַוְנֶפָּאָרְגָּאנְג קָעַן שִׁין אָזְוִי שְׁטָאָרָבָן.
וּוַיְיַפֵּל לִיכְתָּס' אַיְן נָאָךְ פֿאָרָאָן אַיְן פֿרָעָן זַוְנֶפָּאָרְגָּאנְג,
אָזְוִיפֵּל בּוּגִיְקָעָר רִיאַיְן אַיְן דִּינְיָעָן גַּלְדִּיעָר,
אַזְוִין מִינְיָעָ טָרִיט אָזְוִיפֵּל בְּרָאִישְׁתָּדִיק גַּעַזְעָאנְג.
בִּיסְטָט דִּי פֿאָרְלִיבְטָעַ שעָה וָאָס פֿאָרְטְּרוּוּט מִיר מִין לִיד.
אַ, גַּוט אַיְן דָּאס שְׁפָעַטָּע וָוִינְטָעַלָּע פֿוֹן מַעֲרְבִּ-זִוְּיט.
פֿוֹן שְׁוּעָרָן גָּאָלָה, פֿוֹן אַנְגָּעָנָסְמָעָנָעָר צִיְּתִיקִיט,
בוּגִין זִיךְ סּוֹפְּ-זָוּמָעָר אַיְן זַאתָן פְּעַלְדָה, דִּי דַּוְפְּטִיקָעָ קָאָרָן.
כְּחָאָב לִיב דִּי וָאָרָפָן יְעַדְןָן חָלוּם, דָעַם חָלוּם פֿוֹן יְעַדְעָר וָאָרָה.
אַזְוִין וָאָרָה אַיְן דָעַר צָעַר טְרִיבְעָר, אַזְוִין חָלוּם, דִּי לִיבְשָׁאָפָט לִיבְעָה.
פֿוֹן גָּאָר מִין אָוּמָרָה, פֿוֹן מִינְיָעָ וָוִינְטִיקָעָ נִין אַזְוִין דְּרִיאִיסִיקָעָ יָאָר,
וָאָס אַיְן מִיר אָוּבָן נִיתָן דוֹ אַזְוִין יוֹסְטְוּבְּדִיקָעָ לִיד גַּעַבְלִיבָן.
אוֹן אָוּבָן זַוְנֶפָּיל בְּלָעָנָה, אַ, בְּלָעָנְדִּינְדִּיקָעָ פְּרָויִי,
וּוְעַלְן גִּיךְ אָזְוִי אַיְגָן טָאָן זִיךְ דִּי יָאָרָן,
וּוְעַלְן מִיר זַעַצְנָן זִיךְ בַּיִּ אַזְּיִיטִיקָן טָרוּוּם,
אַזְוִין קָלִיבָן אַזְוִין גָּאָרָבָן דִּי צִיְּתִיקָעָ יָאָרָן:
אַ פְּרִישָׁ פֿאָרְשְׁנִיטָן פְּעַלְדָה, אַזְוִין גַּלְעַטְנְדִּיקָעָ שְׁטִילְקִיְּתָן,
וּוְעַט טְוַנְקָלָעָן מִיטָּצָעָר, מִיטָּצָעָר, מִיטָּצָעָר שְׁטִילְקִיְּתָן.
אַ, קָרִיּוֹן וּוְעַלְן פִּינְגָּל אָוּבָר אָוְנְדָה פֿאָרְבָּעָנְקָטָעָר.
די קָלָאָרָע בעַנְקָשָׁאָפָט נָגָנָט שְׁטָעַנְדִּיקָמִיט עַרְשְׁטָן פְּלָאָטָעָר.
אָזְוִיפֵּל אַזְוָנְטָ-שְׁפִּיל אַיְן נָאָךְ פֿאָרָדְרָ אַזְוִין מִיר גַּעַבְלִיבָן,
בֵּין דִּי שְׁפָעַטָּע רְיוֹזָן פֿוֹן הָאָרְבָּסְטָ וּוְעַט שְׁטָאָרָן קָאָלָט אַזְוִין מִאָט.
אַ, גַּעַטְרִיעַן, סְקָעַן דָעַר לְעַצְטָרָ שְׁטָרָאָל, ווי דָעַר עַרְשְׁטָרָ לִיבָן.

האטט דיאנע יארן אין די חז גרייבעלעך באחאלטן.
 ניונ, ס'זינגען דיאנע יונגע, גרוילעכע האר,
 ניט די ערשות סימנים פון דער טריינער-נאכטן.
 אייביך איז די זינד פון דער גליינדיינער פרוי.
 דיאנע צעללייטע זיבן און דרייסיק יאָר,
 האבן אוז גליידערדיין סאָד מיר געבראָכטן.
 גראיע האר זיינגען וויטע, שטערנדיקע געשטاطלטן.
 ווען איסיגיןן ווועט דער ניגער פון די גאנדייקע איגן,
 וועטן צערטלאָן מײַן ליד און פלאָפֿלען סתט אָווּי:
 "מעינקע-מעינקע, זוי, אוז גילדנע שעה איז פֿאָרפלויַגָּן,
 דערפֿאָר טרערט אָווּי קינדייש דער אלט-אָלטער טוי".

איך פֿאָרגִי מיט דיר ביום סוף פון זונפֿאָרגִנָּג.
 אָ, וווער קען דעם אַיְינְגָּעָם שָׁאתָן אִיצְט טְרוּיָעּ?
 פון אָשֵׁין מעשְׁהָלָע אַיז אָונְדוּר טְוִיט אָרוּים,
 מיט קִינְדִּישָׁעֶר שְׂרָעָק פון אָגּוֹתִינְקָן בעָר —
 אָזָּאָז, אַין ווֹאָנדְעָר אַיבָּעָר ווֹאָנדְעָר אַגְּנָעָטָן.
 אָ, לְאָמִיר פֿאָרְשְׁפִּילָן זְוִין בעָרִישָׁן קָעָר,
 מיט אָבָּאָבָּעָן שְׁפָרָן, מיט אָקִיכְעָלָע מִיט מָאָן.
 ווֹי אָזְלָטְעָנָעָר ווֹיָן אַיז אָלְעָן פֿאָרְגִּנְגָּעָן.
 אָ, ווּעָסְטָט בְּלִיבָּן, ווֹי לְלִיתָה, די זינד אָלְיָוָן,
 אַיבָּעָר אַבְּרָהָם הִימָּל אַיְיבִּיךְ בְּלִיבָּן,
 ווּעָסְטָט בְּלִיבָּן אַין מִין ליד — די שְׁיַינְקִיָּת אָלְיָוָן.

אוֹיסְגַּעַפּוֹצָט מיט אָוּוֹנְט בִּיסְטוּ גַּעֲקוּמָעָן.
 דוֹ טְרָאָגָּסְט אִיעָדָן שְׁטָרָאָל, ווֹי אָפִיעָר-בְּלוּם.
 אוֹוּפְּלָעָרְשָׁטָע זְאָנְגָּעָן אַין די קָעְרָנָעָר פון אָלְעָצָטָן גַּאֲרָב.
 דָּעָר אָוּוֹנְט הָאָט אַין צִירָוָג דִּיךְ צְעָנוּמָעָן.
 אָ, זָעַגְעָטְרִיעָע, נָאָר דָּעָר זְוֹנְפֿאָרְגִּנָּג קָעָן שְׁיַין אָזְוִי שְׁטָאָרָבָן.

איין אליין

1

מעינקע, קומ אין מיין איינזאטם בוידעם-שטיבל.
אויף דיר ווארטן אלע מיינע כינגען.
מיר איז דער קער פון דיין וויטן שאטן ליב.
או, איך שפיגל אינעם אונט זיך איין-אליין.

נאכט נאך נאכט ביסטדו די פלייגל פון מיין שלאגפֿ :
דייך רופט פון וויט מיין פארבענטע האנט.
איך האב אין יעדן חלום דייך געטראפען,
נאר פרעמד איז מיר געווען דיין קול, דיין בארייר אומבאקאנט.

או, ווען דו וואלט פַּלְצָלוֹנָג איצט אריין,
מיד פון טריימען אויף בלאנדושענדיקע וועגן, —
ווי וואלט איך פַּאֲרָגִינָּען זיך איזיפֿל שין ?
ווי וואלט איך מיט מיין אלטן ענטן זיך געווענט ?

איך וואלט איך מיינע אָרוּעָם דייך פַּאֲרָוּוִינָט, אַ מִידָּן,
געווען וואלט גלייד פון מיין גלייד, און איך — דאס ליאד פון דיינע
ליידער.

2

איך טראג די לאסתט פון עלנט דורך דער ענדלאזער שטאט.
בראדווי-פייערן לוייפן וואנגניניק,
אייבער טורעמס אנטזאנן גליך.
איך טראג די לאסתט פון עלנט דורך דער ענדלאזער שטאט.
אווייפל בלענד פאריאנט מײַן איינגענעム שאטן.
פאראן פאר אלעמען אויפן פונט דא גליך.
איך טראג די לאסתט פון עלנט דורך דער ענדלאזער שטאט.
איך בײַ מיט בענקשאפט, ווי די שטאט מיט פיער אングענלייט.

3

יעדעם פענצטער האט דעם העלסטן חלום צו פארקויין,
פון פרויין ביז שטערן, פון שדים ביז געטער.
פון דינסטן חלום רינט ארווים די בייביקע זעם.
יעדעם פענצטער האט דעם העלסטן חלום צו פארקויין.
גאסן וווײַען מיט שלאנקן גאנג פון פרויין —
אין דײַנע אָרְעָמֶס זע איך גלייען אלע פרויין.
יעדעם פענצטער האט דעם העלסטן חלום צו פארקויין,
פון פרויין ביז שטערן, פון שדים ביז געטער.

עם שרייט די שטאט מיט האנט-געמאכטער פרײיד.
אין יעדן פענצטער איז דער הימל בלוי.
ווײַ שמעטערליגגען צו פיעער, ציען זיך צו דיר די פרױען.
עם שרייט די שטאט מיט האנט-געמאכטער פרײיד.
אָ ציגינערן אויפּ בראָדוּיַּי, קען אלע בײּזע חלומות פֿאָרְרוּיַּן.
איך זיך דיך דורך אלע טרוימען, אלע פֿיעָרֶן, אלע פרױען.
עם שרייט די שטאט מיט האנט-געמאכטער פרײיד.
אין יעדן פענצטער איז דער הימל בלוי.

ס'קען די שטאט שוין מער אַזּוֹיְפַּל אָוּמְרוּ נִיט הַאַלְטָן,
בָּאַלְד וּוּלְזָן דֵּי טְוּרְעָמָם זִיךְ אַ וּוְאַקְלָטָן אָוּן פָּאַלְן.
בָּאַלְד וּוּטָט די שטאט מיט אלע אַיְרָע שְׂמִינִינָר מַיךְ בָּאַפְּאַלְן.
ס'קען די שטאט שוין מער אַזּוֹיְפַּל אָוּמְרוּ נִיט הַאַלְטָן.
פָּוּן דָּעַרְ חַיְמָעַרְ פֿרײַיד בְּלָאַזּוֹת אַ טְרוּיָּעַר אַזְאַקְלָטָעַר,—
פָּוּן אַזּוֹיְפַּלְ פֿרײַיד, קָוּם, אֹויַ, מְעַינְקָעַ, אִינְגָעַם בּוּידָעַם-שְׁטִיבָל
זִיךְ בָּאַחַאַלְטָן.
ס'קען די שטאט שוין מער אַזּוֹיְפַּל אָוּמְרוּ נִיט הַאַלְטָן.
בָּאַלְד וּוּלְזָן דֵּי טְוּרְעָמָם זִיךְ אַ וּוְאַקְלָטָן אָוּן פָּאַלְן.

6

פֿוֹן אַלְעָ פִּיעָרֶן פֿוֹן דָּעֵר עַנְדָּלָאָזָעֶר שְׂטָאת,
לוֹיכְטַ דָּאָם פִּיעָרֶל פֿוֹן דִּין פֻּעַנְצָטָעֶר אַרְיָבָעֶר.
פֿוֹן אַלְעָ וּוּרְטָעֶר, הָעָר אַיךְ נָאָר דִּין לְעַצְטָ בְּרוּוּעָלָעֶר וּוָאָמָּדוֹ
הָאָסְטָ מִיר גַּעֲשָׁרְבָּן.

אוֹי, פָּאַרְצָקָט מִיךְ פִּיעָרֶן פֿוֹן דָּעֵר עַנְדָּלָאָזָעֶר שְׂטָאת.
יעַדְנָם צָעֶר, יַעַדְנָם גַּעֲוִיָּין אוֹי אַיִן מִיר גַּעֲרָאָטָן,
וּוְזֹן אַשְׁטָּיק, וּוְזֹן זִיךְ, אוֹי, מַעַינְקָעֶן, אוֹי, לִיבָּעֶר.
פֿוֹן אַלְעָ פִּיעָרֶן פֿוֹן דָּעֵר עַנְדָּלָאָזָעֶר שְׂטָאת,
לוֹיכְטַ דָּאָם פִּיעָרֶל פֿוֹן דִּין פֻּעַנְצָטָעֶר אַרְיָבָעֶר.

7

וּוַיְפֵל אָוְמָה היַמְלָעָכְקִיָּת אַוְיָף אַ פְּרַעְמָדָעֶר גָּאָם ?
וּוַיְפֵל עַלְגָּט טְרָעָטָן מְחֻנוֹתָן מְעַנְטָשָׁן אָן ?
וּוַיְפֵל לְאַנְגָּעָ נְעַכְתָּ אַיִן אָן אַיְגְּצִיקָעֶר טְרָעָר ?
לְבָנָה, מְעַנְטָשָׁ אָן חָלוּם גְּלִיוּוּרָן אַוְיָף מִין גָּאָם,—
נָאָר אַ וּוּאָגְנָדִיק פָּלָאָטָעָרֶל בְּיִם רַאְגְּלָאָטָעָרֶן,
שְׁטָעַלְטָם דִּי גַּאנְצָעָ וּוּלְטָ אַיִן קָאָן.

אַלְעָ אָוְמָרוּעָן פָּאָרְשָׁוּיְנְדָן, סְבָּלִיְבָּטָ נָאָר דִּי דָן.
אַיךְ הָעָר אַיִן וּוַיְנָט — עַרְשָׁתָ פָּאָרְקָלְוּגְּנָגְּנָעָן דִּיְיד :
דִּין יְעַדְעָם וּוְאָרָט — אָן אַוְסָגְעַצְאָנְקָטָעֶר שְׁטָרָאָל.
אוֹי, פֿוֹן דִּי צָאָרָטָמָטָע שְׁעוֹן אַיִן מַעַר קִיּוֹן קְלָאָנָג נִימָא,
נָאָר אַ בּוּידָעָ-שְׁטִיבָל, אַיךְ — אַיִן דָו ?
אַ לִיכְטִיקָעֶ דְּעַרְמָאָנָג אַיִן דָאָ.

שָׁאַלְמָן

מ א מ ע

איך האב האלט איזו מיין מאטמעס הארכזיקון געלעכטער,
אויר געלעכטער — א קלארער רופ פון א וואטערפאל.
אויר געלעכטער בייז טערן, די גוטע אויגן צעשטראטט.
אויר געלעכטער פארהיליכט די טונקלסטע געווינגען.

מאםע :
פון א יידישן וואלף וועל איך דיר א מעשחלע דערציזילן.
הער :

דער וואלף איז פון ווילדן וואלד אווועק,
און אינזוקער אליין מיט גאנט געלביבן,
וויל מיד פון איינגענעם געוואוי,
וויל ער אונדז מעד ניט שרעקן,
ויל ער, ווי זיך אליין, אונדז ליבג, —
ויל דער ווילדר וואלף איזו,
ווי אונדזער קלאר-זוויס ציגעלע,
צווישן ראושינקעס איזו מאנדלען ליגן.
מאםע :

פון א יידישן וואלף וועל איך דיר א מעשחלע דערציזילן.

— — — — —
ניטא שווין דעם נביאמ וואלף מיין קינד,
צורך, צו זיין טשאטע וואלד-דויבער אנטלאפֿן,
און טריי קינמאָל ניט מיין קינד,
דעם נביאמ גוטינקע שלאָנג
וואָס גאָרט איזו,
אויף איך צאָרטן שויס, אונדזער משחלען פֿאַרוּוִיגן.
ווַיִּי,
אליהום "קוֹל דמְמָה דְקָה" ווּעֶרֶת נאָך אלֵין פֿאַרטוּיבֿט
פֿון דעם שניאָס זיגעַרְיש בְּילָג,
און ס'וֹאַלְגַּעֲרַת זיך צומאָל —
צעטראָטן :
דער וואָס איז אָומְעָטוּם.

מיין קינד,

אייצט איזו תמו איז מיין שטעהטעלע.

פארסאטען ווינטעלען זיין דעם אש פון מענטשן און פון געסעעלען.

און דומפ, ווי פון אַ ווערגנדיקן האלדאָן,

פאלט שוין דער הילפלזער צארן : "אַ צאן פאר אַ צאן".

גאט מיט פארבראכגעגע הענט, פארירטומט, אליאַן,

פארגעטט נאָר פון מאָרד די צעקרימטעה תפילה,

דערהערט נאָר דעם גערעוו פון פארפויילטן שעכטער.

אוּ, אוּב איז אַיינציקע זעמאָדעלען וואָלט גאט די גאנצע ערְד
עַצְיָילָן ;

(גוט וואָס אָדָם הַרְאָשׁוֹן האָט דעם "עַז הַחַיִּים" פָּאָרוּעָן).

אוּב ווֹאָנוֹן זֶוְאָלָטָן אַלְיוֹן מִיט דעם שְׁפָרוֹן פון אַ ברְכָה זֵיךְ הַיִּלְגָן,

וואָלט נאָךְ אַלְץ מַעַר וּזְאָנְדָן, ווי זֶעְמָדָעָלָעָן גַּעוּוֹן.

מיין קינד,

ווער ווֹיִם —

וַיַּיְפֵל וַיַּעֲרַטָּעַר מִיר צַעַשְׁטוּבֵן דָוָרָךְ די פְּלוֹיְדָעְדִּיקָע זַיְכָּעִיךְ יַאֲרָא ?

וַיַּיְפֵל וַיַּעֲרַטָּעַר, ווי שְׁטוּרָעַםָּס, בְּלִיְבָן שְׁטוּמָעָן אַיְפָה אַ ?
פאר גַּלְיוּעָרָת מַוְיל ?

ווער ווֹיִם — וַיַּיְפֵל וַיַּעֲרַטָּעַר די מְצָבָה : דָעַר לְעַצְמָעַר שְׁתִיְין פָּאָרְשָׁטִיְינְט ?

וַיַּיְפֵל גַּלְיאִיקָע וַיַּעֲרַטָּעַר פְּרִירָן אַין אַיְבָּיקָן זֶוְינְטָעָר ?

און סְהָאָט דָעַר מְעַנְטָש דָעַם חַלּוּם, דָעַם פָּאָרְפָּאָלָעָנָעָם נאָךְ אַלְץ
ニִיט גַּעֲפָנוּן ?

מיין קינד,

ווער קָעָן פָּאָרְשָׁטִיְין,

פָּאָרוֹזָאָס דָעַר שַׁד פְּלָאָצָט נאָךְ נִיט לְאָכְנָדִיק פָון יַעֲדָן גַּלְיוּבִּיקָן דָוָר ?

פָּאָרוֹזָאָס דָעַר ווֹינְט האָט דָעַם הַבְּלִידִיקָן לְוַיְפָ-גַּעֲוָוָעָט נאָךְ אַלְץ
ニִיט גַּעֲוָוָאָנוּן ?

פָּאָרוֹזָאָס די גַּרְיָיל אַיז נאָךְ נִיט פָון הַעֲרָן זֵיךְ אַלְיאַן,

אוּפָה אַיר אַיְגָעָנָעָם גַּוְרָל קְלָאָגָן ?

מאמע,
א ווארט איז אינציקן זיך איך ארט אַבען לאנג,
א ווארט איז פון קיין אויער ניט דערהערט.
א ווארט : ניט איז געלעכטער, ניט איז געוויין אַרויסגעראדעט.
א ווארט : ניט איז דער טונקלסטער מחשבה, ניט איז העסטען
שוויגן דערשפירות.
א ווארט : פון קיין טריים נאך ניט באָרט.
א ווארט — אינגעאנץ נם.
און ס'טוט מיר מאמע איזו באנג,
וואס דורך אַ שעפטענדייק בלעטעלע האט קהלה מיך פאָרטויט:
— שפעת!
אלע ווערטער האט נאך פאר בראשית, די דורךטיקע חכמה
פאָרטערט.
אלע ווערטער האט נאך איז „תחו ובחו“ אַ קלונגער פלאָפלער
אַרויסגעראדעט.
מאמע,
איז קוואָליקע פרײַד פְּליַיצַט פון אַוְרָאַלְטָן שורש,
און רירט מײַן שיין ליד צו דיך אַוש ביז געווין.
דאַס ווארט, דאס אינציקען, האָב איך איז דין גליק און איז
דיין טער געפונען.
זום ווארט, זום אינציקן:
— מאמע
פאל איך אַ פְּאַרְשְׁמָאָכְטָע צו,
מייט דער מְדִבָּר-דוֹרְשָׁת פון אַ לְּעַצְנְדִיקָעָר צוֹנֶג צו אַ קְיָלָן ברונען.
דאַס ווארט איז דער פלאָם וואָס ווועט דעם בלינדטען חושך
פְּאַרְבְּרָעָן —
ס'אייז פון משה רבינום ועאונג, יענעער הייליקער פלאָם,
וואָס האט אויך געהויליקט דעם פרײַהַיִט-טְרֵוִים פון אַיְבִּיכָּן
לענין.
מאמע:
אייבער אלע גְּרוֹיְלְנְדִיקְסְּטָע גְּרוֹיְלָן,
אייבער אלע פְּוַיְלְנְדִיקְסְּטָע קְוִילְעָד —
טאָנט יְשֻׁוָּהָם האָפָעָנוֹג — אָונָן דָּג.

באים קינדיישן פארטאג

מאמע מיינע.

קלוגע מיכאלישקער מאמע מיינע,

איך האב באים קינדיישן פארטאג דיך היינט געווען.

דו האסט געוואגט :

„גלויב ניט, קינד מיינם, ניט גלויב.

נאר א שווארצער חלום אויז עס געווען :

די תכרכיכים, די טהרה-ברעם און דער אָרְוֹן.

ניט איך בין עס געוואָרֶן שטובי :

—

איינגעאנצן פרילינג, בין איך איזן יעדן גרעועלע געליבן.

דורות, דורות ביין איך נאר ליעבן גרייט.

הער, איזן ווינט — מײַן געלעכטער, מײַן איביקע פרײַיד.

אונס זוועט די זוּן, ווי דז, מיך איביקע ליבן,

גלויב ניט, קינד מיינם, ניט גלויב".

מאמע —

איך האב געמיינט ס'אייז דו געווען,

יענעums לעצץן, פרײַיטיך אפֿדעָרָנטָכֶם.

איך האב געווען : אָן אומזעכארע, פֿאָרְשָׁאָלְטָעָנָע האנט,

האט פֿוֹן אונדזער מײַטן שבתדיין שמועם דיך אָוּוּקְגָּדִיסָּן.

איך האב געהערט,

ווי פֿוֹן אַ ברענענדיקער תפִּימה — אַ פֿאָרְלָאָרְן גַּעֲשָׁרִי :

„עפָּנָט אַלְעָ פֿעַנְצָטָעָר, עפָּנָט אַלְעָ טִירָן”,

ווי דז וואַלְסָט פֿולְצָלָונָג אַ פֿאָנְטָאָסְטִישָׁן גַּאַסְטָט דָּערְזָעָן,

וואָסָט די גַּאַצְעָ אִיבִּיקִיט אַ מַתָּהָ דֵּיר גַּעֲבָרָאָכֶם.

איך האב געשפֿירט,

דעם קָאַלְטָן בְּלִיאָסָק פֿוֹן אַ חַלְפָּ שְׁפִּיגְלָעָן זִיךְ דָּוָרָךְ די גַּעֲתָרָן.

דער פשוטער חלום

וואו!

איך האב געמיינט ס'אייז דז געוווען,
יענעט לעצטן, פרייטיק אפדעראנטקט,
נאר געקלאנט איזוי האט נאר א זונט איזיפ א דארן א הוילן,
געיאנט איזוי האט א געוויטער דורך א פיער-זונט.
מאם מײַנע:

גוט איזו מיר איזוי,
וואויל איזו מיר איזוי,
וואס ניט דיר, ניט דיר האב איך געזען —
און גרויזאמע שאטטן,
איינציקויז צעשאטען,
בי דעם גרייטן, ואונדייקן טיש גרוילן.
א, נאר א שוואָרצעער חלום איז עס געוווען —
נאָר פֿאָרוֹאָם מאָמָע,
אייז פֿוֹל איזוי דאס וויסטע הארץ געליבן,
מייט נאָכְט, מייט יאמער, מיט קרייעה-ידים.

מאם מײַנע:

קלגען, מכאל-שקייד מאָמָע מײַנע.
ס'האט דער טויט פֿון מר,
קיוין איינציקן שטראל פֿון דיין לעבען ניט פֿאָרטשטעלט.
טאָג נאר טאג, רגע נאר רגע, אטטעם נאר אטטעם,
וועל איך דיך שטאָרCourier, צאָרטער לבּן, —
נאָר וואָו זאָל איך מייט איזויפֿל ליבּשאָפֿט זיך אַהֲינְטָן,
סִידָן לוֹפָן, לוֹפָן, לוֹפָן —
פֿון דעם קאָכְיָן האָם, פֿון דעם קנאָכְיָן גרויל פֿון דער וועלט,
זוֹ דיין שטאָרנְדִּיקְעָר לוֹטְעָרְקִיְתָּ אַנְטְּלוֹפָן.

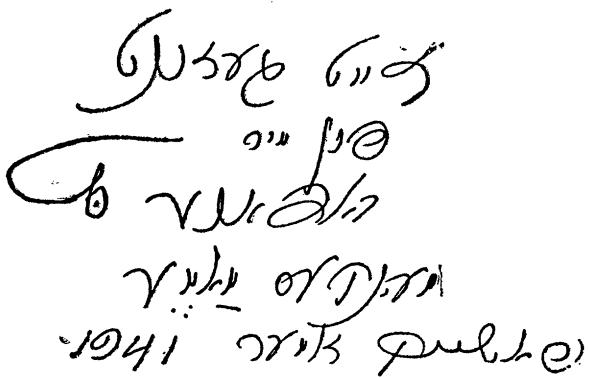
ע פ י ט א ה

אויסגעקריצט אויף מיין מאמעם מצבחה, אין ריווערטסיד ביהיעום,
נירדאשעל, נירדושויזוי.

גלויב ניט קינד מיינט, ניט גלויב,
ניט איך בין עם געווארן שטוייב.

זע :
מיט אלע פריינעם פון מיכאלישעך, סוונציאן,
בין איך אין יעדן גרעועלע פאראגן.

דעם ערשתן יאנואר 1943 — כה, בטת, תש"ג

 א. ו. ע. ס. א.
 ז. ט. ו. י. א.
 מ. ל. ג. ז. ש. א.
 ו. י. א. א. ו. ג. ג.
 א. ו. א. ז. א. א. ו. ו. ו.

ז'יבט געזונט

פָּנוּ לְיִזְעֵר חַיִּים

עטַלְעֶבָּע ווּעַרְטָעָר ווּעַגְּנוֹן זַיִיט גַּעֲזָונְטָן

את דעם "זַיִיט גַּעֲזָונְטָן" האט געשריבן מײַן פרײַינט — לַיְזָעָר. לַיְזָעָר איז באגאנגען זעלבסטמאָרד. אויף מאָרגָן האָב אַיך דערהאָלטן דורך פָּאָסֶט צוֹויִי גַּעֲזָעַנוּנָג בְּרִיוֹו אָן אַ שִׁין-פָּאָרוּוּקָט פָּעַקְעַלְעָע לַיְדָעָר. אַיך לאָן אוּס דעם לַאֲגָנָן בְּרִיוֹו צוּ מֵיר פָּוֹן אַט דָּעַר זָאָמְלוֹנוּ. אַיך גַּיב יַעַגְּדָן זַיִין בְּקָשָׁה אָז זַיִינָע לַיְדָעָר — זַיִינָע "לַעֲצָטָע זַוְּנָפָּאָרְגָּאָגָנָעָן זָאָלָן בְּלִיְבָּן צָאָגָקָעָן" אַיבָּעָר זַיִן פְּרִיצְיִיטִיקָן קְבָּר אָן אָז כָּאַטְשָׁ אַיְינָעָר פָּוֹן זַיִינָע בְּרִיוֹו: "זָאָל בְּלִיְבָּן וַיַּאֲפָכוּן פָּוֹן אַטְכְּעַלְעָע, בַּיַּיְ אַן אַפְּגַּעַעַנִּי דִּיקָּעָר שִׂיףָ". לַיְזָעָר דערמָאנָט אַפְּט אַין זַיִין בְּרִיוֹו צוּ מֵיר אָן זַיִינָע לַיְדָעָר — דַּי שְׁטָרִיק אָן אַיך דַּי הַוִּיך, זַעַט אוּס דַּי הַוִּיך האָט אַים מַעַר גַּעֲזָוְגָּוָן, ווּילְעָד האָט זַי אַוְיסְגַּעְלִיקְבָּן.

צָוָם באַדְיוּרָן דָּעַבְּוִיטְרָט לַיְזָעָר עַרְשָׁת נַאֲך זַיִן טוֹיט. קִינְסְטָלְעָעָר רִיש זַיִינָען דַּי לַיְדָעָר, דּוֹכֶט מִיר, אָונְטָעָר מַיַּן אַיְינְפָּלָוָט, נַאֲר סְאַיְזָד אַז זַיִן אַיְינְגָּאָרט, זַיִן "פְּרִי-פְּאָרְשָׁטוּמָט גַּעֲזָוְגָּג", זַיִן צִיטָעָר גַּעַמְט אַדוֹרָךְ יַעַדְעָ שָׂוְהָרָה פָּוֹן שְׁוֹעָרָן טְרוּיָעָר. סְאַיְזָד זַיִן מַיַּן זַיַּק אַרְוִיסְצְּוּרִיכְטָן מִיט אַהֲפָעְדִּיקִיט פָּוֹן דַּי לַעֲצָטָע, פְּאַרְצְּוּיְפְּלָקְסָטָעָר וְגַעַס פָּוֹן זַיִן לְעַבְּן. לַיְזָעָר אַין מַיַּן עָר אַיְינְהִיט-פְּרִיאָינָט. עָר אַין גַּעַקְעָמָעָן מַיַּן זַיִן פְּאַמְּלִילָעָר פָּוֹן סְוִיר, נִיט פָוֹן אָונְדָג, אַין מַיַּן "בְּרַעְנְעַנְדִּיק שְׁטָעַטָּל" — מִיכָּאַלְיָשָׁעָק, אַין צִיטָעָר דָּעַר דִּיטְשָׁעָר אַקְוּפָּאָצִיעָ, אַין דָּעַר עַרְשָׁרְטָע ווּלְטָטְמָלָחָמָה. זַיִן קִינְדָּהִיטָּה, ווּי מַיַּן, אַין אַדוֹרָךְ דַּי "שְׁבָעָה מְדוֹרִי גִּיהְנוּם". אַיך גַּעַדְעָנָק לַיְזָעָר אַן אַפְּגָעָרִיסְעָנָם, אַפְּאַרְמוֹרִישָׁעָטָן: פָּאַרְזָוְגָּעָן אַין הַוְּגָעָר-מִירָאָזָן, פְּלָעָגָט עָר מֵיר דְּעַרְצְּיָין אַון פִּס, אַלְץָ פָוֹן בְּרוּיטָן, נַאֲר דַּי קַעַפְּ פָוֹן הַיָּמִין.

לַיְזָעָר זַאֲגָט נִיט אַוִּיס לְמַמְּאִי עַר "מוֹזָעָן" ווּעַזְעָן אַפְּאַרְעַטְעָר קָעָגָן זַיִן "אַיְגָעָבָם, גְּבוֹרָהְדִּיקָן גּוֹחַ". דָּאַס זַיִינָעָן שְׁרִיבִּיט עַר: "סְוּדָות ווּאַס אַיך ווּעַל מִיטְנָעָמָעָן מִיט זַיַּק אַין קָבָר". ווּאַס דַּי סְוּדָות זָאָלָן נִיט זַיִן, זַיְכָּעָר אַין אָז דַּי עַרְשָׁטָע ווּלְטָטְמָלָחָמָה האָט פָּאַרְוָאָונְדָעָט דַּעַם דִּכְטָעָרָס קִינְדָּהִיט, האָט אַיְבָּרְגָּעָלָאָזָן אַיך אַוְמָקָומָן אַיְף דָּעַר צָאָרְטָעָר פְּסִיכִיק פְּנוּעָם בָּאַרְוּעָן קִינְדָּהִיט. דָּאַס וּיְטָעָרְדִּיקָעָ, שְׁוּעָרָעָ לְעַבְּן, צְוָיָּה אַמְּעָן מִיט דָּעַר וּיְרָקוּנָג ווּאַס דַּי אַוְיסְרָאָטוֹנָג פָּוֹן אַדְרִיטָל פָוֹן אַונְזָעָר פָּאַלְקָה האָט גַּעַהָאָט אַוִּיפָּה דַּעַם יִדְיָשָׁן יִד — לַיְזָעָר, האָט גַּעַיְתָאָן דָּאַס אַיְבָּרְיִיקָּעָ. (לַיְזָעָר פְּלָעָגָט זָאָגָן: פָּאַרְאָן אַמְּעָרְקָאָגָנָעָר יַיְדָן, לַיְטָוְיִשְׁעָ, פּוֹלִיְשָׁע, רֹוְשִׁישָׁע, טַעַרְקִישָׁע יַיְדָן, אַיך בַּין אַיְדִּישְׁעָר

יעד). לײיזער האט זיך אויך שטארק גענו מען צום הארכן וואס אונדזער הארכץיך מאמע־לֵשׁוֹן — יידיש, ווערט אַלְּצָה מעד געלאָז אוף הפלר, אפֿילֶו פון די געבלַעבענע, יידיש־רעדנדיקע יידן.

ווער קען לײַיקענען אַט דעם אַמְּתָה? מיט דער אויסראָטונג פון די עקסנוֹת־דִּיקְסְּטוּן אונדזער פֿאַלְּקָה האט הִיטְּלוּר אויך געגעַבָּן אַטְּוּיטָה קְלָאָפָּה אונדזער מאַמְּעַלְּשָׁוֹן, אַיְבָּעָר דער ווֹזְלָט בְּכָלְוָן אַיְבָּעָר אַמְּעָרִיָּה קָע בְּפֶרְט, וואו יִדְּישָׂ אַיְזָן שְׁטָעְנְדִּיק גַּעֲוֹעָן אַיְן גַּעֲפָרָה. מיט דעם אַומְּזָס קָומָ פָּוּן אַונְדוּזָרָעָ בְּרִידְעָר אַזְּוֹן שְׁוֹעַסְטָר אַיְזָן גַּעֲבִּיבָן פּוֹסְט אַזְּוֹן ווִיסְט דער פְּרִיעְרְדִּיקָעָר, פְּרוֹכְּטָבָּאָרָעָ בְּאַדְּזָן, וואו מִיר האַבָּן בֵּין גַּאֲרָ אַגְּרִיסְטָר מִאָס גַּעַצְיָגָן אַונְדוּזָר נִיקָה. דָּאָס מִינְיָנָט נַאֲךְ אַלְּצָה נִיט אַזְּוֹן יִדְּישָׂ אַיְזָן שְׁוֹיָן גַּעַוְוִיס פְּאַרְמְשָׁפְּט צָוָם אַוְנְטָעְרָגָאנְגָה. נֵס אַיְזָן שְׁטָעְנְדִּיק גַּעֲוֹעָן אַוְבָּרְזָעָר לִיבְּלַעְכָּר בְּרוּדָעָר. זִינְט די עַרְשְׁטָעָ טְרִיטָ פָּוּן אַונְדוּזָר פֿאַלְּקָה, האַבָּן מִיר כְּמֻעָט שְׁטָעְנְדִּיק גַּעֲוֹאַנְדָּעָרָט אַרוּם די רַאֲגָנְדָן פָּוּן אַוְנְטָעְרָגָאנְגָה אַונְדוּזָר פֿאַלְּקָה אַיְזָן גַּעַגְלִיכָּן צַו אַפְּאַנְטָאַסְטִישָׂן גַּבָּר ווּאָס שְׁפְּרִיזְוֹת אַיְזָן בְּעָר פְּעַלְדוֹשְׁפִּיצָן. שְׁוֹנָאִים אַלְעָרְלִידִיָּה: טַאֲרַנְאָדָס, וּוּאַלְקָאַגָּעָן, שְׁטְרוֹיכְלָעָן זַיְן יְעַזְוָן טְרָאָט. אַיְינְגְּלִישָׂ — אַזְּוֹן דָּעָר גַּבָּר ווּאַלְטָא פֿאַלְּקָה גַּעַטְאָו אַיְינְעָם תְּהָוָם פָּוּן טְוִוִּיט אַזְּוֹן פְּאַרְגְּוּסָנוֹגָה, נַאֲרָ שְׁוֹיָן טְוִוְּגָטָעָר יָאָר אַזְּוֹויָה שְׁפְּרִיזְוֹת דָּעָר גַּבָּר — יִשְׂרָאֵל, צְעַטְרָעְטָנְדִּיק סְוּפָּה כָּלְסָות, די קְעָפָה פָּוּן זַיְינְעָן שְׁוֹנָאִים. אַיְבָּיק, אַיְבָּיק ווּוּטָ שְׁפְּרִיזְוֹן אַזְּוֹויָה דָּעָר גַּבָּר — יִשְׂרָאֵל, מיט דָּעָם בְּתְחֹזָן פָּוּן יְשָׁעְיָהָן, מיט דָּעָר גַּבָּרָה פָּוּן יְהָוָה הַמְּכָבִּי, רַבִּי עַקְּבָּא אַזְּוֹן בְּרִיכּוּכְבָּא — צַו אַ בְּרִידְעַלְעַכְעָר פְּעַלְקָרְיוּעָלָט, אַזְּ

פְּאַרְשְׁקָלְאָפָּנוֹגָה, אַז בְּלֹטְדוֹרְשָׁטָה:

אַיְךְ זַעַמְיָן פֿאַלְּקָה — מִיְּנָן יוֹנָגָה, מִיְּנָן אַוְרָאָלָט פֿאַלְּקָה,
אַיְבָּעָר פְּעַלְדוֹן גַּלְּטִישְׁקָע — מִיְּטָזְבָּעָר טְרִיטָה.
אַלְטָעָ ווּוּלְפָה האַבָּן שַׁוִּין אַיְן פְּעַלְדוֹן די צַיְן צַעְקָרִיצָט.
עַס שְׁפָאָנְטָ מִיְּנָן פֿאַלְּקָה — מִיְּנָן יוֹנָגָה, מִיְּנָן אַוְרָאָלָט פֿאַלְּקָה,
אַיְינְגְּלִישָׂ פְּאַרְבְּלָאַנְדוֹשָׁעָטָעָר טְרָאָט. אַיְינְגְּלִישָׂ בְּלִיְקָה,
אוֹן פָּוּן יְשָׁעְיָהָס חַיּוֹם בְּלִיְבָּט קִין זְכָר נִיט.
נַאֲרָ אַיְבָּיק אַיְזָן מִיְּנָן יוֹנָגָה, מִיְּנָן אַוְרָאָלָט פֿאַלְּקָה,
אוֹן אַיְבָּעָר פְּעַלְדוֹן גַּלְּטִישְׁקָע זְכָרָר די טְרִיטָה.
אַלְּצָה שְׁוֹעַרְעָר ווּוּרְטָט דָּאָס לְעַבְנָן פָּוּן אַונְדוּזָר מאַמְּעַלְּשָׁוֹן, סְפָּעַצְיָעָל
אַיְן אַמְּעָרִיקָע, ווּיְיָ אַלְּצָה שְׁטָעְרָר ווּוּרְטָט דָּא אַיְזָן דָּאָס הַיְּפָעַלְעָ יִדְּן
ווּאָס הַאֲדָט זַיךְ נַאֲדָט מִיט דָעָר בְּרָאָוּרָעָ עַקְשָׁנוֹת פָּוּן אַזְּוֹן «עַם קַשִּׁׂׂעוּרְנָה».
אַיְן אַונְדוּזָר שְׁפָרָאָל ווּאָס האַט שַׁוִּין טְוִוִּינְטָ יָאָר גַּעֲלָאָכָט, גַּעֲוַיְינְטָ אַזְּ
גַּעַשְׁטוּרְעָמָט אַוְיָף די זְגַזְגִּישָׁע ווּעַגָּן פָּוּן אַונְדוּזָר גַּעַשְׁיכְטָע. וּוּפְלָ

דער פשוטער חלום

דאַרנדייקע קראָפֿט ס'איַן פֿאָרָאָן אִין די ייְדִישׁ קֶהָות ווֹאָס מֵיר האָבָן גַּעַשְׂלִידָרט קָעָגָן אָונְדוּעָרָע שָׁנוֹנָאִים, מִיט אַזְוִיפֿל חָזָן אָוָן לִיבְשָׁאָפֿט לוֹיכְט אָרוֹיִס אָונְדוּעָר אִידִיאָם פֿוֹן די אַיְגָן פֿוֹן יְעָדָן יִדְישָׁן יִדָּ. מִיד מְזוֹן מִיט צִיָּן אָוָן נְעָגָל קְלָאָמָעָרָן זִיךְ אִין אָונְדוּעָר יִדְישָׁ, מִיר מְזוֹן דָא ווּעָרָן אֲזַמְּבָע קָעָגָן דָעַם מַעֲכְטִיקָן, שְׁפָרָאָכְלָעָכָן אַסִּימְלִיאָגְזִיעָן שְׁטוֹרָם, כָּדי דָעַם שְׁטָאָרָקָעָרָן — עַנְגְּלִישׁ וְאֶל נִיט אַנְקוּמוּן אַזְוִי גְּרִינְג אָונְדוֹן צָו פֿאָרְשְׁלִינְגָעָן. אָוָן מִיר טָאָרָן נִיט אַוְיפָּחָעָרָן האָפָן אוֹרֶף אָונְדוּעָר לִיבְשָׁאָפֿט בְּרוֹדָעָר — נָס.

געַלְעַט אִין גַּעַוּעַן לִיזְוָר ווֹאָס עַר האָט גַּעַקְוּקָט אוֹרֶף דָעַם ייְדִישׁ רַעֲדָנְדִּיקָן יִד ווֹאָס קְעָרָט וִיך אַזְוּקָעָפָק פֿוֹן ייְדִישׁ, וֹוי אוֹרֶף אַיְנָעָם ווֹאָס פֿאָרְשְׁוּעָכָט דָעַם כְּבוֹד פֿוֹן די זַעַקְס מִילְיאָן קְדוּשִׁים, וּוּלְכָע — די גְּרוּסִ טָע טִיְּל — האָבָן זִיךְ כְּמַעַט אַיְגָאנְצָן אַיסְטְּגָלְעָבָט : גַּעַטְרִימָט אָוָן גַּעַקְעַמְפֿט אוֹרֶף ייְדִישׁ. גַּעַרְעַכְט אִין גַּעַוּעַן לִיזְוָר, ווֹעָן עַר פְּלָעָט זָגָן אָוָן ווֹעָן מְעָן רַודְפָּט ייְדִישׁ אִין אַרְץ יִשְׂרָאֵל אַפְּיָלוּ אַצְּנָדָ, רַודְפָּט מְעָן אוֹרֶף דִּי דַעְרוֹוָאָרְגָּעָנָע אִין די גַּאַזְּקָאָמָעָרָן וּוּמְעָנָס צְוָואָה האָט אַנְדָּרָשׁ נִיט גַּעַקְעַט זִיְּן וּוי ייְדִישׁ. גַּעַרְעַכְט אִין גַּעַוּעַן לִיזְוָר ווֹאָס עַר האָט גַּעַהְאַלְטָן אָז די יִידָּן ווֹאָס קְלִיְּבָן זִיךְ אַוְיס אָנוֹ אַנְדָּרָרָ שְׁפָרָאָר, קְלִיְּבָן זִיךְ אָפָּשָׁר אָיס אַשְׁעַנְעָרָרָ, רַיְיכְעָדָרָ מַאֲמָעָן, אַבְּעָרָ פֿאָרָט אַשְׁטִיףְמַאְמָעָ. לִיזְוָר וּוּאָרָפְט נִיט אַרְחִיףְ די שְׁוֹלְדָ פֿוֹן זִיְּן טְוִיטָ בְּלוֹיָן אוֹרֶף דָעַר טְרָאָגִיק פֿוֹן אָונְדוּעָר פֿאָלָק, נָאָר אוֹרֶף די לִיזְוָן פֿוֹן זִיְּן פֿעַרְוּעַלְעָכָן ? עַבָּן. עַר זָגָט :

„נִיט נָאָר מִיְּן פֿאָלָק, אִין פֿאָרְגָּזָעָט טְרַעְבְּלִינְקָס דַעְדוֹזָאָרגָן,
אוֹרֶף מִיְּן אִיגְּגָנָעָר טְרוּיָעָר, אִין אַלְדָאָסְבִּיוֹן אִין מִיר אַיְגָאנְגָעָעָסָן,
וּוְעַט בִּיְתָן מִיְּן דּוּשִׁיקָן גַּעַלְעַטְבָּעָר אוֹרֶף בִּיתְ-עוֹלָם רָוּ
נָאָר סְוּעָט אַפְּיָלוּ אַגְּרָזְעָלָ מִיְּנָס נִיט פֿאָרָגָעָסָן,
די פֿרִידָן ווֹאָס אִין באַשְׁעָרָט דָעַם נָאָנָטָן מַאְרָגָן .“

זִיְּנָע לִידָעָ זִיְּנָע אַוְיךְ קְלָהָות קָעָגָן יְעָנָרָ פֿאָרָט פֿוֹן גַּעַזְעַלְשָׁאָפֿט
וּוֹאָס האָלָט רִיְּפָ דיַס פֿעַלָּד, וּוֹאָס פְּלָאָדְיָעָן זִיךְ די וּוּלְטִישָׁע טִירָאָ
גָּעָן — די בְּלָוְטִיקָע גַּעַרְטָנָעָר וּוּלְכָע פֿאָרוֹיִיָּעָן אַזְוִיגָע מַלְחָמָות אָוָן
חרָמוֹת ווֹאָס רַוְּבָן דָאָס שְׁעַנְסָטָע, צְעַשְׁטוּבָן די גַּאַנְצָקִיט אַינָעָם מַעֲנְטָשָׁן.
(פֿאָרְשְׁטִיט זִיךְ, וּוּאָלָט לִיזְוָר גַּעַהְאָט אַרְום זִיךְ אַסְבָּהָ ווֹאָס וּוּאָלָט
וּוּאָרָעָם אַוְיגָעָנוּמָעָן אִים אָוָן זִיְּן לִיזְוָר אַיסְטְּגָמָינָן אַט דָעַם
גּוֹרְלָ, נָאָר נִיט דָא אִין דָאָס אַרְט צָו בָּאָרְדוֹן אַט דָעַם פֿיְינְלָעָכָן עֲנֵיָן.)
פֿאָרָאָן מַסְתָּמָא מַאֲמָעָנָן אַזְוִינָע אַיְנָעָם לְעָבָן ווֹאָס באַפְּאָלָן יְעָדָן
אַיְנָעָם פֿוֹן אָונְדוֹן. די שְׁטָאָרָקָעָרָע קָעָגָן גּוֹבָר זִיְּן זִיךְ אַלְיָין אָוָן לאָזָן

זיך וווײַטער אין ברײַטן וועג — אנטקעגן זוּן אוֹן קאָמֶף אוֹן זִיג. די שׂוֹאָץ
כערע פֿאָן.

אֹזָא לְעֵבָן ווַיְלִיְזָעֶר אַיְזָא אַדְוָרְךָ פֿוֹן קִינְדוֹווֹיזָא, צַעֲטָרָעַט אַפְּטָעַט
פָּאָרָה אַרְטָעַוּעַטְסָטוֹן מַעֲנְטָשָׁוֹן, בְּפָרֶט נַאֲךָ אֹזָא סֻעַּנְסִיטְיוֹן דִּיכְטָעָר
מַיְּין פְּרִיאַנְטָ לִיְזָעֶר אַיְזָא גַּעֲוֹעָן. דָּאָס מַיְּינָט נִיט אֹזָא מַעַן קָעָן אוּרָה ווַיְפַּלֵּ
נִיט אַיְזָא בָּאַרְעַכְתִּיקָן אֹזָא מִיטָּה קָעָן לִיְדָן. זַעֲלָבָסְטָמָאָרְךָ אַיְזָא מַיְּין
עַבְודָה זָרָה אוֹן דָּעַרְמָאָנָט אַיְזָא יַעֲנָעָם גַּעֲנְדִּיבָּנָעָר ווַעֲלָכָעָר פְּלָעָגָט אַוְמָּ
ברַעֲנָגָעָן זַיְינָן אַיְגָן קִינְד צָוָם בְּסּוֹטִידְרוֹשְׁטִיקָן גַּעַץ — מַלְאָךְ אוֹן אַיְזָא דָאָן
גַּעֲבָּרְבִּין הַאֲפָן אֹזָא עָרָ אַיְזָא שָׂוִין פְּטָמָרָ פֿוֹן אַלְעָרְלִיְיָ פְּלָגְגָנִישָׁ.

וַיְפַּלֵּ אַט דָּעַר גַּעֲדָאנְקָ דַּאֲרָךְ אַפְּשָׁטוֹיסָן אַ פְּרָאָגְרָעָסְיוֹן מַעֲנְטָשָׁוֹן
אַיְזָא גַּעֲנָעָן צָו דָעַרְמָאָנָן זַיְינָ אַזָּ דָעַם זַיְינָ פֿוֹן זַעֲלָבָסְטָמָאָרְךָ דַּעַמְּאָנְסְטָרְדָּין
יַעֲפָגָנוּעָזָר אַיְזָא חָאָרִיךְ-קִירִיְּ רִיטְוָאָלָן: אַיְזָא גַּעֲנָעָן צָו דָעַרְמָאָנָן זַיְינָ אַזָּ
דָּעַר מַאֲדָעָנָעָר הַמָּן — הַיְּטָעָר אַיְזָא אוּרָה בָּאַגְּאָנָעָן זַעֲלָבָסְטָמָאָרְךָ:
פָּאָרְשָׁטִיטִיט זַיְינָ, נַאֲךָ דָעַרְפָּאָר ווַיְיָךְ דִי ווַעֲלָתָה הַאֲטָם שָׂוִין גַּעַהְאָלָטָן גְּרִיטָ
פָּאָרְ אִים אַן אַפְּעָנָעָם קָבָר. סְפָּעַצְיָעָלְ פָּאָרְ דָעַם יִידָן אַיְזָא שָׂוִין לְעֵבָן אַלְיָין
די מַשְׁוֹתְדִיקְסְטָעָ נִקְמָה קָעָן אַט דָעַם פֿוֹן דִי שַׁעַכְתָּעָר.

יעַ, פָּאָרָאָן אַיְיךְ אַ הַיְּקָעָר זַעֲלָבָסְטָמָאָרְךָ ווָאָס בְּלִיְיבָט ווַיְיָ אַ בְּתָ
קוֹל צָו ווּעַקְוֹן דָעַם מֹות אַן דָעַם שְׁטָאָלָץְ פֿוֹן אַ פְּאָלָק, בַּיוֹ דָעַם סּוֹפָּ פֿוֹן
אַלְעָ דָוָרוֹת. מִיר ווּעָרָן דַוְרָגָה-הַיְּקָעָט בַּיּוֹם דָעַרְמָאָנָן דָעַם נַאֲמָעָן
אַלְיָעָזָר בָּן יָאָר, ווַעֲלָכָעָר הַאֲטָם גַּעַמְוֹנְטָעָר זַיְינָ מַחְנָה קְרִיגָעָר פֿוֹן מַסְדָּה
אַלְיָעָזָר זַיְינָ טָוִיטָן, כְּדִי אַוְיסְצָוְמִידָן דָעַם גּוֹרָלָ פֿוֹן שְׁמָעוֹן בְּרַגְיָוָרָא,
כְּדִי נִיט גַּעַשְׁלָעָפֶט צָו ווּעָרָן דָוָרָק טָיטָוָס פְּרָאָצָעָסִיעָ, גַּעַבְוְנָדָעָן צָו דָעַר
שְׁחִיתָה, כְּדִי נִיט צָו ווּעָרָן קִיְּן שְׁפִּילְכְּבָעָלָעָךְ פָּאָרְ הַגְּנוּרִיקָעָ לִיְבָן, אַיְזָא דִי
רוּמִישָׁע צִירָקָן, בַּיּוֹם גַּעַרְעוֹן פֿוֹן ווּלְיָדָן הַמוֹן.

נִיְיָן, לִיְזָעֶר, נִיט דִיְגָנָעָר אַיְזָא דָעַר טָוִיטָן פֿוֹן דִי יִדְיָשָׁע גְּבוֹרִים, ווּעָלָ
כַּעַ האָבָן דָוָרָק דִי פְּלָאָמָעָן פֿוֹן בִּתְהַמְּקָדָש גַּעַוּאָרָפָן זַיְינָ, ווַיְיָ צָרְבָּדִיקָעָ
פְּאָקְלָעָן, כְּדִי אַוְיסְצָוְרָעָנָן בְּאַטָּש נַאֲךָ אַן אוֹגָ פְּנוּעָם שָׂוָּאָן.

אַיְדָאָקָעָן דִּיר נִיט מַוחָל זַיְינָ, לִיְזָעֶר. דַוְ שְׁרִיְבָסְטָ אַלְיָין: דָאָס
לְעֵבָן פְּנוּעָם יִדְיָשָׁן אַרְבָּעָטָעָר, פְּנוּעָם יִדְיָשָׁן פְּאָקְלָמָעָנָט אַיְזָא גַּעֲנָעָן
בָּאַלְאָדָן מִיט דָעַר גְּרוֹיָלָ פֿוֹן חֹורְבָּן שְׁלִישִׁי — אַחֲרָבָן ווָאָס שְׁרָעָקָט אַרְיָיָ
בָּעָר דִי פְּרִיעָרְדִיקָעָ חֹרְבָּנוֹת מִיט אַזְעָקָס מַלְיָאָנִיָּקָן קְדוֹשִׁים-בָּאָרָג —
אַן מִינָעָ זַעֲלָבָסְטָמָאָרְךָ לִידְעָרָ. דַוְ פְּרוֹאוֹסָט אַיְנוֹוַיְקָלָעָן דִי תּוֹמָאָה
אַיְן דָעַר וְרָאָתָה, ווַיְקַעְנָעָן דִיְגָנָעָן טָעָנוֹת קָעָן טְרוֹיָעָר אַן זַעֲלָבָסְטָמָאָרְךָ

בָּאַיְינְפְּלָזָוָן אַנְדָרָעָ אַן ווַיְיָ האָבָן דִּיר אַלְיָין נִיט אַבְּרָצִיגָט.
לִיְזָעֶר, פְּרִיאַנְטָ מִינְגָרָ, אוֹוְדָאָי, «אַ שָׁאָד דָאָס זַוְגָעָקָ מִידָּךְ, אַ

דער פשוטער חילום

שאָד די שטערן". "דו האָסְט אַלְיִין זיך צוֹם טוּיט פֿאַרְמְשֶׁפְט". אָן אָומֵגערעכטער שופט ביסטו געוווען אָן דער סְנַהֲדָרִין זָאגְט: "יעַדְעַר רִיכְטָעַר וּאָס פְּסָקָנְט פְּאַלְשׁ אַ דִּין אַיז גּוֹרָם אָז דִּי שְׁכִינָה זָאָל זיך אַפְּטָאנְ פָּוּן יְשָׁרָאֵל". (כל דײַן שאַיבָּנו דָּן דִּין אָמָת לְאַמִּיתָה גּוֹרָם לשְׁכִינָה שְׁהַסְתָּלָק מִישְׁרָאֵל). — סְנַהֲדָרִין זָ, עַ"א) אַוּדָאי לְיִזּוּעַ, אַיְדָעַר טוּיט, שְׁוִין בעסְטָר: דער "לְעַבְעַדְעַקָּעַר צָאָרָן פָּוּן דער שְׂרוּיְעַנְדִּיקָעַר וּוֹאָנד". אַיך האָפֵ אַז דִּינְגָּעַ לְיִדְעַר אָן דִּין בְּרוּוֹ וּוּעָן אַינְסְפִּירִין דִּין גְּלִיכְכָּן, זיך אַפְּצָזְקָעָרָן פָּוּן אָזָא פְּחַדְגּוֹתְדִּיקָעַר פֿאַרְצְזוּוּיְפְּלָגָנָג אָן וּעָלָן דִּינְגָּעַ וּוֵי אַ וּאַרְנוֹנָג — קָעָגָן וּלְבָסְטָמָאָרָד.

לְיִזּוּעַ, פְּרִיאַנְט מִינְגָּעָר, אַיך קָעָן דִּיך נִיט פֿאַרְגָּעָבָן. אַונְדוּעַר פְּאַלְקָעָי אַיז אַדְוָךְ גַּעַנְגָּמָאָרָד אָן פָּוּן וּלְבָסְטָמָאָרָד וּוּעָט גּוֹוִיס נִיט אַרְיִין קִיּוֹן בְּרַעֲקָעָל שִׁין אַין פִּינְצְטָעָרָן תָּהָוּם.

אַ, לְיִזּוּן, פְּרִיאַנְט זִידָה, קָעַמְפָּן — צִיעָן זיך מִיט יְעָדָן גַּעֲרוֹ צוֹם פִּיכָּה פֿאַרְבִּיקָן לְעַבְנָן. לְעַבְנָן! לְעַבְנָן!

— מעינְקָע —

לייזערס לעצטער ברוין

ואל יבטיחך יצרך שהשאול בית מנוס לך" — «זאלסט זיך ניט אינרעדן און דער קבר איין א באהעלטעניש פאר דיר». (פרק אבות, פרק רביעי, קט).

פרײַנט מיינע, ס'ג'ויבט זיך מיר ניט איז האב שווין דערגרייביכט דעם טאג, ווען א מענטש געזעגנט זיך מיט זיך אלין. מיר ווילט זיך ניט גלויבן איז איז שרייב אט די וווערטער א צום טויט-פארמשפטער, ווי ס'ווילט זיך אמאָל ניט גלויבן איז א נאנטער פרײַנט איז טאָקע גע' שטאָרבן. איז בין דאָר איזוי פאָרליךֿט איזן אלץ וואָס מען קען אַנְרוּפָן — לָעֶבֶן, ווי אַזוי קען געמאָל זיין איז איז האב אַזִּיָּן באַשעַרט זיך אָמְצָרָה בְּרַעֲגָעָן מֵיִנְעָן אַיְגָעָן, אָוְדַעְבָּאָרְעַמְּדָקָעָן הענט.

איך וויס ווי שווער ס'ווועט זיין פָּאָר אַיְיךְ, גאנטסטע פרײַנט מייַּעַן, צו פָּאָרְנוּמָעָן אַז אַיְיָעָר לְיִזְעָר, ווּלְכָעָר האָט שטענדיק געקוואָלְזָן אַיְבָּעָר די ווּלְגָעָר פָּוֹן יְעָדָן אַטְעָם לְעָבָן, זאָל פְּלוֹצִים גוֹר זַיְן אַיְבָּעָר זיך אַזָּא פְּסָקְדִּין. אַז ווּלְבְּלִיְבָּן בַּיְ אַיְיךְ אַז "חִידָּה סְתֻמָּה" — אַזָּא הַיְלָדָן רַעֲטָנִישׁ. אַז פְּלִי זיך ווי אַז פָּאָרְדָּעָטָר קעָגָן מֵיַּן אַיְגָעָנָם, גּוֹרְהָדִיקָן גּוֹף. אַזָּא הַיְיָס בְּלָוֶט שְׁלָאָגָט דָּוָרָךְ מֵיַּן גּוֹלְדָּעָר, נאָר אַז שְׁרִיבָּב אַט די ווּלְגָעָר קָאָלְטָבָּלְטִיקָּן. אַז פָּאָרְגָּרִיטָזָן זיך מִיט דעם "זַיִתְגַּעַזְנָטָן", ווי אַגְּרִיבִּיקָּעָר יַיְד פָּאָרְגָּרִיטָזָן אַז קָבָר.

שווין אַז פָּאָר אַר אַז אַז טְרָאָג זיך אָס מִיט אַט דעם קָרָאָגָן דָּעֵיַּוֹן וואָס אַז האָב גּוֹגָעָר אַוְיסְצָוּמָעָה, צוֹלִיב מִיַּן לִבְשָׂאָפָּט פָּאָרְן לְעָבָן, צוֹלִיב דעם לִיכְטִיקָן זַיְן פָּוֹן קָעְמָפָּן קָעְגָּן אַלְץ וואָס אַז מִיאָס אַוְנְטָעָר דָּעָר זַוְּן, צוֹלִיב דָּעָר פָּרִיְיד פָּוֹן חַלּוֹמָעָן פָּוֹנָעָן "זַיְהָשָׁכִינָה" אוּפְּךְ דָּעָר ערד : פָּוֹן אַז נִיְּעָר ווּלְטָט, פָּוֹן אַז גַּיְעָם מַעֲנָטָשָׁן.

זעלbstטמאָרד—מַאְרָד ! פָּוֹן אַזָּא "אַתְּהָעָשָׂה" עַפְעַנְעָן וַיַּד גַּעֲוָוִיס די "מַט שְׁעָרִי טְוָמָאָה". אַט דער מִין טְרוּיָעָר אַז דָּאָר פָּאָרְשָׂאָלָטָן אַפְּלָוָן פָּוֹן דעם מַחְמִיר—דעם רַ"מָּא ווּלְכָעָר האָט גַּעהָאָלָטָן אַז פָּאָר די עֲבִירוֹת פָּוֹן אַז אַיְנְצִיקָן טָאגָן, קוּמָט דעם מעַנְטָשָׁן — "עֲרַבָּע מִיתָּות בֵּית דִין". ס'איַּז בְּכָלְלָן נִיט אַמְתָּה אַז טְרוּיָעָר אַז אַז יִדְיִישָׁע מִידָּה. די רְדִיפָּות אַז פְּרַעַנִּיות אוּפְּךְ אַוְנְדוּעָר פָּאָלָק, האָבָן גַּעֲפִירָט דָּעַרְצָוָן, יַיְדָן זַיְן אַז אַז קְבַּלְהִיסְטִישׁ מַוסְרָר סְפָּרִים רַוְּפָן צַו פִּינְיָקָן זיך דעם גּוֹף מִיט אַש אַוְפָּן קָאָפָּ, מִיט צְעַרְיסָעָנָעָ קְלִיְידָעָר אַז מִיט תְּעִנְתִּים, ווּילְדָאָס אַפְּגַּעַצְעָטָעָר לִיְיָב אַז אַז ווי אַז קָרְבָּן צַו גָּאָט, נאָר טְרוּיָעָר אַז תְּעִנְתִּים ווּלְרָן פָּאָרְן רַעֲכָנָט, ווי אַזְיָנָה : "אַז יְיָד, וואָס גִּיט זיך אַז אָפְּ מִיט תְּעִנְתִּים, זַאֲלָן הַיִּנְטָעָן

דען פושטער חלום

זינגע שיריים", ווערט געוזנט אינעם תלמוד. ("ברבי רב דיתיב בתעניתא זיכוֹל כְּלָבָא לְשִׁירָותֵי"). יידן האבן אפֿילַי תשעה באב פָּאַרְוָאַרְפַּן דעם טרויער מיט שישקעס. די טרויער טעג פון שבעה עשר בתמוז ביוז תשעה באב זינגען נאר א מיטל, דאס פָּאַלְקַן זֶאָפְּחַלְיָה ניט טרויערן א גאנץ יאָר. ניט ר' יצחק אַבְּוָהָה הַסְּפָרְדִּי, נאר ר' שְׁרָאָפְּ בָּעֵל שְׁמָם טֻבָּה.

דריקט אויס די נשמה פון אונדער פָּאַלְקַן.
געוען א צייט ווען איך האבן זיך פָּאַרְגָּעַשְׁטָעַלְט אָז אויב מיר וואָלַט אויסקומוּן ווען עס איז אָזָא פְּרִיצִיטִיקָע, פִּינְצְּטָעָרָעָ נְסִיעָה, וואָלַט עס געוען א פָּוּעַל יוֹצָא פָּוּנְצְּפִּילְ פְּרִידִ אַין מִיר אָנוֹ נִיט להיפּוֹן. מִינְיָן צוֹ אִימְפָּעְטְּדִיקָע פְּרִידִ אַין מִיר אַין תָּמִיד גַּעֲוֹעַן אַין גַּעֲפָּאָר אַיְבָּרְצָוָגָיִן דִּי אִיְגְּבָּעָן בְּרָעָגָן אָנוֹ צוֹ פָּאַרְוָאַגְּנָדְלָעָן זֶיך אַין אָמִין דָּעָרָהָיְבָּעָנָעָם טרויער, וְאָס נְעַמְתָּ אַיך אַדְרָךְ מִינְיָן לְיִדְעָר. אַפְּטַזְאַט זֶיך, ווען די פְּרִידִ גְּרִיכִיכְט אִידָּעָהָעָטָה הוֹיכָן אַיְזָוּעָר צוֹ גַּעֲפִינְגָּן דִּי גַּרְעָנָעָץ צוֹוִישָׁן פְּרִידִ אָנוֹ צָעָר.

מיינע גאָר נְאַנְטָעָ פרִינְגְּט וְוִיסְיָן אָז מִינְיָן פְּרִידִ אַין שְׁטָעַנְדִּיקָע גַּעַז ווען אָוּכְטָעָ, נִיט קִיְּין גַּעֲקִיצְלָטָעָ. מִינְיָן שְׁטָעַנְדִּיקָע פִּזְוִישָׁע גְּבוֹרָה, אַין גַּעֲוֹעַן גַּעֲנוֹג צוֹ הַאֲלָטָן מִדְקָרְכָּעָנוּמָעָן מִיט אָשְׁנָעָם, גּוֹטְמוֹטִיקָן גַּעַמְיָתָן, מִיט אָבָּגִיסְטָרְדָּוָגָה פָּאָר זָאָכָן וְאָסָהָהָן גַּעֲקָעָנָט אַוְיסָעָעָן. קִינְדִּישָׁן אָזִיטִיקָן מְעַנְטָשָׁן.

נִין, סְ'וִילַט זֶיך נִיטָּהָ פְּרִיָּ אָזָוִי אַוּוּקְשְׁלִיְּדָעָרָן זֶיך אָנוֹ דִּי נִיט גַּעַז שְׁרִיבָּעָנָעָ לְיִדְעָר — פָּאָר וּוּרְעִים אָנוֹ פָּאָר שְׂדִים. סְ'אָזָנִיט נִיט גְּוִיטִיקָאָרִינְצְּאָזָן זֶיך אַין דִּי פְּרָטִים וְאָסָהָהָן גַּעַז פִּירְטָן צוֹ מִינְיָן פְּרִיעָן סּוֹפֶּן. פָּאָרָאָזָן אָסְדָּ אַינְטִימִיכָּע סִבְוֹת — סְדוֹדָות וְאָסָאָרָן וּוּלְלָ מִיטְנָעָמָעָן מִיט זֶיך אַין קְבָּר. פָּעָרְזָעָנְלָעָכָּבָע טָעָמִים, צְוֹאָזָן מִיט דָּעָר טְרָאָגָיקָע פָּוּנְצְּמָהָן פָּאַלְקַן, האָבָן פָּאַרְשְׁטָעַלְטָהָן פָּאָר מִיר יְעָדָן שְׁטָרָאָלָן פָּוּנְצְּמָהָן. די לְיִידָּן פָּוּנְצְּמָהָן לְעָבָן — זִינְגָּעָן דּוֹרְכָּגָעָן צִיטָעָרָט גַּעֲוָאָרָן מִיט אָזָא קָאַשְׁמָאַרְיִישָׁעָרָ פָּאַרְפִּיְּנִיקָּוָגָן אַיבָּעָרָ די בעסְטָה טָעָמָן אָנוֹדָן, אָזָאָרָן האָבָן מַעַר נִיט קִיְּין גִּיסְטִיקָן כּוֹחַ צוֹ לְעָבָן, כָּאָטָשָׁסְ'אָזָנִיט גַּעֲוָיִים נִיט קִיְּין אַוְיסְוָעָגָן אָנוֹ זִיכְעָרָ פָּאָר קִינְיָעָם נִיט קִיְּין טְרִיסְטָן. דָּעָר אַיְנְצִיקָעָר אַוְיסְוָעָגָן אָזָן — נִקְמָהָדִיקָעָר קָאָמָף אָנוֹ קָאָמָף אָזָאָרָן דָּעָר עַקְשָׁנוֹת צוֹ לְעָבָן.

די כְּבָעָרְלִיָּי מִיתָּהָוָתָן מְשׁוֹנוֹתָן אַיבָּעָרָ די בעסְטָה פָּוּנְצְּמָהָן מִינְיָן פָּאַלְקַן האָט אַיבָּעָרְלִיאָן מִינְיָן אַיְגָעָנָרָ, פִּינְלָעָכָּבָעָר לְאָסְטָה בֵּין אָגְרָאָד, שְׁוִין מַעַר נִיט אַיְבָּרְצָוָרָאָגָן. וּוּיִי, אַפְּילַוְוּ די גְּרָעָסְטָה טְיִילָן פָּוּנְצְּמָהָן לְיִטְוּוֹיָשָׁן פָּאַלְקַן מִיט וּוּמָעָן די יִידָּן האָבָן הַוְּנְדָעָטָרָעָר יָאָרָן גַּעַפְּעָבָט אַיְזָן פְּרִינְגְּטָשָׁאָפָט

האָבָן צוֹגַעַקּוֹט גְּלִיְיכִּילְטִיקֶה, אֲדָעָר מֵיטַה הנָּהָה, וּוְ לִיְטוּינְגָּעֶר צוֹזָאמָעָן מֵיטַה דַּי נָאָצִיסַה האָבָן פְּשׁוֹטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ גַּעַהַקְּטַה מֵיטַה הַעַקְהַדְיַה קַעַפְּ פָּוֹן סְלָאָבָּאָדָקָע, קָאָוָעָן, וּוּיְגָעָ ; פָּוֹן סְוּוִיר, סְוּוֹנְצִיאָן, מִיכָּאָלִישָׂעָק — פָּוֹן גָּאנְץ לִיטָּע. אָפְּלָו לִיטְוּינְגָּעֶר — דַּי גַּעַוּזָעָנָעָ יִדְיִישָׂע «פְּרִינְטָה», פָּוֹן וּוּלְכָעָץ אַסְדַּה האָבָן אַלְיָין גַּעַקְּעַנְטַה רְעַדְןָה יִידְיָה, האָבָן גַּעַזְעַגְטַה יִדְןָה לְעַדְעַת עַדְקָעָהָיִת, וּוְיַהְלָזִיז, מֵיטַה פָּאָרְזְּשָׂאָוּעָרְטָע טַעַמְפָּעָ זָעָגָן, כְּדַי דַי יִסְוּרִים זָאָן גַּעַדְיוּעָרָן וּוָסָם לְעַנְגָּעָר, אָוָן דָּעַרְנָאָךְ צַעְטִילִיט זִיךְ מֵיטַה דָעָרָ יִרְוָשָׂה פָּוֹן דַי קְדוּשָׂים.

מִיר דָאָכָט אַיךְ קְלִיְיבָּאָוִס דָעָם גְּרִינְגָּעָרָן עַוְלָה. אַיךְ האָבָן אָנְגָּעָנְשִׂרְיָבָן אַגָּאנְץ בּוֹךְ לִידְעָרָרָ פָּוֹן אַט דָעָם מִין, גָּאנְרָ אַיךְ האָבָן זַיִי עַרְשָׁת צָעְדִּיסָן. דָאָס לְעַבְנָן פְּנוּנָם יִדְיִישָׂן אַרְבָּעָטָעָר, פְּנוּנָם יִדְיִישָׂן פָּאָלְקָקִים עַנְטָשָׂ אִיּוֹ גַּעַנְגָּוָבָּאָלְאָדָן מֵיטַה דָעָרְגְּרוּלָה פָּוֹן חַוְּרָבָן שְׁלִישִׁי — אַחַוְּרָבָן וּוָסָם שְׁרָעָקָט אַרְבִּיבָּרָלְדָיְרָ פְּרִיעָרְדִּיקָעָ חַוְּרָבָנות מֵיטַה אַזְעָקָס מִילְיאָנִיקָן קְדוּשִׁים־בָּאָרָג, אָן מִינְעָזָעָן וּוּלְבָסְטָמָאָדָר לִידְעָרָ. אַיךְ האָבָן אַיִי בָּעָרְגָּעָלָאָזָן אַט דַי עַטְלָעָכָעָ לִידְעָרָ, נִיטַה וּוּיְלָזִין זִיְינָעָן דַי בָּעָסְעָדָעָ, גָּאנְרָ וּוּיְלָזִין דַי כָּאָרָאָקְטָעָרִיסְטִישָׂעָרָעָן.

אַיךְ קַוְשָׂ דָא צוֹמָ לְעַצְמָן מָאַל מִיְּנָן טָאָטָן אָוָן מִיְּנָן מַאָמָעָן אָוָן אַיךְ האָלָדוֹ זַיִר בָּאָלִיבְּסָטָן זָוָן — מִיְּנָן יִנְגָּסְטָן בָּרוֹדְעָרָ : מַשָּׁה. אַהֲיָגָעָ בָּוִירָעָנָעָר אִיּוֹ עַר אֲבָדָר אָנוֹתָעָר דָעָם אַיְינְפָּלוֹס פָּוֹן מִינְעָזָעָן עַלְטָעָרָן, בֵּין אִיצְטָ גַּעַוְעָן אִינְגָּאָגָּזָן אַגְּהִימִישָׂעָרָ, סָאִי אַיְן זַיִן אַוְסָדְרִיקָן אַוְיָף אַגְּנָטְרִילְעָכִין אָוָפָן, זַיִן פְּרִילְעָכְקִיָּט אָוָן זַיִן אָוּמָעָטָן. אַיְן אָוְנְדוּעָר מַחְיָהָדִיקָן מַאָמָעָלְשָׁוֹן.

שְׁלֹום־בָּעָרָ, עַלְטָעָרָר בָּרוֹדְעָר מִיְּנָעָר אָוָן דִּישָׂעָ — שְׁוּועָסְטָעָר מִיְּנָעָ. אַיךְ דָעָרָמָאָן אַיךְ דָא בַּיְיָדָן מֵיטַה לִיבְשָׂאָפָט, כָּאָטָש צִיְינָנוֹיָהָה אַט זַיִךְ אָוְנְדוֹזָ גַּעַדְאָכָט אָזְזָ וּוּרָרָ פָּוֹן אָוְנְדוֹזָ אַיּוֹ פָּוֹן אַגְּסָטָאָחָרָאָ, אָזְזָ מִיר האָבָן זַיִךְ נִיטַה גַּעַנְגָּוָבָּאָרְשָׁתָאָגָּעָן, אִיּוֹ דָאָרָ אָוְנְדוֹעָר לִבְשָׂאָפָט צַעְמָעָן טִירָט גַּעַוְאָרָן אַנְיָעָם הַוְּגָעָר, פְּיִיעָר אָן טַוִּיטָ פָּוֹן אָוְנְדוֹעָר אַיְמָהָדִיקָרָה. קִינְדָהִיָּטָ פָּוֹן דָעָרְגָּעָרְטָרְמָעָרְוָעָטָלְמָלְחָמָה.

אָוָן יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף — יִנְגָּדְעָרְרָ בָּרוֹדְעָרְמִיְּנָעָר, פָּאָרְגִּיבָּמִיר נִיטַה. אַיךְ האָבָן דִּיךְ אַפְּגָּעָנְאָרָט. אַיךְ האָבָן דִּיךְ אַיךְ אַרְבָּאָרְעָדָט אָזְזָ מִיְּנָעָמָות אַוְיָף וּוּלְבָסְטָמָאָדָר אִיּוֹ גַּעַוְעָן אַגְּפָעָלְיָקָעָ, אַגְּרָנִיטָמִינְגָּנְדִּיקָעָ, אָזְזָ אַיךְ האָבָן צְוִילְלָה לִבְנָה, אַיךְ אַסְלָה אַרְבָּאָרְעָדָט אַגְּגָעָנָעָם רֹתָה. שְׁוּיָן צְוִילְבָּה דִּיר אַלְיָין האָבָן אַיךְ בָּאָדָאָרְפָּט אַוְסָפְּרִיקָן מִיטַה וּוּאָרְצָלָאָט דַי פָּאָרְפּוּלְטָעָ מַחְשָׁבָה. בָּרוֹדְעָר מִיְּנָעָר — יִשְׂרָאֵל־יְוּסָף, דוֹ הַאָסָט קִינְמָאָל נִיטַה גַּעַוְאָסָט וּוְיַהְלָזָרָק, וּוְיַרְנְדִּיקָאָרָ אַיךְ האָבָן דִּיךְ הַאָלָט.

דער פשוטער חלום

או, עליע, ערטטער פארשטיינבענער ברודער מיינער — זיבעטען עריך, שיינגענדיק ייגאל. איך וואלט אפיו ניט געקענט אין מיין שטטעטעלע זיך געזגעגען מיט דיר, בי דיין קבר. עליע, ברודער מיין בער — פרייפאָרشنיטן ייגאל: דער שוֹנוֹ האַט אַפְּלוֹ דִינְגַע טוֹיטָען, ייְנְגֶלְשָׁע בַּיְנָעָר גַּעֲפִינִינְקֶט. דער ווֹינְטַהָּאַט דִין יַעֲדוֹ שְׁפָרְפָּאָרְטָאָגָן. איך אַומְאָרָעָם מֵינְ פְּרִינְטַהָּאָהָרָן, וּוְלְכָבָעָר אַיְזָן מֵיר שְׁטָעָנְדִיק גַעַז וְעַן גַּאֲנָט צָוְלִיב זַיְן נִיגּוֹגָז צַו אַיְנוֹזָאָמְקִיט אָזָן פָּאָר זַיְן אוַיסְמִידָן דָאָס יַאֲגָעָנִישׁ נָאָךְ אַיְגָעָנָעָם דֻּרְפָּאָלָג אַיְן לְעַבָּן.

איך גַעַזְעַגְן זיך מיט מיין חבר מאיר. פְּרִינְטַהָּאָהָרָן, נָעַם וְאַיְ אַפְּאָרְטָרָעָטָן בְּלֹמְעָזְגָּאָרָטָן דַי אַלְעַ אַגְּנָטוּזְוִידְקָע שְׁעָהָן וְאַסְמִיר הָאָבָן צַוְאָמָעָן פָּאָרְבָּרָאָכָט דָוָר אַונְדָעָר לְאַגְּנָעָר, שיינְגָעָר חַבְשָׁאָפָט.

איך דְּרִיךְ וּוֹאָרָעָם דַי הָאָגָט פָּוֹן יַעֲדוֹן פְּרִינְטַהָּאָהָרָן.

כְּדַי אַוְיסְצּוּמִידָן סְבָרוֹת, וְוַיְ אַיְ אַפְּרִוְיכָעָרָן אָז קִיְין שָׁוָם פְּרוּזָהָאַט נִיט צַוְעַלְיִיגְטָן אַיְן טְרָאָפָן סָמְטַזְמִין טוֹיטָלְעָכָן בעכָר. פְּאָרְטָרָעָט, מִיט דָעָר אַוְיסְנָאָם פָּוֹן דָעָר זַעַלְטָעָנָעָר בְּלֹעָנְשָׁי: אָזָן אַיְזָן יְהָוִדִּית, וּוְלְכָבָעָהָאַט אַמְּאָל אַומְדָעָרוֹוָאָרְטָעָט גַעַלְאָזָט בְּיַיְמַיִן טִיר אַ "מִינְסְטָעָר"-קָעָז "סְעַנְדוּזִישָׁן", וְעַזְעַן אַיְזָן בֵּין גַעַזְעַן שְׁטָאָרָק פָּאָרְהָוָגְעָרָט, (אַיְזָן הָאָבָ שְׂוִין בַּיְדָן יַאֲרָן לְאַגְּנָג נִיט גַעַזְעַן). פְּלַי אַיְזָן נִיט אַיְצָטָעָר דַי נָאָטָקִיט פָּוֹן קִיְין אַיְזָן פְּרוּזָהָאַט וּוְלְכָבָעָזָל הָאָבָן דַי וּוּרְטָדָא דַעַרְמָאָגָט צַו וּוּרְעָן.

אַיְ שִׁיק אַ קּוֹשׁ אָז בְּלֹום צַו יַעֲדוֹן מִידָל, מִיט וּוּמָעָן אַיְזָן הָאָבָן וְעַז אַיְזָנְהָאָט אַ גַוְעַט מִינְוָת.

וּוֹיִי, מעַן טָאָר נִיט מִיט יִדְישָׁע אָותִיות פָּאָרְצִיכְיִיכָעָנָעָן דָעָם אַיְגָעָנָעָם אַומְקוּם. "וְעוֹזָן מְשָׁה אַיְזָן אַרוֹף אַוְיפָּן הַיִּמְלָה, הָאַט עַר גַעַפְנָגָן גַאֲט אַבָּן תָּאָנְדִיק קְרוּינְגָן אַוְיפָּן דַי אָותִיות" (בְּשַׁעַת שְׁעָלה מְשָׁה לְמִרְוּם מִצָּאוֹ הַחֲקָבָה"הָה שְׁהָיָה כּוֹתֵב כְּתָרִים לְאָותִיות").

וּוֹיִי, אַיְ שְׁטָאָרָב נִיט צַוְאָמָעָן מִיט אַונְדָעָרָעָט קְדוּשִׁים אַוְיפָּן קְדוּשָׁה.

אַיְ שְׁטָאָרָב מִיט דָעָר טְרִיסְט אָז מֵינְ פְּאָלָק וּוּשָׁט אַיְבִּיךְ לְעַבָּן. "דַי יִסְוּרִים פָּאָרְגִּיעָן, מֵינְ פְּאָלָק בְּלִיְבָט" ("הִיסְוּרִים כְּלִין, וְהָם בְּקוּמָם עַמְדִים")

מִיט טְרָעָן אַיְזָן דַי אַוְיגָן, מִיט אַגְּנָדִיקָעָר בְּעַנְקָשָׁאָפָט פָּאָר אַפָּץ וְאַסְמִיר אָזָן וּוּשָׁט זַיְן שַׁיְן אַיְן לְעַבָּן, גַעַזְעַן אַד זַיךְ מִיט דִיר, אַגַעַז רַעַטְעָר, קַעַמְפְּנָדִיקָעָר מַעֲנְטָשָׁ פָּוֹן הַיִּנְטָה אָזָן מִיר דִיר, אַגְּנָדִיקָעָר, זַיְגָעָדִישָׁר מַעֲנְטָשָׁ פָּוֹן מַאֲרָגָן. זַיְטָגְעָזָונָט.

זיויט געזונט

„זיויט געזונטערהייט, מײַגע לִיבע עַלטערן:
 איך פָּאָר פָּוֹן אַיְדָּא אַווּעָךְ
 אַיְן אַ וּוּוִיטָן וּוּגֶ:
 וּוּאוֹ קִין וּוּינָט וּוּיִיעַט נִיטָּ,
 וּוּאוֹ קִין הָאָן פְּרִיּוּט נִיטָּ,
 אָוָן וּוּאוֹ קִין פְּוִינְגְּ פְּלִיטָּ נִיטָּ.”
 פָּוֹן אַ פָּאָלָּק לֵידָ.

אַ תְּלוּנָס גַּעֲלַעֲכָטָעָר

איך האָפַּנְגַּע גַּעֲהַעַרטַּט אַ תְּלוּנָן לְאָכָּן.
 וּוּי אַ לְּאַכְּבָּדְקָעַ תְּלִיהַ הָאָטָּם עַר קָעָנוּ מִיר גַּעֲגְּרוּילָטָ.
 דִּי אַיְגָּן — צְוּוֵי שְׁדִים הָאָכָּבָן אַושְׁפָּן קִיכָּן וּיךְ פָּאַרְמָאַכְּטָ.
 דָּעַר תְּלוּנָן מִיטָּגְּרִיטָעָ פְּעַטְלִיעָם צְוּוֵי, אַנְשְׁתָּאָט הָעָנָטָ.
 הָאָטָּם קִינְד אָוּן בְּלוּם, דִּיר אָוּן מִיר גַּעֲגְּלָעָטָ.
 אָוּי, זַיְן גַּעֲלַעֲכָטָעָר הָאָטָּם אַלְעָ מִינָּעָ זַמְּעָרָם פָּאַרְפּוּילָטָ.
 דָּעַר תְּלוּנָן — אַ סְוּאַסְטִיקָּאָ פָּוֹן בְּרָעָגְּ בִּיזְּ בְּרָעָגְּ,
 הָאָטָּם מִיר דִּי זַיְן גַּעֲבָרָאַכְּטָ, וּוּי אַ טְּהָרָה-בְּרָעָטָ.
 נָאָר אַ שְ׀יִיטָעַרְהָוִיפָּן אַיְזָן פָּוֹן דָּעַר זַיְן גַּעֲבָלְוִיןָ
 אָוּן הָאָטָּם מִיךְ טְוִיזָּנָט אָוּן אַיְנָמָאָל פָּאַרְכָּרְעָנָטָ.
 אָשָׁ אָוּן וּוּינָט — אַזָּאָ יְאַמְּעָדְקָעָר גַּעֲוִוְוִיטָרָ.
 הָאָטָּם גַּאָטָּ אַלְיָוָן פָּוֹן דָּעַר אַיְבָּקִיָּטָ פָּאַרְטְּרִיבָּןָ.

איך האָפַּנְגַּע גַּעֲהַעַרטַּט אַ תְּלוּנָן לְאָכָּן.
 מַאְמָעָ, וּוּאוֹ וְאָל אַיְדָּא אַהֲנִמְטָן וּיךְ פָּוֹן זַיְן גַּעֲלַעֲכָטָעָרָ.
 אַיְבָּעָר מִין גּוֹפָּה רַוְּתָּעָן דָּוְרוֹתָּה רַיְמָעָרָ.
 מַאְמָעָ, זַיְן גַּעֲלַעֲכָטָעָר אַיְזָן אַיְן חָלוּם מִיךְ בָּאַפְּאָלָהָ,
 וּוּי אַ לְּעַצְטָמָעָ גַּעֲרָעָוָן פָּוֹן פָּאַרְפִּינִיקָּטָן מִידָּאָנָעָ.
 אַיְדָּא הָעָרָ לִיְכְּטִיקָּעָ קִינְדָּעָר אַיְן פָּאַרְגָּזָעָטָן כָּאַרְכָּלָ וּיךְ בִּיטָּןָ.
 אַיְדָּא הָעָרָ פָּוֹן שְׁטָעָרָן אַיְזָן פְּיִינְגְּלָעָךְ אַ פְּלַזְלָגָגָ פָּאָלָןָ.
 זַיְן גַּעֲלַעֲכָטָעָר קִיְּקָלָט וּיךְ אַיְן אַונְדוּעָרָעָ הַוִּילָּעָ גַּעֲרָטָנָעָרָ
 וּוּי פָּוֹן אַ מַתִּימְדִיקָּעָר הַוִּיךְ — אַ פָּאַרְמָאַטָּעָר קוֹוָאָלָ.
 דִּי נָאָכָּט פָּאַרְצִיכְטָ אַ טְוִיטָמְנָקְרָעָפָּה אַיְבָּעָר מִין פָּאַרְזָוְנָקְעָנָעָם
 קָאָפָּה.

דער פשוטער חלום

יעדר שאטן פארט זיך מיט זיין ווערגנדיקער שרעך.
אווי, איך בין זיינער, זיינע — די פרויד פון שעכטן.

* *

סוויר — שטעתעלע מיינט, אליהו טרייסט אוייך א פומט
— אייליוולו, קינד מײַנט, דורך גאג, דורך דײַטש, דורך פײַער
געיאָנט.
דורך אלע דײַטשן, דורך אלע טויטן וועט איבעריאָגן,
דעַם שרענדייקסטן שְׁד — דאס יְדִישָׁן, קלאָר-וואּוים ציגעלע,
דורך דײַנע טויטע אויגן זע איך העל און זיכער אונדזער זיג,
ווײַ נאָך דעם תליזנס נאָכט, קומט העל און זיכער אונדזער
פֿאָרטאָג.
סוויר — שטעתעלע מיינט, אליהו טרייסט אוייך א פומט
אייליוולו, איך האָב דעם דײַטש — דעם בייטש אַין פײַער
פֿאָרטאָג.

* *

נאָכט. איבער די גילדענע חלומות גויט נאַצְיַ-שְׁרָעָק אַרְיבָּעָה
וועפֶל אויגן ס'הָבָן פֿאָרְלָאַשָּׂן דורך אלע דורות די טיראנען,
אויפֶל שטערן טרויעָרָן דורך די לאָדָנס פֿוֹן זְוִיסְטָע שְׁטִיבָּעָר.
נאָכט. איבער די גילדענע חלומות גויט נאַצְיַ-שְׁרָעָק אַרְיבָּעָה,
אַ מִיּוֹדָל שְׁעִפְשִׁיעָת : „גָּאָט, אַפְּלוֹ פֿוֹן מֵיָּוָן לִיבָּסָטָן אַיז מִיר
דער טויט לִיבָּעָר.
אַין מֵיָּוָן בְּלֹת זְוִינָעָן די שְׁיִוְטָרָהוּיפָּנָם פֿוֹן אלע אַמְּאַלָּן
פֿאָרטאָנָעָן.“
נאָכט. איבער די גילדענע חלומות גויט נאַצְיַ-שְׁרָעָק
אַרְיבָּעָה,
דאָ, אַין מַאֲרָך אָוָן אַש פֿוֹן סְוִיר אַיז אַוייך מֵיָּוָן ווּיג גַּעַשְׁטָאָנָעָן.

— מײַידל, דורך דעם פחד פון סוויר אוז צארטער נאכט.
 דער מאַי מיט פײַגַל, טראָמען און בלומען אין אַ פרילינְגְ-קְריִין.
 — נײַג, די לבנה איז אַ בלײַך געבעט איבער אַ געהאנגענעס
 גְּרִיאַן.
 דורך דעם פחד פון סוויר, פֿאַרְשַׁאַלְטֵן זַיִ, אַ צַּאַרְטֵעַ נַאֲכַט!
 — מײַידל, גְּרִינְגֶּעֶר וּוּרְטַה דָּאַס טָאגַן, וּוּיַּיל שּׂוּעְרָרָר וּוּרְטַה די
 שְׁפָעַטַּעַ נַאֲכַט.
 אַיבָּעַר די שאָטְנָם פָּוֹן אָוּמְקָום נִיְּתַ אַלְיהָוָה הַנְּבִיא אָרוֹם,
 אָוּן שְׁפָרִיְּתַה דורך דעם פחד פון סוויר אַוז צַּאַרְטֵעַ נַאֲכַט.
 אַ, נַאֲך אַזְוִיפֵּל מְאַיְּעַן אָוּן פֿיַּגְל וּוּאַרְטַּן אָין אַ פרילינְגְ-קְריִין.

אַ בִּית-עוֹלְמָדִיקָן פֿרְילִינְגְ וּוּעַט אָונְדוֹ דָּעַר שָׁוֹנָא לְאַזְוָן.
 אַ טְּרָאָפָן זָוָן וּוּעַט דָּעַרְמָאָנָעָן אָין אַ צָּעַרְנוּן אָוִיגַ פָּוֹן אַ קִינְד.
 אַיבָּעַר יְעַדְן דָּאָרְן וּוּעַט גָּאטַם אַלְיַוָּן בְּלוֹטְקָן פָּאָר זְיַינְגַ זְיַינְ.
 אַ בִּית-עוֹלְמָדִיקָן פֿרְילִינְגְ וּוּעַט אָונְדוֹ דָּעַר שָׁוֹנָא לְאַזְוָן.
 גְּרִינְעַן וּוּעַט נַאֲך לְאַנְג זְיַינְ קְרָאָנְקָעָר הָאָט דָּוֹרְךְ די קִינְדִּישָׁע
 גְּרָאָזָה
 אָוּן לְאַנְג וּוּלָן סְוּדָן זִיךְרַהְיָה וּוּידָיִים וּוּאָס צְעֻוִּית הָאָט דָּעַר
 וּוּינְטַה.
 אַ בִּית-עוֹלְמָדִיקָן פֿרְילִינְגְ וּוּעַט אָונְדוֹ דָּעַר שָׁוֹנָא לְאַזְוָן.
 אַ טְּרָאָפָן זָוָן וּוּעַט דָּעַרְמָאָנָעָן אָין אַ צָּעַרְנוּן אָוִיגַ פָּוֹן אַ קִינְד.

וּוִי וּוּלָן מִיר אַוִּיפָּה דָּעַר עַרְדַּד פָּוֹן גְּעוּוֹזָעָנָעָ גַּעַטְאָס טְרָעַטָּן,
 אַז פָּוֹן יְעַדְן שְׁטוּבָעָלָעָ גְּרוֹיְלָט אָרוֹיָם אַ פָּאָרְגָּזָט לְעַבְן
 אָוּן סְטוּטַה יְעַדְן וּוּינְטָעָלָעָ וּוּיְהָרָךְ די וּוּאָונְדוֹ צַו שְׁוּעָבָן?
 וּוּיְהָרָךְ די וּוּיְהָרָךְ אַז פָּאָרְגָּזָט לְעַבְן?
 גָּאטַם וּוּעַט פָּאָלָן צַו די קְבָּרִים אָוּן בֵּין די טְוִוְּתָעָ גַּעַטְאָס טְרָעַטָּן?
 נַאֲרַסְיוּלָן אִים די טְוִוְּתָעָ בֵּין סְוּפָּה פָּוֹן צִוְּיָה נִימְטָפָּאָרְגָּעָבָן.
 וּוּיְהָרָךְ די וּוּיְהָרָךְ אַז פָּאָרְגָּזָט לְעַבְן.
 אַז פָּוֹן יְעַדְן שְׁטוּבָעָלָעָ גְּרוֹיְלָט אָרוֹיָם אַ פָּאָרְגָּזָט לְעַבְן.

דער פשוטער חום

* * *

אוֹי, זַי גְּזֻוֹנֶת, מִיָּן זַעַקְמָן אָזָן דָּרִיבִּיסְקִסְטָעַ יַאֲרָ :
אַיךְ הָאָבָּדָךְ דֵּיךְ בָּאַשְׁעָרֶת אַל עַצְטָעֶר זַיְן .
אַ פָּאַרְמְשָׁפְטָעֶר טְרָאָגֶן אַיךְ דִּינְגָּעָן וְאַונְדָּעָר,
אַיךְ בֵּין פָּאַרְלִיבְּטָן אַין דִּין יַעֲדָן טְרָאָפָּן שִׁוְּן .
מִיטָּ אַזְוִיפָּל וְאַונְדָּעָר אַין גַּעֲמִיטָּן,
גַּיְיָ אַיךְ פָּוּן אַיְינָן בְּלָעָנָה,
הָעָלָ אָזָן שִׂכְרוֹ אָזָם
אָזָן חָעָר —

וַיְיָ עַס שָׁאָלָן אַלְעָ גַּאֲסָן מִיָּן הַילְכִּיקָּעַ פְּרִיְיד צַו דֵּיר , —
גַּאֲרַ פְּלָצִים כָּאָפָט מִיךְ אַרְוּם,
דֵּי גַּוְטָעַ מָמוּעַ בַּיְלְקָעַ מִוְּתָעַ פָּאַרְצָזְוִיְּפְלָטָעַ הַעֲנָטָעַ
אָזָן בְּרַעֲנָגָט מִיךְ אַין פָּאַלְעָנָגָן *.
אַיְיָ אַיךְ בְּלִיבָּן וַיְיָ דָעַרְוּ אַרְגָּן,
אָזָן פָּאַרְשָׁאָלְטָעָנָעָם פָּאַלְעָנָגָן .

אוֹי, זַי גְּזֻוֹנֶת, מִיָּן זַעַקְמָן אָזָן דָּרִיבִּיסְקִסְטָעַ יַאֲרָ :
אַיךְ הָאָבָּדָךְ דֵּיךְ בָּאַשְׁעָרֶת אַל עַצְטָעֶר זַיְן .
אַיךְ וּוְאָלָט גַּאֲרַ דִּין בְּלִי, גַּאֲרַ דִּין לִיכְטָמָה, גַּאֲרַ דִּין גְּבוֹרָה,
וַיְיָ אַ חְוִיפָּן זְנוֹאַיְגָאנָגָן, אַיְן אָטָט דָעַר נַאֲכָט פָּאַרְבָּאָרָגָן,
אָזָן וּיְיָ אַיְן אַחְדָּרָמְעַשְׁלָהָעַ פָּוּן גַּאֲפְנִידָקָן צְוִיבָעָר,
וּוְעָדוֹן דָּאָסָ נַאֲךְ נִיטָּן גַּעֲבָרָעָנָעַ קִינָה,
וּוְאָסָ פִּירָט דָעַם וּוְאָלָף אָזָן שְׁעַפְעָלָעַ צָוָם אַיְבָּעַרְמָאָרָגָן .

*

פָּוּן מִינְגָּעָן זַיְבָּעָן שְׁטָאָרָקָעַ פָּעַטְעָרָם אַיְזָן גַּאֲרַ דִּי שְׁטוֹרִיךְ גַּעַ-
בְּלִיבָּן,
אַיְזָן גַּעֲבָלִיבָּן אַיְזָן דָעַר דִּיוּטָשָׁן צַוְּחוֹקָן פָּוּן אַנְדָּזָעָר גַּעֲוָיָן .
פָּוּן אַזְוִיפָּל שְׁטָעַטְעָלָעַ אַיְזָן אַל בְּלִינְדָּנָם נַאֲכָט גַּעֲבָלִיבָּן :
פָּוּן אַל וּוְיִטְעָר פְּלִיָּט — אַן אַומְקוּמְדִיךְ גַּעֲוָיָן .

(*) פָּאַלְעָנָגָן — אַיְינָעָרָ פָּוּן דִּי נַאֲצִישָׁע מַאֲרָד לְאַנְגָּעָרָן פָּאָרָ דִּי פִּיטָּ-
וּוִישָׁע יַרְדָּן, הַיְנָטָעָר סְוּוֹנְצִיאָנָקָע .

ז'ויט געומט

נאר דו, א, שטריך געטרייע, קענטט זיך בי צום טויט פארן,
לאבן,

און היילן מינע וואונדן קענטט נאר דו א, שטריך אליאן.
האלזן מיך בי זואנגן, לייב מיך בי צום טויט וועגן.
מייט דער שטריך,
זיך האלזונדייך.

א, נעם, מיין פאלק, א לעצטן קוש —
פון אט די פארלייבטע ליאדר.
בייזן דעך פון בעכער וועל איך זיך דיר געבן,
ווויי,

א שאד דאם זוניקע מידל, א שאד די שטערן.

* * *
א, ריין בין איך מאמע, ריין ווי די ריוינקייט אליאן,
כאטש פול בין איך מיט פארשפיטלטע טאג.

וואי מיט ווערימדייך פרוכט א פארלאזטער שאד.
וואי אלע פוילענישן פון דער עריך איז אין דער ריאנסטער בלום,
אווי זוינען אלע גרוילן פון לעבן, אין מיין לוייטערן בליק,
אווי בין איך מיט אלע מינע זינד, מאמע שיין,
נאר איז איך האב אליאן זיך צום טויט פארטשפט, מאמע,
בין איך מסתמא ווערט די שטריך.

* * *

איך בין אליאן מיין קרבן.

איך בין אליאן מיין תליזן.

אווי, מאמע איך בין א תליזן.

איך, דיין קינד, בין מיט מארד, מיט קאלטן פול,

ニיט חיליה קעגנונג מענטש ניט קעגנונג חיית,

ニיט קעגנונג דאם מינגדטער פלייגעלע אפלילו,

נאר קעגנונג זיך אליאן, מאמע.

* * *

איך וועל ניט פארשווינדן, מאמע :

צורייך-צורייך —

וועויט-וועויט, הינטער מיין ערשת געשרי אויפֿ דער וועלט,

צורייך צום פאר-געבוירן וועל איך קומען.

איך בלינדן חל וועל איך זוארטן :

נאט זאל מיך הייסן אין אן ערשותן שטראל זיך צעциינדן.

**

אוֹי֙ טָاطָע֙.
אוֹי֙ חֲצַטְמָתְפָּרֶשֶׁתְלָטָן֙ אוֹיְךָ דָעַם֙ טָאג֙ פָּוּן֙ מִין֙ גַּעַבָּרָן֙.
אֵיךְ וְעַמִּינְעַ יָאָרָן֙ אַרְוּם֙ מִיר֙, וְוַיְ טְרוּיְעַרְלִיכְטָם֙.
דֵּי זָוַן֙ חֲצַטְמָתְגַּנְדָּעָן֙ אוֹיְךָ אַיְכָעָר֙ מִיר֙ שָׂוִין֙ אַוִּיסְגַּעַבְרָעָנְטָם֙,
בֵּין אֵיךְ אַיצְצָטְצָוָם֙ פִּיעָר֙, וְוַיְ צַחַקְאַבְנָוְגְּרִוִּיטָם֙,
גְּרִוִּיטָם֙ פָּאָר֙ יְעַנְעָם֙ פִּיעָר֙ פָּוּן֙ אַוְנְדוּעָר֙ אַיְבִּיקָּן֙ פָּאָרְטָאָג֙.
אוֹי֙ טָاطָע֙.

וּוְעַן֙ דָוְ וּוְאַלְסָטְמָת֙ וְוַיְ אַכְרָהָם֙ צָוְ דָעַרְ עַקְהָה֙ מִיךְ פִּירָן֙,
וּוְאַלְסָטְמָתְאַפְּשָׁרְאַלְאָקְדָּעָםְפָּוּנְגָּעָםְחַלְפָפָאַרְיָאנְגָּןְ.
נָאָרְ אֵיךְ וְוַעַלְאַלְיָיןְמִיןְגַּבְרָהָדִיקָּןְגָּוָףְצָוְגָּאָטְבָּאָגְּלִיטָּיָטָןְ,
בְּלִיבָּןְ וְוְעַטְגָּאָטְזִידְקָאַרְטָאָשָׁןְאַיְןְפִּינְעַדְוָןְפָּוּןְדִּיןְגַּעַזְיָכְטָמָתְאַפְּרִילָןְ.
אוֹןְבְּלִיבָּןְ וְעַלְאֵיךְ אַוְיָפְנָאַקְעָטָעְצָוְיָינְגָּןְ — אַקְרָאַנְץְאַפְּרִילָןְ.

**

ז'וֹיטְגַּעַזְוֹנְטָמְ, אַ, דְּרִיְסְוִוְרָעְרָבְרִוְידְעָרְמִיןְעַ:
שְׁלוּסְ-בָּעָרְ, מְשָׁהָ, יִשְׂרָאֵלְ-יְוֹסָףְ.
וְוַיְ דְּרִיְסְדֻּעְמְבָעְמָ אַיְןְאַשְׁטוּרָעְמָהָעָרְ אֵיךְ אַיְיךְ קָלָאנְ;
אוֹןְדִּישָׁעְ — מִיןְחָאַסְטִיקָּעְשְׁוּעָמְטָרְ.
אַיְכָעָרְמִיןְקָבְרָ — אַיְאַמְעָרְדִּיקָּעְבָּתְחִיחִידָהְ.

ז'וֹיטְגַּעַזְוֹנְטָמְ, מִיןְעַפְרָעְמָדָעְ, יְתּוּמְמִידְיקָעְקִינְדָּעָרְ
אַיְרְ וְוָאָסְזִוְיְטָמְגַעְוָעָןְיְתּוּמִיםְנָאָךְבַּיְמִיןְלְעָבָןְ:
וְוַיְיָ,
אֵיךְהָאָבְאֵיךְמִיןְפָּאַרְשָׁתְלָטָןְבְּלֹותְגַעְגָּבָןְ.

ז'וֹיטְגַּעַזְוֹנְטָמְ, אַ, מְאַרְ — חַבְרְמִיןְגָּעָרְ:
יְיָדְ, צִינְגִּינְגָּעָרְאוֹןְבָּאַלְשְׁעוֹוִיקְ —
פָּאָרְדִּיְשְׁעַנְסְטָעְפְּרוֹיְעָןְבִּיסְטְוָגְעָוָעָןְדָעַרְאַכְטָעָרְוְאַוְנְדָעָרְ.
ז'וֹיטְגַּעַזְוֹנְטָמְאַיְרְאַלְעָוָאָסְזִוְעָמְוְוַעָטְדָעְרְקָעָנְעָןְ.
ז'וֹיטְגַּעַזְוֹנְטָמְאַיְרְאַלְעָוָאָסְזִוְעָמְוְוַעָטְדָעְרְקָעָנְעָןְ — מִיןְיְדִישָׁןְאַנְבָּלִיקְ.
אַיְןְלְעַצְמָןְאוֹןְאַיְןְעַרְשָׁתְןְשְׁטָרָאָלְ —

ז'יט געזונט

ישראל-יוסף — אומדערווילטער יומספֿ :
פָּוֹן דִּי דְּרַי בְּרִידֶעֶר מִינֵּעַ — אַיִּנָּאָנוֹנָאַיִּנְצִיקָּעֶד דַּו.
דוֹ וּוַיִּסְתַּמֵּךְ נִימֵּט אָז יַעֲדָעָם מְאַל בֵּין גַּעֲזָעָנָעָן זַיְד,
בְּלִיְבָּד אֵיךְ אֵין מִין גַּרְיוּן צִימָרָל,
גַּרְיוּת מִית אֶלָּעַ פָּאָרְגָּאנְגָּעָנָעַ זַוְּגָעָנָעַ זַיְד בְּאַגְּעָנָעַן.

ישראל-יוסף — אומדערווילטער יומספֿ :
נִימֵּט נָאָר מִין פָּאָלָק, פָּוֹן קִינְד בֵּין גַּט
אַיִּנָּפָאָרְגָּאָזָטָע טְרַעְבְּלִינְקָאָם דָּעְרוֹוָאָרָגָן,
אוֹיךְ מִין אַיִּגְעָנָעָר טְרוּיָעָר,
אַיִּנָּפָאָסְכָּיְיָו אַיִּנָּפָאָגָעָסָן,
וּוְעַט בְּיִוְתָן מִין רְוִישָׁקָן גַּעֲלָעְכָּטָעָר אַוִּיפָּ בִּיתְ-עוֹלָם רֹו,
נָאָר סְ'וּעַט אָפְּיָלוֹ אַגְּרָעְוָלָעָל מִינִים נִימֵּט פָּאָרָגָעָסָן,
דיַ פְּרִיְיד וּוְאָם אִיז בָּאַשְׁעָרָת דָּעַם נָאָנָטָן מָאָרָגָן.

אָ, מִית בָּאַשְׁעָרָתָעָר פְּרִיְיד פָּוֹן נָאָנָטָן מָאָרָגָן,
וּוְעַל אֵיךְ פָּוֹן הַעֲכָסָטָן גָּאָרָן שְׁפָרִינְגָּעָן,
אוֹן צָוָם טְוִיָּת וּוְעַל אֵיךְ נִימֵּט פָּאָלָן,
וּוְיַי אַיִּנָּאָחָלָם — אַפְּאַנְטָאָסְטִישָׁעָר פּוִיגָּל,
וּוְעַל אֵיךְ גַּרְיוֹנָג אָזְוִי אַפְּלִי טָאָן,
נִימֵּט צָוָם שְׁטִיְינְגָּרָנָעָם נִידָּעָר,
נָאָר צָוָם הַעֲכָסָטָן עַטָּעָר ;
אוֹן זַיְן וּוְעַל אוֹיךְ, וּוְיַי אַפְּאָלָן אַיִּנְצָעָר הַזְּיָן,
פָּוֹן דָּעַר עַרְד — אַן אַנְטָאָלָפְּגָעָנָעָר שְׁטָרָאָל.
וּוְיַי אַפְּאָק צְעַשְׁאָטָעָנָעָל יְדָעָר וּוְעַל אֵיךְ אַיִּנְצָעָר וּוְיַגְּטָה דָּוְרָכָשׁוּעָבָן,
אוֹן בְּלִיְבָן וּוְעַט הַיְנָטָעָר מִיר :
מִין בְּלוֹט — אַן עַרְשָׁטָעָר צִיכָּן פָּוֹן זַוְּגָעָנָעָן.

ישראל-יוסוף — אומדערווילטער יומספֿ :
פָּוֹן אֶלָּעַ חֲבָרִים מִינֵּעַ — אַיִּנָּאָנוֹנָאַיִּנְצִיקָּעֶד דַּו :
מִית אַפְּאָלְנְדִיקָּעָר רְגָעָן,
וּוְעַל אֵיךְ דָּעַר זִיכְנְדִיקָּעָר אַיִּבְקָוִיקָּיִט אַיבְּעָרְלָעָבָן.
אֵיךְ וּוְעַל אֵין לִיכְטִיקָּן צְעַשְׁמָעָטָעָר,
פָּוֹן גָּאָר מִין לִיכְשָׁאָפָט צֹו דִּיר זַוְּגָעָנָעַן.

מ י ד ל

מיידל,
נאך א גליינדייקער רגע,
ניט ניב מיר א פארלאשענעס מעטה-לעת.
ניט שרעק מיך טייערעד מיט גרויען גלייכיגלט.
דו זאלסטע מיר שטעהנדייך זיין — אינגןץן וואנדער,
און איך — דיר : אינגןץן נם.

אייז וואס —
או מיינע טעג וועל איך,
ווײַ ניט פאָרוּכְּטָן ווַיַּן צענִיסָן.
דעָר מענטש וועט אַיְבִּיךְ מיט אונדווער ליבע ליבָּן.
פֿאָרְלִיבְּטָעַ פֿיְגָל וּוְעָלָן זִינְגָּעָן נִיט דָּעָרְזָוְנְגָּעָן לִידָּעָר.
און איך וועל א צעכּוֹיְטָעַר פָּן אַלְעַ גַּעַרְטָעַר דִּיךְ גְּרִיםָן.

און וויל איך ווים גענָּוי,
וּפְּיפְּלָטָעַג סְּזִינְגָּעַן מִיר דָּא אוֹפֶּה דָּעָר וּוְעַלְתָּ גַּעַבְּלִיבָּן,
לאַמִּיר מיידל, ווַיַּבְּ — לְעַצְטָעַ פרָוִי,
שְׂטָאָרְקָעָר, שְׂטָאָרְקָעָר, בֵּיו נִיְּגָעָבָּאָרָן זִיךְ לִיבָּן.

מיידל,
אייך וועל דעם העלסטען מאג אין דיר פֿאָרְפְּלָאָנָּצָן.
מיידל,
לאַמִּיר אין איין רגע — מיינע פֿרִידְפֿאָרְשָׁנִיטָעָן יַאֲרָן אַיִּסְטָעָן.

היי, מיידל, לאַמִּיר טָאנָצָן, לאַמִּיר טָאנָצָן מיידל —
לייב דורך לייב, האָרֶץ דורך האָרֶץ,
וּיְ נַאֲכְּטָ אָוָן זָוָן, אַיְן אַ פֿאָרְטָאָגִיקָן גַּעַפְּלָעַכְתָּ :
אייך — נַאֲכְּטָ, דו — זָוָן,
לאַמִּיר אַ נִּיעַם אָדָם הָרָאָשׁוֹן בְּאַשָּׁאָפָן.

איין 1947

איך וועל דער מאגנעו איין און ערשותן פרילינג.
ווײַ א נײַ-געַבָּאָרְעָנָר איז נײַ מײַט לְעַבָּן,
וועל איך זיין נײַ מײַט טוּיט.
און מִינְיָעַ זיך וועט דאס לְעַבָּן אַיבָּעָד מִיר :
מײַט טְרָעָן, מײַט גְּלִיק אָון מײַט אָומְגָלִיק ;
מײַט בְּלוּמָעָן, מײַט מִידְלָעָך אָון מײַט שְׁטָעָרָן.

פְּרִיאַינְטּ מִינְיָעַ,
פָּאָר אֵיך אַיז נָאָך פָּאָרָאָן :
אָזְוִיפָּל לְעַבָּן אָפְּלָו אַין חַלְוָעָן פֿוּן טוּיט,
אָזְוִיפָּל לְעַבָּן אָפְּלָו אַין אָומְגָלִיק, אַין גְּלִיק אָון אַין טְרָעָן.
אָפְּלָו אַין אָפְּעָנָע וּוּאָונְדָן לְעַבָּט אַ פִּינְגְּלָעָכּ שִׁיּוֹן,
אָון נײַט דְּעַרְפָּאָר, פְּרִיאַינְטּ מִינְיָעַ, טְרוּיעָר אֵיך,
וּאָס אַיבָּעָד מִיר וועט דאס לְעַבָּן אַיבָּיק לְעַבָּן,
אָון איך וועל זײַן אַיבָּיק טוּיט, —
נָאָר דְּעַרְפָּאָר,
וּאָס אֵיך בֵּין אַ זְּלָבְּסְטְּמָעָרְדָּעָר אַין לְעַבָּן ;
אֵיך וועל נײַט קָעָנָעָן זײַן אַ זְּלָבְּסְטְּמָעָרְדָּעָר נָאָך מִין טוּיט.

* * *
אַ, וועז איך וואָלָט נָאָך מִין טוּיט, באַטְשָׁ אַ טוּיטָעָר בעטְלָעָר
זִיּוֹן,
וואָלָט איך טוּיטָעָהִיט, אַנְשָׁתָאָט גְּרָאָשָׁנָם, בעטְלָעָן רְגָעָם,
לְעַבָּן,
נָאָר וועָר וועט נָאָך מִין טוּיט אָפְּלָו אַ רְגָע צָעָר מְרָאָה
שְׁעַנְקָעָן ?
וועָר וועט אַ וּוּאָונְקָלְיָהִיט פָּאָר מִין גַּאנְצָעָר אַיְבָּיקִיט מִיר
געַבָּן ?
אַ, ווי קְרָאָנָק אַיז דָּעָר וּאָס גָּאָרָט נָאָך דָּעָר שִׁינְקִיט פֿוּן
בִּית-עוֹלְמָדִיקָן צוּוּיט.
ווי אַיְבָּעָרִיק אַיז דָּעָר וּאָס "מוֹזָ" פָּרִי אָזְוִי נָאָך אַ קְבָּר בענְקָעָן.
ווי מְנוּבָּלְדִּיק אַיז דָּעָר וּאָס טְרוּיסָט זיך מײַט דָּעָר שְׂוֹאָרְצָעָר,
בָּאַבְּלָוְטָעָר דָּו.
אַ, גִּיב מִיר גַּאט דָּעָם לְעַבָּדִיקָן צָאָרָן פֿוּן דָּעָר שְׁרִיּוּנְגִּידִיקָר
וּוּאָונְד !

אוונט.

די זון אויז געפאלן, ווי אונטער אין עשאפאט.

א, ליד מיינס — מיין פרי פארשטומט גיעזאג:

ווי אט דער פארבענטער אוונט.

ביסט צום שטוויב פארמשפט —

א דענק דיר שטוויב וואם דו וועסט פארדען מיינע אויגן.

העלפֿ מיר גאט.

איך זאל היינט זען צום לעצטן מאל די זון פארגויין.

איך זאל היינט רוען מיט דיין אייביקיט באנגענד.

איך זאל היינט באחעפטן זיך מיט נאכט, מיט גראז, מיט

שטווין.

פיך דורך חלום אוון דורך שטערן —

זו דיין אויסגעטרוימטן לאנד.

העלפֿ מיר גאט.

או ביין מיין לעצטן שטראל וועט די נאכט פארדען,

זאל זיין מיין ליד — א שריפה דורך א שטורהם —

ניט אט די שריפה פון דער שפערטער זון.

גאט,

ניט פאר מיין לעבען, פאר מיין טויט זינג איך דיר א לוייב.

העלפֿ מיר גאט.

או בי דער לעצטער רגע זאל מיר זון קלעken.

זו זען פון מיין ברעג — א נייעם בראשית טאגן;

זו זען פון אלע מארגנדייקע דורות — דעם האפערדריקן גאנן,

זו זען פון יעדן אונגענדייקן סוף — דעם פארטאאניקן אנהייב.

א דענק דיר גאט וואם איך וועל נאך זיין אין רענגבויגן.

* *

די גבורה פון אָוֶרְאַלְט — אין מיין יעדן טראט,
די פרײַד פון מאָרגַן — אין מיין לוּוִיטערן געמייט.
אייך שפֿאַן — אַ גִּבּוֹרָה,
ווײַ דורך אַ קִינְדִּישָׁן חַלּוֹם, דורך דער פָּאנְטָאַסְטִּישָׁעָר שְׂטָאַט,
אוֹן מֵיר אַיְזָן אַצְּינְד — אַ לְּעַבְּדִיק וּוּרְיִימָל פִּון שְׁעַנְסְּטָן טְוִיָּת
ליַבְּעָר.

יע, אייך וועל לעבן ! לעבן ! לעבן !
אוֹן ווּעָן זַיִן ווּעָט מֵיר באַשְׁעַרט,
פָּאַרְשְׁטָאַרט זַיך לְיִגְּנָן, אוֹנְטָאַרְטְּקָעָר עַדְך,
ליַג מַיך גַּטְמָט, ווּי דָעַם פְּלִין זַעֲמָן,
וּזְאָם וּזְאָרט גַּעֲדוֹלָדִיק, אוֹף דער היְלִיּוֹקָעָר מִינּוֹת,
(אוֹנְטָאַרְטְּקָעָר וּוּינְטָאַרְטִּיךְ פָּעַלְך, מִיט שְׁנִיאַיְקָעָה תְּכִרִיכִים צָוָעָדַעַט),
דָעַם הַיִּם בְּלוֹטִיקָן זָוְמָעָר זַיך אַפְּצָוְגָּעָבָן ;
אוֹז אַיְזָן פִּון פָּאַרְלָאַרְעָנָעָה תְּהֻמְּעָן,
זָאַל אַיך זַיך רִיסְטָן — צַו דַעַר זָוָן,
אוֹזַיִן זָאַל אַיך אַין דַעַר טָאַרְנָאַדָּא דַעַר גַּעֲרַעַטָּה,
פִּון מעַנְטִישָׁ אַוְן קָאַכְבָּדִיקָעָה בְּעַרְגְּ-טִיפְּעַנְיִישָׁן אַוְיפְּגָעָוּקָט.

דער פישוטער חלום

ויאם בלינדער דער הוושך, אליע העלער דאס טאגן.
יעדן שד פון היינט וועט משפטן אַ מלאר פון מארגן,
ווײַ עס ווערט אין די קלוגע ספרים באשריבן.
איבער תפיסות אונ תליות וועט זיגן די קינדייש פרייד —
אַ הייפעלע קינדער אויז אונדו נאָר פון פאנאר*. געבליבן.

אַ, מ'וועט דער מענטש — דאס קינד פון האָם, קענען נאָר ליבן.
האָפערדייך פֿאָרגוּיט, אין אַט דער שוואָרצעער שעה,
אויך דער בלוטיקסטער פֿלעק פון מיין לעצטן זונפארנגאָנג.
אונ כאטש איך האָלט זיך אין מיין זעלכטמאָרד-שטריך,
ווײַ אַיך פֿלעג אַמְּאל.
אין דעם זיכערן ברעג פון מיין מאָמעס קָלִיד זיך האָלטן ;
אונ כאטש איך בין אַצְינֵד — אָן אַימְּהדייך געוזאנֶג,
אַ פֿאָרְפֿאָלָן קָלָאנֶג, דורך קלעפֿיקָע שְׁפִיזְגָּעוּבָּן, —
בֵּין אַיך פון זואָנד ביּוֹ וְאָונֶה, נאָר גָּליק אָונֶ גָּליק —
אַ, גָּליק פון אַיְビָּקָן לעבען,
דייך זועלן די שאָטָטָן פון בית-עלם קינמאָל ניט פֿאָרְהָאָלָטָן.

פֿאָרָצָן אין דער בלינדסטער נאָכְט — אָן אַנוֹאָג אַוִּיפָּז זונאָוִיפָּז
גָּאנֶג.

פֿאָרָצָן אין אַ טְּרוּר — דער גָּלָאנֶץ פון אָן ערשותן שְׁטְרָאָל.
פֿאָרָצָן אַ שְׁטִיְינֶג אויך אין אַונְדוּזָעָר פֿאָלָן.
פֿאָרָצָן אין דער בלינדסטער נאָכְט — אָן אַנוֹאָג אַוִּיפָּז זונאָוִיפָּז
גָּאנֶג.
אַ, מ'ווערט קיין שאָטָן פון אַונְדוֹ סְתָמָם אַזְוִי ניט פֿאָרְגָּאנֶג.
ס'ווערט קיין פִּין אַיְן אַגְּאנֶג פון שְׁטָאָרְבָּן ניט פֿאָרְפֿאָלָן.
פֿאָרָצָן אין דער בלינדסטער נאָכְט — אָן אַנוֹאָג אַוִּיפָּז זונאָוִיפָּז
גָּאנֶג.
פֿאָרָצָן אין אַ טְּרוּר — דער גָּלָאנֶץ פון אָן ערשותן שְׁטְרָאָל.

* פֿאָנָאָר — אַיְנָעָר פון די טְוִוְּטְ-אָגָּעָרָן אַיְן דִּיטָּע.

אונדזער טיש

1

אונדזער טיש איז געוווען אמאָל אַ בוים.
אַ פּוֹיגְלַהֲט וִיךְ דָּא אַ גַּעֲסַט גַּעֲבּוּט,
אוֹן סְהָאַט אֵין קִילָּן שָׁאַטָּן פּוֹן דָּעַם בוים.
דָּעַר וּוְאנְדָּעַר — דִּי שְׁטָעַרְן וִיךְ פֿאַרְטְּרוּיט.

צי פּוֹן פְּרִילִינְגַּ חַלּוּמַט דָּעַר צְעֻזְעַנְטָר בּוּם?
אַשְׁ פּוֹן בִּינְעַר הָאַט דָּעַם חַלּוּם פְּאַרְשְׁוֹוָאַרְצַת.
ברִידָּעַר, שְׁוּעַמְטָעַר, זָאַגְטַּ קְדִישַׁ בַּיְּ דָעַם בוים.
וּוַיִּ, דָעַר הַעֲקָעַר הָאַט אוּסְגַּעַחַקְטַּ דָּאַם הָאָרֶץ.

געַבְּלִיבָּן אֵיז אָונְדוֹז אַ לאָנְגָּעַר וּוַינְטָעַר,
נָאָר דָעַר טּוֹיטַשׁוֹוִינְגַטַּ מִיטַ אָוּמְרוֹ פּוֹן לְעַבְּן.
דָעַר טִישׁ וּוּעַטַּ וּוַיִּ אַ בוּם זַיִן אַוְיפְּגַעַנְגַּרְינְטַת.
אַ, זָאָל נָאָר מְשִׁיחַ פֿאַרְבִּיְּשׁוּעַבְּן.

פֿאַלְקַ מִיְּנָמָם. מְשִׁיחַ אַוְיַּף אַ וּוַיִּמְּן פֿעַרְדַּ!
זֹעַ, אַט רִיְּטַ עַרְ ! אַט רַוְּפַטַּ עַרְ ! אַט לוַיכְטַ עַרְ !

אונדזער טיש איז צוריק צום בוים געגאנגען.
אַ, פְּלָאַטְעֶרֶת פִּינְגֵּל לְאַנְגֵּ פָּאָרְפְּלִוְוְגְּעָנְעָן.
דעָר בוים פָּוּן מַאֲרְגָּן — אַן אַמְּאַלִּיךְ גַּעֲזָנָגָן.
אוֹיפֶּ דֻּעָם בוים — אַ פָּאָן : אַ רַּעֲנַנְבּוֹגָן.

די פִּים — פֵּיר גְּלָאַמְּפָן וּוּרְן צְוּוִיְגָן וּוּידָעָר :
אונדזער בוים — אַ שְׁמַשׂוֹן אִין בְּרוֹדָעָר-וּאַלָּה.
אַ אוֹיפֶּ אונדזער בוים אַיז יְעַדְעַס בְּלָאַט אַ יְיָדָ.
אוֹן מַאֲמַעַלְשָׁׁׁן דּוֹרְךָ אונדזער וּאַלָּה.

אוֹי, טִיש, טִישׁעַלָּע, אוֹי, בְּיוּמָעַלָּע טִיעָרָם ;
אַ לְוִיבָּ דִּין גְּבוֹרָה, טִישׁעַלָּע מִינְס — בוים :
ニִין, בִּימְט נִיט גַּעֲוָאָרָן אִינְגָאנְצָן פִּיעָר,
נִיט גַּאַלָּע רַוִּיךְ דּוֹרְךָ דֻּעָם שְׁנוֹאָם קְוִימָעָן.

קראנק בְּיוּמָעַלָּע, וּוּרְסָט אַ פְּרִילְיְנְדִיקָּעָר דָּוָר.
דִּין שְׁטָאָם אַיז נָאָךְ בְּאַשְׁעָרָט אַיְבִּיקָּעָ יָאָרָן.

צום שמעטערלינג

דער שמעטערלינג גרייט זיך צו פארגנון, ביימ ערשותן גלי פון געבעירן ווערן.

אזויפל שאטנס אילן אן איינציגין שמעטערלינג באפאלן:
דיין טאג — מײַן לעבן: אונדזער וועלט קומט אום בי דעם
אנקום פון אט די שטערן.
א, שמעטערלינג, ביימ ברעה פון דיין טאג, זע איך אלע זיין
פאלאן.

איך ווערד א הארכט אוז וואו ס'אייז מער ניטא, ניט קיין
לבנטען, ניט קיין בלימען.

מיר וועלן בלוייבן אינעם ווינט נאך א נעכטיקן טאג זיך יאנגן.
קעגן מיר, ווי קעגן דיר, ווועט א נאכט אוז — א בלינדע
עקריה קומען.
א, יענע מדבר-נאכט וואם קען שוין ניט געבאָרן קיין פאר-
טאגן.

א, שמעטערלינג, איך בין ווי דו אויפגעגענגען אזיי באגניען-
דייק-קלאָר,
איך וועל ווי דו מיט הענט — פארבענטע פלייגל, בי א פונצ-
טער פאגנײַן.
א, ביי מײַן טוית זאל איך, ווי א לעצטער שטראָל, צעהעלן מײַן
גרוייזאמען דור,
וואי דו מיט דער הויך פאֶרצ'וּוֹלִינְגַט, ניט ווערן, אזיי אונגעטדייכ-
ריין.

בלוייבן ווועט שולמיות — מײַן געטראַיעַ, בי א צעדערכוים,
מיט די קושן פון מײַן מואַל, שיר-השירומדייך פון מיר טריימען.

שיר השירים (א)

אנו

רשים פירוז

א א שיר השירים וואס פון שלמהן:

ב זאל ער מיד קושן מיט די קושן פון זיין מוליל,
ווײַיל בעסער איז דײַין ליבע פון וויאַן.

ג גוט איז דער ריח פון דײַנע אײַלן.
געזאלבעטער בוימאייל איז דײַין נאָמען,
האָבן בותלות דערפֿאָר דיך האָלט.

ד צי מיך, וועלן מיר לויפֿן נאָך דיר.
געבראָכט האָט מיד דער מלֵך אִין זײַגע שטובּן,
וועלן מיר יאנטוועדייק אָון פריליעַך זײַן מיט מיר,
מיר וועלן דערמאָגען דײַין ליבע מעַר פון וויאַן.
גערענט האָט מעַן דיך האָלט.

ה אַיך בין שווארץ, נאָר מלָא חַנְזָן:
טעכטער פון ירושלים —
ווײַי דִּיגֶעֶלטְן פון קָדר,
ווײַי שלמהס פֿאָראָהָאנְגָּעָן.

ו ניט קוּקְטַּמִּיד אָן, וואָס אַיך בין שווארץ-כענעווודיך,
ווײַיל דורךעגָּלִיט האָט מיד די זָן.
סְהָאָבָּן מִין מַאֲמָעָס זִין גַּעַצְעָרָנְטַּ קָעָגְןַּ מִיר.
זַיְהָאָבָּן מִיד גַּעַשְׁטָעַלְט — אַ� וּעַכְתָּרְדִּיןַ פָּוֹן דִּי
מִין אַיִּגְעָנָעָם וּיְגָאָרְטָן הָאָבָּאָבָּן נִיט גַּעַהַיִט.

ז זָאָגְןַּ מִיר דָו, וּמְעַמְּעַן לִיבְּהָאָט מִין גַּעַבְּיַן,—
וּאוֹ פִּיטְעָרְסְּטוֹ?
וּאוֹ רְוַעַן דִּינְעַ שָׂאָף, אַיְן הָאָלָבָּן טָאָג?
אַלְמָאִי זָאָל אַיך, וּוֹי אַקְלָאָגְעָרְדִּין זִין,
בַּיְיַיְדִּים סְטָאָדָעָסְן פָּוֹן דִּינְעַ חַבְּרִים?

ה אויב דו וויסט אלֵין ניט,
דו שענסטע פון פרויען,—
גוי דיר נאך די שפּוֹרָן פון די שאָפּ
און פִּיטְעָר דִּינָע צִיגּוּלָעַר,
בֵּיִ דִּיגּעַלְטָן פון די פָּאַסְטוּכָּעַר.

ט צו אַ פֿערְדַּל אַין פֿרְעָהָס רִיטְוּאָגָן,
הָאָבּ אַיךְ פֿאַרְגְּלִיכְן דִּיר, מִין גַּעֲטְרִיָּעַ.

וְשִׁין זִיְנָעַן דִּינָע בָּקָן אַוְן פֿלְיטְעָרְלָעַר,
דִּין הָאלְדוֹן אַין שְׁנִירְלָעַד פֿערְלָעַר.

יא גַּילְדָּעָן פֿלְעָכְטָן וּוּלְזָן מִיר דִיר מַאְכָן,
מִיטּ נְקוּדּוֹתּ פון זִילְבָּעַר.

יב בְּעַת אַנְגְּעַלְעַנטּ אַין גַּעוּעַן דַּעַר מֶלֶךְ,
הָאָטּ בָּאוּרִישְׂתּ דַּעַר דּוֹפְּטָן פון מִין נָאָרָד.

יג אַ בּוֹנְטּ מִירְעָ אַין מִיר מִין גַּעֲטְרִיִּיעָר,
צְוּוִישָׁן מִיןְעָ בָּרִישְׂתּ זָאָל עַר נְעַכְתִּיקָן.

יד אַ שְׁטַעַנְגָּל בְּשָׁמִים אַין מִיר מִין גַּעֲטְרִיִּיעָר,
אַין די וּוֹיְן-גַּעֲרְטָנְעָרּ פון עַיְן-גָּדָר.

טו יעָ, בִּיסְטּ שִׁין, מִין גַּעֲטְרִיִּיעָ, בִּיסְטּ שִׁין,
דִּינָע אַוְיגָן — טַוְיבָּן.

טו יעָ, בִּיסְטּ שִׁין מִין גַּעֲטְרִיִּיעָר אַוְן גְּלוּסְטִיךְ,
זְוּמְעַרְדִּיקּ אַין אַוְיךְ אָונְדוּזָעָר גַּעַלְעָגָעָר.

יז די זַיְלָן פון אָונְדוּזָעָר הַיּוֹן — צְעַדְעָר-בִּימָעָר.
די בְּרַעַטְעָרּ פון אָונְדוּזָעָר וּוּעָנָט — צְיַפְּרָעָס-בִּימָעָר.

רישים פירוש

רישוי : רבנו שלמה יצחקי — 1105—1040
רבי אליעזר אומר : אם יהיו כל חיים — די ואנמים —
קולמוסין, ושמות וארכן — מגלות, וכל בני אדם — לבלים,
אין מספיקין לכתוב תורה.
רבי אליעזר זאגט : אפלו ווען אלע ימים זאלן ווערט טינט
און אלע גראזן — פעדער און דער הימל און די ער — מגילות
און אלע מענטשן — שרייבער, וואלטן זוי ניט קענען באָ
שריבין די תורה.

מדרש שיר השירים א-ב.

(א) שיר השירים וואם פון שלמהן :
אונדווערע רבנן האבן געלערנט : (אלמאי מען האט אים
ניט געהומט נאך זיין טאטן, זוי אין משליא און קהלה) איט-
לער מאָל וואָם שלמה ווערט דערמאָנט אין שיר השירים, איזו
הייליך אַ מלך וואָם צו אַים געהרט דער שלום. ס'אייז אַ
געזאנג איבער אלע געהנגגען וואָם איזו געוזאגט געווארן צו
גאט פון זיין עדח און זיין פאָלק : כנסת ישראל.
רבי עקיבא האט געוזאגט : די וועלט איזו ניט ווערט גע-
וען, זוי דער טאג וואָם איזו אַים געגעבן געווארן שיד
השירים צו ישראל, וויל אלע כתובים זייןען הייליך, נאָר
שיר השירים איזו די הייליקסטע הייליקיט. (מדרש שיר
השירים אַ).

רבי אליעזר, דער זון פון עזריה האט געוזאגט : צו וואָם
אייז די זאָך געגיליכן ?
צו אַ מלך וואָם האט גענומען אַ מאָם וווײַץ אַן געגעבן
צום בעקער און געוזאגט צו אַים : נעם מיר אַרויים אַזוייפל
און אַזוייפל זעל-מעל, אַזוייפל און אַזוייפל קליעין, אַזוייפל און אַזוייפל
מעקענע און זיפ מיר אַוים פון דעם אַ קוכן, אַויסגעזיפט און
בעסער נאָך. אַזוי זייןען אלע כתובים הייליך, נאָר שיר השירים
אייז די הייליקסטע הייליקיט, וויל ס'אייז אִינגןצען יראָת-
שמים און האט גענומען אויף זיך דעם יאָך פון זיין מלכות.

(ב) זאל ער מיך קושן מיט די קושן פון זיין מוליל :
 זי זאגט דאס ליד, מיט איר מוליל — אין איר גלות און
 אין איר אלמנה-שטאנד : איך וואטלט גערן געווואטט, דער מלך
 שלמה זאל מיך קושן מיט די קושן פון זיין מוליל, ווי פארכיזיטן,
 וויל פארטען זיינען ערטער וואו מען קושט אויפֿ דער פלאך
 פון האנט און אויפֿן אקספלט, נאָר איך גלומט און דורך ער
 זאל זיך גוהג זיין מיט מיר, לוייט דעם ערשותן מנטהּג, ווי אַ
 חתּן צו אַ כלְה : מוליל צו מוליל, וויל בעסער אוּזּ מיר דין ליבע
 פון יעדן זיינ-מאַלצִיט און פון יעדער שמחה און פאַרגענְיגּן.
 און אין עברי לשון רופט מען איטעלכע סעודה, שמחה און
 פאַרגענְיגּן אוּפֿ דעם נאָמען פון זיין, צו דער זאן, ווי ס'זערט
 געאָגט : (אַסְטַהּר ז—ח), "צום הויז פון זיינ-מאַלצִיט", "מייט
 אַ לְיַד טְרִינְקֶט מען ניט קיון זיין", און ער אוּזּ געוען ווי אַ
 האָרָף, ווי אַ גִּיטָּה, ווי אַ פְּרוֹיךְ און ווי אַ פְּיִיפֵּל און דער זיין
 פון זיינְר מאַלצִיט" (ישעה כד—ט), ס'אייז דער טויטש
 פונגעם פשוט. און עס וווערט געאָגט אַ משְׁלֵךְ אַקעְנָן אַים. פון
 וועגן דעם וואָס ער האָט זיין געגעבן זיין תורה און האָט געַ
 רעדט צו זיין מוליל צו מוליל און יענע ליבשאָפּט אוּזּ נאָךְ זיין
 סער פון אלע פאַרגענְיגּן. און זיין זיינען פאַרְזִיכְעָרֶט געווואָרֶן
 פון אַים, צו שיינְעָן נאָךְ אַיבָּעֶר זיין, צו באַשְׂיָידְן זיין דעם סוד
 פון אַיר טעם און דאס פאַרְהוֹלוּלְעָגָע פון אַירָעָה באַהֲלָעְטָנְעִישָׁן
 און ער שטָּאָרְקָט זיין פְּנִים מְקִיּוּם צו זיין זיינְר צוֹזָג און דאס
 באָדִוִּיט :

„זאל ער מיך קושן מיט די קושן פון זיין מוליל.“

(ג) גוט אוּזּ דער ריח פון דײַגע אַילְן :

אַ גוּטוּר נאָמען וווערט גערופֿן אוּפֿ דעם נאָמען פון גוּטָן
 אַילְן. (קְהַלְתַּת ז—ז) גוּט אוּזּ דער ריח פון דײַגע אַילְן, וויל
 דער ריח אַין זיין (גרִיכְכֶּט) ביז אלע עקּוֹ פון דער ערֶד —
 וואָס מיר האָבָן געהערט דִין גוּטוּ בשורה, וווען דו האָסְטַּט
 אוּפְּגַעְתָּן מְוֹרָאָדִיקָם אַין מְצִירִים. געֻזָּאַלְבָּטָעָר בְּיוּמָאַיל אַין
 דִין נאָמען, מען זאל קענען זאגּן וועגן דִיר : דו בִּיסְטַּט
 אַ בְּיוּמָאַיל וואָס וווערט געגָאנְס צו בלְיִבְּנָן אוּפֿ שְׁטָעְנְדִּיקָן.
 דִין זִסְטָר ריח זאל אָרוּים אַין דער זוּוּט. וויל אַזְוִי
 אַין דער שְׁטִיגְגָּעָר פון זיין בְּיוּמָאַיל : דָוָרָךְ דער גַּאנְצָעָר
 צִיּוּט וואָס ס'אייז אַין זיין פְּלָעַשְׁלָפְּ אַרְחָתְּמָעָט, שְׁלָאָגָט זיין

רייח ניט אַרְוִים, עפָנֶט מעַן אַיִם אַוְן מעַן גִּימֶט זַיִן בּוֹיְמָאיַיל אַיבָּעֶר אֵין אָז אַנדָעֶר כְּלֵי, שְׁלָגֶט זַיִן רִיחַ אַרְוִים.
הָאָבָּן בְּתֻולּוֹת דָּעַרְפָּאָר דִּיךְ הָאָלֶט : אָז גַּעֲקוּמָעָן יַתְּרָן, לְיוֹיטַע דָעַם קָלָאנְג וּוְאָסַע עַד הָאָט גַּעַהָעָרט אַוְן הָאָט זַיִךְ מְגַנְּיר גַּעֲוֹעָן. אַוְיַךְ רַחַב, דִּי זַוְנָה הָאָט גַּעֲזָגֶט : "וּוְיַיְל מִיר הָאָבָּן גַּעַהָעָרט וּוְגַטְט הָאָט אַוִּיסְגַּעַטְרִיקְנְט" א. א. וו. (די וּאַסְעָרָן פָּוֹן יַסְטָוָף) (יְהֹוּשָׁעַ בּ—י) אַוְן דָּעַרְגָּאָר : "וּוְיַיְל גַּטְט אַיְיעָר גַּטְט, עַר אֵין גַּטְט אַיִן הִימְלָל" א. א. וו. (יְהֹוּשָׁעַ בּ—יא).
עַלְמָוֹת : בְּתֻולּוֹת, וּוְיַיְל דָעַם גַּעַרְיִיד הָאָט אַיִם גַּעַלְכִּין צַו אַבְּחָור וּוְאָסַע זַיִן גַּעַטְרִיעַ צַעַרְטָלָט אַיִם אַוְן וּוּעְדָּלִיק דָעַם מְפָן דִּי בְּתֻולּוֹת זַיְנָעָן זַיִי דִּי גַּעַנְדִּינְגָּר.

(ד) צַיְמַיךְ, וּוְעַלְן מִיר לוֹיְפָן נַאֲךְ דִּיר : אַיְךְ הָאָבָּן גַּעַהָעָרט פָּוֹן דִּיְנָעָן שְׁלוֹחוֹם אַרְמוֹ אָז דָעַם גַּעַזְגָּט, וּוְעַלְן וּוְיַיְל נַאֲךְ דִּיר, צַו זַיִן דִּיר אַז וּוּיְבָ. גַּעַברָאָכְטַה הָאָט מִיךְ דָעַר מַלְך אֵין זַיְגָע שְׁטוּבוֹן : אַוְן אַוְיַד הָיִינְט צַו טָאג, בֵּין אַיְךְ נַאֲךְ יַסְטָוְבִּיךְ אַוְן פְּרִילְעָךְ וּוְאָסַע מִיךְ הָאָבָּן זַיִךְ בְּאַהֲעָטַה מִיטַּדְר. מִיר וּוְעַלְן דָעַרְמָאָגָעָן דִּיְזָוָן לִיבָּע : אַוְיַךְ אַצְּנִיד צַוְוִישָׁן לְעַז בְּעַדְקָעַ אַלְמָנוֹת, וּוּלְאַיְךְ שְׁטָעַנְדִּיק דָעַרְמָאָגָעָן דִּיְזָוָן עַרְשָׁטָע לִיבָּעַ מַעַר פָּוֹן יַעַדְן מַאֲלַצִּים, שְׁמָחָה אַוְן פָּאַרְגָּעָנְגָּן. גַּעַרְעָטַה הָאָט מַעַן דִּיךְ הָאָלֶט : אַשְׁטָאָרָקַע לִיבָּעַ, אַגְּעָ — רָעַכְתָּעַ לִיבָּעַ, אָז אַפְּנָאָרְדָּעָרִי אַוְן פָּאַלְשָׁקִיטָן, (לְיוֹיטַע דָעַם נָסָחָ פָּוֹן פָּסָוק : "אַוְן דָעַם קָרוּמָע וּוּעַט גְּלִיַּיךְ וּוּעַרְנוּן אַוְן דִּי גַּעַבְעָרַג — אַטְאַלְלָה"). (יְשֻׁעָה מ—ד) וּוְאָסַע אַיְךְ אַוְן מִינְיָע אַכְּבָות הָאָבָּן דִּיךְ הָאָט גַּעַהָעָט אֵין יַעַנְעָ טָאג. דָעַר פְּשָׁט אַיִוְן לְיוֹיטַע דָעַם עַנְיָן אַוְן וּוּעְדָּלִיק דָעַם פָּאַרְגְּלִיַּיךְ דָעַרְמָאָגָעָן זַיִי אַיִם דִּי נַאֲךְ פָּוֹן יַוְגָנָט : אַכְּלָה-לִיְבָשָׁאָפָט וּוְאָסַע אֵין גַּעַגְגָּגָעָן נַאֲךְ אַיִם אַיִן מְדָבָר — אַלְאָנְדָפָן וּוּסְטָעַנְיִישָׁ אַוְן טְוִיְּת-שָׁאָטָן אַוְן אַפְּלִיְּ שְׁפִּיוּיְּ הָאָבָּן זַיִוְן זַיִוְן נִיטְׁ צְוֹנְגְּרִירִיתָן אַוְן זַיִי הָאָבָּן גַּעַלְגִּיבָּט אֵין אַיִם אַוְן. אֵין זַיְגָע שְׁלוֹחוֹם אַוְן זַיִי הָאָבָּן נִיטְׁ גַּעַזְגָּט : וּוּי אַזְוִי וּוְעַלְן מִיר אַרְוִים אַיִן מְדָבָר, נִיטְׁ קִיְּנָן אַרְטָמַ פָּוֹן פָּאַרְזָוִי אַוְן אַיְבָּעָרְבִּיכְּסָן. אֵין זַיִוְן זַיְגָע גַּעַגְגָּגָעָן נַאֲךְ אַיִם אַוְן עַר הָאָט זַיִי גַּעַבְעָרָכְט אֵין חֲדָרִים, מִיטְׁ זַיְגָע וּוּאַלְקָנָם אַרְוּמָגָע נָסָעָן, דָעַרְפָּאָר זַיְגָגָע זַיִי נַאֲךְ הַיְיָנְט יוֹסְטָוְבִּיךְ אַוְן פְּרִיְּ.

לעך מיט אים. אויך אין זיינער פיין און ליה, און פריען זיך
מיט דער תורה און דארט דער מאגען זיך זיינער ליבע מערכן
זויין, און אַ גערעכט איז זיינער ליבע צו אים.

(ח) **שווואץין**, נאָר מלָא חֵן בֵּין אִיךְ אַ, אַ, וֹו.
אִיךְ זָאָל נִיט גְּרִינְגֶּעֶשֶׁעֶצֶם וּוּרְזָן אִין אִיעָרָע אַוְיגָן, אַיר
פְּרִינְגַּט מִינְגָּע, אַוְיב אֲפִילּוּ מִינְגָּע מִאַט חָאַט מִיךְ פָּאַרְלָאָזְן צָוְלָב
דָּעַר שְׂוֹאַרְצִיקִיט אִין מִיר; וּוּיְיל שְׂוֹאַרְצִין בֵּין אִיךְ מְחַמְּתָה דַּי
זָוּן חָאַט מִיךְ דָּוְרְכְּגָּנְגָּלִיט אָוּן שְׂיִינְגָּן בֵּין אִיךְ דָּוְרָקְדִּי גַּעַשְׂנִיצִ
טָע, שְׂיִינְגָּן גַּלְדָּעָר. אַוְיב אִיךְ בֵּין שְׂוֹאַרְצִין, וּוּיְיל זַיְן
פָּוּן קָדָר וּוּאָס וּוּרְזָן פָּאַרְשְׂוֹאַרְצִיט פָּוּן דַּי רָעָגָן, וּוּיְיל זַיְן
זְיִינְגָּעָן שְׁטָעַנְדִּיק פָּאַרְשְׂפִּירִיט אִין דַּי מְדָבְּרוֹת, אִיז מִיר גְּרִינְגָּ
אַפְּצָאוֹוָאַשָּׁן זַיְן, צָו וּוּרְזָן וּוּיְיל שְׁלָמָהָם פָּאַרְהָאַנְגָּעָן.

אט דעם מְשֻלְּזָאנְט זַיְן — דַּי כְּנַסְתָּה יִשְׂרָאֵל אַקְעָגָן דַּי
גַּעַזְנִידִינְעָר: שְׂוֹאַרְצִין בֵּין אִיךְ, פָּוּן מִינְגָּע אִיגְּגָעָן מְעַשִּׁים אָוּן
חַנְיוֹדִיק מִיט דַּי מְעַשִּׁים פָּוּן מִינְגָּע אַבּוֹת; אָוּן אוּיךְ אִין
מִינְגָּע אִיגְּגָעָן מְעַשִּׁים אִיז זיינער חַן פָּאַרְאָצָן. אַוְיב אִין מִיר
אִיז דָּא דַי זִינְד פָּוּגָעָם קָאָלָב, אִיז קָעָגָן דָּעַם דָּא אִין מִיר דָעַר
זָכוֹת פָּוּן מְתַחְנִיתָרָה.

אָוּן גַּעַזְנִידִינְעָר וּוּרְזָן אַגְּגָרְוּפָן דַּי טָעַכְטָעָר פָּוּן יְרוּשָׁלַיִם,
וּוּיְיל זַיְן זְיִינְגָּעָן גְּרִיטָט גַּעַזְוּן אִיבְּרָעְצָוָן דָּרָשָׁן אַלְעַז וּוּדְלִיק
אַ מְעַטְּרָאָפָּלִיעַ, אַזְוִי וּוּיְחַזְקָאָל חָאַט נְבִיאָות גַּעַזְגָּט: "אָוּן
אִיךְ וּוּעָל זַיְן אִיךְ גַּעַבְנָן פָּאַר טָעַכְטָעָר" (יְחַזְקָאָל טַז—סְבָבָ) אַזְוִי
וּוּי: "עֲקָרוֹן אָוּן אַרְעָה דָּעַרְפָּעָר" (יְהֹוּשָׁעָ טַו—מַתָּ).

(ט) **נוּט קוּקָט מִיךְ אָוּן**:
אַיר זָאָלָט מִיר נִיט אַגְּטָאָן קִיּוֹן בְּוּיוֹן (אַזְוִי וּוּי אַין שְׁמוֹאָל
אָוּן) ("וּוּיְיל זַיְן חָאַבְנָן גַּעַזְוּן דָעַם אָוּן פָּוּן גַּטְמָ"). זָאָט אִיךְ
בֵּין צְוָעַשְׂוֹאַרְצִיט: וּוּיְיל נִיט פָּוּן מִינְגָּעָם מַאמְעָם אִינְגָּעָוָיִד
שְׁטָאַמְטָמָט מִינְגָּעָם מַאמְעָם שְׂוֹאַרְצִיקִיט אָוּן מִיאָסְקִיִּים, נָאָר
דָּעַרְפָּאָר וּוּאָס דַי זָוּן חָאַט מִיךְ דָּוְרְכְּגָּנְגָּלִיט. וּוּיְיל פָּוּן אַזְאָט
שְׂוֹאַרְצִיקִיט קָעָן מְעַן גְּרִינְגָּוּ וּוּרְזָן, וּוּעָן מְעַן שְׁמַעַלְתָּן זַיְן
אִין שְׁאָטָן.

ס'חָאַבָּן מִינְגָּעָם זַיְן גַּעַצְאָרְגָּט קָעָגָן מִיר: מְעַן מִינְגְּטָמָט
די זַיְן פָּוּן מְצָדִים, וּוּאָס אִיךְ הָאָב זַיְן גַּעַהְאַדְעָוָעָט צְוּוֹישָׁן זַיְן
אָוּן זְיִינְגָּעָן אַרְוִוִּים מִיךְ, מִיט אָז עֲרָבָ רָב, זַיְן הָאָבָן גַּעַרְגִּימָט

זיעיר צארן קעגנָן מיר, דורך אויפריזונג, און איבעררייד בייז
ויז האבן מיך געמאכט: אַ זועבעטערין פֿן די זוינגערטנער.
אונ דאָרט וואֹס'האָט מיך דורךגעיגלייט די זוּ אָונָן אַיך בֵּין
פֿאַרשׂוֹאַרטצט גַּעוֹאָרֶן, אָזְוִי צוּ זָאגְן: מַעַן האָט מיך אַיבָּער-
געגעבען אַיִן דִּינְסְטְ פֿוּן פֿרְעָמְדָע גַּעֲטָעָר, אָונָן דָּער וַיְיַיְנְגָעַרטָּן
וּוְאָס אָזְוִי מַיְינְעָר גַּעֲוָעָן, פֿוּן מַיְינְעָאָבָות, האָב אַיך נִיט גַּע-
הוּם.

איין תנ"ד געפֿינְגָן מיר פרנסים וּוְאָס וּוְעָרָן גַּעֲטִיּוֹתְשָׁט
— וַיְיַיְנְגָעַרטָּן, וַיְיַיְנְגָעַרטָּן גַּעֲזָאנְט: אָונָן דָּעַנְסְטָמָאָל וּוְעָל
אַיך אִיר אַפְּגָעָבָן אִירָע וַיְיַיְנְגָעַרטָּן עָרָר (חוּשָׁע בּ—יְזָ) אָונָן דָּער
תרגּוֹם זָאגְט: "אָונָן אַיך וּוְעָל אַוְיפּֿנְעָמָעָן אִירָע שְׁפִּיְזָגָעָבָעָר"
אונָן אָזְוִי: "קָעָרָט עָר וִיך נִיט אַוְיפּֿן וּוְעָגָפָן פֿוּן די וַיְיַיְנְגָעַרטָּן עָר"
(איוב כּ—חִיחָ).

(ב) זָאגְט דָּר וּוְעָמָעָן לִיבָּהָאָט מַיִין גַּעֲבִין:

דָּער רֹוחַ הַקּוֹדֶשׁ קָעָרָט זָיך אָסָם אָונָן פֿאַרגְּלַיְיכָט זַי צָו
שָׁאָפָּה וּוְאָס זַיְינְגָן בָּאַלְיכְּבָט בַּיִּים פָּאַסְטָוָה. דִּי כְּנַסְתָּה יִשְׂרָאֵל
רָעַדְתָּ צַו אִים וַיְיַיְנְגָעַרטָּן אַמְּאָן: זָאגְט מִיר דָּר וּוְעָמָעָן לִיבָּהָאָט
הָאָט מַיִין גַּעֲבִין, וַיְיַיְנְגָעַרטָּן דִּינְגָעָן שָׁאָפָּה צַוְּוִישָׁן אַט
דִּי וּוְעָלָף וּוְאָס גַּעֲפִינְגָן זִיךְ צַוְּוִישָׁן זַי אָונָן וַיְיַיְנְגָעַרטָּן דָּרָעָן דִּינְגָעָן
שָׁאָפָּה אַיִן הַאַלְבָּן טָאגָ, אַיִן אַט דָּעַם גַּלוֹת וּוְאָס אָזְוִי אַיִן אַנְעַט צְרָה
פָּאָר זַי, פֿוֹנְקָט וַיְיַיְנְגָעַרטָּן טָאגָ אָזְוִי אַנְעַט צְרָה פָּאָר דִּי
שָׁאָפָּה.

אַלְעָמָאי זָאָל אַיך זַי אַקְלָאָגָעָרִין זַיְין: אָונָן אַוְיבָּד וּוְעָסָט
זָאגְן — וּוְאָס אַרְטָט דִּיךְ? אַיִן עַם נִיט אַיִן דִּיְוָן כְּבָוד, אַיך זָאָל
וַיְיַיְנְגָעַרטָּן אַבְּלָה זַיְין, פֿאַרְשָׁלְיוּעָרָט אַיבָּער דִּי לִיפָּן, בַּאֲוּיְנְעַנְדִּיק
מַיְינְגָן שָׁאָפָּה.

בַּיְיַיְנְגָעַרטָּן דִּי סְטָאַדְעָם פֿוּן דִּינְגָעָן חַבְּרִים: לַעֲבָן דִּי סְטָאַדְעָם פֿוּן
די אַיבָּערִיקָעָ פָּאַסְטָוָה וּוְאָס זַי פֿיטָעָרָן דִּי שָׁאָפָּה אָזְוִי וַיְיַיְנְגָעַרטָּן
דוּ, אָזְוִי זַי זָאגְן, צַוְּוִישָׁן מַחְנוֹת גַּעֲצַנְדִּינְגָעָר וּוְאָס זַיְינְגָעַנטָּן
לַעֲנַט אַיִן פֿרְעָמְדָע גַּעֲטָעָר אַיִן פֿאַרְצָן בַּיְיַיְנְגָעַנטָּן זַי
וּוְאָס פֿירָן זַי.

(ח) אַוְיבָּד וּוְיַיְמָט אַלְיִין נִיט:

סְאַיִן דָּער עַנְטָפָעָר פֿוֹנְגָעָם פָּאַסְטָוָה, אַוְיבָּד וּוְיַיְמָט נִיט
אַלְיִין וְאוֹהָהִין צַוְּפָעָרָן דִּינְגָעָן שָׁאָפָּה, דִּי שְׁעַנְסְטָעָר פֿוּן פֿרְוִיְעָן,

ווויל אויפגעהערט האט דער פאסטוּך צו פירן זיין —
גיי דיר נאך די שפֿוֹרַן פֿוֹן די שאָפֶּה: באַקְלָעָר די טְרִיטַּ
פֿוֹן ווועג — אָז די שאָפֶּה פֿלְעָגָן גִּינְעָן זַיְנְעָן די שפֿוֹרַן דָּעַרְקָעַנט
געוּאוֹרָן: („תְּרָאַצְּיַשׁ בְּלֵעָזֶן“: — רְשָׁׂׂי) תְּרָאַצְּיַשׁ: טְרִיטַּ
— TRACE, זַאגַטַּ מַעַן אֵין אָפְרַעְמָדָעָר שְׁפַרָּאָךְ: (פְּרָאַנְצְּיוּזִישַׁ)
אוֹן אָזּוֹי אִיז אָסְטַּדְּ מַאֲלָה פְּאַרְאָזְן אֵין תְּנָאָךְ: „אוֹן דִּינְעָן טְרִיטַּ
זַיְנְעָן נִיטַּ דָּעַרְקָעַנט גַּעֲוֹוֹרָן“ (תְּהָלִים עֲזָ—בָּ) „אַנְטְּפָלְעַקְטַּ
גַּעֲוֹוֹרָן דִּינְעָן טְרִיטַּ“ (ירמיה יג—כָּב) „אוֹן עָרַ וּוּעַט שְׁטוֹרוֹיכַּ
לְעָנָן זַיְעַר טְרָאַטַּ“ (כְּרָאַשְׁית מַטַּ—בָּ) אוֹן עָרַ וּוּעַט אַוְמְקָעַרְן
זַיךְ צַו זַיְנְעָן טְרִיטַּ אוֹן אָזּוֹיפַּט דָּעַם זַעְלְבִּיקָּן וּוּעַגְּ, גַּיְיָ —

אוֹן פִּיטְעָר דִּינְעָן צִיגְּעַלְעַד בַּיְּ דִּי גַּעַצְּלָטָן פֿוֹן די פְּאַמְּ
טוּבָּעָר: צַוְיְשָׁן די גַּעַצְּלָטָן פֿוֹן די אַיבְּעַרְקָעָן פְּאַסְטְּוּכְּרָן וּוּאַסְּ
דוּ בַּיסְטַּ לְעָבָן זַיְיָ. אוֹן אָטַּ אִיז דָּעַרְ מַשְׁלָּ: אָוִיבַּ דָּוּ
וּוַיְסַטַּ אַלְיָיַן נִיטַּ מִינְיָן אַיְנוֹזָמְלָוָגָן אוֹן מִינְיָן עֲדָה, דָוּ שְׁעַנְסְטָעָ
פֿוֹן פְּרוֹיָעָן צַוְיְשָׁן די אַיבְּעַרְקָעָן גַּעַצְּנְדִינְגָּרָ, זַיְיָ אָזּוֹי וּוּסְמָטוֹ
פִּיטְעָרָן אוֹן זַיךְ רַאַטְעַוּוֹן פֿוֹן דָּעַרְ הַאַנְטָמָטָן פֿוֹן די פְּלַאנְגָּרָ?
(זַיְיָ וּוּסְמָטוֹ קַעַנְעָן) זַיְיָ צַוְיְשָׁן זַיְיָ אוֹן דִּינְעָן זַיְן זַאלְן נִיטַּ
פָּאַרְלָאַרְן וּוּרָן?

פָּאַרְשְׁטָיִדְיָי די וּוּגָן פֿוֹן דִּינְעָן עַרְשְׁטָעָ אַכְּוֹתָן, וּוּלְכָעָה האַבָּן
מִקְבָּל גַּעַוּוֹן מִינְיָן תּוֹרָה אוֹן האַבָּן גַּעַהְיָת מִינְיָן גַּעַבְּאָטָן אוֹן
מִינְיָן מִצּוֹתָה, אוֹן גַּיְיָ אִין זַיְעַרְעָ וּוּגָן אָוִיךְ אֵין דָעַם שְׁכָרָ
וּוּסְמָטוֹ קַעַנְעָן פִּיטְעָרָן דִּינְעָן צִיגְּעַלְעַד לְעָבָן די הַאָרָן פֿוֹן די
גַּעַצְּנְדִינְגָּרָ. אוֹן אָזּוֹי הַאַטָּן גַּעַזְאָגָטָן יְרָמִיה: „מַאֲכָזָזָקָ זַיךְ דִּירָ
וּוּגָן-זַיְלָן, הַאַלְטָן וּוּאָךְ דִּיןְיָהָרָן צָוָם שְׁטָעָנָגָן“ א. א. וו.
(ירמיה לא—בָּ)

(ט) צַו אָפְרַעְדְּ-גַּעַשְׁפָּאָן אֵין פְּרֻעָהָטָן רַיְתּוֹאָגָן הַאָבָּאָדָ פָּאָרִי
גַּלְכִּין דִּיךְ, מִינְיָן גַּעַטְרִיאָיָן:

אָטַּ דָּעַרְ לְאַמְּדָעָד (פֿוֹן לְסָוּמְתִּי — צַו אָפְרַעְדְּ-גַּעַשְׁפָּאָן) אִיז
אָזּוֹי וּיְ דָעַרְ לְאַמְּדָעָד (לְקוֹל) „בַּיְּ דָעַם קוֹל פֿוֹן זַיְן דָוְנָרָן
וּוּרָטָן אָ וּוּאַסְמָעָרְ-דָּרָעָשָׁן“ (ירמיה יג) אוֹן אָזּוֹי וּיְ דָעַרְ לְאַ
מַעַד פֿוֹן לְרִוָּחָ — „דָעַרְ רִיחָ פֿוֹן דִּינְעָן אַיְלָן“, צַו אָמְחָנָה
פֿוֹן פְּעַרְדָּ אָסְטַּדְּ וּוּאָסְטַּדְּ אָיְךְ הַאָבָּן צְנוּיְפְּגָעְלִיבָּן מִינְיָן
צַו גַּיְיָ דִּירָ אַנְטְּקָעָן אֵין פְּרֻעָהָטָן רַיְתּוֹעָגָעָן, צַו הַעֲלָפָן דִּירָ,
זַיְיָ סְיַוְעָרָטָן גַּעַזְאָגָטָן: (חַבּוֹקָק גַּ—טוֹ). דָוּ הַאַסְטָמָטָן
דָעַם יִם מִינְיָן דִּינְעָן פְּעַרְדָּ — אָסְטַּדְּ פְּעַרְדָּ. דָאָרָטָן הַאָבָּאָדָ אִיךְ

פארגלאַכָּן דיך, מײַן געטרייע, וועָן דו ביסט פֿאַרְשְׁטוּמֶת גע-
וואָרָן פֿון דיַין געַשְׂרִיַּי, וויַיְסֵה מַזְעֲרַת גַּעֲזָגָט, "אוֹן אַיר וּוּעַט
שְׁוּוִינְגַּן" (שְׁמוֹת יַד—יַד) אַזְוִינָם האָב אַיד גַּעֲזָעַן אַין דִּי סְפָּרִים
פֿון דָּעַר אַנְדָּה. אָן אַנדָּעָר טִיטִישׁ: (פֿאָרָה) "הָאָב אַיד
דִּיך פֿאַרְגָּלִיכָּן, גַּעַטְרִיַּע מִינְיָן" דָּאָרָת האָב אַיד צְגַעַזְעַן מִיט
אַלְעַ דִּי וּוּאַם דַּו הָאָסְטַּמְּטַּגְּפִּיטְעָרֶט.

צְוַא אַ פֿעַרְדִּיגַּעַשְׁפָּאָן: אַ טָּאָבָן פֿעַרְדָּ (וּבְלָשׁוֹן לְעֵיָז
קְבָּלוּיָּשׁ"א — רְשַׁיָּ) אָנוֹ אַין אַן אַנדָּעָר לְשׁוֹן (וְאַגְּנָטָן מַעַן)
קְבָּלוּיָּשׁ"א — (שְׁפָּאָנוּיָּשׁ) CABALLIOS
הָאָב אַיד דִּיך פֿאַרְגָּלִיכָּן, אַין אָן אַנדָּעָר שְׁפָּרָאָךְ (וְאַגְּנָטָן
מַעַן) גַּעַשְׂצָט.

אַזְוִי וּוְיִי: "מֵיךְ הָאָבָן זַיְיַ גַּעַוְאַלְטַּה רְגַעַנְעַן" (שְׁוּפְטִים
— כְּהִ), וּוְיִילְּ דָּאָרָת האָב אַיד דִּיך בְּאַצְּרִתְמָתְמִיט שִׁינְגָּעַ
בְּאַצְּרוֹנְגָּעַן.

(א') שִׁין זַיְיַ גַּעַנְעַן דִּיְיַ גַּעַנְעַן בְּאָקָן אַין פֿלִיטְעַרְלָעֶד: שְׁוֹרוֹת אַוְרִינְ-
גַּעַן אָנוֹ אַ בְּאַגְּנִילְדָּעָטָן שְׁמַעַרְן.

דיַין הָאַלְדוֹ אַין שְׁנִירְלָעֶד פֿעַרְלָ: גַּאלְדָּעָנָע הָאַלְדוֹ-שְׁנוֹרָן
אָנוֹ פֿעַרְלָ פֿאַרְשְׁנוֹרָת אַין גַּאלְדָּעָנָע פֿלְעָכְטָן פֿון דֻּעַם (מַצְרִישָׁן)
רוּבִּיב בַּיּוֹם יָם.

(יַא) גַּיְלְדָּעָנָע פֿלְעָכְטָן וּוּעַלְן מִיר דִּיר מַאְכָן:
מִיר הָאָבָן זַיְיַ מִשְׁבַּת גַּעַוְוָן, אַיד אָנוֹ מֵיין בִּיתְ-דִּין, אַיִ-
דָּעַר פֿרָעה אַיְזָן גַּנְגַּעַקְוּמָעָן, אַיד זַאל אִים אַיְבָּעַרְעָדָן אָנוֹ
הָאָרָט מַאְכָן זַיְיַ הָאָרָץ, כְּדִי מִיר זַאל לוֹפָן נַאֲךָ דִּיר, מִיט
דֻּעַם גַּאנְצָן גַּלְאָנְצָן פֿון זַיְיַ גַּעַפְגַּעַלְכְּבָעָן אַוְצָרוֹת, כְּדִי
מִיר זַאל זַיְיַ מַאְכָן פֿלִיטְעַרְלָעֶד אַין גַּאלְדָּעָנָע זַיְיַנְגָּה.

מִיט גַּקוֹּדָות פֿון זַיְבָּעָר: (אַוְצָרוֹת) וּוּאַם זַיְיַנְגָּה גַּעַוְוָן
אַין דיַין הָאַנְטָן שְׁוֹן וּוּעַן דַּו בִּיסְטָמָה אַרְוֹסִים פֿון מַצְרִים, וּוְיִלְּ
גַּרְעָסָעָר אַיְזָן גַּעַוְוָן דָּעַר روּבִּיב בַּיּוֹם יָם פֿונְגָּם روּבִּיב פֿון
מַצְרִים.

נקוֹדוֹת: זַיְבָּעָר גַּלְמָלָעָן כְּלִים, גַּעַפְגַּעַלְכְּבָעָן אַין גַּעַפְגַּרְבָּטָע
אַין פֿלְעָקָן אַין גַּעַשְׁטָאָלָטָן.

(יַב) בְּעַת אַגְּגָעַלְעַט אַיְזָן גַּעַוְוָן דָּעַר מַלְךָ:
עַנְטְּפָעָרָת דִּי כְּנַסְתָּה יִשְׂרָאֵל אָנוֹ זַאְגָּט: אַלְעַן אַיְזָן אַמְתָה.
דַּו הָאָסְטַּמְּטַּגְּפִּיטְעָרֶט מִר גַּעַטָּאָן אַטְוָה אַיְזָן האָב דִּיר אַפְגַּעַטָּאָן

א רעה, בעת דער מלך איז נאך אנגעלאענט בי דעם חופה-טיש געווען.

האט באירועש דער דופט פון מײַן נאָרד: האט זיך געבעיטן איז געשטעאנק. בעט די שכינה איז נאך געווען אויף (דעם באָרג) סיני, בין איז גריינגעשטט געוואָרֶן דורך דעם קאָלְב.

אויף דער שפֿראָך פון לִיבְשָׁאָפְט האט גשריבּן דער פּוֹסְק, זיין דופט האט באָרוּישֶׁם; דער כתוב איז ניט קאָלְיַע אָדָעָר פּאָרְשָׁטוּנְקָעַן געוואָרֶן, וויל אַוְיפּ אַ צִיכְתִּיקָן (גַּעֲטַלְעָבָן) לשׂוֹן האט גערעדט דער כתוב (רש"י שטעלט זיך מעָר אַפּ אויף דעם פּוֹסְק אֵין דער מסכת שבת, פרק ר"ע).

(יג) אַ בּוֹנֶט מִידָּע אֵין מִיר מִין גַּעַטְרִיעַר :

מִין גַּעַטְרִיעַר אֵין מִיר גַּעַוּאָרֶן, וְוי עַר וּוּאָלֶט גַּעַהָאַט אַ בּוֹנֶט מִירָע אֵין זַיִן שְׂוִים אָוָן וּוּאָלֶט מִיר גַּעַזְגָּט: אַט האַסְטּוֹ דִּיר דַּעַם בּוֹנֶט וּוּאָט שְׁמַעְקָט מִיט אַ בעַסְעָרָן רִיחַ פּוֹנַּע דַּעַם עַרְשָׁטָן וּוּאָט דַּוְהַאָסְטּוֹ פָּאָרְלָאָרֶן. אַזְוִי האט דער רבּוֹנוֹ של עַולְמַן זַיךְ אַיבְּעַר גַּעַבְעַטְמָן מִיט דַּי יַדְעַן נאָךְ דער מעָשָׁה מִיטָּן קאָלְב אֵין האט פָּאָר וְוי גַּעַפְנָעַן אַ פָּאָר גַּעַבְוָנָג אַוְיפּ וּיְעַרְעַז יַנְדָּן אֵין עַר האט גַּעַזְגָּט: זַיִיט מַנְדָּב צָוּמָשְׁבָּן, אֵין זַאלְ קַומְעַן אַ גַּלְדָּעָנָעָר מַשְׁכָּן אֵין פָּאָר גַּעַבְוָן (די יַנְדָּן) פּוֹנַּע גַּאֲלָה דַּעַגְעַם קאָלְב.

צַוְישַׁן מִינְעַן בְּרִימְשַׁט זַאֲלָעָר גַּעַטְשִׁיקָן: כָּאַטְשָׁ אַידְ הַאָבָּעָפְּלָשְׁטָ קַעְגַּן אִים, האט עַר צַוְּגַעְזָגָט צַוְּרוּן דַּאָרָט.

צַוְישַׁן מִינְעַן בְּרִימְשַׁט: צַוְישַׁן דַּי צַוְּיִי שְׁטָמָגְעַן פּוֹנַּע אַרְוֹן-קוֹדֶשׁ.

(יד) אַ שְׁטָמְגָּל בְּשָׁמִים: פָּאָרָאָן אֵין אִים בְּשָׁמִים וּוּאָט זַיִעַר נַאֲמָעַן אֵין נַאֲרָדָן, אַזְוִי וְוי בְּשָׁמִים מִיט נַאֲרָדָן (שיר השירים ד—וָגָן) אָוָן וּוּעָרָן גַּעַמְאָכְט אֵין דער פָּאָרָם פּוֹנַּע שְׁטָמְגָּלֶעָד. אֵין דַּי זַוְּיִינְגַּעַרְטָנָעָר פּוֹנַּע עַיְנָה: דַּאָרָט אֵין דַּאָרָט אָוָן דַּאָרָט גַּעַפְנָט מַעַן אִים. אָנַּן אַיךְ הַאָבָּעָפְּלָשְׁט גַּעַזְעַן אֵין דער אַנְדָּה אָזְזִוְינָע וּזַיְינְגַּעַרְטָנָעָר גַּבְנָן פִּירָות פִּיר אָדָעָר פִּינָּפָּאָל אַ יָּאָר. אָוָן אַ מַשְׁלֵח אֵין עַמָּ, צַו וּוּיְפֵל פָּאָר גַּעַבְוָנָג אָוָן מַחְילָות וּוּאָט גַּטְהַאָט זַיִי פָּאָר גַּעַבְוָן, מִיט וּוּיְפֵל נִסְיוֹנוֹת זַיִי הַאָכָּן אִים גַּעַפְרוֹאָוֹת אֵין מַדְבָּר.

דער פשוט ערלום

(טו) יע, ביסט שין, מײַן געטרייע :
איך האָפּ מײַך געשעט אַזְנַן מײַן גִּרְיִינְגְּשָׁעֶצְוֹן אָזְנַן ער
האָט מײַך געשטארקט מײַט נאָכְנִיבֿיקֿעַ רֵידַ, אָזְוַיְּ צַוְּ זַגְּן :
„איך האָפּ פָּאָרְגָּעַסְן אָזְוַיְּ וַיְּ דִין וַיְּאָרְטַּחַת“. (בָּמְדִבְּרַ יְּדַ-בְּ)
אָזְנַן יְּעַדו בִּיסְט שִׁין, יְּעַשְּׂיָן, וַיְּיִלְּ דִּינְעַ אָזְגַּן, וַיְּפַנְּ
טוּבָן, אָזְוַיְּ צַוְּ זַגְּן : אַ כְּלָה וּזְאָם אִירַע אָזְגַּן זַיְנְעַן מִיאָסָע,
דָּאָרָף עֲרַשְׁתַּאְלִין אִינְגָּאנְצַן בָּאַטְרָאַכְּתַּ וּוּרְגַּן, נַאֲר אָזְבַּ אִירַע
אָזְגַּן זַיְנְעַן שִׁין, דָּאָרָף אַלְיַין שִׁין אִינְגָּאנְצַן נִיט בָּאַטְרָאַכְּתַּ
וּוּרְגַּן.

אָזְנַן דָּעַר מְשֻׁלָּ ? ס'הִיּוּט : איך האָפּ דִּיךְ פָּאָרְגָּעַבְּן דִּיְּ
נָע זַיְנָה. אָזְנַן אַט בִּיסְטוֹ שִׁין אָזְנַן טַוְאָנְגַּן אָזְנַן יְּעַבְּ
שִׁין אָזְנַן דִּין גַּעַהְאַרְכּוּזְמִקְיַּת : שִׁין מִיט דִּי מַעֲשִׂים פָּזָן
דִּינְעַ אַבּוֹתַ, שִׁין מִיט דִּינְעַ אִינְגָּעַנְעַן מַעֲשִׂים.

וַיְּוַיְּלִיְּ דִּינְעַ אָזְגַּן, וַיְּפַנְּן טַוְיְבַּן : צְדִיקִים זַיְנְעַן אָזְנַן דִּיר
פָּאָרָאַנְעַן, וּזְאָם הַאֲבָן מִיךְ בָּאַחַעַפְּטַ, וַיְּאַט דִּי טַוְיב וּזְאָם
אָזְנַן זַיְנְעַן מִיט אִיר „עַרְ“, לְאֹזֶת זַיְנְעַן זַיְנְעַן פָּאָרָן זַיְנְעַן
מִיט אָזְנַן אַנְדָּעַרְעַר. אָזְוַיְּ „הַאֲבָן זַיְנְעַן אִינְגָּעַזְמַלְתַּ זַיְנְעַן אִים
אַלְעַ קִינְדָּעַר פַּנְן לְוַי אָזְנַן זַיְנְעַן הַאֲבָן זַיְנְעַן גַּעַקְעַרְטַּ זַיְנְעַן
קָאָלְבַּ“. (שְׁמוֹת לְבָ—כְּ) אָזְנַן נַאֲר בִּיסְטוֹ שִׁין מִיט דָעַר אַרְ-
בָּעַט פָּוּנְעַם מַשְׁכַּן, וַיְּסַעְעַרְתַּ גַּעַזְגַּט : אָזְנַן אַט הַאֲבָן זַיְנְעַן
אִים גַּעַמְאַכְּתַּ אָ. וָו. אָזְנַן מִשְׁחַה הָאָט זַיְנְעַן גַּעַבְעַנְטַשְׁתַּ
ס'הִיּוּט, עַר הָאָט זַיְנְעַן גַּעַלְיוּבַּט פָּאָר דַּעַם.

(טז) יע, בִּיסְט שִׁין מִײַן גַּעַטְרִיְּעַר אָזְ גַּלוּסְטִיקְ :
נִיט מִײַן אִינְגָּעַנְעַן שִׁיןְקִיְּטַ, נַאֲר דִּינְעַן, דַּו בִּיסְט דָעַר
שִׁיןְנַעַר.

אוּיךְ גַּלוּסְטִיקְ : וַיְּוַיְּלִיְּ דַּו חָאָסְטַ פָּאָרְגָּעַבְּן מִינְעַן זַיְנְד אָזְנַן
גַּעַלְאָזְנַן דִּין שְׁכִינָה אַיְן מִיר. אָזְנַן דָּאָם אַיְן דָעַר לְוַיְּ פַנְן
דָעַר נִידְעָוָנָגְ פָוּנְעַם פִּיעַר : „אָזְנַן דָּאָם גַּאֲנְצַעְ פָּאָלְקַ הָאָט
גַּעַזְגַּט אָזְנַן זַיְנְעַן גַּעַזְגַּעַן“ (וַיְּקָרָא ט—כְּ).

זַוְמְעַרְדִּיק אַיְזַוְמְעַרְדִּיק אַיְזַוְמְעַרְדִּיק אַיְזַוְמְעַרְדִּיק גַּעַלְעַגְעַר :
צַוְלִיב דִּין לִיְבְּלַעְכְּקִיְּטַ, אַט אַיְזַוְמְעַרְדִּיק אַזְנְזַעְרַ גַּעַ-
לְעַגְעַר, דָוְרַ אַזְנְזַעְרַ זַיְנְעַן אָזְנְזַעְרַ אַזְנְזַעְרַ טַעַכְמַעְרַ
וּזְאָם זַיְנְעַן זַיְנְעַן דַּאֲלַע אִינְגָּזְמַלְעַן זַיְנְעַן דִּיר, וַיְּסַעְעַרְתַּ
גַּעַזְגַּט : „אָזְנַן דִּי עַדְהַה הָאָט זַיְנְעַן אִינְגָּזְמַלְתַּ“ אָ. וָו.
אָזְנַן דָעַר מַשְׁכַן וּוּרְגַּט אַגְּנָעַרְפַּן אַ בָּעַט, וַיְּסַעְעַרְתַּ
גַּעַזְגַּט : „אַט אַיְזַוְמְעַרְדִּיק שְׁלַמְמַתַּ, אָזְנַן אָזְוַיְּ וּוּרְגַּט אַיְזַוְמְעַרְדִּיק דָעַר

משכון אַנְגָּעָרוֹפָן אֶ בָּעֵט — וַיִּסְׁוּעַרְתָּ גַּעֲזָגָט אֵין יוֹאַשׁ :
(דְּבָרַי הַיּוֹם בְּ—כְּה) „אַינְעָם חָדָר פָּוּן דַּי בָּעֵטָן וּוְאַם אֵין
הַוַּיּוֹן פָּוּן גָּאָט, וּוְיַיְלָזְעַן זַיְנָעַן דָּאָם פְּרוֹכְפָּעָרָן זַיְקָא אֵין דָאָם
מַעֲרָן זַיְקָא פָּוּן יִשְׂרָאֵל.”.

(ז') דַּי זַיְלָן פָּוּן אַונְדוֹעָרָן הוֹי — צַעֲדָעָרְבִּיְמָעָר :

דָּעֵר שַׁבָּח צָוָם מַשְׁכוֹן אֵין עַמ.

אַונְדוֹעָרָן בְּרָעַטָּעָר : אַיךְ הַאָבָן נִימָט גַּעֲזָגָט אַוְיָב דָּעֵר
טִוְיטָשׁ אֵין בְּרָעַטָּעָר אֶדְעָר רִינְגָּלָעָן. אַיךְ הַאָבָן אֶבְעָר יַעַגְעָגָן
וּוְאַוְסָט אָז אַוְיָב אַוְיָפָה מְשָׁנָה-לְשׁוֹן הַאָבָן מַרְגָּלָעָרָן : דַּי
בְּרָעַטָּעָר פָּוּן אֶ מְעַנְטָשָׁנָם הוֹי — זַיְקָא זַיְגָּנָן עֲדוֹת אַוְיָפָה אַיִם.
(וּוְיַיְזָת אַוְיָם, רְשַׁיִי הַאָטָן דָּא גַּעֲהָאָט אֵין זַיְגָּנָן דַּי גַּמְרָא
חַגִּיה, דָּף ט"ז, עַמּוֹד א : „דַּי שְׁטִיְינָעָר פָּוּן זַיְגָּנָן אֵין הוֹי אֵין דַּי
בָּאַלְקָנָם פָּוּן אֶ מְעַנְטָשָׁנָם הוֹי, זַיְגָּנָן עֲדוֹת אַוְיָפָה אַיִם.”. אַוְיָב
חַבְקָקָה ב — יַא : „אֶ שְׁטִיְין וּוּעַט שְׁוֹרִיעַן פָּוּן זַיְגָּנָט אֵין אֶ
שְׁפָעַנְדָּל פָּוּן חַאְלָץ וּוּעַט אַיִם עַנְטָפָעָרָן”.)

דער לעצעטער ייך

דער לעצטער ייד

1943 אפריל — פסח און פרילינג אין דער ווארשעווער געטא. פסח — סימבאל פון יארהנדערטר קנעכטשאפט — צו פרידי הײיט, פרילינג — רוף צו לֵעָבֶן און צו האפֿענונג. פסח און פרילינג, פֿאַרְצְּצִוְיְלְגַּט בְּיַמִּים פֿאַרְטָּאָג פָּוֹן אָונְדוּעָר גַּעֲשִׁיכְטָע — קעגן דעם פרעה פָּוֹן אָונְדוּעָר דָּוָר, אַ פֿרְעָה, ווי ס'וֹאַלְטָן דָּוָר אַים אוּפְגַּעַשְׂטָאָנָעָן תְּחִתָּיְהָם דַּי צְקָרִימְטָע גְּלוּלִים פָּוֹן דַּי רְשָׁעִים פָּוֹן אַלְעָרְפִּירְדִּיקְעָ דָּוָרוֹת.

:: :: ::

אַ בוּידְעָמִישְׁטִיבָּל פָּוֹן אַ בְּזִיגְּטָן מוּיעָר — דַּי לעצטער קְרָאָכְנְדִּיקָּעָ פֿעַסְטוֹנָג פָּוֹן דָּעָר וּוָרְשָׁוֹעָר גַּעַטָּא. דָּוָר, דָּעָר לעצטער יִיד, מִיט אָן אַלְטְּ-מַאְדִּישָׁר בְּיַסְס אַין הַאנְטָן, דָּעְרוֹאָרְט דָּא דֻם בְּלָוֶט אַנְגָּעָטְרָוָנָעָ נָעָם שְׁוֹנָא. דָּוָר אַיְזָן דָּעָר שְׁוֹמָר פָּוֹן דַּי יִדְיְישָׁר פָּאָן — דָּעָר שְׁוֹמָר פָּוֹן יִדְיְשָׁן כּוּבָּה.

דַּי וּוָרְשָׁוֹעָר גַּעַטָּא זִינְקְט אַיְזָן דַּי גִּיהְנוּמְדִיקָּעָ פֿיְיָרָעָן פּוֹנוּמָן 426 שְׁלָאָכְטִיאָג. דָּוָר אַיְזָן דָּא מִיט דֻם טוֹיטָפָן זִינְעָר לִיבְסְטָע — אַלְיָן. דַּי זָוָן אַיְזָן — אַ לעצטער, טְרִיפְנְדִּיקָּעָ וְאָונְדָן פָּוֹן אָן אַקָּרְשָׁט פֿאַרְגָּאָנָגָעָ נָעָם פְּאָלָק. דָּוָר דֻם בּוּידְעָמִישְׁטִיבָּל, זַעַט עָר וּוּס'וֹאַלְגָּעָרט זַעַט רְחָבוֹתְדִּיק דָּעָר טוֹיטָר שְׁוֹאָן: דַּי פֿאַדְלְעָדִיקָּעָ גּוֹפִים פּוֹנוּמָן פֿיְיָנָט. דָּוָר אַיְזָן צְאָפְלָט נָאָר דָּאָס לֵעָבָן — דָּעָר בְּרָאנְדָן פָּוֹן צָאָרָן וּוּאָס אַיְזָן דָּא גַּעַט בְּלִיבָּן פָּוֹן פֿערְצִיק טְוִיזְנָט קְדוּשִׁים.

דַּי לעצטער רְגָעָס יִאָגָּן: אַט צַו דָּעָר המְנִדְקָעָר פֿאַרְגָּאָנָגָעָהִיט, אַט צַו דֻם יְשִׁיעָהְדִּיקָּן "בְּאַחֲרִית הַיָּמִים". אַט לְזִיכְטָא אַיְזָן דָּאָס שְׁטָרָאַלְבָּן דִּיקָּע גַּעַשְׁתְּאָלָט פָּוֹן רְבִי עֲקִיבָּא בֶּן יוֹסֵף. רְבִי עֲקִיבָּא רְעַדְתָּן צַו אַיְזָן צָאָרָט, אַזְוִי גַּעַטְנְדִּיק:

"דָּוָר, מִינְן זָוָן, אַיךְ הַאָב אַנְגָּהָיִבָּן מִינְן לֵעָבָן מִיט דְּחַלְעָן אַזְוִי לְבִנְהָדִיקְרִיָּן — אַ פֿאַרְלִיבְטָעָר פֿאַסְטָוָק אַוְיכָּר לְבִלְעָדְשָׁבוּס פֿעַלְדָּעָר. צַו פֿערְצִיק יָאָר, הַאָב אַיךְ עֲרַשְׁתָּה גַּעַהְאַלְטָן בְּיַמִּים אַלְפָה. אַיךְ בֵּין גַּעַוּוֹאָרָן אַתָּה זִיד לְעַרְנְעַנְדִּיק מְסֻרָּפָן אַיְינְצִיקָּעָ טְרָאָפָּנָס וּוּאָסָעָר, וּוּאָס הַאָבָן אַזְוִי לְאָנָג גַּעַבְיוּעָרט אַ שְׁטוּמָעָן פֿעַלְדָּה, בֵּין דָּוָרָק דֻם טוֹיטָן שְׁטִינָן הַאָט זִיד צְעַוְנְגָעָן אַ פֿרִישָׁר, לְעַבְעַדְיקָעָר קוּוֹאָל. אַזְוִי גַּעַזְוָנָג בִּיסְטָו, דָּוָר מִינְן זָוָן, סְאַיְזָן דָּאָס גַּעַזְוָנָג פָּוֹן דָּעָר האַפְּעַרְדִּיקָּעָר אַיְבִּיקִיָּט וּוּאָס גַּעַט הַעֲרָט צַו אָונְדוּעָר פְּאָלָק.

"אַיךְ הַאָב זִיד גַּעַלְעָרָנְט לִיבָּן בַּי מִינְן רְבִין — יְוָחָנָן בַּן זְכָאִי. מִינְן רְבִי הַאָט זִיד אַנְגָּעָטָאָן אַיְן תְּכִרְכִּים, זִיד גַּעַלְיִיגָּט לְעַבְעַדְיקָעָרָהִיט אַיְן אָרוֹן אַיְן סְיָהָבָן זִינְעָר תְּלִמְדִידִים גַּעַטְרָאָגָן קִיְּזָן יְבָנָה מִינְן רְבִין — דַּי תּוֹרָה, דָּוָרָק דַּי פְּלָאָמְעָן פָּוֹן אַ בְּרָעָנְדִּיקָּן יְרוּשָׁלַיִם.

“דוד מײַן זוֹן : דו האָסַט אוַיסְגָּהִיט פֿוֹן שָׁאנְד די יִדִּישַׁע פָּאָן. דו האָסַט זִיךְּ גַּעֲלָרְנָט, ווי אַיךְ, בֵּי מִינֵּן רְבִין — יְוִהָּנֶן בֵּן זְכָאִי, צַו שְׂטָאָרְבָּן פָּאָר דָּעַם לְעַבְּנָן פֿוֹן מִינֵּן פָּאָלָק. סְקָעָן דָּעַר רְשָׁע נִיט זִיגְּנָן אַיבָּעָר דֵּיר, ווי סְחָאָטָט דָּעַר רְשָׁע נִיט גַּעֲזִיגְּט אַיבָּעָר מִיר, רַיְסְנְדִּיקְּ מִינֵּן לִיבְּ מִיט אַיְזְוָרְבָּעַן צְוָאנְגָּגָן.

“דוד מײַן זוֹן : דו בִּיסְט אָזְוִי הִיְּלִיק, ווי אַיְינְעָרָ פֿוֹן די “עֲשָׂרָה הַרְוָגִי מַלְכּוֹת”.

רְבִי עַקְּבָּא אִיזְּ פָּאָרְגָּאָנְגָּעָן, גַּעֲבְּלִיבָּן אִיזְּ זַיְן לְיעַצְּטָעָר, צָאָרְגְּנִידְקָעָר רְוָף אִין דָּעַר גַּעַטָּא :

“שְׁ—מְ—עַ יִ—שְׁ—רַ—אַ—לְּ ”

דָּוד הִיט די יִדִּישַׁע פָּאָן אָונֵן עַס שְׁפָאָנְטָ אַרְוִיסָּ פֿוֹן יָאָר 132 — דָּעַר בָּאוּגְּטָעָר זִיגְּעָר — בְּרִיכְּבָּא. דָּוד זַעַט פֿוֹן אַלְעַ רְוִימְשָׁע פְּרָאָוְוִינְגָּן פֿוֹן אַיְיעַ — מְחֻנְותִּים יִדִּישְׁעָ גְּבוּרוּם. דָּעַר רְוִימְשָׁע מְאָנוֹסְטָעָר קִיְּקָלְטָ זִיךְּ בָּאָרָג אַרְאָפּ, בֵּי דָּעַר אַטְּקָאָעָ פֿוֹן די יִדִּישְׁעָ הַלְּדָן. בְּרִיכְּבָּא יָאָגָט אַלְעַ פָּאָרְוִיסָּ אָונֵן אַיבָּעָר דָּעַם שְׁוֹנוֹא פָּאָלָן פְּוֹצְצִיקְּ פָּעָסְטוֹנְגָּעָן, טְוִיזְוָן שְׁטָעָט. בְּרִיכְּבָּא רְעַדְתָּ מִט דָּעַם קָוָל פֿוֹן אַזְּכָרְדָּן גְּבוּרָ.

“דָּוד, חָבָר מִינְעָר, אָוּבָּ גָּאָט וּוְילְ אָונְדוּ נִיט הַעַפְּנָן, זָאָל עַר בָּאָטָש אַיְיךְ נִיט הַעַפְּנָן אָונְגְּזָעָרָעָ שְׁוֹנוּאָים, וּוְעַל מִיר אַלְיָיְן שְׁוֹין זְיָגָן. וּוְיִהְדָּה הַמְּכָבִּי הַאָט מִיט הַוִּיפְּנָס פָּאָרְטִּיאָנָעָן מְאָרְשִׁירְטָ פֿוֹן די בְּעָרְגָּ פֿוֹן אָפְּרִים בֵּין — יְרוּשָׁלָם, אַיבָּעָר דָּעַם גַּעֲרָאָכְּבָּנָעָם הַאַלְדָּן אָונֵן נָאָקָן פֿוֹן דָּעַם גַּרְיוֹזָאָמָעָן גְּרִיךְ — אַנְטִיוֹכָה עַפְּיָפָאָגָעָס, וּוְעַל אַיךְ צְעַטְּרָעָטָן דָּעַם הַיְּדָן נִישָׁן רְוִימְעָר — הַאָדְרִיאָן הַרְשָׁעָ.

“דָּוד, סְחָאָטָט דָּעַר שְׁוֹנוֹא נִיט גַּעֲזִיגְּט. גַּעַוּזָן בֵּין אַיךְ דָּעַר זִיגְּעָר אַפְּלִיכְּ דָּן, וּוְעַן יְלוּיָס סְעוּוּרִים, הַאָדְרִיאָן מְעַכְּטִיקְּסְטָעָר גַּעַנְעָרָאָל הַאָט בְּאַלְאָגָעָרָט מִינֵּן אָוּמְגָעְנִינְגְּזָעָר אַרְמִי אָונֵן גַּשְׁלִידָעָרָט מִינֵּן לְעַצְּטָעָ טָעָ פָּעָסְטוֹנָג — בִּיתָר. גַּעַוּזָן בֵּין אַיךְ דָּעַר זִיגְּעָר אַפְּלִיכְּ דָּן וּוְעַן הַאָדְרִיאָן הַרְשָׁע הַאָט פָּאָרְפְּלִיאִיצָט יְרוּשָׁלָם מִטְּחוּרִים אָונֵן אַפְּגָעָטָר אָונֵן אַנְמָעָן גַּעֲגָבָן דָּודָס הִיְּלִיקָעָ שְׁתָאָט נָאָךְ דָּעַם גַּעַץ יוֹפִיטָעָר — “עַלְיָעָ קָאָפִיטָאַלְיִינָאָ.”

“דָּוד, חָבָר מִינְעָר, אָזָא אִיזְּ גַּעַוּזָן מִינֵּן מַזְאָ, צַו זִיגְּנָן דָּוְרָךְ בְּרָאָ וּוּדְרָ מְפָלה. צַו ווי סְלִוְיכְּטָ יְעַנְעָר זְוִינְעָר גִּיסְטָ, בֵּי דָּעַר בְּלִינְדְּסְטָעָר נָאָכָט פֿוֹן דִּין דָּוד. סְחָאָטָט דָּעַר שְׁוֹנוֹא נִיט גַּעֲזִיגְּט, נִיְּין, נִיט גַּעֲזִיגְּט. צַו, ווי סְיָאָגָן די “בְּרִיכְּבָּא אַטְּאָנְקָעָן” אַיבָּעָר דִּי קָעָפָ פֿוֹן צְעַמְעַטְּעָרָטָן שְׁוֹנוֹא.

דער פשוטער חלום

“ישראל, חבר מיינער, דערציזיל מיר אויך דיין גורל, דערציזיל.”

“אַיך האָב געזען, ווי מײַן פֿאַלְקַן מײַן פֿאַלְקַן !”

“אַיזערנע צוֹאנְגֶּעָן ווֹאָס האָבָן גַּעֲרִיסָן רַבִּי עַקְבָּאֵס מִיט דֵי זַעֲלַבְּקָעַ,
זַעַן אָזָא טוֹיט ווֹאָס נַאֲר אַ פִּינְצָטְעַרְלָעָר מַאֲנְסָטָעָר קָעָן פֿאַקְלָעָרָן אַיז אַ
וּוִיסְטָן קָאַשְׁמָאָר. פֿוֹן אַ הַאָלְבָן מַילְיאָן זַיְנָעָן מִיר דָא גַּעֲלַבְּיָהָן פֿאַרְ
הַוּגְעַרְתָּעָ, צַעֲבִיְּתַשְׁטָעָ פֿעַרְצִיךְ טַוִּזְנָטְ יִידָּן, מִיר האָבָן אַלְעָ גַּעַשְׂוָאָרָן
— בַּאֲגַעְגַּעְנָעָן דָעַם טוֹיט ווי דוּ בַּרְכּוֹבָאָ, — שְׁטָאָרָבָן נַאֲךְ דָעַם, ווי יעַ
דָעַר אַיְגָעָר פֿוֹן אָנוֹדוֹ ווּעַט פֿאַרְלָעָשָׂן דָאָס בַּרוּדְיקָעָ לְעָבָן פֿוֹן כַּאֲטָשָׂאַין
שְׁוֹנוֹאָ. מִיר האָבָן אַלְעָ גַּעַשְׂוָאָרָן — בַּאֲגַעְגַּעְנָעָן דָעַם טוֹיט מִיט
מוֹטָן, דיַין גַּבּוֹהָה, דיַין נַקְמָה !”

“נַקְמָה האָט גַּעַדְוָלְדָקָ גַּעַוָּאָרָט אוּפְּה דַי שַׁאֲרָפָן פֿוֹן בַּאֲהַאַלְטָעָנָעָ
שְׁוֹעוּרָדָן, אַין סְוּדָותְפּוֹלָן פֿוֹלוּוֹעָ. אָוּמְרוֹאֵיק ווּאָסְסָעָר האָט גַּעַפְּינְקָדָט אַיז
די גַּעַהַיִּיםָּעָ פֿרִישְׁ-גַּעַגְּרָאַבְּעָנָעָ בְּרוּנָעָםָס. אָזָן ווּעַז גַּעַקְוּמָעָן אַיז דָעַר
שְׁוֹנוֹאָ אַיז לְוַיְעַר נַאֲךְ קְרָבָנוֹתָ, האָט גַּאֲרָאַנְדָעָרָשׁ אַוְיסְגַּעַזְעָן דַי גַּעַלְאַדְעָנָעָ
גַּעַטָּאָ. דָעַם שְׁוֹנוֹאָ אַיז נִיטָּאַיְנְגַּפְּאַלְקָן קִיְּן פֿאַרְדָּאָכָט. דָעַר שְׁדִימְדִּיָּ
קְעָרָאַיְבָּרְעָמְעָנְטָשׁ קָעָן בְּלוֹזִין זִיגָן, נַאֲרָאַנְדָעָרָ צָארָן, אָנוֹנוֹדָעָרָ פֿיְיָעָר
הָאָט פֿאַרְוָאַנְדִּטָּ דָעַם אַיְבָּרְעָמְעָנְטָשׁ אַיז מִיסְטָן. אָפִיכְוֹ דַי עַרדָּה האָט
פֿאַכְּלִינְיָעָטָן זַיְדָ פֿוֹן פֿרִיְּהָ, מִיט דָעַם בְּלָאָטָן פֿוֹן נַקְמָהָ.

“דַי בַּרְדָעְרְלָעָכָעָ האָנְטָ פֿוֹן אַיְנְיקִיָּטָהָ אַטְוּמָעָטָ יַיְדָ מִיט
יַיְדָ. דַי נִיטָּ גַּעַמְאַסְטָעָנָעָ לְיִבְשָׁאָפָטָ פֿוֹן חָבָר צַוְּהָרָ אַיז דָא גַּעַלְלִיבָּן
בַּאֲגַעְגַּעְנָעָן דַי מָאָרְגָּנְדִּיקָעָ דָרוֹתָן.

“פֿאַרְבָּאָרְגָּעָנָעָ הַיְיָלָן האָבָן זַיְדָ גַּעַגְּדִּיעָרָטָ מִיטָּ דַי אַיְבָּרְיקָעָ
גַּעַגְּטָןָ פֿוֹן וּאֶרְשָׁעָ. דָוְרָךְ דָעַרְ פֿאַרְגָּאַוְטָרָ פֿוֹסְטָקִיָּטָ פֿוֹן יַעֲדָעָרָ הַיְיָ
הַיְלָכָטָ נַאֲךְ דיַין גַּבּוֹהָהָ קָעָמָעָן :

ברַכּוֹבָאָ — — — בַּרְכּוֹבָאָ !”

“דָודָ, וּאֶרְשָׁעָ אַיז — בִּיתָהָ. אָ, ווּאָסְסָעָרָ פֿיְיָעָרָ פֿאַקְלָעָרָטָ טַוִּיטְלָעָ
כּוּרָ פֿוֹן נַקְמָה ? אָנוֹנוֹדָעָרָ טוֹיטָ אַיז דַי גַּרְיוֹזָאָמְסָטָעָ וּוּאָפָן ! אַיְבָּיקָ
וּוּעַטָּ לְוַיְכָטָן דַי פֿאַרְלָאַשְׁעָנָעָ גַּעַטָּאָ : אָ, בִּיחָרָ פֿוֹן וּאֶרְשָׁעָ !

“אַיְבָּיקָ וּוּעַטָּ לְעָבָן מַיְינָן פֿאַלְקַן !”

דָעַר אָוֹנוֹטָ בְּלֹטִיקָטָ אָוִיסָ טְרָאָפָן נַאֲךְ טְרָאָפָן. בִּיתְ-עוֹלָםָ שָׁאָטָנָס
זַיְנָעָן מַקְבָּרָ דַי זָוָן פֿוֹן דָעַרְ וּאֶרְשָׁעָוּעָרָ גַּעַטָּאָ. דָודָ לְיִיעַנְטָ נַאֲךְ אַמְאָלָ
דָעַם הַיְקָדְרָהָ צַוְּהָרָ דָעַרְ פֿוֹיְלִישָׂרָ “אָוֹנְטָעָרָעָדָ” פֿוֹן וּאֶרְשָׁעָ :

„פֿאַלְיאָקָן, זעלגעָר פֿוֹן פֿרִיהַיִיט! בְּיִם גַּעֲרָעוּ פֿוֹן האַרְמָאָטָן וּוּאָס
טוּיטָן אָונְדוּרְעַז מַאמְעַס אָונְ קִינְדֶּעֶר; בְּיִם דָּרְיָר פֿוֹן לִיבְעָר אָונְ גַּעַד
שְׁטוּיבָּה פֿוֹן בְּלוֹט, שְׁטוּרְעָקָן מִיר אַיְדָּ, מִיר, שְׁקַאְפָּן פֿוֹן דָּעָר וּוּאַרְשָׁעוּר
גַּעַטָּא — אַ בְּרִידְעַרְלַעְכָּעַ האָנטָּ. מִיר וּוּיִיסְּן אָז מִיטָּ טְרָעָרְן פֿוֹן מִיטְגָּעָר
פֿילָּ, מִיטָּ באָוָאנְדְעַרְנוּגָּן אָונְ שְׁרָעָקָ, קוּקָט אַיְר זִיךְ צָוָּם אַיסְגָּאנְגָּן
פֿוֹן דָּעָר שְׁלָאָכָט וּוּאָס מִיר פֿירָן שְׁוִין עַטְלַעְכָּעַ טְעָגָ מִיטָּ דִּי גַּזְצִישָׁעָ טִיָּ
ראָנְגָּן.

„איְר זַעַט דָּאָך — יַעֲדָע שְׁוּעָלָ פֿוֹן גַּעַטָּא אָז וּוּעַט וּוּיִיטָּר זַיִן
— אַ פֿעַסְטָוָגָן. מִיר קָעָנָעָן אַלְעָ שְׁטָאָרְבָּן אֵין אַט דָּעָם קָאָמָּה, אַבְעָרְ מִיר
וּוּלָן זִיךְ נִיט אָונְטְּעַרְגָּעָבָן. מִיר קָעָנָעָן אַלְעָ שְׁטָאָרְבָּן אֵין אַט דָּעָם
קָאָמָּה, אַבְעָרְ מִיר וּוּלָן זִיךְ נִיט אָונְטְּעַרְגָּעָבָן. מִיר צְוָאָמָעָן וּוּיִיר מִיטָּ
נִקְמָה — פֿאָר דִּי גַּאֲזִיקָּמְעָרְן פֿוֹן אַשְׁוּעַנְטְּשִׁיסָּ, טְרָעְבְּלִינְקָאָ, בְּעַלְזְוּשָׁוִיזָּ
אוֹן מַאיְדָּאָנָּקָן.

„מִיר וּוּאָרְטָן אוֹיף אַיְיָר הַיְּהָוָה! מִיר וּוּאָרְטָן אוֹיף אַיְיָרְ גַּדָּא
נָאָטָן אָזְנָאָזְנִיבִּיקְסָן! קָאָמָּר צְוָאָמָעָן צְעַפְּלָאָקְעָרְן דִּי שְׁלָאָכָט פֿאָר
אַיְיָר אָזְנָאָזְנִיבִּיקְסָן, פֿאָר אַיְיָר אָזְנָאָזְנִיבִּיקְסָן מַעַנְטְּשְׁלָעָכָן אָזְנָאָזְנִיבִּיקְסָן
בְּכָבוֹד.

„טוּוִיט דִּי פֿאָרְשְׁקָלְאָפָּעָר אָזְנִתְוִוִּים!

„זָאָפְּ לְעָבָן דִּי שְׁלָאָכָט פֿאָר פֿרִיהַיִיט!

יַדְישָׁע קָאָמָּף אַרְגָּאַנְזִאָצִיעָ.

דוד קְלָעָרט :

— דִּי פְּגָנָעָס הָאָבָן פֿאָרְדָּאָטָן. דִּי „אָונְטְּעַרְגָּדָד“ הָאָט אַזְוּקְגָּעָ
קְעָרָט דִּי אַוְסְגָּעַשְׁטְּרַעְקָטָעָה הָאָנטָן אָזְנָאָזְנִיבִּיקְסָן דִּי דָּעָר „פֿאָלְ
סְקָאָ“ אָזְנָאָזְנִיבִּיקְסָן דִּי דָּעָר אַוְסְגָּעַשְׁטְּרַעְקָטָעָה הָאָנטָן דָּוָרְ דִּיְכָעָ וּשְׁידָעָם,
קָאָמְנוּיִיסָּטָן אָזְנָאָזְנִיבִּיקְסָן דִּי דִּיטְשָׁע סְפַּעַקְוְלָאָנטָן, וּוּלְכָעָ זִיְנָעָן גַּעַוּעָן דִּי פֿאָרְמִיטָּ
לְעָרָ בְּיִם צְשַׁטְּעָלָן גַּעַוּוּיָּה.

— פֿוּיְלִישָׁע סְפַּלְדָּאָטָן הָאָבָן אַוְסְגָּעַנוּמָעָן מִיטָּ אַפְּלָאָדִיסְמַעְנָטָן דִּי
נִיעָס וּוּגָן דָּעָר שְׁחִיתָה וּוּאָס דִּי גַּאֲצִיסָּה הָאָבָן דָּוְרְגָּעָפְּרִיטָה אֵין דָּעָר וּוּאָרָ
שְׁעוּוּרָ גַּעַטָּא. פֿוּיְלִישָׁע אַפְּצִירָן הָאָבָן אַוְסְגָּעַדְרִיקָּט דִּי הָאַפְּעָנָגָן אָז
זִיְיָ וּוּלָן זִיךְ „אָוּמְקָעָרָן אַהֲיָם אָזְנָאָזְנִיבִּיקְסָן דִּי אַיְבָּרִיקָּעָ יִדְן פֿוֹן
פֿוּיְלִין“.).

דוד הָעָרט דִּי זְעַלְבִּיקָּעָ קְלָהָ פֿוֹן דִּי פֿאָרְדָּאָטָעָנָעָ יִדְן פֿוֹן טְוַלְטְשָׁיָן
די יִדְן פֿוֹן דִּי גִּזְוָרוֹתָה וְתָמָן : (16481649).

„דוד, אוֹיך אָונְדוּ, וּוּי אַיְרָהָבָן פֿאָרְדָּאָטָן דִּי פֿוּיְלִישָׁע פְּאָנָעָס, אַיְן
דָּעָר שְׁלָאָכָט קָעָנָן רְשָׁע — בָּאָגָּדָן כְּמֻלְגָּנִיקָּי, אָזְנָאָזְנִיבִּיקְסָן אַיְבָּרִיגְלָאָזָן

דער פשומער חלום

אונטער די שניידניךע ביטשן פון די קאזאָקן. דאן אַזוי ווי הײַנט,
האט דער שונא פֿאָרְדָּאָטָן די פֿאָרְרָעְטָעָר, האָט דער שונא געקוּלְעָט סִי
די פֿאָרְרָעְטָעָר, סִי אָונְדוֹ.

דוד הערט נאָך אַ קְנָאָל פון בִּיקְסָן, אַ קְרָאָכָן דָּוְרָךְ די גָּאָסֶן:
בְּאַלְעָוֹקֵי, פֿרְאַנְטְּשִׁיסְקָאנְגָּעָר, מְרוֹאַנְגָּעָר, נְאוֹאַלְיְפִּיעָר. ער הערט נאָך אַ
קְלָאָגָן פון יַיְדָן אַיְן די גָּאָסֶן: מַילְאָעָן לְעַשְׁנָעָן, אַ טְּרָאַמְפְּלָעָן אַיבָּעָר
פֿאָרְתָּוּמְטָעָן יַיְגָּלְעָךְ אַוְן מִיְּדָלְעָךְ אַיְן פֿשְׁעַיָּאָזָד, אַ היְזָנְדִּיק גַּעֲלָעָכִי
טָעָר אַיבָּעָר צְעַטְרָאַטְעָנָעָן זְקָנִים, פֿרְוִיעָן אַוְן קְינְדָעָר.

אַ שאַטְנְדִּיק גַּעַשְׁטָאָלָט אַיְן אַוְינְקָל פֿוֹנוּם בְּיוֹדְעָמִישְׁטִיבָּא, דָּעָרָ—
מְאָנְטָ אִים אַזְּדִּקְיָהָן — דָּעָם לְעַצְּמָן קְעִינָגָן פון יְהָוָה. סִטְרָאָגָט זִיךְ
צַו אִים אַ לאַנְגְּדָעָרְוֹאַרגָּן קוֹל פון דָּעָם עֲרַשְׁתָּוּן בֵּיתְהַמְּקָדְשָׁן:
„גַּעֲבָנְטָשָׁט בִּיסְטוֹן דָּוד, הָאָסָט מִין גּוֹלְדָאָוִיסְגָּעָמִיטָן, נְבוֹכְדָּגָן
פָּוֹן בְּבָלְהָאָט אַיבָּעָר מִיר — צְדָקְיָהָן, גַּעֲזִיגָּט. וּוּי, מִינְיָנָעָ אַוְיגָן הָאָבָּן
גַּעֲזָעָן, וּיְ דָעָר שְׁוֹנָא שְׁעַכְתָּ מִינְיָנָעָ זַיְן, אַזְּן מִיט אַוְיסְגָּעָרְנוֹגָעָן אַוְיגָן, הָאָט
עַר מִיךְ אַ בְּלִינְדָן גַּעֲפָרְטָ אַיְן קוֹפְּעָרְנָעָ קִיטָּן — אַ בְּלִינְדָן שְׁמוֹשָׁן הַגְּבוֹר,
נַאֲר אַזְּ דָעָר אַוְפְּגָעָמָאַגְּבָעָר נְקָמָה.

„וּוּי, דָעָר שְׁוֹנָא אַזְּ נִיט אָנוֹטָעָרְגָּעָגָעָן צְוֹאָמָעָן מִיטְמִיר. דָעָר
שְׁוֹנָא הָאָט אַיבָּעָר מִיר גַּעֲזִיגָּט, וּוּילְבִּי מִין טְוִיטָהָאָט דָעָר פִּינְטָן זִיךְ
נִיט גַּעֲקָאַרְשָׁעָט אַיְן דְּרִיכָּעָן. דָעָר שְׁוֹנָא הָאָט גַּעֲהָוּקָט בִּי מִין טְוִיטָן,
גַּעֲהָוּקָט אַיבָּעָר מִין פָּאָלָקָן.

דָוד הַיְתָן די יַיְדִּישָׁע פָּאָן אַזְּ זַעַט: דְּנִיאָלָהָהָבָא שְׂטִיטָה שְׂטָאָלָץ
אַיְן לְיִבְּנְגָּרוֹב. די לְיִבְּנָן פֿאָרְשְׁלִיסְן פָּאָר שְׂרָעָק די מִילְעָר. ער זַעַט
דְּנִיאָלָס דְּרִיְּיָהָרִים: חַנְנָיהָ, מִישָּׁאָל אַזְּן עַזְרָיהָ, אַזְּוִי וּאַבְרָהָם אַבְּנָיו,
פֿאָרְוָאַנְדָּלָעָן אַפְּיָלוֹ די פֿיְיָעָרָן פֿוֹנוּם שְׁוֹנָאָס קָאָלְדָּאַיְוָוָן אַיְן פָּאַנְטָאָסָן
טִישָׁע רְוִיזָן:

— דָוד הַאָרָךְ: סִרְעַדְתָּ צַו דִּיר דְּנִיאָלָהָבָא:
„דָוד, בְּרוֹדְעָר מִינְגָּעָר, דִין טְוִיט אַיְן שְׂטָאַרְקָעָר פֿוֹנוּם זִיג פָּוֹן מַעֲכִי
טְיִקְסְּטָן טְרִיאָן. זַעַט סְוִיף פָּוֹן בְּשָׁאָצָר. דָעָר קְעִינָגָן בְּשָׁאָצָר הָאָט
זִיךְ נִיט בְּאַגְּוֹנְטָ מִיט נְבוֹכְדָּגָן חַזְוָק. מִין הַאָר בְּשָׁאָצָר הָאָט זִיךְ
פֿאָרְשְׁכָוּרְט אַיְן די גַּעֲגָוְלָטָעָ, גַּאֲלָדְעָנָעָ בעַכְעָרָן פָּוֹן בֵּיתְהַמְּקָדְשָׁן אַזְּ גַּאֲרָיָה
נִיט בְּאַמְּרָקְט אַזְּן דָעָר גַּוְטָעָר פֿעַרְשִׁישָׁר מַלְךָ — כּוֹרְשָׁ, טְרָאָגָט אִים
אַנְטָקָעָן אַזְּ טְוִיט — אַמְּתָנָה. בְּשָׁאָצָר, מִין הַאָר, הָאָט אַבָּעָר יַעַבָּאָר
מַעֲקָטָן, וּיְ די פֿינְגָּעָר פָּוֹן אַ וּאַנְדִּיקָּעָר הָאָנָט שְׁוִיְּבָן פֿאָרְשָׁאַלְטָעָנָעָ
פֿיר וּוּרְטָעָר אַוְיפְּ דָעָר וּזְאָנָט:
„מְנָא, מְנָא, תְּקָלְ וּפְרָסִין.“

דער לעצטער ייד

“און וווען געפֿרעהט האט מיר דער קעניג דעם באדייט דערפֿון, איז
וואי אנדערש האב איך געקענט טייטשן דעם אראמיישן שפֿורך, אויב ניט
אז, “געצַיְלֶט”, געצַיְלֶט זיין דינע שעהן, געוואויגן זיין דינע
מעשים, איז ווועט מען דיך באלאד שטיקערויז פערטלען”.

דוד, ברודער מיינער, זע, פונקט ווי בלשאצַר הינקט אונדו אנטקענען
א פּוֹיְגַּנְדִּיקָּעֵר הַיְתָלָעֵר און פְּרָעָגֵט דעם באדייט פונעם זעלביין שפֿורך
וואס דו האסט מיט לַיְיָב און לאַעֲבָן אַיְפְּגַּעַשְׂרִיבָן, אַנְטְּקַעַגָּן אַים — אויף
אַ שְׁרַעַקְנִידְקָעֵר ווֹאנְט :

“מַנָּא, מַנָּא תְּקֵל וְפֶרְסִין.”

“אַ, דְּנִיאָלָה הַנְּבִיא :

“אַ צְדִקְיָהו — מֵיִן לִיבָּעֵר מַתְנִיהָה.

דער שונא ברעכט שוין דורך מײַן טיר. איך וויקל זיך איז איז
דער יַיְדִּישָׁעֵר פָּאוֹן אָוֹן וְאוֹרָף מֵיִן באָזִיגְטָן גּוֹף, פָּוֹן בּוּיְדָעָם-פְּעַנְצָטָעָר —
זוּ דער חַבְרָשָׁאָפָּט פָּוֹן מֵיִן טוֹיטָע בְּרִידָעֵר אָוֹן שׁוּוּעָסְטָעָר.
“מֵיִן פָּאָלָק, זָאָל שְׁמוֹאָלָס צְוֹאָתָה, זִיךְ נִיט שִׁיְידָן פָּוֹן דִּין יַעֲדָן קָעָר,
זָאָל לאַעֲבָן אַט דער רֹוף אַין יַעֲדָן אַטְעָם פָּוֹן דִּינָעַ קִינְדָּעָר :

נְקָמָה פָּוֹן דִּיטָּש ! “נְקָמָה פָּוֹן עַמְּקָ !”

א שעה דורך מיין פענטצטער

א שעה דורך מײַן פענצעטער

1

זונאויפֿגאנָג

א היימלאָזער בעטלער חלומט פּון פֿענִים אָן פּון אָ הוּוּ —
פּון חַלּוּם וּוּרְטַט — וּוּאָרֶת, פּון טַרְעַמְס — נִיגָּאַנְטִישׁ שְׂפִילְגָּעָן,
אָן שְׂוִיכָן וּוּרְעָן גַּעֲרְטַנְדָּלָעָך — פּון פָּאַנְטָאַמְטִישׁ רֹוֵין.
אָן אַלְכָעַמִּיסְט בֵּית אַוִּיפְּ גַּאֲלָד די פָּאַרְדוּיכְבָּעַרְטָע צִיְּלָה.

די לִיבְשָׁאָפְט אַוִּיפְּ מִינְן גַּאֲס אָז אַ גַּעֲכָעַט צָום פָּאַרְטָאָג גַּעַץ
— וּוּי זָאַל אֵיךְ צָאָרָת זַיִן אָונְטָאָרָרָט פּוֹנוּם וּוּעַלְטִישָׁן
קְנוּמָה.
וּוּי זָאַל אֵיךְ שְׁטָרָאָלָן אָז אַ שְׁטָרָאָל אָז אַ גַּלְעַט פּון אַ קְמַצְנָמָה
הָעַנְתָּה.
אָז אַ בעטלער אָז אַ טָּאָרְכָּע טָעַג אֵין הַפְּקָר פּון שְׁטָאָט.

דעָר האָט דָעַם זונאויפֿגאנָג נָאָך פָּאָרָן אַוִּיפֿגְּנִין דָעָר-
וּוּאָרְבָּן.
געַבְּלִיבָן אָז אַ נָּאָכְט : אֵין גָּאַזְקָאָמָעָר, דָעַם הָאָרֶץ פּון אַ
קִינְדָה.
די נָאָכְט אָז מִינְן פָּאָלָק פּון טְרֻבְּלִינְקָא — אַ מִילְיאָנִיקָעָר
מָאָרָג.
די נָאָכְט אָז אַנְטָקָעָן זונאויפֿגאנָג אַ סָּאָלְדָאָט אַ בְּלִינְדָעָר.

אָז נָאָכְט שְׁפְּרִיּוּת יְעַנְעַ האָנָט וּוּאָס טְיִילָט אָונְדוּ זָוַן פּון אַ
פָּאַלְשָׁעָר וּוּאָגָן.
פּון אַלְעַ נָעַכְת וּוּלְעַן בְּלִיבָן אָונְדוּזָעָרָע די פָּאַרְטָאָגָן.

געבענטשט זיי דארן

אין פֿאָרגִין, ווי אין אויפֿגִין, פֿאָראָן אֹזֶט טָאנַן.
גבורה פֿוּן אַ פֿעלְדוֹ — אין אַ שְׂטִינְדְּעַלְעַ אַ שְׁטוּמָעַן,
דוֹ זָאלְטַט נָאָר ווי דָוד דָאָם שְׂטִינְדְּעַלְעַ צְעִיאָגַן!
פֿאָראָן קְדוּשָׁה אוֵיךְ אין מִיסְטַ וּאָסַחְדָּעַוּט די בְּלוּם.

נָאָר טְוָמָאָה, טְוָמָאָה בְּרִידְעַר זְיִינְגַּן אַלְעַ בְּלוּמָעַן,
אַזְ דָעַם דָאָרַן וּאָסַחְדָּעַט דָאָם הָאָרֶץ פְּנוּעָם שְׁוֹנוֹא אָוִים.
אַזְ דָעַם דָאָרַן אִיזְ הַפְּקָרְדָּם לְעַבְנַן פֿוּן דָעַר בְּלוּם.
דָעַר דָאָרַן — אַ וּעַכְטָעַר, הִיטְ דִי צִירְוָנָגְ פֿוּן דָעַר רְוִיז.

זַעַ, אַיְן דָעַם דִינְסְטַן שְׁפְּרָאַצְוָנְגָל אַ, וּוּפְלַ גְּלִוְיבָּן:
„אַ, ?אָזֶט מִין, ווי אַ רְזִיזְ דִי גְרוּוּם, וּוּלְ אַךְ נָאָךְ וּוּאַקְסָן“,
נָאָר טְוָמָאָה, טְוָמָאָה, בְּרִידְעַר, זְיִינְגַּן אַלְעַ גְּלִוְיבָּנָם,
אַזְ דָעַר קְלָלה קָעָנָן יָאָךְ אַוְיָף פֿאָרְשְׁמָאַכְטָע אַקְמָלָעַן.

געבענטשט זיי דארן וואָס דו הַוְטָסְטַ די רְזִיזְ פֿוּן דָעַם פִּינְגְּטַ.
געבענטשט זיי דארן קָעָגַן אוִיגְ וּאָסַחְדָּעַט אַונְדְּזָעַר שְׁיַין.

דער וואַלְקָן

דער וואַלְקָן איז ניט אונדווער שונא, ברידעה,
און פארשושוּאַרצעט ניט קיין רגע פון אונדווער טעג.
דער וואַלְקָן איז נאָר פון צָאָר אֹזֶאָ לֵיד —
צָאָר קעַנְןָן קראָעַן אוּיפָ אונדווער וועגן.

דער וואַלְקָן קומט אַין טעג פון גוּיט דערמאָנָען,
אי דער האָס — די פוּסְט זָאָל ניט אַנטְדְּרִימְלָט ווערָן,
ווען דָּסֶם הָאָרֶץ — די זָוָן אַלְיָוָן שְׁטוּיָט אַן קָאָן.
דער וואַלְקָן איז די חיים פון אַלְעָ טְרָעָן.

דער גוטער וואַלְקָן נִידְעָרְט אֹזֶשֶׁ פון הִימָּלֶן
צּוּ ווַיְיָזָן אַונְדוּז, ווַיְפַוֵּן טְרָעָן ווערָן שְׁטוּרָעָם.
וְוְאַלְקָן צּוּ וְוְאַלְקָן, ווַיְצִיגֵּל צּוּ צִיגֵּל —
וְוְאַקְסְּטָן דָּוָךְ די דָּרוֹת — אַיז פִּינְצְּטָעָרָעָר טְרוּעָם.

אָ, הִיתְ וַיְךְ שָׁוֹנָא פָּאָר אַט דָּעַם טְרוּעָם —
עָר אַיז דָּעַר שְׁטוּרָעָם פָּוּן אַלְעָ שְׁטוּרָעָם.

א זוֹן מִיט אַשְׁנֵי

אַשְׁנֵי מִיט אַזּוֹן אָוֹן אַזּוֹן מִיט אַשְׁנֵי.
זּוֹן אָוֹן שְׁנֵי הַאַלְדוֹן זִיךְרַי בֵּין צָום טוֹוֶות פַּאֲרְלוֹבְטָעַ.
דָּעַר הַאַם וּוּתְפַאֲרְגַּיִן, יְעַ, אַוִּיפְ אַיְבִּיקְ פַּאֲרְגַּיִן.
דָּעַר שְׁנֵי וּוְיַי אַזְּוֹפְ הַאַטְמָה דָּמָם בֵּין אַוִּיסְגְּזִיפְטָם.

דָּעַר שְׁנֵי אַיְזָה אַינְגָּאנְצָן — צִיכְטִיקָעַ לִיבְשָׂאָפְטָם.
דָּעַם שְׁנֵי אַיְזָה נַאֲךְ קַוְשָׁן, קַוְשָׁן בַּאֲשָׁעָרָט.
אַ, קַוְשָׁן שְׁנֵי, דִּי וּוּעָלָט אַיְזָה קַרְאָנָק, דִּיְוָן קַוְשָׁן גִּיטְ קַרְאָפְטָם.
אַ, קַוְשָׁן שְׁנֵי פָּוָן בַּרְעָגְ בֵּין בַּרְעָגְ דִּי גַּאנְצָעַ עָרָה.

וּוְיַי דָּמָם לִיכְטָם פָּוָן מַאֲרָגָן פַּאֲלָט אַיְצָט דָּעַר שְׁנֵי.
אַ, שְׁנֵי עַלְעַה, פִּיגְעַלְעַד אָוֹן קִינְדָּעָר :
איַר הַאַטְמָה מַיְנָעַ טָעַג אַיְזָה קַלְאָרָן צְוֹוִיטְ צְעֻזִּיטָם.
מַיְנָעַ נַעַכְט — מַעַשְׁחַלְעַד אַפּוֹלָעָר מַינְטָעָר.

נַאֲךְ אַשְׁנֵי מִיט אַזּוֹן, נַאֲךְ אַזּוֹן מִיט אַשְׁנֵי —
דָּעַר הַאַם וּוּתְפַאֲרְגַּיִן, יְעַ, אַוִּיפְ אַיְבִּיקְ פַּאֲרְגַּיִן.

הייליך, הייליך איז יעדנס לעבן

1

פִּישָׁעַר

פישער, הייליך, הייליך איז יעדנס לעבן.
ניט נאָר דאס האָרץ פון פישעלע אין געַז,
אָז אָ פִּישָׁעַר זָאָל אוּיך אָוִיפֶּר נוֹטֶן לְעֵבֶן —
זָאָלָסֶט אַלְיוֹן ניט צָאָפְּלָעַן זִיך אַין פִּישָׁעַרְסֶם גַּעַז.

פישער, הער, דאס שטומע פישעלע שרײַט,
דאָס געַשְׁרוּי פון אָ זִינְקָעְנְדִּיקָעָר שִׁיף :
אָ שְׁטוּמָגָעָג דָּוָרָךְ רְוִימָעָן אַין צִיְּטָן.
אָ, הער, יָאמָעָן רְיִיסָן זִיךְ פָּוָן טִיפָּן.

יאָמָעָן רְוָפָּן דָּאָס פִּישָׁעַלְעָא אֲהַיִם —
מייט צָאָרָתָן יָאמָעָר, מיט כּוּוֹאַלְיְוָדִיקָעָה הענטָה :
„פִּישָׁעַלְעָא, אֹוי, פִּישָׁעַלְעָא, אֲהַיִם.“
כּוּוֹאַלְיְעָם קְלִיבָן זִיךְ אַין מְחַנּוֹתָה וּאַמְּעָדְ-וּוַעַנְתָּה !

פישער, האָסֶט פָּאָרְלָאַשָּׁן פָּוָן פִּישָׁעַלְעָא די שְׁטָעָרָן.
הָאָסֶט דָּעַרְטְּרוֹנוֹנְקָעָן פָּוָן פִּישָׁעַלְעָא די זָוָן,
דָּעַרְפָּאָר וּוֹעַלְן קִינְמָאָל נִיטְ אָוִיפָּהָעָרָן,
קָעָגָן דִּיר — די יָאמִיקָעָ בּוֹנְטָן.

היי, קיון-זיגער

דער ווֹאמֶר האָט אַ מלְאָךְ דָּעֵר עֲרַשְׁתָּעֵר גַּעֲוָעָן,
איוּ עַם גַּעֲוָעָן אַ פּוִינְגָּל — אַ מַּאֲרְגְּנְדִּיקָּעָר עַרְאַפְּלָאן:
אַ בְּרַכָּה צֹוּ דִּי פּוִינְגָּל אַיּוּ עַם גַּעֲוָעָן,
אַ בְּרַכָּה צָוּ נַאֲךְ נִיטְ גַּעֲבָאַרְעָנָעָם עַרְאַפְּלָאן.

דער מענטש האָט זַיְדָ גַּעֲלָעָרְנָטְ פּוֹנוּסְ פּוִינְגָּל פּוֹלְיעָן.
אַ, לאָמֵר לְעַרְנָעָן זַיְדָ פּוֹנְגָּל פְּרִיהִיִּט.
אָזְ סְפִּילִיטְ דִּי קְוִילְ, וּויְ קְעָן דָּעֵר פּוִינְגָּל פּוֹלְיעָן?
אוּ דָעֵר פּוִינְגָּל אַיּוּ אַיְן שְׂטִיגְ, וּויְ קְעָן דָּעֵר מענטש זַיְדָ פְּרִיְ?

היי, ווַיְלַדְעַר יְעַגְעָר, צָוּ אַוְרְמַעְנְטָשׁ לְוִיְּפָט.
פְּאַרְשָׁאַלְטָן האָט דִּין קְוִיל דָעֵם מענטשָׁן-מִין.
מיַט אַ קִּינְצִיכְן פּוֹנְגָּל דָעֵר זָוָן אַנְטְּלוֹפָט.
אוּ טָאגָן זָאַל לוֹיְטָעָר דָּאָם גַּאֲלָד אַוְן גְּרוּן.

די טוֹיב דָעַרְמָאַנְט אַיְן מְבוֹל אַוְן אַיְן דְּעַנְגְּבּוֹנוֹן.
הָאָסְטָ פְּאַרְדוֹוֹוֹנְדָעָט די טוֹיב — דָעֵם „אַחֲרִית-הַיִּמִּים“,
אוּן אַיךְ מִיט טְרִיסְטָ, אַיְבָּעָר דָעֵר טוֹיב גַּעֲבּוֹנָגָן.
שְׁעַפְּטָשָׁע: וּועַסְטָ נַאֲךְ פּוֹלְיעָן טִיבְעָלָעָ בְּשָׁלוֹם.

הָאָסְטָ בְּאַזְיְגַט דָּאָם טִיבְעָלָעָן, היי, קִינְזִיגְעָר,
אוּן מִיט מָאָרְדָ פְּאַרְפְּלָעָקָט די קוֹשָׁן פּוֹנוּסְ וּוֹינְטָ —
וּויְ וּועַסְטוּ מִיט רִיחּוֹת פּוֹנְגָּל מָאָרְדָ פְּאַרְדוֹוִיגָן,
מיַט אַ לוֹלְוָ נִיגּוֹן — דִּין אַיְגָן קִינְד?

א תפילה

ברידער, רײַסֶט דעם חָלָפַ פָּנוּנָם שְׁעַכְטָעַר אוִים —
דאָס גַּעֲבּוֹנְדָעָנָה שְׁעַפְעָלָעַ בעַנְקָת אֵין פָּעָלָה.
זָאַל פְּרִיעָן זַיְךְ אַ פָּעָלָד אַוְיָפָן אַרטָּ פָּוּן שְׁלָאַכְתָּהָוִי.

די קָו אַיְוָן בְּהָמוֹת — די רְבִיצָן, די פְּרוּמָע,
וּאָסָם מַעַלְהָ-גִּירָהָת תָּמִיד אַ תְּפִילָה:
''מַעַנְטָשׁ, אַיְךְ בֵּין אַ שְׂטִילְ קְיֻעָלָעַ, אַ מַּאֲמָעָ, אַ שְׂטָוָמָעָ,
וּאָסָם גַּיְתָּ דִּיר מַילָּךְ פָּוּן גְּרוּעוּלָעַ נְרִינָעַ.

''מַיְיָן מַיְן וּוֹיְזָט וּוַיְיָן גְּבוֹרָה אַיְוָן מַאֲרָד,
דַּעֲרָפָר צָאָרָנָט דַּעַר לְעַמְפָעָרָת, וּזָאַלְפַּ אַוְן בְּעָר :
— נְאַרְיָשׁ קָו, חָאָסָט פָּאַרְשָׁעָטָט אַוְנְדוּעָרָ מַאֲרָד,
אַיְצָט דַּעֲוָעָ אַ גְּעַקְוּלָעָטָעָ צָו די שְׂטָוָן.

''גָּאָטָה, אַיְךְ בְּעַט וּוַיְנְצִיקָעָר פָּוּן מַיְינְדָסָטָן פְּלִינְגָעָלָעַ.
אַיְיךְ וּוַיְלָ אַיְוָן לְעָבָן נִיְטָ קְעָרָן קִיְּין וּוּלְטָן.
אַיְיךְ וּוַיְלָ אַיְוָן קִיְּין עַרְגָּעָצָן נִיְטָ פְּלִיאָעָן.
אַיְיךְ בְּעַט אַ פְּרִישָׁן קוֹוָאָל, אַ גְּעַרְאָטָן פָּעָלָה.

''גָּאָטָה, זָאַל מַיְיָן קְעַלְבָּעָלָעָ נִוְטָ וּוַיְסָן די בְּרָכָה פָּנוּנָם שְׁעַכְטָעַר,
אַיְיךְ זָאַל מִיט מַילָּךְ, נִיְטָ מִיט בְּלוֹט דַּעַם מַעַנְטָשׁ הַעֲלָפָן.
וּוְיָי, דַּעַר שְׁעַכְטָעַר טִילָּט אַ מִשְׁפָּט אַ גְּרָעָכָטָן.
אַיְיָן מַעַנְטָשׁ הָאָט אַלְדָאָסְבָּיוֹן פָּוּן טְוִיזָּט וּוּלְתָה''. "

פֶּלְאַטְעָרֶל

— פֶּלְאַטְעָרֶל, פֶּלְאַטְעָרֶל,
וּוֹאָם הָאָסְטָנוּ עַפְעָם גּוֹטָם מִיר צָו דַעֲצִיְּלָן?

— מֵיָּין טָאג אַיז שְׁוִין פָּאַרְמָאַטְעָרֶט,
גּוּבְּלִיבָּן אַיז מִיר זַיְבָּן רְגָעָם צַיְלָן.

הָאַלְטָנוּ זַיְבָּן רְגָעָם דָעַם פֶּלְאַטְעָרֶל גַּעֲבּוֹנְדָן,
הָאַטְמָטָמָט אַסְוֵד דַי אַיְבָּקִיטָט דַעֲצִיְּלָט
אָז דַי צִיְּתָמָט הָאַטְמָט נַאֲךְ קִיּוֹן אַיְנְצִיְּקָעָן וּוֹאָנדָן,
קִיְּנְמָאָל נִוְתָמָן, פָּוֹן קִיְּנְעָם נִוְתָפָרְחָוְילָט.

אַיְבָּקִיטָט, אַיְבָּקִיטָט שְׁרִירָתָמָן וּוַיְינְטָמָן אַרְוִוִּים דַי וּוֹאָנדָן.
זַיְבָּן רְגָעָם — זַיְבָּן זַוְּגָעָן אַיז דַי פָּרְיָיד.
פֶּלְאַטְעָרֶל פְּלִי, פָּאַרְצָן נַאֲךְ אַרְגָּעָן וּוֹאָנדָעָר,
בַּיּוֹ דַעַר טְוִוִּיטָמָן וּוֹעַטָּט צִיְּעָן דַי שְׁוּעוּרָדָן שִׁידָן.

פֶּלְאַטְעָרֶל, פֶּלְאַטְעָרֶל — זַוְּמָעָרְלָעַבָּן.
זָעָן, אַיְךְ מֵי זַיְדָן בַּיּוֹ דַעַר גַּאֲלְדִּיקָעָר שְׁוִיבָן.
דוֹ זַאֲלַסְטָן נַאֲךְ אַקְרִיוֹן אַיּוֹן זָוָן שְׁוּעָבָן.
אַ, זַוְּעָרָן וּוֹאָגָטָן דַי רְגָעָם פֶּלְאַטְעָרֶל רְוִיבָן.

ע מ ו ס

(דעם סקופטאר א. גולדמאן, אין אנדענע פון זיין איזונציקן קינד—עמוס)

עמוס, ווער קען, ווי דו, די בלומען ליבן,
א菲尔 איצט, ווען דײַנע שפֿיעָלוֹדוֹיךָ יַאֲרָן,
זײַגען אין די רעדער פון אַטראָק גַּעֲבְּלִיבָן,
וע, דיין טאטַע האָט באַשְׁעָרֶת דיַךְ נַיְעַ יַאֲרָן.

זע, דיין טאטַע האָט דיַין טוֹיט פַּאֲרָטְרִיכָּן,
צַוּעַלְפָּאַיְרִיךָעָרָה, פַּרְיַּפְּאַרְשְׁנִיטְעַנְגָּר עַמוֹּם:
דוֹ בִּיסְמַט אַין מַעַשׂ, אַין בַּרְאַנְדָּז גַּעֲבְּלִיבָן,
אָנוֹ אַלְטָעָר בַּאֲפְרִיעָר — אַ נַּיְעַר עַמוֹּם.

דוֹ לַוְּיפְּסַטְּ דָּרָךְ אָוְמְרוֹאֵיךְ מִרְמַלְשְׁטִיָּן.
דוֹ שַׁוּעַבְּסַטְּ אָרוֹיִים פָּוֹן שַׁוּעַרְן גַּרְאַנִּיט,
אוֹן סְ'וּעַרְטָה דִּי וּוּלְטָה, ווי דוֹ אָזְוִי יַיְנְגַּלְישָׁ-דָּיָן.
וע, דיין לַעֲבָן פַּאֲרָגִוָּת קִיְּנָמָל נִיט.

מייט אַהֲרֹן פָּוֹן עַמוֹּם, פָּוֹן שְׂטִיְּזָן פָּוֹן צַאֲרָתָן,
הָאָט דיַךְ דיַין טאטַע נַאֲכַטְמָל בַּאֲשָׁאָפָן.
דוֹ הָאָסְטָה פָּוֹן קָבָר צָוָּדָר זָוָּן אָזְוִי גַּעֲגָרָת,
אַיְצָט בִּיסְמַטוֹּ פָּוֹן לַוְּיטָעָר זָוָּן בַּאֲשָׁאָפָן.

אַיְצָט בִּיסְמַטוֹּ פַּאֲסְטוֹן, נְבִיא אַין פַּיְגַּנְקָלְיִיבָּרָה.
דוֹ גִּיסְמַט פַּאֲרוֹיִם אַין אָונְדוֹעָר יַעֲדָן גַּעֲרָעָכְטָה:
"אָ, אוֹבֵךְ נִיט דָּרְיוֹ מַאל, פִּיר מַאל יַאֲגָדְךָ שְׁקַלְאַפְּנָטוּרִיבָּעָר!"
יעַ, דיַ וּוּלְטָה פָּוֹן עַמוֹּם אַיז גַּעֲרָעָכְטָה.

גַּעֲרָעָכְטָה אַיז דָּרָר וּוּלָם שְׁנִיצְטָ אָונְדוֹז אָוִים פָּוֹן בּוּיָם,
אַטְיַשְׁ, אַ בעַט, אַ שְׁטִיבָלָעָ אַ שְׁיַינָם,
דָּרָר וּוּלָם הָאָמְעָרָט מִיט דֻּעָם הָאָמְעָר אָוִים אַטְרוֹיִם,
דָּרָר וּוּלָם זְעַגְטָ מִיט דָּרָר זְעַגְטָ מַעְשָׁהָלָעָ אָוִים.

א שעה דורך מיין פונצטער

א מעשההלו פון „אין סוף פון די טאג“,
ווײַ שעפָם אונ וואָלַף, ציג אונ בער,
שמיידן אקער-אייזנס פון געוווער,
זיין זאל אַ וועלט פון די קינדרעסווועגן.

א מעשההלו פון אַ פרײַנט — אַ מעסער,
וּאַס שניידט ניט דעם האָלַדַּז, נאָר אלעמענэм ברויטט, —
נאָר קעגַן שעכטער, צעטאנַץ זיך, אַ, מעסער,
אַ מעסער טאנַץ, פֿאַרְיאָג פון מיין פֿאַלְקַע דעם טויט!

עמוס אייז טאג אונ שפִיל — לעבעדייקע שיין,
נאָר פֿולַצְלַונְגַּ קַלְאַגְטַּ פון שטײַן אַרוֹים אַ יִנְגֶּלֶשׁ גַּעֲוַוִּין:
„טאָטַעַע, אַיך ווֵיל מַעַר אַין דִּין בָּאַשְׁאָפַט נִיט זַיִן.
אַיך בֵּין נִיט לַוְיָטָעַר זַיִן, אַיך בֵּין לַוְיָטָעַר גַּעֲוַוִּין.

„טאָטַעַע, פֿאַרְוּאַס האָסְטוֹ אַין קַאַלְטַן שְׂטַיִינַ מִיד פֿאַרְשְׁלַאַמַּן?
אַיך ווֵיל זַיִן דורך נַאֲכַט אַ זַּוְנִיקַע בלּוּם,
מייט אַ הָאָרֶץ פון לִיכְטַן אַין טַוְיַעַגְאַסְטַן.
אַיך ווֵיל זַיִן צוֹוִישַׁן דּוּרְגָּעַר — אַן אוַיְבִּיקָּע בלּוּם.”

דעָר סְקוֹלְפְּטָאָר האָלְדוֹזַט זַיִן קִינְד טְרוּיעַרְיךָ אָזַי.
אַין שְׁפַעַטְנַן זַוְנְפָאָרְגָּנְגַּן — אַ יִנְגֶּלֶשׁ וועלט פֿאַרְגַּנִּים.
דעָר נְיוּיְאָרְקָעָר אַוּונַט אַיְזָה טְרוּעַמְדִיקָּעַ רְויִי.
איְבָעָר דֻּעַם אַיְבִּיקָּן עַמוּס אַ גַּעֲכִוְגְּעַנְעַר טְאַטַּע שְׂטַיִינַ:

— עַמוּס, קִינְד מִינְם, קָומַ אַרוֹים פון מיין באַשְׁאָפַט,
אוּן מייט דֻּעַם בְּרָאַנדַּז דֻּעַם מַעַשׂ, דֻּעַם מִירְמַלְשְׁטַיִין. —
לוֹיפַּ אַיְבָעָר וועלט — אַ צָּאָרְנִידִיק גַּעַלְאָפַט,
אוּן אלָעַ יְרָבְעַמַּס פון דִּין דּוֹר פֿאַרְשְׁטַיִין!

פֿאָר דַי קְלִינָעַ קִינְדֻעָרְסּוֹעֲגַן

די מאמע-קו אוֹן דָּאַם קָעַלְבָּעַלְעַ

אַ קָּעַלְבָּעַלְעַ חָאַט דִּי מָאַמְעַ-קוֹ גַּעַהַאַט,
אַ קָּעַלְבָּעַלְעַ אֵיךְ זָגֶן אַיִיךְ, אַוִיפֶת מִיר אַזָּאַר :
אוֹי, סְיַאַל דִּיךְ קִינְדֶּ, קִין בַּיּוֹ אַוִיגֶן נִטְשָׁאַטָּן.
היַיְיָ, קָעַלְבָּעַלְעַ, זַיְן זָלְסְטָו אַוִיפֶת לְאַנְגָּעַ יַאֲרָ.

דיַיְן פָּעַלְעַכְּלַ, אַ רְוִוְתָּם, וּוֹי סְיַוְאַלְתַּ עַרְשְׁתַּ אַוִיסְגַּעַטְאַגְּטַ,
דיַיְן פָּעַלְעַכְּלַ — אַ פִּיעַרְלַ פָּוּן בָּאֲגִינְעַן :
אוֹן סְמַחְאַט דִּי מָאַמְעַ-קוֹ דָעַם קָעַלְבָּעַלְעַ פָּאַרוֹאַגְּט :
"זָלְסְטָו דָעַם מַעֲנְטָשָׁ, מִיּוֹן קִינְדֶּ, גַּעַטְרָיו אַוְן עַרְלָעַד דִּינְעַן".

אוֹן סְמַחְאַט דִּי מָאַמְעַ-קוֹ דָעַם קָעַלְבָּעַלְעַ גַּעַלְעַרְנַט,
וּוֹי צַו לְעַבְנַן וּוֹאַיְל אַוְן פִּין אַוִיפֶת דָעַר וּוֹעַלְתַּ :
"נִטְשָׁאַלְלַ, מִיּוֹן קִינְדֶּ, אוֹי דִי נַאֲכַט אַוִיסְגַּעַטְשָׁעַרְנַט,
נִטְשָׁטְעַנְדִּיק קָעַלְבָּעַלְעַ אַיְזָ גְּרִין דָאַם פָּעַלְדַּ".

"לוֹיכְטַן זָלְסְטָו דִּיְן יַעֲדָעַר וּוֹעַג מִיטַּ מִילְּךָ אַוְן פּוֹטְעַרְ :
מִיטַּ זַיְסַן מִילְּךָ אַוְן פָּעַטְן שְׁמַאַנְטַן .
דוֹ הָעַרְסָטַ, זָלְסְטָו מִיר זַיְן אַ קְיֻלְעַ, אַ גַּוְטוּעַ,
אוֹן אַלְזַ דָעַם מַעֲנְטָשָׁן שְׁעַנְקָעַן מִיטַּ פּוֹלְעַר הָאַנְטַן .

"דוֹ זָלְסְטָו דָעַם מַעֲנְטָשָׁ אַלְדָאַסְגּוֹטָם נַאֲר גַּעַבְן .
אוֹדוֹ וּוֹעַסְטַ זַיְן גַּוְטַ וּוֹעַט זַיְן אַוִיךְ גַּוְטַ דָעַר מַעֲנְטָשָׁ .
דוֹ זָלְסְטָו נַאֲךְ אַיְנִינְקָלְעַ, קָעַלְבָּעַלְעַ, דָעַרְלָעַבְן ".
אוֹיְיָ הָאַט דִּי מָאַמְעַ-קוֹ דָעַם קָעַלְבָּעַלְעַ גַּעַבְעַנְטָשָׁ .

דָאַם קָעַלְבָּעַלְעַ הָאַט פְּלַעַקְנוּ שְׁוֹאַרְצַעַ,
וּוֹי בַּיִם טִיכְלַ, דִי קְרַעְלַ שְׁאַטְאַנְטַן .
פּוֹי מִיטַּ שְׁיַיְן אַיְזָ אַ קִינְדִּישָׁ הָאַרְץַ,
סְקָעַן נַאֲר אִין פְּרִילִינְגַּ זַיְן גַּעַרְאַטְן .

דער פשוטער חלום

אין די וויסע פינטעלע האט עם איזויפל חן,
ווײַסְיוֹאַלְטַ דער ווינט אין שפֿרײַנְקָעַלְעַד דעם מאָג צעלבלאָזָן,
און ס'קען שוין ביּוֹ גָּאָרֶדֶם קָלוֹגָעַ קָעַלְבָּעַלְעַ פָּאַרְשְׁטִיָּן,
אָז דער מענטש אַיז גָּוֹת אַיז גַּעַשְׁמָאָק דָּאָם גָּרָאָן.

און ס'האָט דָּאָם קָעַלְבָּעַלְעַ צָעַטָּאַנְצָט זִיךְ קִינְדְּעָר.
צִי דָּאָם קָעַלְבָּעַלְעַ, צִי דער פְּרִילְינְגַּ טָאַנְצָט אָזָוִי?
אַ, ס'אַיז אַ טָּאַנְצָ פָּוּן וּוּאַונְדָּעָר אַיבָּעָר וּוּאַונְדָּעָר,
אַ, גָּאָרֶדֶם קִינְדְּ קָעַן רִין אָזָן גְּלוֹיְבִּיךְ זַיְן אָזָוִי.

אָז דָּאָם קָעַלְבָּעַלְעַ האָט צָעַטָּאַנְצָט זִיךְ,
הָאָט אַ שְׁמַעַךְ גַּעַטְאָן מִיטְ עַרְשְׁתָּעַ בְּלָוְמָעַן —
וּוִיסְמַן אַלְעַ, דער מָאי וּוּעַטְ גָּאָר גִּיךְ.
אוַסְגָּעַפּוֹצָט אַיז בְּלוּי אָזָן גָּרִין דָּאָ קְוָמָעַן.

דער מָאי האָט זִיךְ אַיז וּוּגְ נְעַלְאַזְטַּ שְׂוִין גַּיִּין.
מִיטְ וּן אָזָן גָּרָאָן אָזָן טָוִי קְוּוֹלְטַּ דָּאָם פָּעָלָד.
אָז דָּאָם זָאַטְעַ קָעַלְבָּעַלְעַ אַיז שִׁין,
וּוִיסְמַן דער יְ�וּנִי, וּוִיסְמַן דִּי גַּאנְצָעַ וּוּלְטַּ.

זָאָג מֵיר קָעַלְבָּעַלְעַ, דָו גּוֹטִינְקָם,
ס'האָט דִּין פְּרִיְיד הִינְגְּטַּ נִיטְ קִיְּין בְּרָעָן,
צִי זִינְגַּטְ שְׂוִין זּוּמְעָר אַיז דִּין בְּלָוָט:
"יעַ, זּוּמְעָר", דְּרוּיְטַ דָּאָם קָעַלְבָּעַלְעַ מִיטְן עַק.

אַ זּוּמְעָר דְּרָעַנְלָעַ מִיטְ אַ מְלָאָכָם קוֹשָׁן אַיז אַרְאָפְּ :
— דָו זְאַלְסָטַּ קָעַלְבָּעַלְעַ מִינְגָּטַּ נִיטְ וּוִיסְמַן פָּוּן בִּיּוּעָר נְאַכְּטָמָ .
זָאַגְּטַּ דָּאָם רָעַגְלָעַ : טְרִיפְ-טְרִיפְ-טְרִיפְ, הָאָט-הָאָט-הָאָט, חַיִּי,
הָאָט-הָאָט!

דָּאָם קִינְדְּ האָט אַיזוֹיפְּ נְחַת דער מַאְמָעִיקָּו גַּעַברָאַכְּטָ.

דָּאָם קָעַלְבָּעַלְעַ אַינְגָּעָם גַּילְדָּעָנָם זּוּמְעָר-דְּרָעָן.
הָאָט אַלְיָוָן שְׂוִין דִּין זִיךְ אַוְיְמָגְעַצְוָאָגָן.
אַ זּוּמְעָר-דְּרָעָן פָּוּן דִּי קְלִינְגַּעַ קִינְדָּעָרָם וּוּגָן —
הָאָט זִיךְ דָּאָם קָעַלְבָּעַלְעַ אַיז פָּעָלָד צִיעַנְגָּט.

או דאם קעלבעלע, שוין זומער טאנצט,
ווײיסן אלע, היינט אוין זומער קינדער.
צי דאם קעלבעלע צי דער זומער טאנצט?
דער זומער אוון זומער איבער זומער.

נאר פֿלוֹצְלָנְגָן אַיּוֹ פֿוֹן קֿעַלְבָּלָעָן אַ פֿרָאַסְטָן גַּעַזְאָרָן.
דער שוחט האט גַּעַרְאַכְטָן אַ קִוְילְעֶרֶת-מעסְעָר.
די מאַמעַקְוּ שְׁרִיּוּת: מְרוֹזֵי, אַךְ אוֹן וּוֹי, צוֹ מִינְעַי אַרְן.
וּוֹי גְּרוּוּסְדִּיּוֹן אַיּוֹ אַיר בְּרָאָךְ גַּעַזְאָרָן נַאֲךְ גַּרְעַמְעָר.

נאר דעם קעלבעלע האט גַּעַרְנִישָׁט נִיט גַּעַזְרָט.
דאַם קעלבעלע האט אַפְּילָו נִין מִיט קִיּוֹן מוֹ נִיט גַּעַזְאָגָט.
סְ'הָאָט דעם מענטש קִינְמָאָל אַזְוִי נִיט אַפְּגַעַנְאָרָט.
ערשְׁטַת בֵּי דעם מעסְעָר האט דאם שיינְעַ קֿעַלְבָּלָעָן זִיךְ צַעַד:
קִילְאָגָט:

„וּוֹי, מאַמעַקְוּ, האַסְטָן אָמוֹזִיסְטָן מִיךְ גַּעַבְעַנְטִישָׁט.“
„אוֹי, קעלבעלע מִינְסָם, אַיךְ וּוֹיָם שְׂוִין דער שׂוֹנוֹ אַיּוֹ דאם
מעסְעָר,
אוֹן וּוֹי אַמעסְעָר אַיּוֹ אַוִּיךְ אַפְּטָן דער מענטש.
קעלבעלע מִינְסָם, אַיךְ חַאְבָּךְ דִּיךְ נִיט גַּעַבְאָרָן פָּאָרָן מעסְעָר.“

פֿוּרִים

איינגע, ביינגע, היינט איז פורום.
סטופע טשינגע, פורום איז היינט.
הii, גראנגערם, גראנגערט א פורום.
או פאלן זאלן אלע פינט!

הערט קינדר, אהשורוש ברומט:
— ושתוי מז א פג'ר ווערן,
ויל די מלכה וויל נט קומען,
מייט א גוליע אויפן שטערן.

ברענט דעם קעניגס ווילדער צארן:
„וועלט, ניב גלייך א ניע מלכח”,
קליויבט מען מלכות טעג און יארן,
בלוייכט די שענטשטע, אסתה, מלכה.

ארטשע, בארטשע, פעטער מרדכי.
בו, גאלע שווארצע איז המן.
ס'ווארט די הליה שווין פאָר מרדכין,
הענגט גאָר היינט דער שונא המן.

יעדע זואנד פון אלטן שטורהעם.
האָבן רעננס לאָנג פאַרוצשן.
איימעלע, ריאמעלע, היינט איז פורום:
„מאָמע, ניב די המנִיטאָשן”.

אויך היינט הענגט המן מייט צען זיין.
ביינעלע, פײַיגעלע האָפֿ-האָפֿ:
היטלער איז אויך אָוועק אָהין —
טפו, מייט א פאָרשפֿיגענעム קאָפֿ.

איינגע, ביינגע, היינט איז פורום.
סטופע, טשינגע, פורום איז היינט.
הii, גראנגערם, גראנגערט א פורום.
או פאלן זאלן אלע פינט!

שְׁלָמָה לְעֵד

שלמה להען איז היינט צען יאך אלט.
עד שמעתק מיט איזוקרים און שאקאלאד —
פריען זיך אין של היינט אלע,
וואס די מאמע האט אים געהאט.

איו שלמה להען אין של געקסמען היינט.
פארפוצט אין עסיך און אין האנייק.
מייט צען ליבטעלעך איז דער טארט צעשיינט.
אין זאג איזיך, ווי שלמה דער קענינג.

ס'זוייט אוש אַ ווינט פון פלונגע מאמעם.
די גוטע זאכַן אלעמען צעטילט.
איצט האט מיין לרעדער : פון איבער יאמען,
פון ליטע און פון פוילן אונדו דערצילט.

און שלמה להען דורך געדאנק איז געפלויגן,
גיך איז עד און וויטע לענדער געוווען.
און קינדרער, ווי זיידעם אינגעבעויגן,
האט עד איז זיין לרעדער אונגן געוזן.

דעוזען האט שלמה להען איבער וועלט,
ידה, יידן אין גאזו-אויאונס פארברענט —
האט עד זיך פלוצלונג איז קלאס געתשטעלט,
קענען וועלט, מיט פארביילט הענט :

„או, באָרוועס קינדרער, איז-אַלְיִין,
או טאטעס אַן מאמעם, אַן קיינעם.
איך ווינט איזיך איעער געוויזן.
איך האָב אַ צימערל אַ שיינעם.

„וואּן איך קען איזיך דאַ אלע ברענגען,
גיב איך איך מײַן בעט און מיין ברויט.
וואּן איך קען אלע המן הענגען,
גיב איך זיך איעער נויט און טויט.“

א קִינְדֶּעֶרְ-מַארְשָׁ

הַיִּדְאָ, אַ, הַיִּדְאָ,
מִיטַּ וּוִינְטַ אֵין טְרָאַטַּ,
מִיטַּ פָּאָן אֵין חָאנְטַ,
שְׁפָאַנְעָן מִיר, וַיְנְגַעַן מִיר, מַחְנוֹת קִינְדֶּעֶרְ :
— אַ, וּוֹאוּ עַם רִינְטַ נַאֲרַ יִדְיִישַׁ בְּלוֹטַ,
רוֹפְּטַ יְהוּדָה הַמְכְבִּים מוֹטַ,
דָּעַר נַיְיעַר דִּיְתִּישַׁ — דָּעַר אַלְטָעַר בִּיטְשַׁ,
וּוֹלְ פָּוּן אָונְדוֹ גַּעֲוַיְין גַּאֲרַ לְאַזְוַן .
פָּוּן נִיְיעַס פִּינְטַ, פָּוּן אַלְטַן פִּינְטַ,
וּוֹלְן מִיר קִינְזַּ אַטְעַם נִימַּט לְאַזְוַן .

הַיִּדְאָ, אַ, הַיִּדְאָ,
מִיטַּ וּוִינְטַ אֵין טְרָאַטַּ,
מִיטַּ פָּאָן אֵין חָאנְטַ,
שְׁפָאַנְעָן מִיר, וַיְנְגַעַן מִיר, מַחְנוֹת קִינְדֶּעֶרְ :
— דַּי וּוּלְטַ וּוּטַ זַיְן אֵין קִינְדֶּעֶרְלָאַנדַּ,
דַּי וּוּלְטַ וּוּטַ זַיְן אֵין בָּרוֹדְעֶרְלָאַנדַּ .
אוֹן וּוּם סַ'אַיזַּ לִיכְטַ אוֹן שְׁפִילַ בָּאַשְׁעַרְתַּ,
דָּעַר וּוּטַ גַּעֲוַיְין עַצְמַתַּן קְרִיגַ .
פָּוּן לְאַנְדַּ צַו לְאַנְדַּ, פָּוּן גַּאֲרַ דָּעַר עַרְדַּ,
מַארְשָׁ, אַ, מַארְשָׁ צַו אָונְדוֹעַרְ וַיְגַ !

מיין קעצעעלע

פָּוֹן אַלְעַ קַעַצְעַלֶּעֶךְ אִיז מֵיַּינָּם קַלְגָּעָר.
 מֵיַּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ קָעָנוּ דָּעַם אַלְפָ-בִּית שְׁרִיבָּן.
 מֵיַּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ קָעָנוּ מֵיַּן עֲרָאָפְּלָאָן טְרוּבָּן.
 פָּוֹן אַלְעַ קַעַצְעַלֶּעֶךְ אִיז מֵיַּינָּם קַלְגָּעָר.
 סְקָעָנוּ זִיךְ מִיטְ קִיְּן מִיּוֹזְעַלֶּעֶךְ נִיטְ קְרִיגָּן,
 עַם קָעָנוּ אִין קְרִיגָּה אַלְיָוָן אָן אַנְאָז בְּלִיבָּן.
 פָּוֹן אַלְעַ קַעַצְעַלֶּעֶךְ אִיז מֵיַּינָּם קַלְגָּעָר.
 מֵיַּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ קָעָנוּ דָּעַם אַלְפָ-בִּית שְׁרִיבָּן.
 אָז מֵיַּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ גַּעַמְתְּ דִּי גַּעַגְּלָל שָׁאָרְפָּן,
 וּוּלְ אִיךְ אִין קְלָאָם שְׁוִין מַאָרְגָּן, וּוּי אַתְּם זִיכָּן.
 אָטְ בִּיּוֹזְעַרְטְּ דָּוְרָךְ דִּי גְּרִינְגָּעָ אַוְיָגָן זִיךְ אַ בְּלִיאָן.
 אָ, מֵיַּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ גַּעַמְתְּ דִּי גַּעַגְּלָל שָׁאָרְפָּן.
 אָטְ וּוּלְ עַם שְׁפִילָּן מִיאָצְ-מִיאָו אַוְיָפְּ מֵיַּן הָאָרָף.
 אָטְ הָאָטְ עַם מִינְעַן הָעָפְּטָן שִׁיר צְעָרִיסָּן.
 אָז מֵיַּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ גַּעַמְתְּ דִּי גַּעַגְּלָל שָׁאָרְפָּן.
 וּוּלְ אִיךְ אִין קְלָאָם שְׁוִין מַאָרְגָּן, וּוּי אַתְּם זִיכָּן.
 נִיטְ קִיְּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ הָאָבְ אִיךְ, נִאָרְ אַ טִּיגָּעָר.
 אָ, מֵיַּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ הָאָטְ גַּעַגְּלָל גּוֹטָעָ.
 דִּי וּוּיְמַעְפָּלְ אִיז אַ פָּאָרְשָׁנִיטְעָרְ פּוֹטָעָ.
 נִיטְ קִיְּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ הָאָבְ אִיךְ, נִאָרְ אַ טִּיגָּעָר.
 אָטְ שְׁפְּרִינְגְּטְּ עַם קָעָנוּ מִיר — אַ שְׁטָאַלְצָעָרְ קְרִיגָּעָר :
 מֵיַּן טִינְטְּ הָאָטְ עַם צְעָגָן אַוְיָפְּ דָּעַרְ פּוֹטָעָ.
 נִיטְ קִיְּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ הָאָבְ אִיךְ, נִאָרְ אַ טִּיגָּעָר.
 אָ, מֵיַּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ הָאָטְ גַּעַגְּלָל גּוֹטָעָ.
 אֹויְ, וּוּיְ וּוּלְ אִיךְ מַאָרְגָּן אַנְקָוּן מֵיַּן לְעָרָרָ.
 אַוּוּקְ פָּוֹן מִיר קַעַצְעַלֶּעֶךְ, מֵיַּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ.
 נָאָדָר מִילְךְ אָוָן פּוֹטָעָר — פּוֹלָעָ טְעַצְעַלֶּעֶךְ.
 אֹויְ, וּוּלְ אִיךְ מַאָרְגָּן אַנְקָוּן מֵיַּן לְעָרָרָ.
 קַעַצְעַלֶּעֶךְ מֵיַּינָּם, זָעָ וּיְ בִּיטָּרְ מֵיַּן יְעָדָ טְרָעָרָ,
 אָוָן דָּוְ הָאָלְסָטְ מִיךְ גַּעַפְּאָגָנָן וּוּיְ אִין אַ נְאָז.
 אֹויְ, וּוּלְ אִיךְ מַאָרְגָּן אַנְקָוּן מֵיַּן לְעָרָרָ.
 אַוּוּקְ פָּוֹן מִיר קַעַצְעַלֶּעֶךְ, מֵיַּן קַעַצְעַלֶּעֶךְ.

פאר די קלינע קינדרסועגן

מיין קעצעלע איז אזי גרייניג, אזי פליינק,
עם זאל נאר ניט א שפרונג טאן צו די שטערן.
— ניט קיון קעצעלע, איך האב א ווינט, אט הער
מיין קעצעלע איז אזי גרייניג, אזי פליינק,
ס'קען נאר ניט מיאווען און ווי שיין עם זינגעט,
האָב איך אין אַחלומע עם אַליין געהערט.
מיין קעצעלע איז אזי גרייניג, אזי פליינק,
עם זאל נאר ניט א שפרונג טאן צו די שטערן.

מיין קעצעלע קען יידיש, אַלץ וואָם איך זאג,
פֿון מיינע סודות, ווים מיין מאָמע ניט אזי,
זוויפל מאָל מיין לעדרער דרייט מיר אָן אָנִיעָר.
מיין קעצעלע קען יידיש, אַלץ וואָם איך זאג.
און ווים איז מיין קעצעלע — אַינְגָאנְצָן טאג.
איך האָב שווין געמאָכט אַ וויר בעטעלע פֿון שטרוי.
אַ גוטע נאָכט קעצעלע, פֿאָלָג וואָם איך זאג,
וועט זיין דיין זיסער שלאָפּ, ווי מיינער, הימל בלוי.

דו זאלסט ווים קעצעלע נאר ניט מיינען,
או אַינְגָאנְצָן מילך ביסטו אַליין,
און ווי מילך אַ טראָנק טאן זיך אַליין.
דו זאלסט קעצעלע אַזְזִי ניט מיינען,
האָב איך מורה, או מיר גלוֹסְט זיך ווינען.
נו, וועסט מיט מיר אין של שטענדיק גײַן.
דו זאלסט ווים קעצעלע נאר ניט מיינען,
או אַינְגָאנְצָן מילך ביסטו אַליין.

וּוִינְטָר

ווינטער איז א ווינטער בער,
א בער פון ווינט, פראסט און שניי.
או דער בער גיט זיך א קער,
שפילן שטורעמס אלעלרי.

און איך ביי א ווינטער שובי,
זעם שניי טאנצן אין ווינט.
א, וועטנען זאל איך לוייבן,
וואס איך בין איצט ניט אין ווינט?

יע, לוייב זעם בויעה, מײַן קינד,
ער האט א שטארק הויז געבעויט,
יע, לוייב דיין טאטן, מײַן קינד.
ער היהת דיך אוים פון דער גויט.

און לוייב דיון גוטע מאמען,
ז' האלט איר הארץ שטענדיק גרייט.
א, פאָר דיין טאטע-מאמען,
לייב די טעג פון זוּן און פריד.

געראנקען פון קינדער

וּזְאָם אַיּוֹ פְּרִילִינְג ? *

וּזְאָם אַיּוֹ פְּרִילִינְג פָּאָר יְדִיְשׁוּ קִינְדָּעֶר ?
פְּרִילִינְג אַיּוֹ אֵ שְׂמִיכָל, אֵ קוֹוָאַל, אֵ בְּלוּם.
פְּרִילִינְג אַיּוֹ אֵ שְׁפִּיל פָּוּן גָּאַלְד אָן וּוֹאַנְדָּעָה,
אֵ לִיבְשָׁאָפְט וּזְאָם נֻעַמְתָּ אַלְעַמְעָן אַרוּם.

פְּרִילִינְג אַיּוֹ אֵן אַלְטָעָר הַלּוֹם וּזְאָם מַירְתָּאַלְטָן טִיעָר.
וּוַיַּסְט אִידְרִ קִינְדָּעֶר, וּוְ אַזְוִי סְיוּעָרָטְ פְּרִילִינְג ?
פָּוּן חֲנוֹכָה בְּלִיבָּן אָונְדוֹ אַכְטָ פִּיעָרְלָעָךְ,
דיַ אַלְטָעָ פִּיעָרְלָעָךְ זַיְנְעָן אַיְבָּיךְ יוֹנָג.

אֵ, פָוּן חֲנוֹכָה דֵי גַּלוּבִּיקָע לִיכְטָעַלְעָךְ ;
הַאֲבָן קִינְמָאַל נַאֲך נִיט אַוִּיסְגָּעְבָּרָעָנט —
שְׁפְּרִינְגָט אֵ חַעַלְד אָרוֹים פָּוּן יְעַדְן לִיכְטָל,
אוֹן בְּרָעָנְגָט דָעַם פְּרִילִינְג מִיטָּדִי בְּרָאָזוּעָה העֲנָט.

פְּרִילִינְג אַיּוֹ פְּסָח — דֵי פְּרִוְיהִיטְ פָּוּן מִין פָּאָלָק,
נַאֲך דָוָרוֹת פְּרָעָה, נַאֲך דָוָרוֹת שְׁקָלָאָפְעָרִיִּי.
פְּרִילִינְג אַיּוֹ אֵ שְׁטָאָרָקָע פּוֹסְטָ פָּוּן אַמְּאַל.
פְּרִילִינְג אַיּוֹ אֵ קְנָעָכָט וּזְאָם אַיּוֹ גַּעוֹוָאָרָן פְּרִי.

פְּרִילִינְג אַיּוֹ בַּיּוֹם סָדֶר — אֵ בְּעַכְעָר וּוֹיָן.
דָעַר בְּעַכְעָר פָוּן פְּסָח אַיּוֹ דָעַר בְּעַכְעָר פָוּן פְּרִילִינְג.
וּעָר עַם דָאָרָף, קָעָן קָוּמָעָן טְרִינְקָעָן דָעַם וּוֹיָן.
דָעַר וּוֹיָן פָוּן פְּסָח אַיּוֹ דָעַר וּוֹיָן פָוּן פְּרִילִינְג.

פְּרִילִינְג אַיּוֹ דָאָס לְעַבְנָן וּזְאָם אַיּוֹ מִין פָּאָלָק בְּאַשְׁעָרָת.
נַאֲך בְּיִיטְש אָוֹן דָוָרְשָׁת אָוֹן וּוֹאַנְדָּעָה — אֵ פְּרִישָׁע בְּעַט.
נַאֲך אַלְעָ שְׁטוֹרָעָםָ, אָן עַרְשָׁת גְּרוּזָלָ פָוּן דָעַר עַרְדָּה.
דָאָס עַרְשָׁטָע וּוֹאָרָטָ פָוּן אֵ קִינְד אַרוֹיסְגָּעְרָעָדָט.

* גַּעֲדָאָנְקָעָן פָוּן קִינְדָּעָה, אַיּוֹ קַאְמְפָאָזְיְצְיְעִיקָּלָאָס פָוּן דָעַר פִּיכְאָרְעָלְפְּיעָר
מִיטְשָׁוִי.

וואָס איז זומער?

זומער איז א פעלד מיט הויכע קאָרֶן.
א שטיבעלע מיט גערטנולדען אַרום.
א טאטע אַין די מיטעלע יַארֶן.
בִּיטָּן, אַין פּוֹלְעֵר קְרָאָפְּט, די זוּ.

זומער איז א הויפּן עַפְּל אָן באָרֶן.
א בּוּים ווָס בְּלִיט נַאֲךְ די לעצטע שלְאָכְטָן.
א פּוֹיגָל ווָס זִינְגַּט נַאֲךְ אַלְעָ גַּעֲפָאָרֶן.
א שְׁטָרָאָל בִּים מִיטְיָק נַאֲךְ אַ בִּיזְעָר נַאֲכָט.

זומער איז בִּינְגָאָכְט — אַ לִיכְטִיקָע האָפּעָנוֹנָג,
וואָס לוּכְט שְׁטָעָנְדיַק דּוֹרֶךְ יַעֲדָרָן פּוֹן אָונְדוּ.
אַ נְבִיא פּוֹן אַמְּאָל מִט אַלְטָעָר חַכְמָה יוֹנָג:
איַין סְטָאָדָע קִי אָן בעָרָן אַין דּעָר זוּ.

זומער איז מִין מַאֲמָם זִימָר פְּלָאָדָן —
אַ פְּנִים ווָס קִיּוֹן לִיגְנָן הַאֲטָמָת נִיט פָּאָרְשָׁטָעָלָט.
זומער איז אַ טִיכְל אַין היַסְן פּוּלָד,
וואָס הַאֲלָט די פִּינְגָּלָעָן אוּסְגָּעְבָּאָדָן.

וּוְאָם אַיּוֹ הָאַרְבֶּסֶט?

הארבסט איז מיט תבואות א פולע פור.
ארום א היילן בוים — א בלעטערדייק גיעונג.
הארבסט איז אונזאג אויף נאנטער שטראעם.
א סטאייע פיגל וואם קליבט זיך צוריק אין וועג.

הארבסט איז א קלוגער זידע רײַף מיט מעג א סֵך.
אין שייער — דאמ גאלד און גריין פון זומער.
הארבסט איז א קאַלטער סוכה מיט מאַיַּאַקָּן סֵך.
פון לעצעטער פֿלִיגַן — אָן אָומַעַטִּיךְ זְשֻׁמָּעָן.

הארבסט איז דער ווינט וואם קלְאַגְט דורך א חרוב היין.
א פּוֹסְטָעָר טַעַלָּעָר וואם בענטקט נאָך אָוּנְגַּטְבָּרוּיט.
דער עַלְגָּט וואם קוּקָט פָּוּן אָפְּעַנְצָטָעָרָל אָרוּים.
הארבסט איז די גְּרוּיעַ, בְּיַגְּנָעַדְיוּקָעַ נוּיט.

הארבסט איז פָּוּן סְעַפְּטָעַמְבָּעָרָם — דער קָאַפְּיִיטָאָג.
דער קָאַפְּיִיטָאָג פִּירְט פְּעַלְדָּעָר אָפּוֹלָע שִׁיפּ.
פָּוּן חָלוּם דורך חָלוּם פָּאָרָט דער קָאַפְּיִיטָאָג:
דער חָלוּם פָּוּן די שְׁנִיתָעָר אַיּוֹ די שִׁיפּ.

פארוואָס זאגן מיר „עלנט ווי אַ שטײַין?“

א. ניט אומזיסט זאגן מיר : „עלנט ווי אַ שטײַין.“
פון מדבר דורך מדבר, פון לאנד צו לאנד,
געוווען איז מיין פאלק, עלנט ווי אַ שטײַין.
מיין פאלק, ווי אַ ניבור, אויף שפיעז פון אַ באָרג,
ווערט אלען פון פִּינְט גַּעֲגָנְט צוֹם לעצטן ראנְד.
אַ מיט פֵּיר טויזנט יאָר איז דער ניבור שטאָרְקָן.

א, ניט אומזיסט זאגן מיר עלנט ווי אַ שטײַין.
פון אַ שטײַין האָט יעְכָּב זיך געמאָכָט אַ צוקאָפָּנָם,
ווען צו דער פֿאָסְטּוּכָּבָּרְין רחל איז ער געגָנְגָנְעָן ;
און מלאָכִים אויף אַ לִיְמָעָה, אָרוֹף אָז אָרָאָפּ,
האָט ער גַּעֲזָעָה, ווען די זוֹן איז אָונְטּוּרְגָּנְגָּנְעָן.
פון אַזְּאָתְּ חַלּוֹם ווערט עַלְנְט אַזְּאָתְּ אַ שטײַין.

א, ניט אומזיסט זאגן מיר עלנט ווי אַ שטײַין.
אייך האָפּ אַמְּאָל אַין וועג געגעָן טְרוּקָן בְּרוּיטָן,
וועיט פון פרײַנְט, פון הַיּוֹם, ערנְגָּעָז אויף אַ שטײַין.
וועט דער שטײַין מיר קומָעָן צוֹ חַלּוֹם בֵּין מֵיַּן טְוִימָט.
א, אַזְּאָתְּ עַלְנְט קָעָן אַזְּאָתְּ אַ שטײַין פֿאָרְשְׁטִיאַן.
אייך בין אַלְיָין גַּעֲוָעָן דער עַלְנְטּוּרְגָּנְגָּנְעָן.

דער פשוטער חלום

און געהאט האט אויך מיין פאלק א מול-שטינן —
ווען דוד — א שיין פאסטוויל מיט א שטיין אין האנט,
האט קעגן גלית דעם פלשטי בראוו זיך געשטעטלט —
מיט א שטיין, ווי א קללה. קעגן שמיכל פון גיגאנט.
א, מיט דעם שענאמ קאפ און יינגלאשר האנט,
האט דוד דאס מל פון מיין פאלק צעהעלט !

זעמדעלעך באזונגעדר זייןגען טרויעריך, פארטרראכט.
זעמדעלעך באזונגעדר צעבלאוז דער שונא —
אט א בלען אהער, אט א בלען אהין.
א ווינטעלע קען די זעמדעלעך פארלאכן.
יע, פון איינציקע זעמדעלעך איז לאכן גירינג.
א זעמדעלע איינ-אילין איז זיך אלין א שענאמ.

נאר ווען אלע זעמדעלעך געמען זיך צוואמען ;
א, וועלבע קראפט קען רירן איז שטיין ?
דאן ווערט א פעללו איז פון גאל און פלאם,
וואם האט ניט איינמאַל, ניט איז פינט פארשטיינט.
יערים זעמדעלע שלאגט מיט גבורה פונעם שטיין.
א, ס'וועט די וועלט נאר זאנן : "פרילעך ווי א שטיין".

אלע, אלע איז אונדזער שול אריין!

א, יידייש, קלוג מאמעלשוֹן, איביך שיין —
דיין מול איז איז בלייער, בוך און העפט:
א, יידיישע קינדעַר פון גאר דער וועלט,
אלע, אלע, איז אונדזער שול אריין!

אין שול ווערט מיר מיין פאלק ליבער,
מיין פאלק איז איז חן פון אלפֿ-בִּית,
איין אטאקע פון שמישון הגבור.
א, מיין פאלק פון תורה און שיינעם אלפֿ-בִּית.

מיין פאלק איז פון לעגענדע אַרוּם,
מייט אַ קללה קענען קייז און די שלאנג;
מייט אַ גַּעַדְן, ווי די ערַד די גַּרְוִים,
מייט רײַד פון דודט האָרָף, מיט דֶּבֶרְהָם גַּזְאָנְג.

א, מיין פאלק מיט חכמה פון שלמה הַמְּלֵך גַּעֲבעַנְטַשְׁתָּה:
צי האָט גַּטְטַע פַּאֲרַשְׂאַלְטָן די שלאנג אַמְּאַל-אַמְּאַל,
צי האָט די שלאנג פַּאֲרַשְׂאַלְטָן גַּט און מענטש?
אוֹי, איבער אלע בערג הייבט זיך דער יַאֲמַעַר-טָאַל.

אוֹי, טאָל פון יַידִיש — פון אוֹיג אונדזער שיין,
דיין מול איז איז איז בלייער, בוך און העפט:
יַידִישע קינדעַר פון גאר דער וועלט —
אלע, אלע איז אונדזער שול אריין!

שווין אײַנמאָל אָ צִינְעַלְעַ

שווין אײַינמאָל אָ צִיגּוּלָע

ווײַיסְט אַיר קִינְדֶּר, וּאַלְטָם סְאֵיזַּעַר פָּוֹן אַיךְ?
נִיט צְוּוּלָּף, דְּרִיְצָן, פָּעָרְצָן, פָּופְצָן.
אָ, אַלְטָם וּאַנְדוּעָר פָּאַלְקָן אַיזַּעַר פָּוֹן אַיךְ.
שְׁטָאַרְק אָונַ בְּרָאָוּ הָאָט אַונְדוּעָר פָּאַלְקָן זַיךְ גַּעֲשָׁלָאנָן,
מִיט זָאַמְדַּשְׁטוּרָעָם, מִיט מְדֻבָּר-זְוּלָּף,
אַיְדָעָר דֵּי וּוּלָטָהָט אַונְגָּהִיבָּן טָאגָן.

יעַ, אַלְטָ-אַלְטָ-אַלְטָ זַיְנְעָן מִיר,
אַלְטָם וּאַכְרָהָם אַכְבָּינו — דָּעָר עַרְשְׁטָעָר וִיד.
יעַ, יְנָגָ-יְנָגָ-יְנָגָן זַיְנְעָן מִיר,
יְנָגָן וּוּיְנָגָן רְחַלְעָן, לְאַהֲלָעָן, יָאַנְקָל, דָּוָה.

אָפְשָׁר קָעָן נַאֲךְ דֵּי לְבָנָה גַּעֲדָעָנְקָעָן,
וּוּ עַבְרִים חָאָבָן אִין מְדֻבָּר גַּעֲוָאנְדָעָרט,
נַאֲךְ גְּרָאָן, נַאֲךְ וּזְאַסְעָר — נַאֲךְ לְעָבָן גַּעֲבָנְקָט:
גְּרָאָן פָּאָר דֵּי שְׁעָפָסָן אָונַ צִּינָּן,
וּזְאַסְעָר — לְעָבָן פָּאָר אַלְעָן וּזְאַנְדָּעָרָעָר.
דָּעָר דָּוְרָשָׁת הָאָט אָפְילָו שְׁטִיְוָנָעָר פָּאַרְבָּרָעָנט,
כָּאַטְשׁ וּזְאַסְעָר, זָאַגְטָמָעָן, הָאָט מַשָּׁה גַּעֲקָעָנט,
מִיט זַיְן שְׁטָעָקָן פָּוֹן אָ פְּעַלְזָה קְרִינָן.

מִיט צְרוֹת אַוְיפָּה דֵּי פְּלִיאַיצָּעָם — פּוֹלָעָ פְּעָק,
גַּעֲשָׁלְעָפָט זַיךְ דָּוְרָךְ הַיְּזָהָן וּוּיְלְדָעָנִישׁ בִּיְתָאָן —
מִיט פּוּיסְט, דָוְרָךְ שְׁטָעָרְנְדִּיקָן עַלְנָט בִּיְנָאָכָט.
פָּוֹן זָאַמְד אָונַ וּוּיְתָ אָונַ רְוִיבָן גַּעֲוָעָן אַיזְדֵּי וּוּלָט.
אַיזְהִוָּסְט זָאַמְד הָאָט אָחָלָם זַיךְ גַּעֲהִיצָּט:
אָ, אָן אַיְגָן שְׁטוּב, אָן אַיְגָן קוֹאָל, אָן אַיְגָן פְּעָלָה.
גַּעֲבָנְקָט הָאָט בְּרָאָנְדִּיק זָאַמְד נַאֲךְ קִילְיָן רְעָנָן.
גַּעֲבָנְקָט הָאָט דָעָר מִידָעָר קָאָפָט נַאֲךְ אָ דָאָךְ.
גַּעֲבָנְקָט הָאָט נַאֲךְ בְּרָכָה — דָעָר פָּאַרְשָׁאַלְטָעָנָעָר וּוּגָן.
אָ, דֵי בְּעַנְקָשָׁאָפָט הָאָט דָעָם מְדֻבָּר פָּאַרְפְּלִיאִיצָּט.
אַמְאָל הָאָט דֵי מְדֻבָּר-חַיָּה — דָעָר שָׁאַקָּאָל גַּעֲקָלָאָגָט,
אַמְאָל הָאָט אָ שְׂוֹנָא בֵּי זַיְן זַיְגָן גַּעֲלָאָגָט.

שווין איזנמאָל אַ ציגעלע

און פון אט דעם טרייעריקן מעשהה לע,
געבליבן איז אַ ווים ציגעלע.
איין שונא האט דעם אנדערן פֿאָדרשּוֹלְגֶּעָן,
נאָר דָּס צִיגּעַלְעַ דָּס ווַיִּסְעַן,
האט קִינְגַּר נִיט גַּעֲקָעַנְטַ צָעִירִיסְעַן,
נִיט קִין בֵּיזַׂן וּזְאַסְעַר, נִיט קִין פֿיְיעַרְ-צָוְגֶּעָן.

*

אמאל-אמאל איז אַ ווים צִיגּעַלְעַ גַּעֲוֹעַן,
אַ שְׁיוֹן צִיגּעַלְעַ מִיטַּ פֿאָרְבּוֹנְקְטַעַ אַיזְגַּן.
נִיט גַּעַלְאַזְטַ זִיךְ פִּון קִינְגַּעַם פֿאָרְקְנְגַּטְן.
אַ, נִיט גַּעַלְאַזְטַ זִיךְ פִּון קִינְגַּעַם נִיט בּוֹיְגַּן,
נִיט פִּון קִין גַּעַץ, נִיט פִּון קִין מַעְנְטַשְׁן,
הַאֲבָן אַלְעַ שְׁלַעַקְ סְצִיגּעַלְעַ גַּעֲוֹאָרגַּן,
איַז עַמְּ אַזְוֹעַקְ אַוִּיפְ וּוַיִּטְעַ וּוְאַנְדְּעַרְ וּוּעַגְן,
דוֹרֶךְ דּוֹרְשְׁטִיקַע טַעַג, דוֹרֶךְ עַלְגַּטְעַ נַעַכְתַּן,
אַ, לאָגַּג, אַ, לאָגַּג, אַין וּוּגַּג גַּעַשְׁטִיקַטְ דִּי טְרַעַרְן,
וּוּגַּג שְׁוֹן גְּרוּיְ גַּעַוּאָרְן אַיז דִּי בָּאָרְדְּ,
האט עַמְּ אַין קְלוֹגַן יִדְיְישַׁן בָּאָרְדְּ,
בָּאַחַאַלְטַן דָּס לִיכְטַ פִּון מְדֻבְּרַ-שְׁטַמְעַרְן, —
איַן הַאֲרַצְן — נִאָר דִּי לִיכְטִיקַיְטַ פִּון מַאְרְגַּן,
האט אַ לִיכְטִיקַ הַאֲרַצְ סְצִיגּעַלְעַ גַּעַהָאַט,
און אלְזַ וּוּאַסְ רַיְין אַזְן זְנוּנִיקְ גַּעֲוֹעַן,
איַז דַּעַמְ צִיגּעַלְעַ שְׁטַעַנְדִּיקְ גַּעֲוֹעַן,
אַ לְעַבְנַן, וּוּי צְוַיְשַׁן וּוּלְפַ בָּאַשְׁעַרְתַּן.

איַן מְדֻבְּרַ הַאֲטַ קִינְגַּר נִיט דּוּרְהַעַרטַן,
דוֹרֶךְ אַלְעַ פִּינְטַ — דָּס צִיגּעַלְעַ וּוּיְנְעַן,
אַ גְּלוּבְיִקְעַר הַיְמַלְ הַאֲטַ גַּעַעַן,
דוֹרֶךְ זָוַן אַזְן דוֹרֶךְ נַאֲכַטְ דָּס צִיגּעַלְעַ גַּיְוַן :
פִּון מַצְרִים — קִין מַצְרִים,
פִּון מַצְרִים — קִין יְרוּשָׁלַיִם,
מִיטַּ דּוּרְ נַאֲזַן אַזְשַׁ גַּעַקְעַרְטַ דִּי עַרְדַּן,
דָּקְ וּוְאַנְדְּעַרְן דוֹרֶךְ מְדֻבְּרַ — זְאַמְדַ אַזְן זְאַמְדַ.
גַּעַהָאַט נִאָר זְאַמְדַ שְׁטַעַנְדִּיקְ צַוְ זְאַטְ,
און גְּלוּבַן, אַ, גְּלוּבַן גַּעַהָאַט :

אַט-אַט אָיוֹ בְּנֵעַן — דָּם צוֹנוֹזָאנְטָעַ לְאַנְדָּה,
נַאֲרַ אַ שְׁטוֹרְיַעַלְעַ הַאַט דָּעַם וּוֹעַג פָּאַרְשָׁטְעַלְתַּ
אַטַּ, וּוֹי סְיוֹאַלְתַּ עַרְגָּעַץ וּוֹיְטִיזְוִוִּיטַ גַּעֲוָעַן.
דוֹ גַּעֲפָאַר וּוֹאוֹינִטַּ שְׁטַעַנְדִּיקַ האַרטַּ בְּיִים גַּעֲצָעַלְתַּ.
אוֹזַיְוַיְאַגְּטַ דָּם צִיגְּעַלְעַ דָּוֶרֶךְ בְּרוּעַנְדִּיקַן זָאַמַּד.

אָיוֹ דַּי קָאָצַ — מַצְרִים מִיטַּ צִיּוֹן אָוֹן גַּעַל,
מִיטַּ נוֹיְטַ אָוֹן טּוֹיְטַ אַנְגָּעַשְׁפָרְוָגְעַן
אָוֹן הַאַטַּ דָּם צִיגְּעַלְעַ אַיְן לִיּוֹם אָוֹן צִיגְּלַ
מִיטַּ לִיבַ אָוֹן לְעַבְנַ שִׂיר פָּאַרְשָׁלְוָנְגָעַן.
אָיוֹ מְשַׁהַ רְבִּינוֹ קָעַבְנוֹ פְּרֻעָהּ אַנְגָּעַלְאָפַן,
אוֹן דַּי קָאָצַ אָיוֹן רְוִוְתַּן יִם דָּעַרְתְּרוֹנְקָעַן,
אוֹן צְוָרִיקַ אָיַן מְדִבְרָה, צְוָרִיקַ קִיּוֹן בְּנֵעַן גַּעַלְאָפַן.
אוֹן אָיַן בְּנֵעַן — דָּם וּוֹיְסַעַ צִיגְּעַלְעַן,
אָיוֹ אַונְטָעַרְ מְשַׁחְלָעַם וּוֹיְגַעַלְעַן.
מִיטַּ טּוֹיְנַטַּ מַאַל טּוֹיְזַנַּטַּ מְעַשְׁהַלְעַד גַּעַבְלִיבַן,
פָּאַר גַּוְטַע קִינְדָעַר אָוֹן קְלוֹעַ זְוִידָעַם צַו דָּעַרְצִיוֹן:
וּוֹי גַּאַטַּ הַאַטַּ מִיטַּ צָעַן מְכוֹתַ דַּי פִּינְטַ פָּאַרְשָׁאַלְטַן,
בְּלִיבַן זָאַלְן אַוְיַף דָּעַרְעַד נַאֲרַ פְּרִיְגַטַּ זִיךְ לִיבַן,
וּוֹי מְשַׁחַם שְׁטָעַקְן הַאַטַּ דָּעַם יִסְ-סַוְף גַּעַשְׁפָאַלְטַן,
וּוֹי קָוָרָה אָיַן דָּרְעַד אָיוֹ אַיְנְגַעַזְוָנְקָעַן,
אוֹ אַלְעַ זָאַלְן זִיךְ רְאַזְשִׁינְקָעַם פָּוֹן בְּנֵעַן טִוְילַן,
אַיִּי, קִינְדָעַר אָיַן עַם גַּעֲוָעַן אַ צִיגְּעַלְעַן.
וְאַגְּטַ זְשַׁעַ אַלְעַ — שְׁוִין אַיְנְמַאַל אַ צִיגְּעַלְעַן.

הַאַטַּ דָּעַרְ אַמְוֹרִי — אַ חַוֵּנַטַּ מִיטַּ הַיְנְטָעַלְעַד פִּינְפַּ
אַיִּן שְׁלַאַכְטַמַּ פָּוֹן גַּבְעַוַּן דָּם צִיגְּעַלְעַן בְּאַגְּעַגְנַט —
הַאַטַּ דָּעַרְ הַוֵּנַטַּ מִיטַּ פִּילַ אָוֹן בּוֹיְגַן זִיךְ צַעְבִּילַטַּ,
רִיְמַן זִיךְ בּוֹיְסַן הַיְנְטָעַלְעַד פִּינְפַּ
הַאַטַּ יְהֹוּשּׁוּ — דָּעַרְ זְוַן פָּוֹן נָוַן,
וְאַגְּטַ מְעַן אַפְּגָעַשְׁטָעַלְתַּ דַּי זְוַן.
סְ'הַאַטַּ בְּאַפְּוַיְלַן דָּעַרְ זְוַן פָּוֹן נָוַן:
„שְׁטִי שְׁטִילַ, שְׁטִי חָעַלַ, אַ, זְוַן,
עַם זָאַל נִיטַ פָּוֹן מִיטַ שְׁלַאַכְטַמַּ,

שווין איזינגמאָל אַ ציגעלעט

בָּאַהֲלֹתִין דָּעַם פִּינְגַּט — דַּי נַאֲכַטֶּן,
הָאַטֶּן דַּי זָוֵן מִיטַּדָּעַם טָאגַן זַיְךְ נִיטַּגְעַנְגַּט,
אוֹן שְׁטִילַּן, אַיְן שְׁעַונְסְּטָן קְרוֹזַן בָּאַצְּירַטַּן,
פָּוֹן גְּבוּעַן זַיְךְ נִיטַּגְרִיטַּן,
בִּיזְיַהְוִישְׁוּעַ — דָּעַר זָוֵן פָּוֹן נָוֵן,
הָאַטֶּן דַּי טְשָׁאַטְעַן הִינְטְּנְעַלְעַד פָּאַרְשְׁטִילַּט.
גַּעֲבְּלִיבָּן אַיְזָה דָּסָם קְלָאַרְזְּוִיּוֹם צִינְגַּלְעַע :
פָּוֹן דָּעַם הָוָנְטַ — אִמְרוֹרִי, פָּוֹן מַצְרִים — דַּי קָאַץ.
איַיְ, קִינְדְּעַר אַיְזָה עַם גְּעוּעַן אַ צִינְגַּלְעַע,
זָאנְטַ וְשֻׁעַלְעַ שָׂוֵין צְוַיִּי מַאְלַ אַ צִינְגַּלְעַע.

אוֹן סְ'הָאַטֶּן שָׂוֵין דָּסָם וּוַיְמַעְ צִינְגַּלְעַע גַּעֲהָאַט :
אַזְן אַיְגַּן הוּוֵין, אַזְן אַיְגַּן פָּעַלְד — אַזְן אַיְגַּן לְאַנְדַּן,
אוֹן סְ'אַיְזָה דַּי מִיטַּדָּבָרַת גְּעוּעַן זַאת,
אַזְשַׁ דָּעַר מַדְבָּרַ הָאַטֶּן צְעַבְּלִיטַּן אַיְן אַיְגַּן לְאַנְדַּן.
הָאַטֶּן דָּעַר שְׁטַעְקָן — עַמְלָקַ גְּעַנוּמָעַן שְׁלַאַגָּן,
פָּוֹן שְׁעַפְסַ בִּיזְיַהְוִים, פָּוֹן בְּלוּם בִּיזְיַהְוִידַּן, —
הָאַכְּבָּן שְׁטַעְקָעַלְעַד אַלְעַרְלִי גְּעַנוּמָעַן יָאַגְּנַן,
אוֹן יָאַגְּנַן נָאַךְ אוֹי, בִּיזְיַהְוִידַּן .

הָאַטֶּן שְׁמוֹאֵל דָּעַר נְבִיא גְּעוּזָוָאָרָן,
הָאַטֶּן דָּוָר צַוְּדוֹר זַיְן שְׁבָועָה גְּעַנְעַבָּן :
נַיְיַן ! עַמְלָקַ טָאַר נִיטַּה, וּוּעַטְנִיטַּה יָעַבָּן ! —

בִּיזְיַהְוִידַּן עַמְלָקַ אַיְזָה נִיטַּגְעַזְוָאָרָן.
גַּעֲבְּלִיבָּן אַיְזָה דָּסָם קְלָאַרְזְּוִיּוֹם צִינְגַּלְעַע :
פָּוֹן עַמְלָקַ — דָּעַם שְׁטַעְקָן,
פָּוֹן אִמְרוֹרִי — דָּעַם הָוָנְטַ,
פָּוֹן מַצְרִים — דַּי קָאַץ.
איַיְ, קִינְדְּעַר אַיְזָה עַם גְּעוּעַן אַ צִינְגַּלְעַע.
זָאנְטַ וְשֻׁעַלְעַ שָׂוֵין דַּרְיַיְ מַאְלַ אַ צִינְגַּלְעַע.

הָאַטֶּן זַיְךְ אַרְמַ — דָּסָם הַעֲלִישָׁע פִּיעַר צְעַבְּלָאָזָן,
אוֹן נִיטַּאַיְנְמָאָל פָּוֹנָעָם צִינְגַּלְעַע דָּעַם עַק צְעַבְּרָעָנָט .
דָּעַר נַאֲמָעָן פָּוֹנָעָם עַק גְּעוּזָוָי אַיְזָה שְׁוֹמְרוֹן .
איַיְ יהָודָה הָאַטֶּן דָּסָם חָרֵץ אַזְן קָאָפְגָּעָן גְּעוּזָוָיָגָט .

געשטאנגען איז דארט בראו דער נבייא,

קעגן רוב און מאָרד — אַן אִיבְּיךָע פֿעַסְטוֹנָג.

געשטאנגען איז לֵיכְטִיךְ דָּעַר נְבִיא.

און דעם געלן לייגן אויפֶּר דער שוועל נוּט דערלאָזָן,

און געלערנט לִיכְטָן : קִינְד אָון קִיְיטָן, אַלְטָן אָון יָונְגָן —

אָז תּוֹרָה אַיז — אַמְתָה אָון אַמְתָה אַיז תּוֹרָה.

אַמְתָה הָאָטָפֶר פִּיעַר אָון שׂוּעַר דִּינְתִּין מָוָרָא,

אָז חִילְיוּקָעָר אַיז אַמְתָה פָּנוּ בִּיתְהַמְּקָדְשׁ וּוּעֲנָטָן,

אָז גַּעֲבְּלִיבָן בַּיּוֹם נְבִיא דָם קְלָאָרוֹווִים צִינְגָּלָע :

פָּנוּ אַרְם — דָם הַעֲלִישָׁע פִּיעַר,

פָּנוּ עַמְלָק — דָעם שְׁטַעַקָּן,

פָּנוּ אַמְוָרִי — דָעם הַוְּנָטָן,

פָּנוּ מָצְרִים — דִי קָאָצָן.

אָיִ, קִינְדָּעָר אַיז עַם גַּעֲוָעָן אַ צִינְגָּלָע.

זָאנְטָן זְשָׁעָלָע, שָׁוִין פִּיר מָאל אַ צִינְגָּלָע.

הָאָטָאַשָּׁוּר — דָם קָאָכִיקָע וּוְאַסְמָעָר זַיְן צַעֲקָאַכְטָן,

אָון הָאָטָאַשָּׁוּר אַרְם — דָם הַעֲלִישָׁע פִּיעַר פָּאָרָלָאַשָּׁן

פָּנוּ בְּנִיחָדָד בֵּין דִּמְשָׁק, אַיְן אַשׁ צַעֲשָׁאָטָן.

אָז קָאָכְעָדִיק וּוְאַסְמָעָר גַּעַמְט זִיךְ גִּיסָּן,

הָאָטָאַשָּׁוּר עַם שִׁיר דִי וּוְעַלְתָּמָת מִיטָּגָר זַיְן קָאָד פָּאָרִיאָכְטָן,

אָוִיךְ פָּנוּ צִינְגָּלָע דָעם עַק אַפְּגָנִירִין,

וּוְיַיְלָ שְׁוּמְרוֹן — דָם מִיאָוָסָע פָּאַלְשָׁע עַק,

אָיִזְוָשׁ אַוְיפֶּר צְוּוִי הַוְּנָדָעָרָט אָון צָעַן יַאֲר —

פָּנוּ פָּאַלְקָ אָון פָּנוּ לִיכְטִיקָן נְבִיא אַוּוָעָק.

גַּעֲקִיטְלָטָהָאָט דָער גַּעַז — דָוָר צָוּדוֹר,

בֵּין שְׁוּמְרוֹן אַיז אִינְגָּאנְצָן גַּעַז גַּעֲוָאָרָן.

עַרְגָּעַז טְוַנְקָלָטָהָאָט פָּנוּ שְׁוּמְרוֹן אַ שָּׁאָטָן פָּנוּ אַ שָּׁאָטָן.

אוּיפֶּר אַלְטָעָ בַּיְכָעָר לִיְגָטָ נְאָר דָער שְׁטוֹוִבָּ פָּנוּ צָאָרָן.

גַּעֲבְּלִיבָן אַיז יְהָוָה — דָם קְלָאָרוֹווִים צִינְגָּלָע :

פָּנוּ אַשְׁוּר — דָם קָאָכִיקָע וּוְאַסְמָעָר,

פָּנוּ אַרְם — דָם הַעֲלִישָׁע פִּיעַר,

פָּנוּ עַמְלָק — דָעם שְׁטַעַקָּן,

פָּנוּ אַמְוָרִי — דָעם הַוְּנָטָן,

פָּנוּ מָצְרִים — דִי קָאָצָן.

שווין איזנמאָל אַ ציגעלע

איי, קינדער איי עם געווען אַ ציגעלע,
זאגט ווען אלע, שוון פינט מאל אַ ציגעלע.

האט בבל, דער אקס — די דורךטיקע גאנבע איזנעשפאנט,
און אויסגעטרונקען אַשׂור —

דאָס קאָכעדייקע וואַסער,
נאָר צום ציגעלע געווען איי צו קורייע דעם שונאָם האָנט,
כאטש פומטעה לעבער האָט עֶר געלאיין פון קענינט אויגן.
און צערעועט האָט זיך בבל — אַ צעווילדער עוטער אקס:

„בלינד איי צדקיהו — דער יידישער קעניג,
איי בלינד יהודת, אויף אַיביך בלינד.“

פֿון בית-המקדש געשטארצט האָט אַ לעצטער וואָנט,
געקלאנט האָט בְּנֵען — דָּאָס לאָנד פֿון מִילְך אָון האָנטיק,

דאָס לאָנד פֿון פִּינְגָן, פֿון תורה אָון באַסְמָעָר.

געקלאנט האָט יְרֻמְּיוֹן, אַין אַיכְחַ-טְרוּעָר גַּעֲבָוָגָן,
איי אַש אָון זַאַק אויף יהודת זינד,
נאָר הַיְלִיק האָט דָּאָס ציגעלע גַּעַשׂוֹאוֹרָן:

„אַ, אוּבָּאַיך וּוּעָל יְרוּשָׁלָם דִּיך פָּאַרְגָּעָסָן,
זַאַל זַיך פָּאַרְגָּעָסָן צוֹ הַיְבָּן מִין רַעֲבָטָע האָנט.“

און ס'איי דָּאָס ציגעלע אַין ווַיְוַתְּעַר פְּרַעַם גַּעַוָּעָן,

איי שונאָם אוֹיג — אַ שטעכְּקָעָר דָּאָרָן.

און אוּפָּט צְעֻזְּוִיטָע שְׁטָעָגָן גַּעַוָּעָן —

איי יְעָדוֹן טְרָאָט, אַין יְעָדוֹן אַטְעָם: נֵס אָון נֵס.

וַיְיַאֲכִירָהּ אַין פִּיעָר, וַיְיַאֲכִירָהּ דָּאָרְגָּבָים,
הַאָט יהודת — דָּאָס קְלָאָרְזָוִיִּים צִיגַּעַלְעָגָע גַּעַרְעָנָט,
און אַין קִיְּזָן פְּלָאָס זַיך קִיְּנָמָּאָל נִיט פָּאַרְבָּעָנָט.

דאָס קְלִינְגָּעָץ צִיגַּעַלְעָגָע האָט קִיְּנָעָר נִיט גַּעַקְעָנָט.

פֿון דער גַּרְוִיסָּעָר וּוּלְטָט פָּאַרְאָגָן.

עם לְעַבְתָּה דָּאָס ווַיְמַעַּצְנָעָץ צִיגַּעַלְעָגָע — דער יידישער טְרוּיָם:

אַן אַנְזָאָג אוּפָּט נַאֲנָטָן פָּאַרְטָאָג,

גַּעֲבָלִיבָן אַין דָּאָס קְלָאָרְזָוִיִּים צִיגַּעַלְעָגָע:

פֿון בבל — דעם אַקס,

פֿון אַשּׁוֹר — דָּאָס קָאָכְיָקָע וּוּסְמָעָר,

פֿון אַרְם דָּאָס הַעֲלִישָׁע פִּיעָר.

דער פשוטער חלום

פון עמלק — דעם שטעהן,
פון אמורוי — דעם הונט,
פון מצרים — די קאץ.
איי, קינדער אויז עם געוווען אַ ציגעלע,
זאגט זשע אלע שוין זעקס מאל אַ ציגעלע.

האט פערסיע — דער שוחט, דעם חלַף אַ בליאסָק געטָאן.
און בָּבָל — דעם ווילְזָן אָקָם געשָׂאכָטָן.
און נָבוֹכְנָצָר — פון בָּבָל דער קענִיג.
פון גַּשְׁאַכְטָעָנָעָם אָקָם — דער קענִיג,
איו גָּאָר אַ חֵיה פְּלוֹצָלָנוֹג גַּעֲוָאָרָן —
אַ חֵיה אָזָא, מיט האָר פון אַדְלָעָרָם אַגְּעָטָאן.
האט ער בַּיּוֹ אָזָוִי גַּעֲהָוָקָעָן :
פון פָּעָלָד — דָּרָךְ וּוֹאָלָד, פון וּוֹאָלָד — דָּרָךְ פָּעָלָד,
געַשְׁאַלְטָן די אִיְגָעָנָעָ יָאָרָן,
און וּוּ אַ קְלָלָה דָּרָךְ זָוֶן פָּאַרְשָׁטָעָלָט,
גָּאָר דָּאָם קְלָאָר-זָוָוִים צִיגְעָלָעָן,
(וּוּ) מְשָׁהָלָעָ אִין קַעַסְטָעָלָעָן.
האט גַּעֲטוֹרָנָקָעָן זִיךְרָן, גַּעֲטוֹרָנָקָעָן אָוָן נִיט דָּרְטָרְוָנָקָעָן).
איו פְּרִילְעָךְ אֲחֵיכָם גַּעֲגָנָגָעָן :
מִיט פּוֹקָהָן, מִיט טָעָנָא אָוָן גַּעַזְאָגָן —
אָזְרִיקָ קִיּוֹן כְּנָעָן, צָוֵם לְאָנֵד פון מִילְךָ אָוָן האָנִיק.
פְּרִילְעָגָם הָאָבָן אִין קְרוּנִיךְ זִיךְרָן גַּעַפְלָאַכְטָן,
בִּיזְסְ'הָאָט די הָאָרְטָע וּוֹיסְטָן,
זִיךְרָ דָּעַרְפְּרִיטָן, זִיךְרָ צְעַלְמָיטָן.
גַּעֲלִיבָן אויז יְהָוָה — דָּאָם קְלָאָר-זָוָוִים צִיגְעָלָעָן :
פון פֻּרְעָסִיעָן — דָּעָם שָׁוָחָט,
פָּוּן בָּבָל — דָּעָם אָקָם,
פָּוּן אָשָׁוֹר — דָּאָם קָאַכְיָקָע וּוֹאַסְמָעָה,
פָּוּן אַרְם — דָּאָם הָעַלִישָׁע פִּיְיעָר,
פָּוּן עַמְלָק — דָּעָם שְׁטָעָהָן,
פָּוּן אָמוּרָה — דָּעָם הָוָנָט,
פָּוּן מצרים — די קאָצָא.
איי, קינדער אויז עם גַּעֲווֹעָן אַ צִיגְעָלָעָן :
זאגט זשע אלע, שוין זיבָן מָאָל אַ צִיגְעָלָעָן.

שווין אײַנמאָל אַ צִיגֶּלֶע

אייז יאָזֶן — דער גרייך, דער מלֿאָך פון טוּוִיט אַנגָעָפְלוֹיגָן,
און האָט פָּערְסִיעַ — דעם שוחט גָּעֻקוּילָעַט,
נאָר מִיט בְּלוֹט פון צִיגֶּלֶעֶה האָט עֲרַשְׁת זיך אַנגָעָזְוִינְגָן.
הִיטְלָעַר — דער קְרָעְצִיקְסְּטָעַר קוּילָעַר.
וּוּיַּיְיַיְיַי אָונְדוּעָרַע יָאָרַן!
וואּיַּיְיַי אַהֲרָן פָּוּן מִיסְטַּט,
שִׁיר ס'צִיגֶּלֶעֶה פָּאָרוּוּסְט —
נאָר אָט אייז ער גָּעוֹזָרַן,
וּיַּיְיַי אַגְּרָאָגְּרָאָר אַהֲרָן,
און יהָודָה — דָּאָם קָלָאָרְ-זָוִוִּים צִיגֶּלֶעֶה,
אייז אָונְטָעַר מְשַׁחַלָּעַם אַלְטָן וּוּגְעַלְעַן,
מייט טְוִיזְנֶט מְאָל טְרוּיְעִירִיקָעַ מְעַשְׁחַלָּעַר גַּעֲבַלְיבָּן,
פָּאָר גּוֹטָעַ קִינְדָּעַר אָזֶן קָלוֹגָעַ זְוִידָעַם צַוְּ דָּעַרְצִיְּלַן:
פָּוּן הִיטְלָעַר — דָּאָם אַהֲרָן פָּוּן מִיסְטַּט,
פָּוּן גְּרִיךְ — דעם מלֿאָך פָּוּן טוּוִיט,
פָּוּן חַמְּן — דעם חַוְילָן גְּרָאָגְּרָאָר,
פָּוּן פָּעָרְסִיעַ — דעם שוחט,
פָּוּן בְּבֵל — דעם אַקְמַן,
פָּוּן אַשְׁׂוֹר — דָּאָם קָאָכְיָקָע וּוּאָסְעָר,
פָּוּן אַרְם — דָּאָם הַעֲלִישָׁע פִּיְעָר,
פָּוּן עַמְּלָק — דעם שְׁטַעַקָּן,
פָּוּן אַמְּרוֹי — דעם הוֹנְטָן,
פָּוּן מְצָרִים — די קָאָזִין.
אייַּיְיַיְיַי קִינְדָּעַר וּוּעַט נָאָר זַיְן אַ צִיגֶּלֶעֶה,
זָאנְטַּזְּשַׁע אַלְעַ — שָׂוִין אַיְינְמָאָל אַ צִיגֶּלֶעֶה.

גלויב מײַן פֿאַלָּק

גלויב מײַן פֿאַלָּק, אַ טאג אֹזָא ווועט קומען —
אַ טאג, ווי מײַן מאַמְּמעַם האָרֶץ אֹזָי לוייטער.
דאָס בלוט פֿוֹן געטָס ווועט אויסקּוּשָׁן דער טוִי.
מייט ערלעכּער מי ווועט זיךְ כִּינְדְּלָעַן די בְּלָוָם.

אוֹן רויישָׂן ווועט פֿעלָד אוֹן שְׂטָאָט מייט ברכה פֿוֹן הענט.
אלע פֿעלְקָעָר — אַ סִּימְפָּאנְגָּע אֹיְףּ דער ערָד.
יעַדְעַס פֿאַלָּק אֹיְףּ זַיְן רִירְנְדִּיקָּן אַיְנְסְטְּרוּמְעָנָט,
וועט אַוִּישְׁפִּילָן זַיְן מַזְּלָבְּרָכָה אֹיְףּ דער ערָד.

אַ, דער מענטש ווועט נַאֲךְ גַּעֲפִינְגָּן מַתְשָׁלָחָם יָאָרָן,
מייט דער האָרטָעָר ווֹאָר די אייבְּקִיָּת בָּאָרִיךְן.
דעַס נְבָיאָס גַּעֲרַעְכְּתָעָר צָאָרָן ווועט נִיט אֹיְפָהָרָן בָּרוּזָן,
בַּיְזָן זַיְן וְעָוָגָג ווועט קִילָּאָר אַיְן יָעָדָן אֹיְגָג זַיךְּ שְׁפִיגְלָעָן.

אוֹיְףּ דעַס פֿאַרְשָׁאַלְטָעָנָעָם אַרְטָט פֿוֹן טוֹיטָנָהוּן,
וועט זַיךְּ ווֹינְגָן אַ חְלוֹם דָּוָרָק אָוּמְרוֹאִיכָּן קָאָרָן.
אוֹן ווּכְבָּעָרָה, אוֹן שְׁלָעָמָרָה, אוֹן רִיגְלָעָן,
וועַלְן וְאַרְטָן אַפְּעָנָעָן, גַּסְטְּפְּרִינְטְּלָעָכָע טִירָן.

מײַן פֿאַלָּק, ווי די שְׁטָעָרָן נִיט צַוְּצִילָן,
ווי אַברָהָם הָאָטָט אַיְן לְאַנְדְּ מוֹרִיהָ גַּעֲזָעָן —
נַאֲךְ דער וְאַלְקָן ווועט אֹיְףּ זַיְן גּוֹרֵל טְרוּיְעָרָן,
אוֹן פֿאַרְשָׁטָיוֹן וְעַלְן מַעֲנָטָשָׁן — קִינְדָּעָר :

“אַמְּאָל אַיְזָא וְעוּלָט אֹזָא גַּעֲזָעָן.
גַּעֲטְיִילָט הָאָטָט זַוְן אַ בְּלִינְדָּעָר.
אַ תְּלִיּוֹן הָאָטָט די וְעָוָגָגָן גַּעֲחִילָט.
די קְדוּשָׁים, ווי די שְׁטָעָרָן, נִיט צַוְּצִילָן.”

גלויב מײַן פֿאלְק, אָ טאג אָזֶאָז ווועט קומענע,
פֿון דִּיר אָונֵן מִיר, פֿון יַעֲדָן אַיְינְגָּס פֿון אָונְדוֹן.
איבער אלְעָז דָּרוֹות ווועט אָ טאג אָזֶאָז אוּפְּגָּוִין,
אָ טאג אָן שְׁקַלְאָפָּה, אָן חָאָר, אָ טאג פֿון מענטש אָונֵן זָוָן.

צייט אָונֵן רְוִים — אָ קָאָמְעָד לְעַבְּנָן אָ קָאָמְעָד:
דָּעָר מענטש ווועט דָּוָרָךְ פְּלָאָגָנָעָטָן, וַיְיַיְדָּוָרָךְ גָּאָסָן גַּיְיָן.
אָ, זַיְיָ נָאָר בְּרוֹדָעָר, אָ, זַיְיָ נָאָר שְׁוּעָםְטָעָר אַלְיָוָן אָ שְׁטָרָאָל,
דָּוָרָךְ דִּין שִׁיאָן וווערט יַעֲדָעָר חָוּשָׁךְ פָּאָרְפָּאָלָן.

א י נ ח א ל ט :

אַרְיִינְפֵּיר — — — — —
9-10 — — — — —

1

דָעַר פְּשׁוֹטָעַר חֲלוֹם — — — —
11-22 — — — — —

2

אוֹף בִּיסְקִיט דָוֶר "סֻעַנְטְּרָאָל פָּאָרָק" — — —
25-32 — — — — —

3

יִידְיּוֹשְׁ-קָוְדֵשׁ :

א גְּזֹאָגָג צֹו כִּיקְעָן — — — —
מִיכְאַלְיִישָׁעַק — — — —
אַ וּוֹיגְ לִידְ אָזָא — — — —
אוֹי, כִּיקְעָן שְׁטוּטָעַלְעַז מִינְסַט —
יִדְיּוֹשְׁ — מִיןְ לִידְ, כִּיקְעָן — מִיןְ גָּאָד —
חָנוֹכָה — — — —
45-46 — — — —

4

אַ קְלָה דָעַר אִינְזָאָמְקִיּוֹת :

אַ קְלָה דָעַר אִינְזָאָמְקִיּוֹת — — — —
אַ גָּאָכְט אִין אִינְזָאָמְעָן וּוֹאָלְד — — — —
50-52 — — — —
די "בָּאָכָעָ" — — — —
53-54 — — — —
פְּרִיאַנְט — — — —
55 — — — —
הִיט דָעַט שְׁוֹנָא — — — —
56 — — — —
די רְוִיטָע אַרְמִי אָרוֹם בְּעַרְלִין — — — —
57 — — — —
דיִיטְשְׁ-תְּלִיוֹן — — — —

5

אָוֹנוֹנְטִיְבָּרְזִיטִים :

- 61-66 — — — — —
 אָוֹנוֹנְטִיְבָּרְזִיט
 67-68 — — — — —
 בַּיִם אֲגַהֵּיב זָוֶנְפָּאָרְגָּאָג
 69-72 — — — — —
 אַיִן אַיִן

6

מָאָמָע :

- 75-77 — — — — —
 מָאָמָע
 78-79 — — — — —
 בַּיִם קִינְדִּישָׁן פָּאָרְטָאָג
 80 — — — — —
 עֲפִיטָאָה

7

„זַיִת גַּעֲזָוָנָט” פָּוּן לְיִזְעָר חַיִּיט :

- 83-87 — — — — —
 עַטְלָעֶכָּע וּוּעֶרֶטָעָר וּוּעֶגָּן „זַיִת גַּעֲזָוָנָט”
 88-91 — — — — —
 לְיִזְעָרָס לְעַצְטָעָר בְּרִיוּוּ
 92-106 — — — — —
 קִידָעָר פָּוּן לְיִזְעָר חַיִּיט

8

שיר השירים (א) אָוּן רַשְׂיָס פִּירּוֹש — — — — —

9

123-128 — — — — —
 דָעָר לְעַצְטָעָר יִד — — — — —

10

אַ שָׁעָה דָוָרָךְ מִיּוֹן פָּעַנְגָטָעָר :

- 131 — — — — —
 1. זָוָנָאַפְּגָאָג
 132 — — — — —
 2. גַּעֲבָעַנְטָשָׁט זַיִ דָאָרוּ
 133 — — — — —
 3. דָעָר וּאַלְקָוּ
 134 — — — — —
 4. אַ זָוָן מִיט אַ שְׁנִי

היולייך, הייליך איז יעדרטן לעבען :

- 135 ————— פישער —————
- 136 ————— קיזזיגער —————
- 137 ————— א תפילה —————
- 138 ————— פלאטערל —————
- 139-140 ————— עמוס —————

11

פֿאָר דַי קְלִינְגַע קִינְדְּעַרְטְּוּעָגָן :

- 143-145 ————— די מאמע קו און דאס קעלבעלע —————
- 146 ————— פֿוֹרִים —————
- 147 ————— שלמהלע —————
- 148 ————— א קינדאָרְמַאָרְש —————
- 149-150 ————— מײַן קעצעלע —————
- 151 ————— ווינטער —————

12

בְּעַדְאָנְקָעָנוּ פֿוֹן קִינְדְּעַר :

- 155 ————— וואס איז פרילינג ? —————
- 156 ————— וואס איז זומער ? —————
- 157 ————— וואס איז הארכט ? —————
- 158-159 ————— פֿאָרוֹאָס זָגָן מֵיד "עַלְגָּת וְאֶתְיָין"
- 160 ————— אַלְעָ אַיְן אָונְדוּעָר שָׁוֵךְ אַרְיִין ! —————

13

- 163-170 ————— שוין אַיְנְמָאָל אַ צִיגְעַלָּע —————
- 171-172 ————— גְּלוֹבָב מֵיַן פֿאָלָק —————

ביבער פון מעינקע קאץ :

דרי שווועטער — 1932

דער מענטש אין טאגן — 1935

ברענאנדייך שטעטל, בוך אײנס — 1938

ברענאנדייך שטעטל, בוך צוויי — 1938

ס'האָט דאס וואָרט מײַן באָבע מאַינע — 1939

צו דערציילן אין פרידן אוּן ברענאנדייך שטעטל בוך דריי — 1941

דער פשוטער חלום — 1947

